INWESTUJ W KIELCACH

Diagnoza społeczno-gospodarcza

NA POTRZEBY OPRACOWANIA

„PROGRAMU WSPIERANIA PRZEDSIĘBIORCZOŚCI DLA MIASTA KIELCE”

BEST PLACE Europejski Instytut Marketingu Miejsc

ASM Centrum Badań i Analiz Rynku

INWESTUJ W KIELCACH

Diagnoza społeczno-gospodarcza

NA POTRZEBY OPRACOWANIA
„PROGRAMU WSPIERANIA PRZEDSIĘBIORCZOŚCI DLA MIASTA KIELCE”

Zamawiający:
Gmina Kielce
ul. Rynek 1, 25-303 Kielce

Wykonawca:
Lider:
ASM - Centrum Badań i Analiz Rynku Sp. z o.o.
99-301 Kutno, ul. Grunwaldzka 5

Partner:
Fundacja Best Place – Europejski Instytut Marketingu Miejsc
ul. Wojciecha Górskiego 1
00-033 Warszawa

BEST PLACE Europejski Instytut Marketingu Miejsc

ASM Centrum Badań i Analiz Rynku

Spis treści

Wprowadzenie **4**

Kielce i Kielecki Obszar Funkcjonalny w dokumentach strategicznych **6**

Kielce i Kielecki Obszar Funkcjonalny wg danych zastanych **15**
- Demografia 16
- Rynek pracy 23
- Finanse gmin 26
- Zagospodarowanie przestrzeni 29
- Przedsiębiorczość i inwestycje 31

Kielce w opinii interesariuszy rozwoju przedsiębiorczości **41**
- Ocena potencjału gospodarczego Kielc 42
- Wsparcie biznesu i rozwój przedsiębiorczości 54
- Aktywność i potrzeby gmin z terenu KOF 74
- Aktywność i potrzeby firm z miasta Kielce 75
- Rola instytucji otoczenia biznesu w działalności firm 82
- Rola uczelni jako instytucji otoczenia biznesu 88
- Ocena potencjału studentów 91
- Organizacja staży i praktyk dla studentów 95
- Plany i opinie studentów kieleckich uczelni 96
- Wybór uczelni i kierunku studiów 102
- Opinie mieszkańców odnośnie życia w Kielcach 111

Wyniki dyskusji prowadzonych w ramach wywiadów grupowych **117**

Wprowadzenie

Istotnym elementem procesu opracowania dokumentu operacyjnego „Program wspierania przedsiębiorczości dla Miasta Kielce" („Program") była szeroko rozumiana diagnoza stanu lokalnej gospodarki oparta o analizę danych zastanych oraz cykl konsultacji społecznych prowadzonych pomiędzy wrześniem 2017 roku a styczniem 2018 roku w obrębie różnych grup interesariuszy rozwoju przedsiębiorczości w Kielcach i Kieleckim Obszarze Funkcjonalnym. W trakcie konsultacji zrealizowano następującą liczbę wywiadów oraz ankiet:

- **wywiady i ankiety internetowe z przedsiębiorcami** (n=82)
- **ankiety ze studentami** (n=78)
- **wywiady z przedstawicielami uczelni** (n=13)
- **wywiady z przedstawicielami instytucji wsparcia biznesu** (n=10)
- **wywiady z przedstawicielami gmin KOF** (n=10)
- **ankiety internetowe z mieszkańcami** (n=10)

Zestawienie danych statystycznych z opiniami i deklaracjami przedstawicieli firm, samorządowców, przedstawicieli instytucji otoczenia biznesu czy wreszcie mieszkańców miasta miało w założeniu umożliwić pozyskanie wiedzy umożliwiającej bezpośrednią realizację części celów, jakie zostały postawione przed „Programem", jak również przygotowanie podłoża poznawczego pod kolejne, związane z przygotowywaniem konkretnych propozycji rozwiązań strategicznych mających na celu stymulowanie rozwoju przedsiębiorczości w Kielcach.

Proces analizy obejmował dwa zasadnicze obszary: analizę danych zastanych oraz cykl wywiadów i badań ankietowych realizowanych wśród przedstawicieli odbiorców oferty Kielc w zakresie wspierania przedsiębiorczości. W pierwszym przypadku analiza obejmowała oprócz dokumentów strategicznych odnoszących się do Kielc czy Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego, również dane statystyczne pochodzące z zasobów Głównego Urzędu Statystycznego czy Urzędu Patentowego Rzeczpospolitej Polskiej. Celem zobiektywizowania analizy dane statystyczne zostały przedstawione również w odniesieniu do wybranych miast wojewódzkich (Olsztyn, Toruń, Rzeszów, Białystok, Lublin).

- **Dokumenty strategiczne:**

  - Strategia Rozwoju Miasta Kielce na lata 2007 – 2020. Aktualizacja;

  - Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014-2020;

  - Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020;

  - Strategia Badań i Innowacyjności (RIS3). Od absorpcji do rezultatów – Jak pobudzić potencjał województwa świętokrzyskiego. 2014-2020+;

  - Aktualizacja Lokalnego Programu Rewitalizacji obszarów miejskich, przemysłowych i powojskowych w mieście Kielce na lata 2014 - 2020;

  - Kompleksowy plan rozwoju szkolnictwa zawodowego w Kielcach na lata 2017-2022;

  - Strategia rozwoju Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach na lata 2012-2020;

  - Strategia Rozwoju Politechniki Świętokrzyskiej lata 2015-2025;

  - Raport zrównoważonego rozwoju Miasta Kielce 2017;

- Atrakcyjność inwestycyjna regionów 2017.

- **Dane statystyczne:**

Dane statystyczne będą pozyskiwane zarówno ze źródeł statystyki publicznej: GUS, BDL, STRATEG, jak również danych pochodzących z zasobów administracji publicznej (dane Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej oraz dane Powiatowego Urzędu Pracy i Wojewódzkiego Urzędu Pracy). Zbierane dane statystyczne będą przy tym dotyczyć zarówno Kielc, jak i Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego (poszczególnych gmin wchodzących w jego skład).

Bardzo ważny z punktu widzenia realizowanej diagnozy proces pierwszy etap konsultacji społecznych polegał na dotarciu do przedstawicieli firm oraz różnego rodzaju podmiotów zaangażowanych w procesy wspierania przedsiębiorczości: samorządu gminnego KOF, instytucji otoczenia biznes uczy uczelni. Istotną rolę pełniły także informacje pozyskane od mieszkańców Kielc oraz studentów kieleckich uczelni. Przedstawiciele tych grup mieli okazję wypowiedzieć się w ramach **badań ankietowych**, jakie przeprowadzili z nimi specjalnie wytypowani ankieterzy bądź poprzez wypełnienie ankiet internetowych zamieszonych na stronie internetowej Centrum Obsługi Inwestora Urzędu Miasta Kielce.

Uzupełnieniem informacji pozyskiwanych w efekcie przeprowadzonych badań ankietowych były także dyskusje panelowe pod postacią **wywiadów fokusowych**, w których wzięli udział przedstawiciele różnych grup interesariuszy rozwoju przedsiębiorczości w Kielcach. Ogółem odbyło się 6 tego rodzaju spotkań, w których wzięli udział przedstawiciele:

- samorządów lokalnych z Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego;
- instytucji wspierania biznesu;
- mikro i małych firm;
- średnich i dużych firm;
- startupów i studentów
- mieszkańców Kielc i Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego.

Kielce i Kielecki Obszar Funkcjonalny w dokumentach strategicznych

Rozwój przedsiębiorczości, który jest pożądanym efektem wdrażania założeń opracowywanego dokumentu operacyjnego „Program wspierania przedsiębiorczości dla Miasta Kielce" jest zależny od szeregu działań podejmowanych przez różne podmioty i instytucje zaangażowane w rozwój Kielc i gmin tworzących Kielecki Obszar Funkcjonalny (KOF). Działania te mogą mieć zarówno charakter bezpośredniego wsparcia ukierunkowanego na rozwój określonej dziedziny (w przypadku przedsiębiorczości może to być np. utworzenie inkubatorów przedsiębiorczości), ale także tworzenie warunków do zrównoważonego i trwałego rozwoju społeczno-ekonomicznego. W przypadku Kielc i KOF-u takie założenia rozwojowe są podejmowane w następujących dokumentach strategicznych:

Strategia Rozwoju Miasta Kielce na lata 2007 – 2020. Aktualizacja

Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014-2020

Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020

Strategia Badań i Innowacyjności (RIS3). Od absorpcji do rezultatów – Jak pobudzić potencjał województwa świętokrzyskiego. 2014-2020+

Aktualizacja Lokalnego Programu Rewitalizacji obszarów miejskich, przemysłowych i powojskowych w mieście Kielce na lata 2014-2020

Raport zrównoważonego rozwoju Miasta Kielce 2017

Atrakcyjność inwestycyjna regionów 2017

Kompleksowy plan rozwoju szkolnictwa zawodowego w Kielcach na lata 2017-2022

Strategia rozwoju Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach na lata 2012-2020

Strategia Rozwoju Politechniki Świętokrzyskiej lata 2015-2025

Na wstępie należy podkreślić, że „Program" jest odpowiedzią na założenia **„Strategii rozwoju Miasta Kielce. Aktualizacja"**(dalej: „Strategia"), w szczególności w odniesieniu do Celu Strategicznego nr 2 - *Kielce atrakcyjne dla biznesu, osób przedsiębiorczych i kreatywnych*[1]obejmującego m.in. *Stworzenie warunków do zwiększenia zainteresowania inwestorów regionem i rozwoju przedsiębiorczości* (Cel operacyjny 1). W ramach wymienionego celu operacyjnego przewiduje się realizację szeregu działań bezpośrednio oddziałujących na rozwój przedsiębiorczości, jak np. **rozwój oferty uzbrojonych i przygotowanych terenów inwestycyjnych pod aktywizację gospodarczą, wypracowanie programu zachęt dla nowych i już obecnych w Kielcach przedsiębiorców w zakresie tworzenia nowych miejsc pracy** czy **rozwój usług wspierających innowacyjną działalność gospodarczą**. Spektrum założeń jest oczywiście szersze i skupiają się one na bezpośrednim stymulowaniu rozwoju przedsiębiorczości. Oprócz tego „Strategia" definiuje szereg działań, które zmierzają do stworzenia warunków do swobodnego rozwoju społeczno-gospodarczego miasta. Odnoszą się one do kształtowania poszczególnych

[1]"Strategia rozwoju Miasta Kielce. Aktualizacja", str. 51-52

elementów oferty miasta, zarówno w odniesieniu do inwestycji w infrastrukturę, poprawy warunków życia mieszkańców, jak i kształtowania 'miękkich' aspektów oferty miasta, jak edukacja czy oferta kulturalna. Wszystko to razem ma na celu stworzenie przestrzeni atrakcyjnej do życia i prowadzenia biznesu.

W przypadku „Strategii" należy także zwrócić uwagę na kwestię diagnozy potencjałów miasta. Co prawda istotne jest, aby w sposób zrównoważony rozwijać poszczególne komponenty oferty miasta, tym niemniej można pokusić się o wskazanie takich cech miasta, które sprzyjają rozwojowi przedsiębiorczości bądź też w obecnej formie stanowią barierę. Jak pokazuje poniższe zestawienie zaczerpnięte ze „Strategii"[2]wskazuje się na szereg czynników, które nie tylko bezpośrednio wpływają na funkcjonowanie firm (np. brak pokrycia tereny Kielc Miejscowym Planem Zagospodarowania Przestrzeni, brak terenów inwestycyjnych czy niedostatki w infrastrukturze komunikacyjno-transportowej), ale uwzględniają szerszy kontekst, jak chociażby niedostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy czy potencjał infrastruktury kulturalnej.

Atuty:

- Ugruntowana, wysoka i wciąż rosnąca pozycja Targów Kielce na arenie krajowej i międzynarodowej
- Dynamiczny rozwój parku technologicznego wraz z rozwojem innowacyjnych usług B+R
- Potencjał dwóch państwowych uczelni wyższych (zaplecze aparaturowe, infrastruktura)
- Duży potencjał infrastruktury kulturalnej (kreatywność)
- Wykorzystywanie potencjału promocyjnego kieleckiego sportu profesjonalnego (piłka ręczna, piłka nożna)
- Potencjał turystyczny Kielc (geologia - sieć rezerwatów, Wzgórze Zamkowe, Muzeum Zabawek)
- Możliwość ściągania inwestorów okołoturystycznych

Słabe strony:

- Brak pokrycia MPZP
- Przypadkowość lokalizacji instytucji służących mieszkańcom - rozproszenie, brak koncentracji funkcji administracyjnych (także uczelni)
- Niedostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy
- Brak dużych terenów inwestycyjnych (uzbrojonych i o uregulowanym statusie prawnym)
- Bardzo niska innowacyjność kieleckich przedsiębiorców
- Brak promocji gospodarczej i turystycznej
- Brak specjalizacji gospodarczej miasta
- Nieefektywne wykorzystanie środków zewnętrznych przez miasto

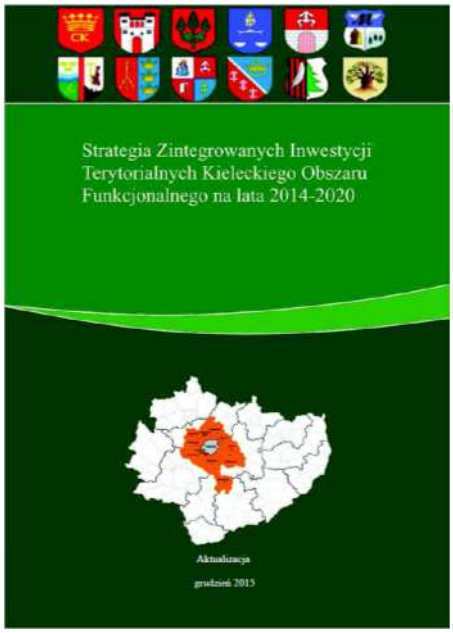
Szanse:

- Potencjał turystyczny regionu (także miasta)
- Bogactwa naturalne w okolicach Kielc
- Kielecki Obszar Funkcjonalny
- Niskie koszty pracy(wysokie bezrobocie, ale nie strukturalne)
- Rozwój turystyki prywatnej (weekendowej, krajoznawczej, nie tylko biznesowej)

Zagrożenia:

- Zagrożenia demograficzne (ujemne saldo migracyjne osób młodych i przedsiębiorczych)
- Wyższa atrakcyjność innych ośrodków dla młodych ludzi
- Wolniejsza dynamika wzrostu w porównaniu do innych ośrodków wojewódzkich
- Nieefektywne wykorzystanie środków zewnętrznych na rozwój przedsiębiorstw
- Słabe połączenie komunikacyjne - wykorzystanie kolei
- Słaba dostępność komunikacyjna Kielc (zewn.)

[2]"Strategia rozwoju Miasta Kielce. Aktualizacja", str. 51-52

Innym dokumentem, który podejmuje kwestie programowania rozwoju Kielc jest **„Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014-2020”**(dalej: „Strategia KOF”). Obejmuje ona obszar szerszy niż Kielce, bowiem dotyczy szeregu gmin okalających miasto. Podobnie jak wspominana wyżej „Strategia”, również „Strategia KOF” podchodzi do kwestii rozwoju przedsiębiorczości dwojako. Z jednej strony bezpośrednio wskazuje na ten aspekt poprzez zdefiniowanie jednego z celów strategicznych rozwoju KOF (**Cel 1. Poprawa warunków do rozwoju przedsiębiorczości i tworzenia miejsc pracy**), ale też poprzez pozostałe z celów odnosi się do kształtowania poszczególnych aspektów oferty terytorialnej istotnych z punktu widzenia rozwoju różnych dziedzin życia społeczno-gospodarczego (poprawa dostępności komunikacyjnej, rozwój oferty zdrowotnej, socjalnej i edukacyjnej czy rozwój efektywności energetycznej). W ramach 1 celu strategicznego oprócz szeroko rozumianej aktywizacji osób bezrobotnych bądź powracających na rynek pracy przewiduje się wsparcie rozwoju przedsiębiorczości wśród mieszkańców KOF-u (w tym powstawania startupów w ramach Kieleckiego Parku Technologicznego).[3]

Podobnie również jak w przypadku omawianej wcześniej „Strategii” dokonywana jest próba diagnozy potencjału. Jest to o tyle ważne, że w przypadku „Strategii KOF” obejmuje ona szerszy obszar, a trzeba pamiętać, że Kielce, jakkolwiek są najsilniejszym ośrodkiem społeczno-gospodarczym woj. świętokrzyskiego, to jednak funkcjonują w określonym układzie terytorialnym (aglomeracyjnym), w którym ma miejsce silne współoddziaływanie potencjałów w różnych ich obszarach. Diagnoza została dokonana w odniesieniu do szeregu obszarów istotnych z punktu widzenia szeroko rozumianego rozwoju, w którym przedsiębiorczość jest jednym z ogniw. Skupiono się więc na kwestach demograficznych, rynku pracy (bezrobocia), pomocy społecznej, ochronie zdrowia, edukacji czy gospodarce i przedsiębiorczości, ale także na szeregu aspektów infrastrukturalnych. Należy jednak pamiętać, że część danych pozyskanych na potrzeby diagnozy prowadzonej w trakcie prac nad opracowaniem „Strategii KOF” jest datowana na 2012 rok, stąd też z uwagi na zachodzące w ostatnich latach procesu gospodarcze są one w dużym stopniu nieaktualne.

Należy także pamiętać, że tak, jak w lokalnym kontekście, tak również w regionalnym układzie Kielce funkcjonują jako część określonego systemu społeczno-gospodarczego. Z tego powodu należy się odnieść do dokumentów, które podejmuje kwestie programowania rozwoju na poziomie regionu. Jednym z nich jest **„Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020”**(dalej: „Strategia WŚ 2020”). Dokument w ramach prowadzonej diagnozy wskazuje szereg atutów i słabych stron regionu, w tym w części odnoszących się do Kielc – zaprezentowano je w poniższym zestawieniu.

ŚWIĘTOKRZYSKIE 2020

Atuty:
- Silny policentryczny biegun rozwoju subregionu kieleckiego - Silny w skali kraju kielecki ośrodek targowo-wystawienniczy

[3]„Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014-2020”, str. 127-129

Szanse:

- Rozwój szkolnictwa wyższego
- Rozwój działalności badawczo - rozwojowej

Generalnie jednak należy pamiętać, że dokument odnosi się w swoim zakresie do całego regionu i w taki też sposób prezentowane są tam dane odnoszące się do różnych dziedzin życia społeczno-gospodarczego. Na szczególną uwagę zasługują trendy rozwojowe, jakie wg prognoz mają być udziałem województwa świętokrzyskiego, a które w dużej mierze wskazują nn

Innym dokumentem, który podejmuje kwestie programowania rozwoju Kielc jest **„Strategia Badań i Innowacyjności (RIS3). Od absorpcji do rezultatów – Jak pobudzić potencjał województwa świętokrzyskiego. 2014-2020+"**(dalej: „Strategia RIS3"). Dokument ten programuje rozwój inteligentnych specjalizacji regionu wskazując między innymi na branżę targowo-wystawienniczą jako jedną z horyzontalnych specjalizacji regionu bazującej w dużej mirrze na potencjale oferowanym przez Kielce. Z uwagi na regionalny charakter opracowania skupia się ono na diagnozach dotyczących całego województwa z rzadka jedynie skupiając się na kwestiach właściwych tylko dla Kielc (jak np. potencjał miasta wynikający z działających w mieście klubów sportowych z drużynami grającymi w najwyższych klasach rozgrywkowych). Przywoływany dokument należy więc w dużej mierze traktować jako potencjalne źródło szukania szans dla budowania przewagi konkurencyjnej Kielc i KOF-u poprzez np. sprawniejsze wykorzystywanie możliwości i szans, jakie wynikają z wdrażania założeń „Strategii RIS 3".

Oprócz dokumentów strategicznych programujących rozwój miasta czy regionu mamy także opracowania dotyczące konkretnych obszarów funkcjonalnych. W przypadku Kielc mamy do czynienia z czterema tego rodzaju dokumentami, przy czym dwa z nich są opracowane przez samorząd miasta, a dwa pochodzą z instytucji działających na terenie Kielc, które mają istotny wpływ na funkcjonowania nie tylko samego miasta, ale i regionu. Mowa o dwóch państwowych uczelniach – Uniwersytet Jana Kochanowskiego oraz Politechnika Świętokrzyska.

Pierwszym z dokumentów opracowanych przez samorząd Kielc jest **„Aktualizacja Lokalnego Programu Rewitalizacji obszarów miejskich, przemysłowych i powojskowych w mieście Kielce na lata 2014 - 2020"**(dalej: „LPR"). Zaletę przywoływanego dokumentu jest to, że w całości skupia się na sytuacji miasta odnosząc się do różnych aspektów jego funkcjonowania: społecznych, gospodarczych, infrastrukturalnych czy przestrzennych. Nie odnoszą się one bezpośrednio do kwestii związanych z rozwojem przedsiębiorczości, to jednak przedstawia propozycje działań zmierzających do podniesienia atrakcyjności miasta w wymienionych wyżej obszarach. W efekcie działań zasugerowanych do wdrożenia w ramach LPR przewiduje się osiągnięcie nie tylko efektów społecznych (socjalnych), ale także doprowadzenie do szeroko rozumianej aktywizacji

zawodowej mieszkańców Kielc, w szczególności zamieszkujących obszar rewitalizowany. Wskazuje się przy tym na szereg atutów, które mogą być istotne z punktu widzenia wypracowywania założeń opracowywanego „Programu". Odnoszą się one zarówno do sfery społecznej, jak i gospodarczej miasta.[4]

Atuty:

- Rola Kielc jako centralnego ośrodka KOF-u i województwa świętokrzyskiego
- Dobry stan techniczny sieci głównych dróg
- Ranga miasta jako ośrodka akademickiego
- Atrakcyjna oferta kulturalna
- Rosnąca liczba organizacji pozarządowych

Słabe strony:

- Niewystarczająca liczba miejsc parkingowych
- Starsza infrastruktura sieciowa wymagająca wymiany lub naprawy
- Niski stopień innowacyjności lokalnej gospodarki
- Przeciętny poziom przedsiębiorczości mieszkańców
- Negatywna sytuacja demograficzna – niski udział osób młodych i wysoki starszych
- Utrata funkcji gospodarczych śródmieścia w efekcie przeniesienia handlu i usług do galerii i centrów handlowych

Szanse:

- Możliwość wykorzystania rezerw terenowych pod nowe tereny inwestycyjne
- Realizacja sieci dróg ekspresowych zapewniające lepsze połączenia z innymi ośrodkami

Zagrożenia:

- Wysoki poziom odpływu ludności w efekcie migracji wewnętrznych
- Odpływ mieszkańców, w tym także młodych, ambitnych i zdolnych
- Negatywne tendencje demograficzne powodujące starzenie się społeczeństwa
- Niekorzystny wizerunek

Zestawu informacji dotyczących perspektyw rozwoju Kielc, zwłaszcza w kontekście zrównoważonego rozwoju miasta, dostarcza **„Raport zrównoważonego rozwoju Miasta Kielce"**. Opracowanie przedstawia analizę potencjału miasta z punktu widzenia różnego rodzaju wskaźników związanych z:

- **rozwojem społecznym** (demografia, edukacja, aktywność obywatelska, zdrowie i problemy społeczne);
- **środowiskiem i ładem przestrzennym** (dziedzictwo kulturowe, rewitalizacja, planowanie i zagospodarowanie przestrzenne, rekreacja, środowisko);
- **gospodarka i innowacje** (bezrobocie i przedsiębiorczość, finansów i innowacji);
- **bezpieczeństwo** (bezpieczeństwo, zarządzanie kryzysowe);
- **infrastruktura i transport** (infrastruktura komunalna, energia, telekomunikacja, transport o mobilność);

[4] „Aktualizacja Lokalnego Programu Rewitalizacji obszarów miejskich, przemysłowych i powojskowych w mieście Kielce na lata 2014 - 2020", str. 164-165

Z przeprowadzonych analiz wynika szereg rekomendacji działań, które są pochodną różnorodnych trendów, zarówno pozytywnych, jak i negatywnych, jakie zachodzą w różnych obszarach funkcjonowania miast i które mogą mieć znaczenie również z punktu widzenia rozwoju przedsiębiorczości czy pozyskiwania inwestycji, np.

- wypracowanie strategii zarządzania kurczącym się miastem;

- podejmowaniu odpowiedzialnych i wizjonerskich podejmowaniu odpowiedzialnych i wizjonerskich działań przestrzennych, które uczynią miasto bardziej atrakcyjnym dla obecnych i nowych mieszkańców;

- wykorzystaniu na szeroką skalę rewitalizacji i znajdowaniu nowych funkcji dla nieużytków miejskich tworzących się po funkcji przemysłowej, komunikacyjnej lub mieszkaniowej;

Uzupełnieniem analiz pokazujących ogólne uwarunkowania Kielc w kontekście szeroko rozumianego potencjału do rozwoju inwestycji jest raport pt. **„Atrakcyjność inwestycyjna regionów 2017”**. Jest to opracowanie, w ramach którego poddano analizie porównawczej czynniki wpływające na potencjał regionów w zakresie przyciągania inwestycji zewnętrznych. Jakkolwiek w raporcie jest mowa o regionach, to jednak z przedstawionych informacji możemy pozyskać pewne dane mówiące o znaczeniu Kielc dla regionalnego systemu gospodarczego. Na pewno zatem należy podkreślić znaczenie Kielc jako ośrodka akademickiego z wiodącą rolą dwóch uczelni publicznych: Politechniki Świętokrzyskiej i Uniwersytetu Jana Kochanowskiego. Dodatkowo Kielce oraz część otaczających miasto gmin wchodzących w skład Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego zostały zaliczone do grupy A i B w zakresie Potencjalnej Atrakcyjności Inwestycyjnej[5]

Z punktu widzenia rozwoju przedsiębiorczości, pozyskiwania inwestorów czy generalnie poprawy sytuacji na rynku pracy istotnym aspektem jest dostosowanie systemu kształcenia do potrzeb pracodawców. Problem ten jest poruszany w ramach dokumentu planistycznego pn.**„Kompleksowy plan rozwoju szkolnictwa zawodowego w Kielcach na lata 2017-2022”**. W ramach działań określonych w przywoływanym dokumencie przewidywane jest rozwijania działalności Centrum Kształcenia Praktycznego jako głównego podmiotu odpowiedzialnego za kształcenie zawodowe kieleckiej młodzieży zgodnie z wymogami lokalnego rynku pracy. Oprócz utworzenia CKP przewiduje się także wyposażenie szkół zawodowych w nowe pracownie do nauki zawodu.

Z przywołanym wyżej dokumentem planistycznym ściśle powiązane są dwa inne opracowania przygotowane przez dwie państwowe uczelnie funkcjonujące w Kielcach – **Uniwersytet Jana Kochanowskiego** oraz **Politechnikę Świętokrzyską**. Pierwsza z uczelnie w ramach **„Strategii rozwoju Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach na lata 2012-2020”** przewiduje szereg działań, które pogrupowane zostały w kilka priorytetów. Najistotniejsze z punktu widzenia podejmowanej problematyki wydają się dwa spośród nich. W ramach priorytetu 2 – **Edukacja – wysoka jakość i różnorodna oferta kształcenia** – przewiduje się m.in. następujące działania:

[5] Gminy i powiaty były w przywoływanym dokumencie kategoryzowane na podstawie wskaźników PAI1_GN, które odnoszą się do całości gospodarki regionalnej/narodowej. Na podstawie wartości wskaźników gminom, powiatom czy regionom nadaje się kategorie od A do D.

- **Aktualizację i unowocześnianie oferty dydaktycznej UJK** poprzez np. dostosowanie kierunków studiów i programów kształcenia do zmian na regionalnym i krajowym rynku pracy oraz zapotrzebowania społecznego czy rozwój i promocję oferty kształcenia ustawicznego;

- **Umiędzynarodowienie procesu kształcenia** poprzez np. zwiększanie oferty zajęć w językach kongresowych (w tym rozszerzanie oferty studiów prowadzonych w języku angielskim), tworzenie wspólnych programów nauczania we współpracy z uczelniami zagranicznymi czy efektywne wykorzystanie możliwości wspierania wymiany studentów, doktorantów w ramach programów międzynarodowych.

Z kolei w ramach priorytetu 4 – **Otoczenie – otwarty Uniwersytet** – zakłada się m.in. następujące działania:

- **Otwarcie UJK na potrzeby gospodarki opartej na wiedzy** poprzez np. wspieranie rozwiązań sprzyjających transferowi wiedzy do gospodarki, współpracę z przedsiębiorcami i instytucjami otoczenia biznesu, wspieranie inicjatyw samorządu lokalnego związanych z aktywizacją zawodową studentów i absolwentów, wspieranie przedsiębiorczości akademickiej, współpraca z Kieleckim Parkiem Technologicznym oraz Regionalnym Centrum Naukowo Technologicznym;

- **Intensyfikację współpracy z władzami miasta i regionu**.

Jak widać mamy w przywoływanym dokumencie zawarte konkretne propozycje wpisujące się w potrzeby lokalnego i regionalnego rynku pracy, jak również umożliwiające rozwój nowoczesnej gospodarki poprzez wspieranie rozwoju innowacyjności firm, współpracy z biznesem oraz komercjalizacji wyników badań naukowych.

Podobne kierunki rozwoju przewiduje także Politechnika Świętokrzyska w opracowanej **„Strategii Rozwoju Politechniki Świętokrzyskiej lata 2015-2025”**. Wśród szeregu założonych celów rozwojowych na szczególną uwagą zasługują dwa:

- **Doskonalenie oferty i jakości kształcenia oraz możliwości rozwoju studentów w kontekście potrzeb rynku pracy (Cel strategiczny 1)**;

- **Rozwój badań naukowych zgodnie z potrzebami praktyki gospodarczej oraz stworzenie systemu komercjalizacji ich wyników (Cel strategiczny 2)**.

W ramach pierwszego z wymienionych celów przewiduje się realizację działań zmierzających do dostosowania oferty kształcenia do wymogów pracodawców i kształcenie studentów w duchu zgodnym z wymogami gospodarki. Zakłada się **rozszerzanie i uatrakcyjnianie oferty kształcenia**, **umiędzynarodowienie działalności edukacyjnej** czy **prowadzenie i stałe doskonalenie oferty kształcenia ustawicznego**. W ramach każdego z działań planowana są konkretne przedsięwzięcia, jak chociażby tworzenie oferty dydaktycznej ukierunkowane na przedsiębiorczość oraz kształcenie praktyczne (m.in. kierunki o profilu praktycznym, studia dualne, staże), unowocześnianie procesu kształcenia poprzez pełne wykorzystanie możliwości bazy laboratoryjnej czy dostosowywanie oferty i programów studiów podyplomowych oraz kursów dokształcających do oczekiwań otoczenia.

Z kolei w obszarze dostosowania działalności naukowo-badawczej do potrzeb gospodarki poza ogólną intensyfikacją badań naukowych prowadzonych przez pracowników uczelni z wykorzystaniem dostępnej bazy laboratoryjnej za najistotniejszy postulat można uznać dążenie do transferu wiedzy i technologii. Efekt taki planuje się osiągnąć poprzez:

- Doskonalenie współpracy z przedsiębiorstwami i innymi jednostkami badawczymi oraz instytucjami otoczenia biznesu w zakresie transferu wiedzy i technologii;

- Wzmacnianie kontaktów operacyjnych Uczelni z przedsiębiorstwami (wspólne inicjatywy projektowe, doradztwo techniczno-organizacyjne, staże zawodowe pracowników

w przedsiębiorstwach, udział w radach nadzorczych, tematyka prac dyplomowych ukierunkowana na potrzeby podmiotów gospodarczych);

- Stworzenie uczelnianego systemu wspierającego różne formy komercjalizacji wyników badań naukowych i prac badawczo-rozwojowych oraz monitorującego potrzeby podmiotów gospodarczych regionu w zakresie innowacji (produktowych, procesowych, organizacyjnych i marketingowych);

- Zwiększanie liczby zgłoszeń do ochrony własności przemysłowej wyników prac badawczych;

- Doskonalenie zarządzania zasobami intelektualnymi Uczelni.

Kielce, podobnie jak cały region świętokrzyski, borykają się z szeregiem problemów natury demograficznej. Starzejąca się populacja, odpływ młodych ludzi, niekorzystne tendencje w obrębie wskaźnika obciążenia demograficznego to niektóre z czynników determinujących potencjał regionu w zakresie rozwoju przedsiębiorczości.

Kielce i subregion kielecki w obrębie regionu świętokrzyskiego są traktowane jako biegun wzrostu. Dużym ułatwieniem w kreowaniu potencjału rozwojowego jest powołanie Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego, który umożliwia dokonywania zintegrowanych inwestycji infrastrukturalnych w różnych obszarach funkcjonowania subregionu.

Jakkolwiek wdrażane są założenia regionalnej strategii innowacji „Strategia RIS3", to dostrzegany jest niedostateczny poziom innowacyjności lokalnej i regionalnej gospodarki. W korzystnej sytuacji są Kielce, gdzie działa szereg instytucji otoczenia biznesu w tym dwie państwowe uczelnie stanowiące kuźnię kadr dla lokalnego rynku pracy oraz ułatwiające dostęp do bazy badawczo-rozwojowej

Zarówno po stronie samorządu lokalnego, jak i podmiotów odgrywających istotną rolę w modelowaniu rozwoju społeczno-gospodarczego regionu istnieje duża świadomość odnośnie charakteru i kierunku działań, jakie są niezbędne do intensyfikacji rozwoju społeczno-gospodarczego miasta i regionu.

Dostrzega się niekorzystne oddziaływanie wizerunku oraz wynikającą z tego potrzebę intensyfikacji promocji gospodarczej i turystycznej zmierzającej do zmiany sposobu postrzegania miasta i regionu, w tym wśród potencjalnych inwestorów.

Kielce i Kielecki Obszar Funkcjonalny wg danych zastanych

Demografia

Zagadnienia demograficzne są niezwykle istotnym aspektem stanowiącym determinantę wszelkiego rodzaju przejawów życia społeczno-gospodarczego warunkując chociażby potencjał popytowy danego rynku. Z zaprezentowanych niżej danych obrazujących sytuację ludnościową Kielc w porównaniu z wybranymi miastami wojewódzkimi wyłaniają się następujące obserwacje:

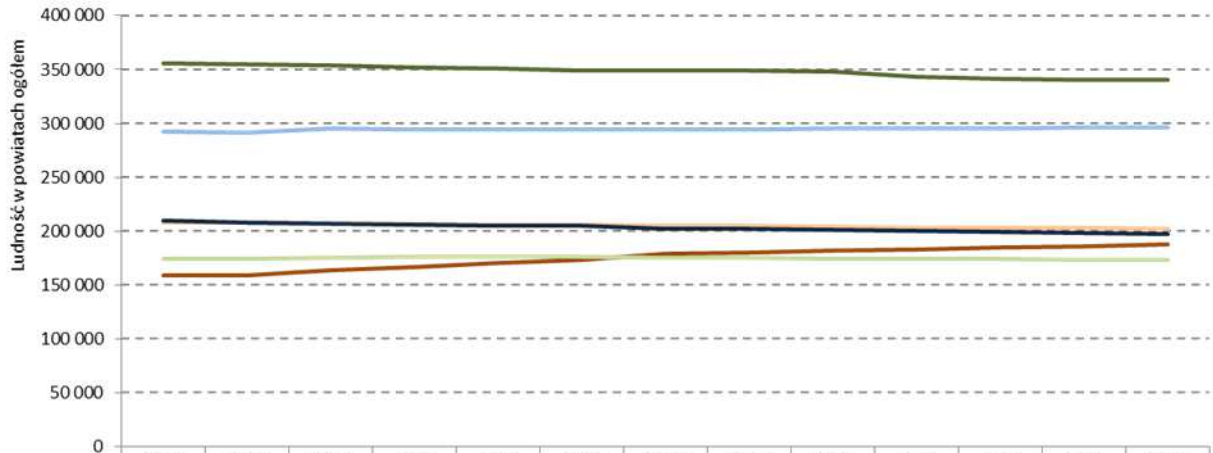
- W Kielcach mamy do czynienia z niekorzystnymi zmianami w zakresie liczby ludności. Z jednej strony Kielce obok Lublina należą do miast, w których mamy do czynienia z ubytkiem liczby ludności. W pozostałych przypadkach mamy do czynienia bądź z nieznacznym wzrostem, bądź też utrzymywaniem się stanu ludności na niezmienionym poziomie. Dodatkowo należy zwrócić uwagę, że niekorzystne zmiany liczby ludności utrzymują się na najniższym poziomie w całym zestawieniu. Najkorzystniejszą sytuację demograficzną pod względem zmian ilościowych cechują się ponownie Rzeszów i Białystok – w tych miastach mamy zarówno do czynienia z nieznacznym przyrostem liczby ludności licząc w wielkościach bezwzględnych, ale także w relacji do wielkości populacji (zmiany liczby ludności w przeliczeniu na 100 osób).

- Patrząc na udział ludności wg grup wieku zauważamy, że w przypadku Kielc mamy do czynienia z relatywnie większym udziałem osób starszych (w wieku 55 lat i więcej) przy jednoczesnym najniższym bądź jednym z niższych udziałów ludzi młodych z grupy wiekowej 16-44 lata, a więc już będących na rynku pracy bądź gotowych do wejścia w ciągu najbliższych kilku lat.

- Potwierdzeniem i jednocześnie uzupełnieniem powyższej obserwacji są analizy struktury wiekowej wg produktywności – Kielce cechują się najniższym w analizowanym zestawieniu miast udziałem ludności w wieku przedprodukcyjnym oraz produkcyjnym. Choć jednocześnie we wszystkich miastach są obserwowane niekorzystne tendencje polegające na wzrostowej tendencji w grupie osób w wieku poprodukcyjnym przy jednocześnie wyraźnej tendencji spadkowej osób w wieku produkcyjnym, to w Kielcach te zjawiska przebiegają w najwyższym natężeniu (najwyższe spadki w grupie osób w wieku produkcyjnym i najwyższe wzrosty w grupie osób w wieku poprodukcyjnym). Warto również zwrócić uwagę, że w ostatnich kilku latach we wszystkich miastach uwzględnionych w analizie mamy do czynienia z niewielkim wzrostem liczby osób w wieku przedprodukcyjnym. W przypadku Kielc jednak udział młodych ludzi w populacji mieszkańców miasta jest relatywnie najniższy. W efekcie mamy w przypadku Kielc do czynienia z najwyższym w grupie analizowanych miast poziomem wskaźnika obciążenia demograficznego. Wzrasta on przy tym relatywnie szybciej niż w pozostałych przypadkach powodując, że dystans pod tym względem między Kielcami a kolejnym w zestawieniu Lublinem wzrasta systematycznie począwszy od 2007 roku.

- Niekorzystne tendencje jeśli chodzi o liczbę ludności oraz jej strukturę pod względem grup wiekowych są spowodowane niekorzystnymi tendencjami w kontekście przyrostu naturalnego oraz migracji. W pierwszym przypadku mamy w Kielcach do czynienia z wyjątkową w analizowanym zestawieniu sytuacja występowania ujemnego przyrostu naturalnego. Efekt ten jest potęgowany jednym z niższych (drugim od końca po Lublinie) poziomów salda migracji. Co prawda w większości analizowanych miast wskaźnik ten przybiera ujemne wartości (wyjątkiem jest Rzeszów oraz, w niewielkim stopniu, Białystok Olsztyn), to jednak jego wartości w przypadku Kielc należały w całym analizowanym okresie (lata 2003-2014) do najniższych. Najmniejsze odstępstwa występują, gdy uwzględnimy saldo migracji zagranicznych w przeliczeniu na 100 mieszkańców (w przypadku migracji krajowych Kielce zajmują ostatnie miejsce), ponieważ Kielce znajdują się tu w relatywnie korzystnej sytuacji w porównaniu z pozostałymi miastami.

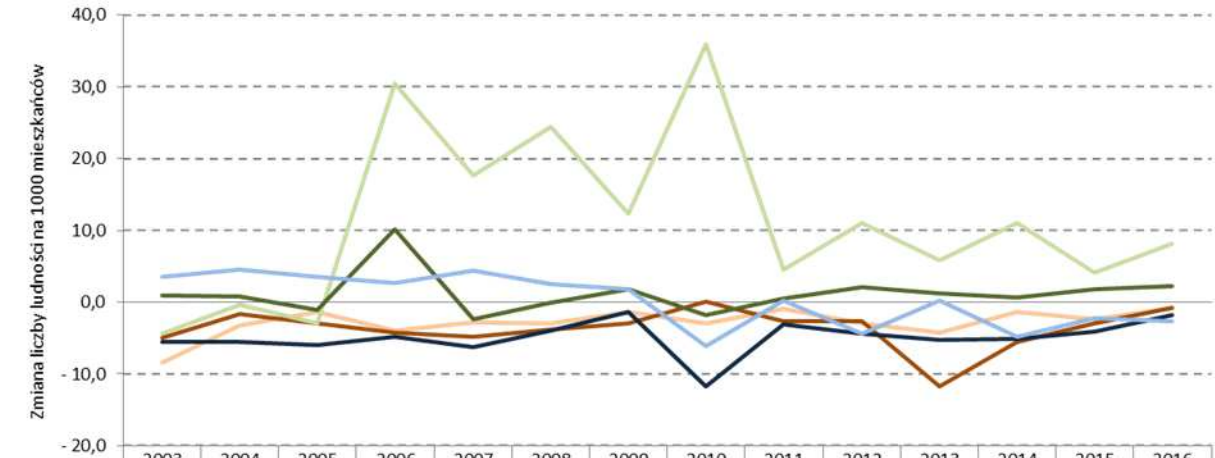
Liczba ludności w Kielcach i wybranych miastach wojewódzkich w latach 2004-2016

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Toruń	208 278	208 007	207 190	206 619	206 013	205 718	205 129	204 921	204 299	203 447	203 158	202 689	202 521
Rzeszów	159 020	158 539	163 508	166 454	170 653	172 770	179 199	180 031	182 028	183 108	185 123	185 896	187 422
Olsztyn	173 850	174 473	174 941	175 710	176 142	176 457	175 388	175 420	174 641	174 675	173 831	173 444	172 993
Lublin	355 998	354 967	353 483	351 806	350 462	349 440	349 483	348 567	347 678	343 598	341 722	340 727	340 466
Kielce	209 455	208 193	207 188	205 902	205 094	204 835	202 450	201 815	200 938	199 870	198 857	198 046	197 704
Białystok	292 150	291 823	294 830	294 143	294 153	294 685	294 155	294 298	294 921	295 282	295 459	295 981	296 628

Źródło: Bank Danych Lokalnych

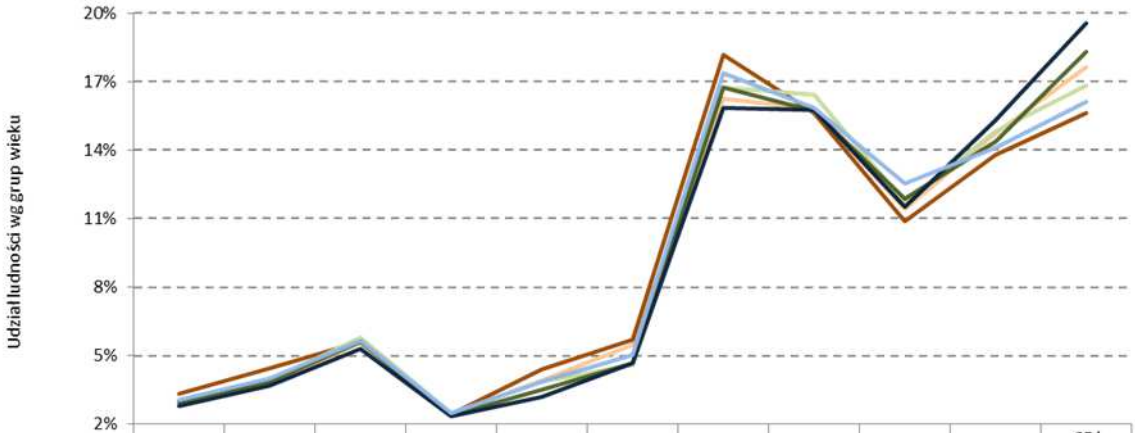
Zmiany liczby ludności w przeliczeniu na 100 mieszkańców w Kielcach i wybranych miastach wojewódzkich w latach 2004-2016

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Toruń	- 8,4	- 3,2	- 1,3	- 3,9	- 2,8	- 2,9	- 1,4	- 2,9	- 1,0	- 3,0	- 4,2	- 1,4	- 2,3	- 0,8
Lublin	- 5,0	- 1,6	- 2,9	- 4,2	- 4,8	- 3,8	- 2,9	0,1	- 2,6	- 2,6	- 11,8	- 5,5	- 2,9	- 0,8
Rzeszów	- 4,4	- 0,4	- 3,0	30,5	17,7	24,5	12,3	35,9	4,6	11,0	5,9	11,0	4,2	8,2
Białystok	0,9	0,8	- 1,1	10,2	- 2,3	0,0	1,8	- 1,8	0,5	2,1	1,2	0,6	1,8	2,2
Kielce	- 5,5	- 5,6	- 6,0	- 4,8	- 6,2	- 3,9	- 1,3	- 11,7	- 3,1	- 4,4	- 5,3	- 5,1	- 4,1	- 1,7
Olsztyn	3,5	4,5	3,6	2,7	4,4	2,5	1,8	- 6,1	0,2	- 4,4	0,2	- 4,8	- 2,2	- 2,6

Źródło: Bank Danych Lokalnych

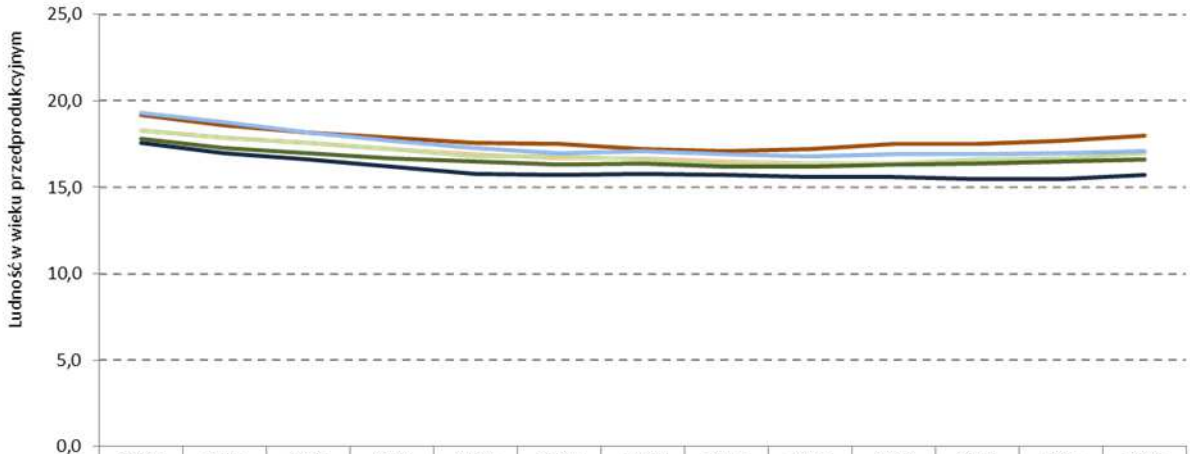
Udział ludności wg grup wieku w Kielcach i wybranych miastach wojewódzkich w 2016 roku

	0-2	3-6	7-12	13-15	16-19	20-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65 i więcej
Powiat m.Toruń	3%	4%	6%	2%	4%	5%	16%	16%	11%	15%	18%
Powiat m.Rzeszów	3%	4%	6%	2%	4%	6%	18%	16%	11%	14%	16%
Powiat m.Olsztyn	3%	4%	6%	2%	4%	5%	17%	16%	12%	15%	17%
Powiat m.Lublin	3%	4%	6%	2%	4%	5%	17%	16%	12%	14%	18%
Powiat m.Kielce	3%	4%	5%	2%	3%	5%	16%	16%	12%	15%	20%
Powiat m.Białystok	3%	4%	6%	2%	4%	5%	17%	16%	13%	14%	16%

Źródło: Bank Danych Lokalnych

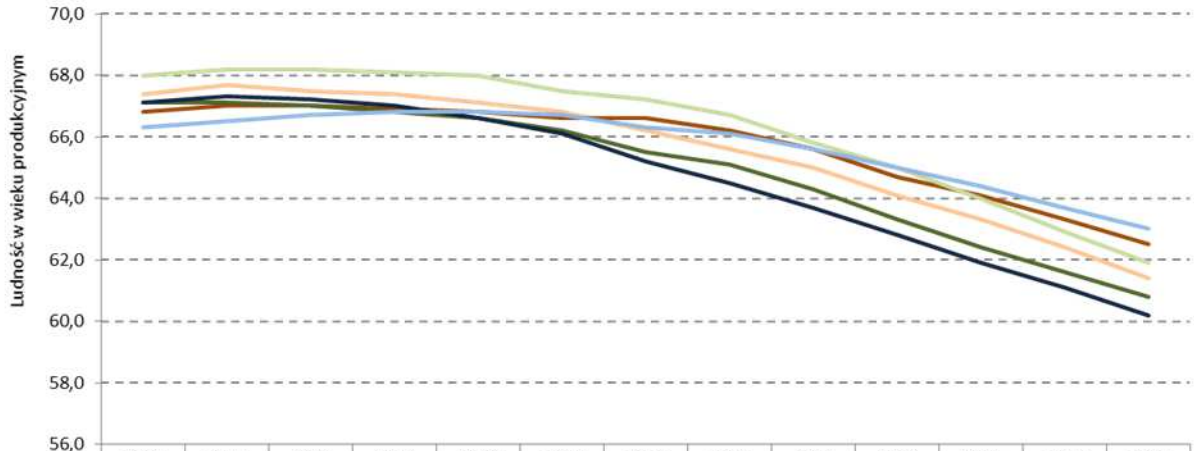
Udział ludności w wieku przedprodukcyjnym w Kielcach i wybranych miastach wojewódzkich w latach 2004-2016

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Toruń	18,3	17,9	17,6	17,2	16,9	16,7	16,7	16,5	16,4	16,4	16,4	16,5	16,6
Rzeszów	19,2	18,6	18,2	17,9	17,6	17,5	17,2	17,1	17,2	17,5	17,5	17,7	18,0
Olsztyn	18,3	17,9	17,6	17,2	16,8	16,8	16,6	16,4	16,4	16,4	16,6	16,7	17,0
Lublin	17,8	17,3	17,0	16,7	16,5	16,3	16,4	16,2	16,2	16,3	16,4	16,5	16,6
Kielce	17,6	17,0	16,6	16,2	15,8	15,7	15,8	15,7	15,6	15,6	15,5	15,5	15,7
Białystok	19,3	18,8	18,2	17,7	17,3	17,0	17,1	16,9	16,8	16,9	16,9	17,0	17,1

Źródło: Bank Danych Lokalnych

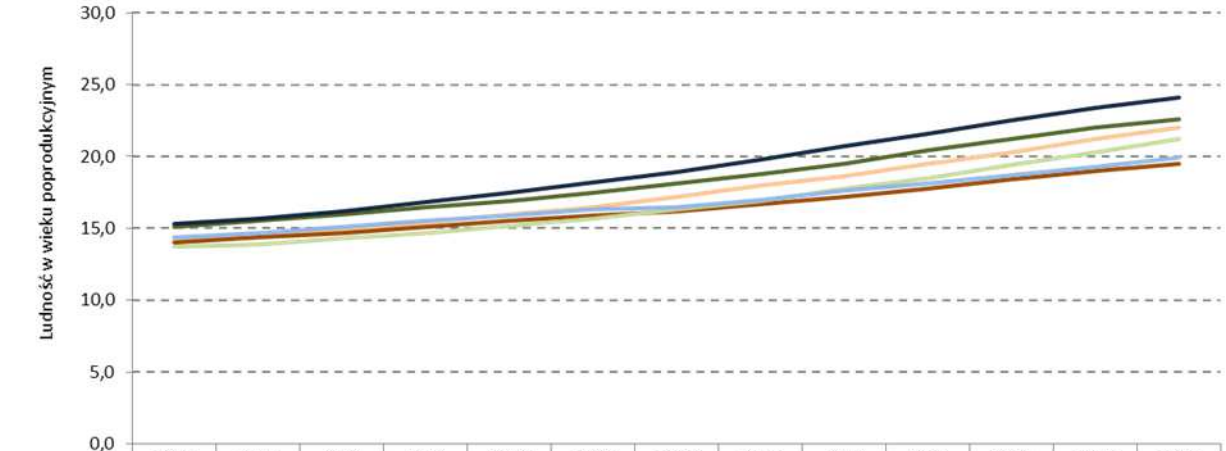
Udział ludności w wieku produkcyjnym w Kielcach i wybranych miastach wojewódzkich w latach 2004-2016

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Toruń	67,4	67,7	67,5	67,4	67,1	66,8	66,2	65,6	65,0	64,1	63,3	62,4	61,4
Rzeszów	66,8	67,0	67,0	66,9	66,8	66,6	66,6	66,2	65,6	64,7	64,1	63,3	62,5
Olsztyn	68,0	68,2	68,2	68,1	68,0	67,5	67,2	66,7	65,8	65,0	64,0	62,9	61,9
Lublin	67,1	67,1	67,0	66,8	66,6	66,2	65,5	65,1	64,3	63,3	62,4	61,6	60,8
Kielce	67,1	67,3	67,2	67,0	66,6	66,1	65,2	64,5	63,7	62,8	61,9	61,1	60,2
Białystok	66,3	66,5	66,7	66,8	66,8	66,7	66,3	66,1	65,6	65,0	64,4	63,7	63,0

Źródło: Bank Danych Lokalnych

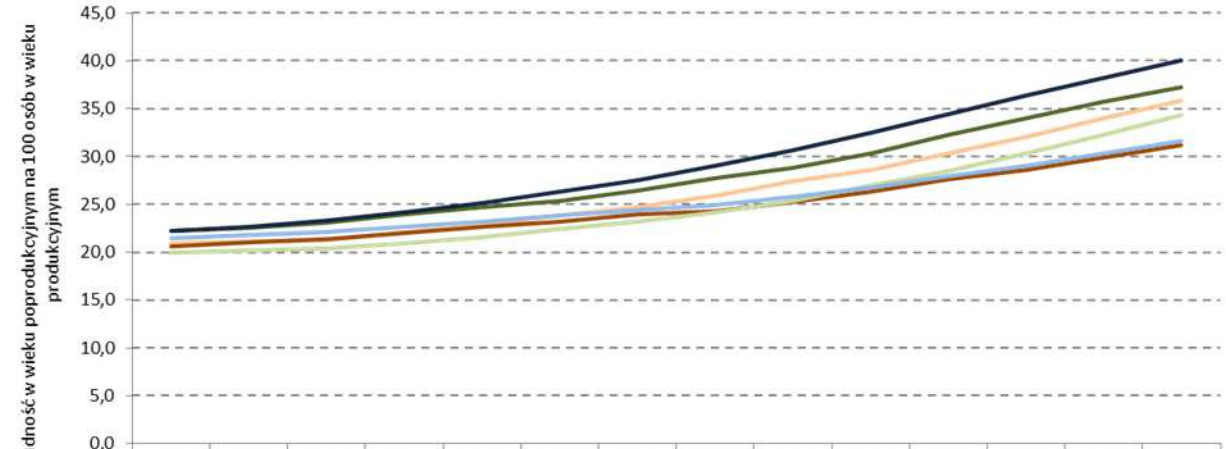
Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w Kielcach i wybranych miastach wojewódzkich w latach 2004-2016

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Toruń	14,2	14,4	14,9	15,4	16,0	16,5	17,2	18,0	18,6	19,5	20,3	21,2	22,0
Rzeszów	14,0	14,4	14,7	15,1	15,5	15,9	16,2	16,7	17,2	17,8	18,4	19,0	19,5
Olsztyn	13,7	13,9	14,3	14,7	15,2	15,7	16,3	16,9	17,8	18,5	19,4	20,3	21,2
Lublin	15,1	15,5	16,0	16,5	16,9	17,5	18,1	18,8	19,5	20,4	21,2	22,0	22,6
Kielce	15,3	15,7	16,2	16,8	17,5	18,2	18,9	19,8	20,7	21,6	22,5	23,4	24,1
Białystok	14,4	14,7	15,1	15,5	15,9	16,3	16,5	17,0	17,6	18,1	18,7	19,3	19,9

Źródło: Bank Danych Lokalnych

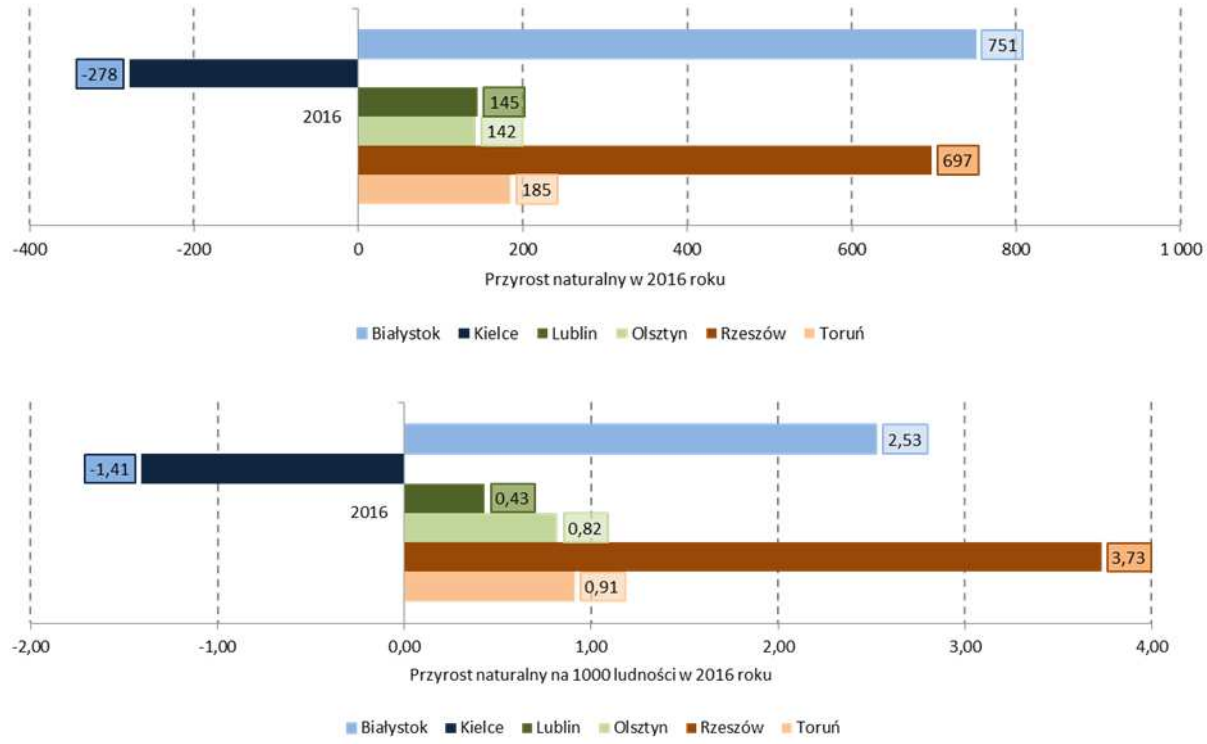
Wskaźnik obciążenia demograficznego w Kielcach i wybranych miastach wojewódzkich w latach 2003-2016

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Toruń	20,9	21,1	21,3	22,1	22,8	23,8	24,7	25,9	27,4	28,6	30,3	32,0	34,0	35,8
Rzeszów	20,6	21,0	21,4	22,0	22,6	23,2	23,9	24,3	25,2	26,3	27,6	28,6	29,9	31,2
Olsztyn	20,0	20,2	20,4	20,9	21,6	22,4	23,2	24,2	25,4	27,0	28,5	30,3	32,3	34,3
Lublin	22,2	22,5	23,1	23,9	24,7	25,4	26,4	27,7	28,8	30,3	32,3	34,0	35,7	37,2
Kielce	22,2	22,7	23,3	24,2	25,1	26,3	27,5	29,0	30,7	32,5	34,4	36,4	38,2	40,1
Białystok	21,5	21,8	22,1	22,6	23,2	23,8	24,4	24,9	25,8	26,8	27,9	29,0	30,3	31,6

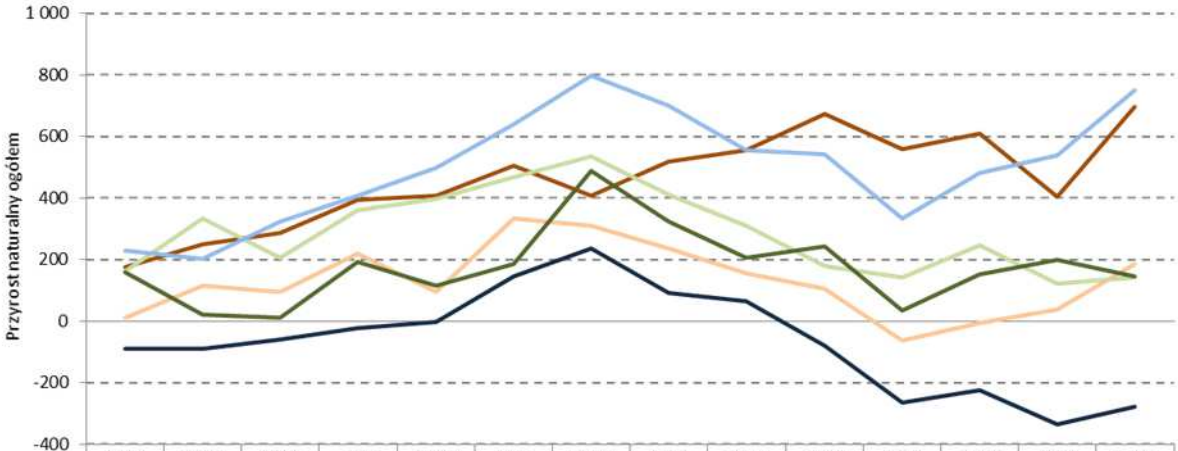
Źródło: Bank Danych Lokalnych

Przyrost naturalny w Kielcach i wybranych miastach wojewódzkich w 2016 roku

Źródło: Bank Danych Lokalnych

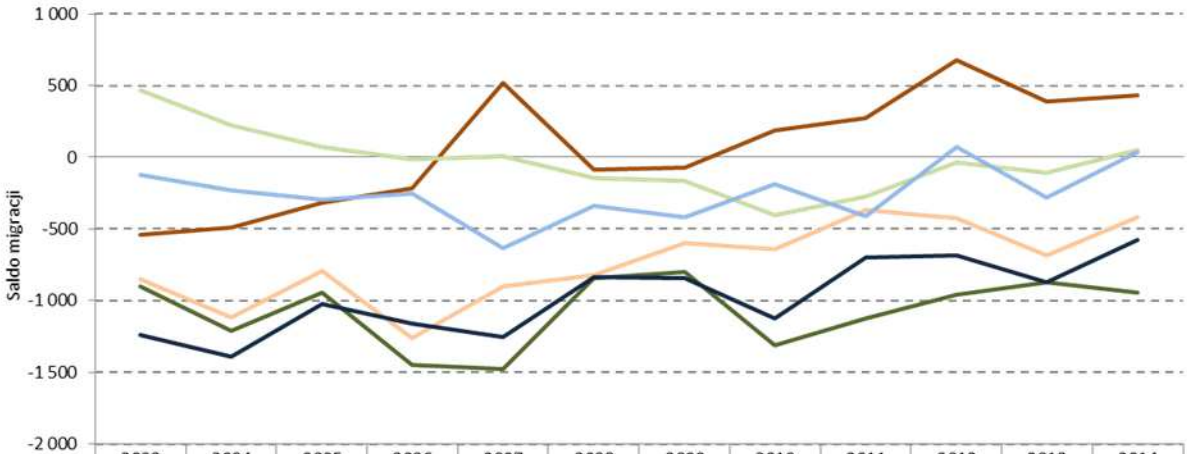
Przyrost naturalny ogółem w Kielcach i wybranych miastach wojewódzkich w latach 2003-2016

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Toruń	11	115	96	220	96	334	312	236	157	104	-63	-5	39	185
Rzeszów	176	251	288	393	409	504	408	519	557	675	560	610	405	697
Olsztyn	162	335	206	362	398	470	535	413	309	179	141	247	121	142
Lublin	160	23	12	194	116	186	489	323	208	243	35	152	201	145
Kielce	-91	-91	-59	-22	-1	146	235	91	64	-78	-265	-223	-336	-278
Białystok	229	204	325	408	500	641	797	701	557	542	333	483	538	751

Źródło: Bank Danych Lokalnych

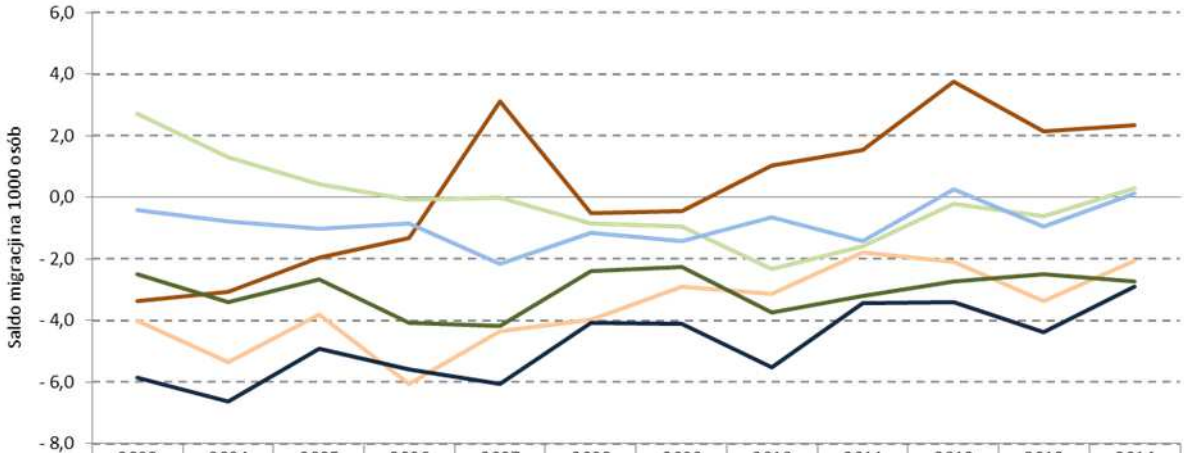
Saldo migracji w Kielcach i wybranych miastach wojewódzkich w latach 2003-2014

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Toruń	-847	-1 116	-790	-1 260	-901	-818	-599	-642	-365	-427	-686	-421
Rzeszów	-539	-490	-314	-215	517	-88	-75	187	275	678	388	430
Olsztyn	466	224	74	-13	6	-147	-167	-407	-277	-36	-109	53
Lublin	-899	-1 211	-944	-1 447	-1 474	-844	-797	-1 313	-1 124	-957	-871	-943
Kielce	-1 240	-1 394	-1 026	-1 160	-1 256	-839	-846	-1 122	-699	-687	-875	-579
Białystok	-119	-228	-294	-250	-637	-337	-418	-188	-414	74	-279	35

Źródło: Bank Danych Lokalnych

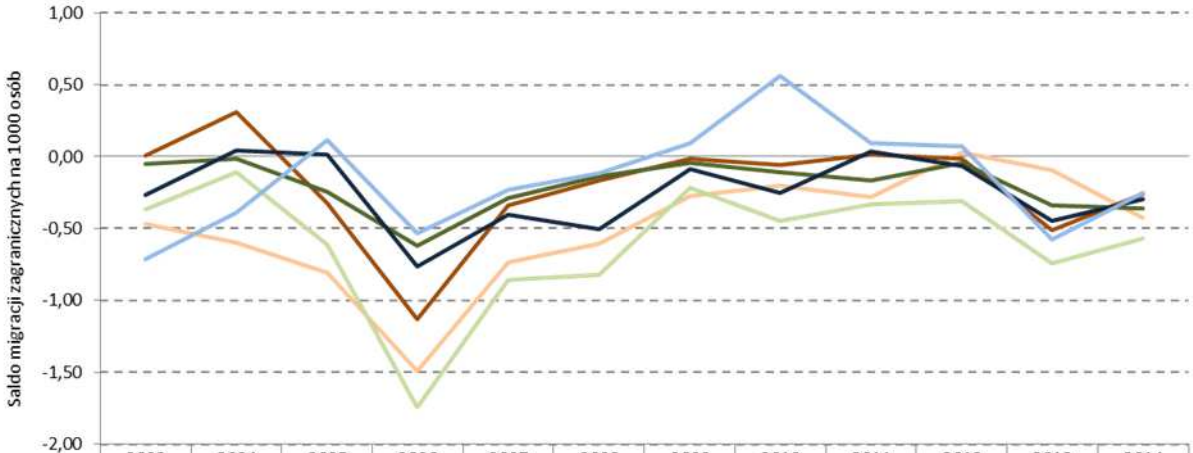
Saldo migracji na 100 osób w Kielcach i wybranych miastach wojewódzkich w latach 2003-2014

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Toruń	- 4,0	- 5,4	- 3,8	- 6,1	- 4,4	- 4,0	- 2,9	- 3,1	- 1,8	- 2,1	- 3,4	- 2,1
Rzeszów	- 3,4	- 3,1	- 2,0	- 1,3	3,1	- 0,5	- 0,4	1,0	1,5	3,8	2,1	2,3
Olsztyn	2,7	1,3	0,4	- 0,1	0,0	- 0,8	- 0,9	- 2,3	- 1,6	- 0,2	- 0,6	0,3
Lublin	- 2,5	- 3,4	- 2,7	- 4,1	- 4,2	- 2,4	- 2,3	- 3,8	- 3,2	- 2,7	- 2,5	- 2,7
Kielce	- 5,9	- 6,6	- 4,9	- 5,6	- 6,1	- 4,1	- 4,1	- 5,5	- 3,5	- 3,4	- 4,4	- 2,9
Białystok	- 0,4	- 0,8	- 1,0	- 0,8	- 2,2	- 1,1	- 1,4	- 0,6	- 1,4	0,3	- 0,9	0,1

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Saldo migracji zagranicznych na 100 osób w Kielcach i wybranych miastach wojewódzkich w latach 2003-2014

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Toruń	-0,47	-0,60	-0,81	-1,49	-0,74	-0,61	-0,27	-0,20	-0,28	0,03	-0,09	-0,42
Rzeszów	0,01	0,31	-0,32	-1,13	-0,34	-0,17	-0,01	-0,06	0,02	-0,02	-0,52	-0,26
Olsztyn	-0,37	-0,11	-0,62	-1,75	-0,86	-0,82	-0,22	-0,44	-0,33	-0,31	-0,74	-0,57
Lublin	-0,05	-0,01	-0,25	-0,62	-0,29	-0,14	-0,05	-0,11	-0,17	-0,04	-0,34	-0,36
Kielce	-0,27	0,04	0,01	-0,77	-0,41	-0,50	-0,09	-0,25	0,03	-0,06	-0,45	-0,30
Białystok	-0,71	-0,39	0,12	-0,53	-0,23	-0,11	0,09	0,56	0,09	0,07	-0,57	-0,25

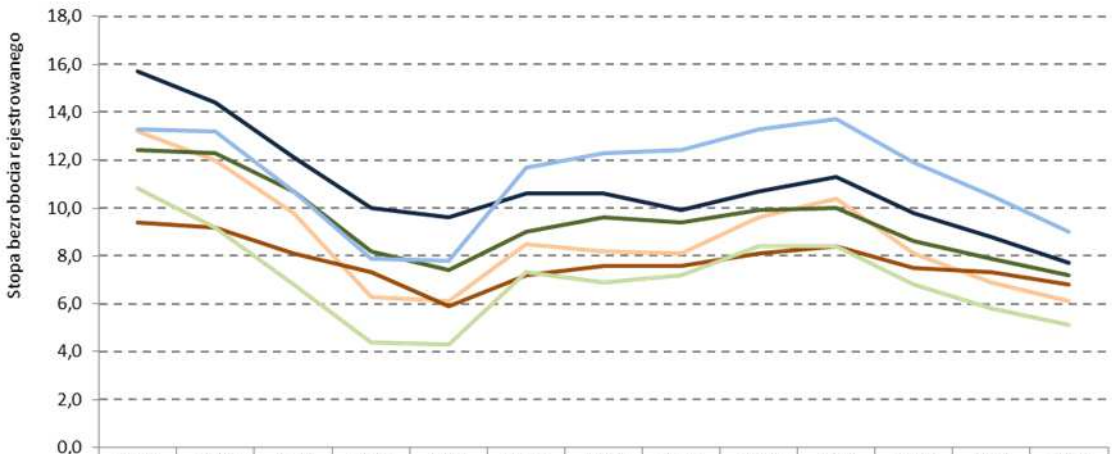
Źródło: Bank Danych Lokalnych

Rynek pracy

Rynek pracy jest niezwykle istotnym przejawem życia społeczno-gospodarczego danego miasta. Z jednej strony bowiem jest pochodną zachodzących procesów gospodarczych, z drugiej natomiast wywołuje procesy przeciwstawne – warunkuje w dużej mierze rozwój społeczny (np. miejsca pracy dają możliwość zarobkowania i zaspokajania przez mieszkańców różnego rodzaju potrzeb, zarówno podstawowych jak i tych związanych z szeroko rozumianą sferą czasu wolnego), jak również poprzez efekt mnożnikowy napędza rozwój gospodarki w dziedzinach istotnych z punktu widzenia zaspokajania potrzeb ludzi (np. branże czasu wolnego). Z pozyskanych danych wyłaniają się następujące prawidłowości:

- Jedną z podstawowych miar opisujących potencjał lokalnego rynku pracy jest stopa bezrobocia rejestrowanego czy udział w populacji osób w wieku produkcyjnym osób, które nie są zatrudnione i nie wykonują innej pracy zarobkowej, a jednocześnie są zdolne do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze godzin (bądź w wymiarze 1/2 etatu w przypadku osób niepełnosprawnych). W przypadku wszystkich miast uwzględnianych w zestawieniu mamy do czynienia z systematycznych spadkiem liczby osób zarejestrowanych jako bezrobotne. Warto jednak podkreślić, że w przypadku Kielc mamy do czynienia z wysokością stopy bezrobocia jedną z wyższych spośród porównywanych miast (druga co do wysokości po Białymstoku).
- W zestawieniu porównywanych miast wojewódzkich w przypadku Kielc mamy do czynienia z korzystnymi proporcjami, jeśli chodzi o liczbę osób pracujących w przeliczeniu na 1000 mieszkańców – druga pozycja po Rzeszowie. Co prawda biorąc pod uwagę liczbę pracujących ogółem Kielce plasują się na jednym z ostatnich miejsc, to jednak trzeba brać pod uwagę, że jest to ściśle powiązane z wielkością miast mierzoną liczbą mieszkańców.
- Niekorzystnych danych dostarcza analiza wysokości przeciętnego wynagrodzenia brutto. W przypadku Kielc mamy do czynienia z niekorzystną pod tym względem sytuacją, ponieważ przyjmuje ono w 2016 roku najniższą wartość spośród miast poddawanych analizie (3920 zł brutto wobec 4320 zł brutto w najlepszym w zestawieniu Rzeszowie). Dodatkowo trzeba zwrócić uwagę, że poziom wzrostu wynagrodzenia w Kielcach należy do najniższych wśród porównywanych miast.

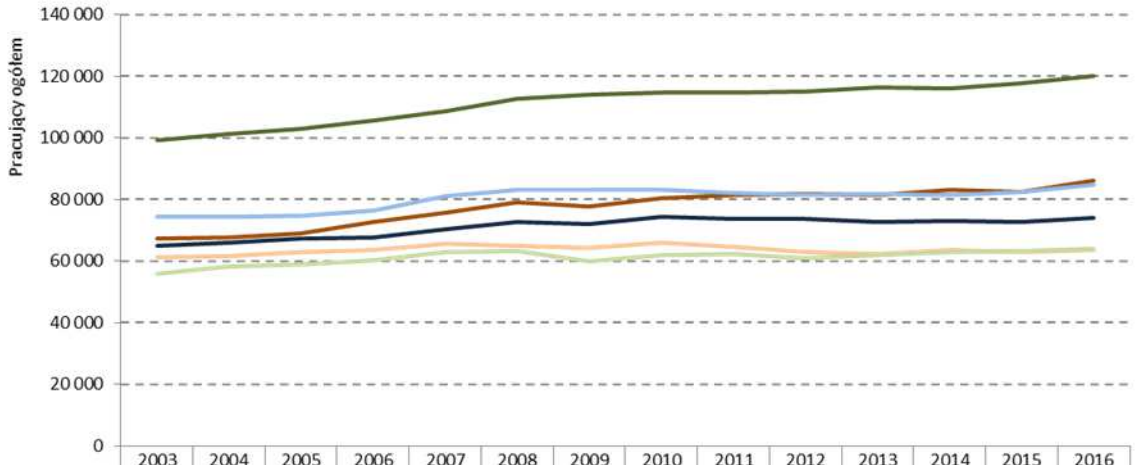
Stopa bezrobocia rejestrowanego w Kielcach i wybranych miastach wojewódzkich w latach 2004-2016

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Powiat m.Toruń	13,2	12,0	9,8	6,3	6,1	8,5	8,2	8,1	9,6	10,4	8,1	6,9	6,1
Powiat m.Rzeszów	9,4	9,2	8,1	7,3	5,9	7,2	7,6	7,6	8,1	8,4	7,5	7,3	6,8
Powiat m.Olsztyn	10,8	9,2	6,8	4,4	4,3	7,3	6,9	7,2	8,4	8,4	6,8	5,8	5,1
Powiat m.Lublin	12,4	12,3	10,7	8,2	7,4	9,0	9,6	9,4	9,9	10,0	8,6	7,9	7,2
Powiat m.Kielce	15,7	14,4	12,1	10,0	9,6	10,6	10,6	9,9	10,7	11,3	9,8	8,8	7,7
Powiat m.Białystok	13,3	13,2	10,7	7,9	7,8	11,7	12,3	12,4	13,3	13,7	11,9	10,5	9,0

Źródło: Bank Danych Lokalnych

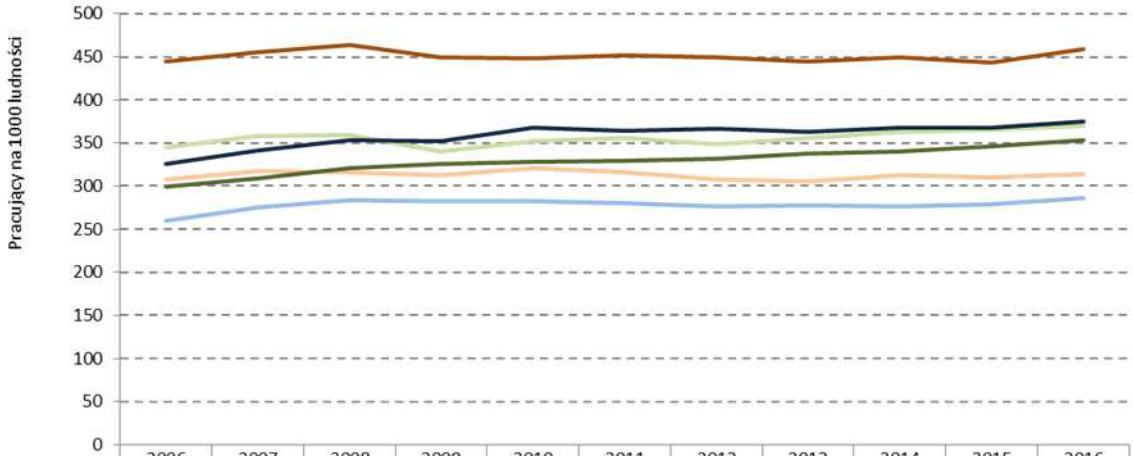
Pracujący ogółem w Kielcach i wybranych miastach wojewódzkich w latach 2004-2016

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Powiat m.Toruń	61 177	61 811	63 062	63 754	65 653	65 099	64 411	65 892	64 768	62 877	62 193	63 629	62 986	63 610
Powiat m.Rzeszów	67 246	67 828	69 136	72 741	75 867	79 084	77 690	80 429	81 312	81 916	81 424	83 295	82 415	86 064
Powiat m.Olsztyn	55 769	58 307	58 874	60 431	62 974	63 279	60 110	61 873	62 414	60 810	62 078	63 005	63 341	64 041
Powiat m.Lublin	99 412	101 321	102 864	105 724	108 853	112 712	113 986	114 788	114 844	115 167	116 278	116 158	117 822	120 132
Powiat m.Kielce	65 103	66 002	67 511	67 543	70 314	72 584	72 132	74 406	73 602	73 667	72 639	73 225	72 865	74 061
Powiat m.Białystok	74 561	74 452	74 655	76 469	81 035	83 314	83 186	83 255	82 295	81 576	81 939	81 589	82 591	84 819

Źródło: Bank Danych Lokalnych

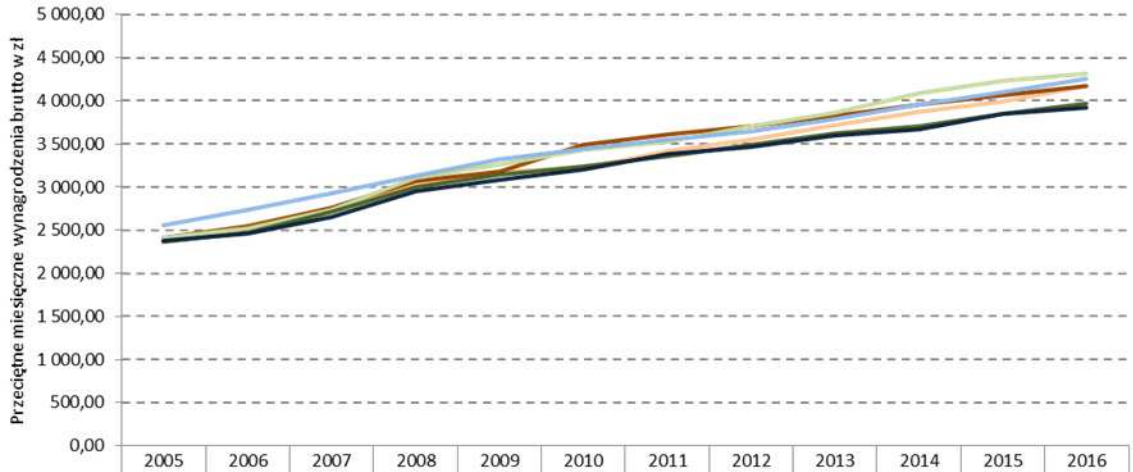
Pracujący na 1000 ludności w Kielcach i wybranych miastach wojewódzkich w latach 2004-2016

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Powiat m.Toruń	308	318	316	313	321	316	308	306	313	311	314
Powiat m.Rzeszów	445	456	463	450	449	452	450	445	450	443	459
Powiat m.Olsztyn	345	358	359	341	353	356	348	355	362	365	370
Powiat m.Lublin	299	309	322	326	328	329	331	338	340	346	353
Powiat m.Kielce	326	341	354	352	368	365	367	363	368	368	375
Powiat m.Białystok	259	275	283	282	283	280	277	277	276	279	286

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (zł) w Kielcach i wybranych miastach wojewódzkich w latach 2004-2016

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Powiat m.Toruń	2 384,02	2 560,95	2 753,44	3 038,58	3 175,43	3 220,95	3 414,28	3 545,32	3 719,69	3 876,00	3 991,61	4 170,83
Powiat m.Lublin	2 419,23	2 545,84	2 762,84	3 076,91	3 178,15	3 489,07	3 606,97	3 710,80	3 820,91	3 955,65	4 060,17	4 169,46
Powiat m.Rzeszów	2 416,75	2 522,57	2 734,81	3 107,71	3 258,06	3 428,12	3 532,66	3 702,54	3 859,86	4 087,48	4 231,81	4 319,48
Powiat m.Białystok	2 365,00	2 478,96	2 715,96	2 994,05	3 144,60	3 241,41	3 360,36	3 493,98	3 627,02	3 706,73	3 844,68	3 967,71
Powiat m.Kielce	2 372,75	2 461,78	2 655,81	2 953,74	3 082,94	3 200,80	3 381,09	3 467,85	3 597,04	3 669,64	3 845,52	3 920,24
Powiat m.Olsztyn	2 562,95	2 741,54	2 931,15	3 132,80	3 322,72	3 443,21	3 546,91	3 649,18	3 795,30	3 954,40	4 104,05	4 254,72

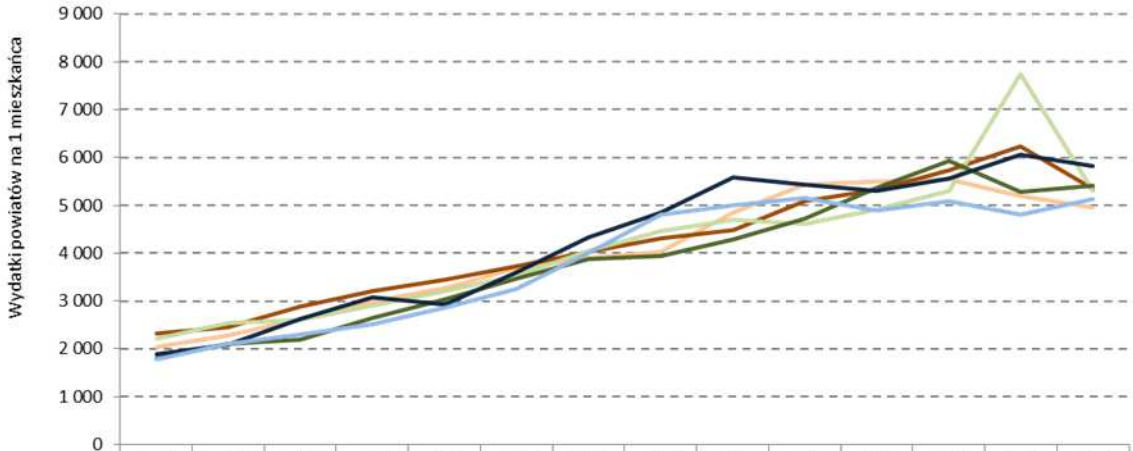
Źródło: Bank Danych Lokalnych

Finanse gmin

Jednym z podstawowych zadań samorządu terytorialnego jest kreowanie warunków do szeroko rozumianego rozwoju społeczno-gospodarczego. Zadania te są realizowane w dużej mierze dzięki odpowiednio prowadzonej polityce budżetowej, jak również skutecznemu wykorzystywaniu dostępnych instrumentów finansowych, w tym środków zewnętrznych, pochodzących np. z funduszy UE. Działania w tym zakresie mają szczególne znaczenie w kontekście kształtowania długofalowego rozwoju danego obszaru. Analizy dostępnych wskaźników pozwalają na dokonanie następujących obserwacji:

- Wydatki samorządu lokalnego w przeliczeniu na 1 mieszkańca należą w Kielcach w całym analizowanym okresie (zwłaszcza od 2008 roku) do jednych z wyższych w analizowanej grupie miast, w 2016 roku osiągając najwyższą wartość.
- Zwraca uwagę jeden z niższych udziałów wydatków inwestycyjnych w całkowitych wydatkach miast uwzględnianych w zestawieniu.
- Jak wspomniano wcześniej umiejętne korzystanie z dostępnych instrumentów finansowych umożliwia gminom planowanie długofalowego rozwoju. Wiąże się to oczywiście z koniecznością uwzględniania kosztów obsługi ewentualnego długu w późniejszych wydatkach. W przypadku Kielc mamy do czynienia z sytuacją, w której poziom wydatków jest zbliżony do wartości osiąganych przez większość miast branych pod uwagę w analizie – znacząco odstaje pod tym względem Toruń, gdzie koszty obsługi długu publicznego są o około połowę wyższe w przeliczeniu na 1000 zł dochodów budżetowych niż w Kielcach czy Lublinie. Takie wartość danych świadczą o odpowiedzialnym podejściu samorządu Kielce do kwestii zadłużania miasta.
- Korzystnym aspektem, na który należy zwrócić uwagę w przypadku Kielc jest duży poziom wydatków na 1 mieszkańca finansowanych ze środków UE. Świadczy to o aktywnej postawie lokalnego samorządu i dążeniu do maksymalnego wykorzystania istniejących możliwości zwiększenia poziomu dostępnych środków finansowych, które można przeznaczyć np. na inwestycje w infrastrukturę.

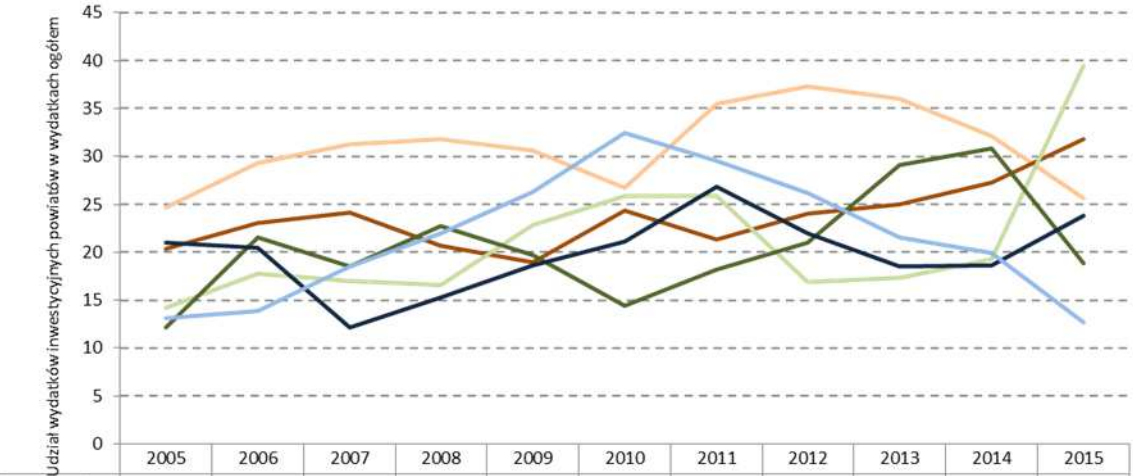
Wydatki samorządu lokalnegow przeliczeniu na 1 mieszkańca w Kielcach i wybranych miastach wojewódzkich w latach 2003-2016

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Powiat m.Toruń	2 036	2 277	2 620	2 981	3 273	3 685	3 896	4 033	4 848	5 436	5 490	5 548	5 205	4 952
Powiat m.Rzeszów	2 315	2 454	2 888	3 204	3 449	3 735	4 022	4 313	4 472	5 087	5 334	5 728	6 223	5 339
Powiat m.Olsztyn	2 203	2 545	2 607	2 912	3 204	3 539	4 042	4 457	4 706	4 609	4 916	5 310	7 736	5 293
Powiat m.Lublin	1 812	2 102	2 194	2 641	3 025	3 460	3 887	3 947	4 294	4 711	5 376	5 920	5 291	5 418
Powiat m.Kielce	1 884	2 089	2 622	3 074	2 925	3 604	4 339	4 840	5 588	5 433	5 308	5 557	6 067	5 818
Powiat m.Białystok	1 770	2 110	2 309	2 511	2 860	3 244	4 001	4 797	4 994	5 150	4 884	5 090	4 802	5 137

Źródło: Bank Danych Lokalnych

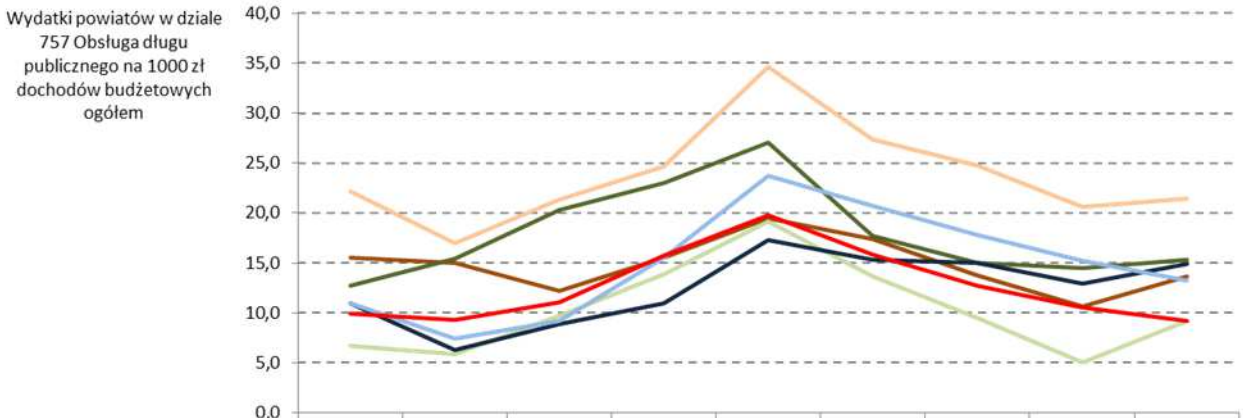
Udział wydatków inwestycyjnych gmin i powiatów w wydatkach ogółemw Kielcach i wybranych miastach wojewódzkich w latach 2005-2015

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Powiat m.Toruń	25	29,3	31,3	31,8	30,6	26,7	35,5	37,4	36,0	32,2	25,7
Powiat m.Rzeszów	20	23,1	24,2	20,7	18,9	24,3	21,3	24,0	25,0	27,3	31,8
Powiat m.Olsztyn	14	17,8	17,0	16,6	22,9	25,9	25,9	16,9	17,3	19,2	39,5
Powiat m.Lublin	12	21,6	18,6	22,8	19,8	14,5	18,2	21,0	29,1	30,8	18,8
Powiat m.Kielce	21	20,4	12,2	15,3	18,6	21,2	26,9	21,9	18,5	18,6	23,8
Powiat m.Białystok	13	13,8	18,5	22,0	26,2	32,5	29,5	26,2	21,5	20,0	12,7

Źródło: Bank Danych Lokalnych

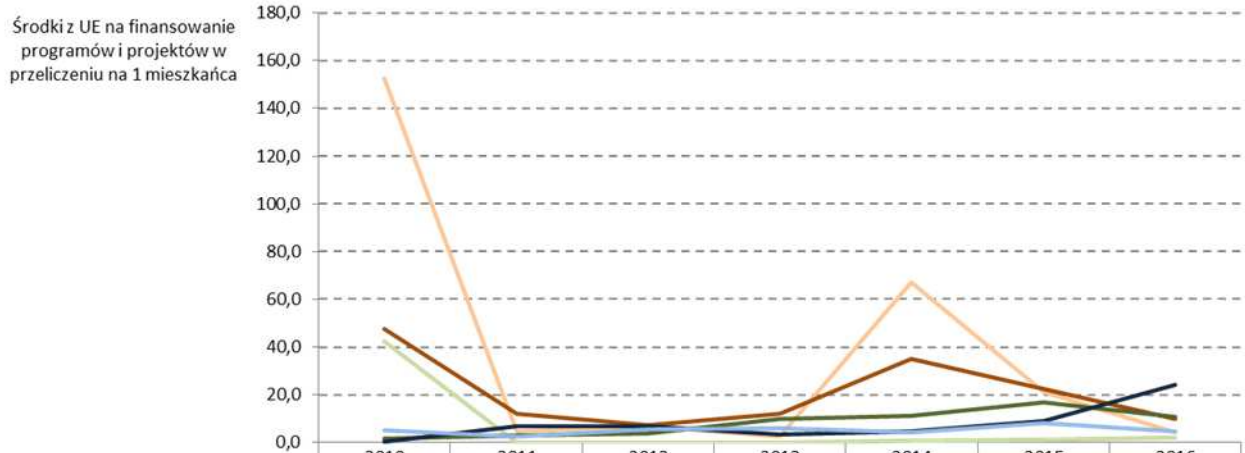
Wysokość wydatków na obsługę długu publicznego na 1000 zł dochodów budżetowych w Kielcach i wybranych miastach wojewódzkich w latach 2008-2016

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Powiat m.Toruń	22,2	17,0	21,4	24,7	34,6	27,4	24,7	20,6	21,5
Powiat m.Rzeszów	15,5	15,0	12,2	15,5	19,5	17,4	13,7	10,7	13,6
Powiat m.Olsztyn	6,7	5,9	9,7	13,9	19,2	13,7	9,5	5,0	9,2
Powiat m.Lublin	12,8	15,4	20,3	23,0	27,1	17,7	15,0	14,5	15,4
Powiat m.Kielce	11,0	6,3	8,9	11,0	17,3	15,4	15,1	12,9	14,9
Powiat m.Białystok	10,9	7,4	9,1	15,6	23,7	20,7	17,8	15,2	13,3
POLSKA	9,9	9,3	11,1	15,8	19,8	15,8	12,7	10,5	9,2

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Środki z UE na finansowanie programów i projektów w przeliczeniu na 1 mieszkańcaw Kielcach i wybranych miastach wojewódzkich w latach 2008-2016

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Powiat m.Toruń	152,5	4,9	6,7	2,7	67,2	21,0	4,3
Powiat m.Rzeszów	47,5	12,2	7,1	12,2	35,1	22,7	9,8
Powiat m.Olsztyn	42,5	0,1	0,0	0,0	0,7	1,2	1,9
Powiat m.Lublin	1,6	2,9	3,9	10,0	11,0	16,7	10,7
Powiat m.Kielce	0,2	6,7	6,7	3,2	4,5	9,2	24,3
Powiat m.Białystok	4,9	2,7	5,5	6,0	4,3	8,0	4,8

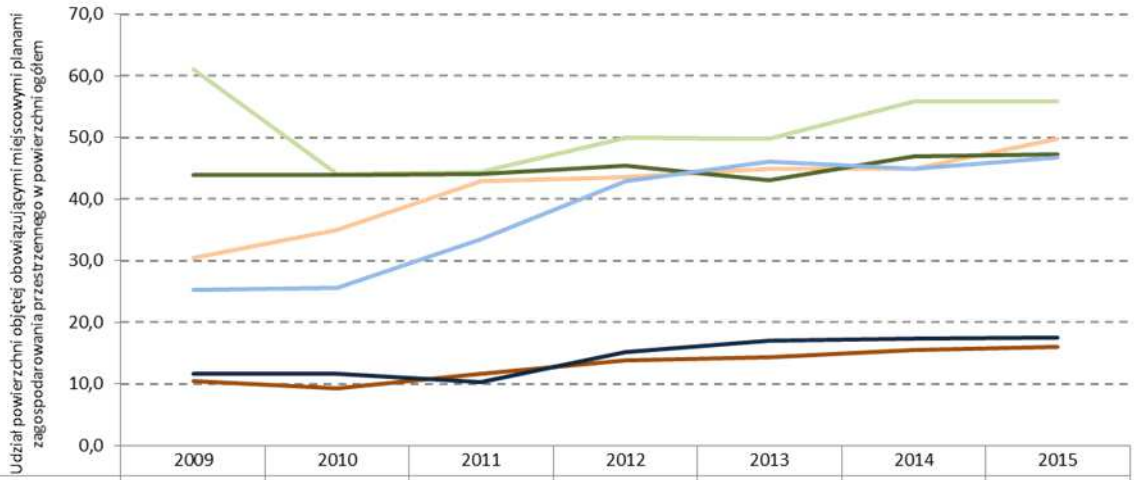
Źródło: Bank Danych Lokalnych

Zagospodarowanie przestrzeni

Oprócz wspomnianych wyżej kwestii związanych z prowadzaniem przez lokalne samorządy politykami budżetowymi kreowanie warunków do trwałego rozwoju jest warunkowane również odpowiednio prowadzoną gospodarką przestrzenną. Warto przy tym podkreślić, że z punktu widzenia różnych grup interesariuszy (np. mieszkańcy vs. przedsiębiorcy) spojrzenia na te kwestie będzie odmienne, jak również odmienne będą oceny konkretnych elementów. Przykładowo duży udział terenów zielonych może być walorem z punktu widzenia mieszkańców, natomiast z punktu widzenia potencjalnych inwestorów może być odbierany jako ograniczanie przestrzeni do wykorzystania na ewentualne inwestycje. W kontekście zagospodarowania przestrzeni analizie porównawczej zostały poddane dwa wskaźniki: *udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni ogółem* oraz *udział obszarów prawnie chronionych w powierzchni ogółem*.

- W przypadku Kielc zwraca uwagę niski odsetek powierzchni miasta objętej MPZP – w 2015 roku MPZ obejmowały swoim zasięgiem niespełna 1/5 powierzchni miasta (17,5%), podczas gdy w Olsztynie pokrycie wynosiło 55,8%.
- Kielce cechują się najwyższym w analizowanym zestawieniu udziałem w powierzchni miasta terenów objętych ochroną.
- Powyższe kwestie z jednej strony skutkują znaczącymi ograniczeniami w dostępie do powierzchni inwestycyjnych, zwłaszcza o dużej powierzchni przydatnej z punktu widzenia inwestowania przez firmy w hale produkcyjne czy magazynowe. Trzeba również pamiętać, że zaletą planu miejscowego jest to, iż od razu mamy podane wszystkie informacje dotyczące przeznaczenia danego terenu, jak również czas trwania inwestycji skraca się znacząco, ponieważ nie ma konieczności ubiegania się o warunki zabudowy.

Udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni ogółemw Kielcach i wybranych miastach wojewódzkich w latach 2009-2016

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Powiat m.Toruń	30,5	35,0	42,9	43,6	44,9	44,9	49,8
Powiat m.Rzeszów	10,5	9,3	11,7	13,8	14,4	15,5	16,0
Powiat m.Olsztyn	61,1	44,1	44,4	50,0	49,8	55,8	55,8
Powiat m.Lublin	44,0	44,0	44,2	45,4	43,1	47,0	47,3
Powiat m.Kielce	11,7	11,7	10,4	15,1	17,0	17,3	17,5
Powiat m.Białystok	25,3	25,6	33,5	43,0	46,2	45,0	46,8

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Udział obszarów prawnie chronionych w powierzchni ogółemw Kielcach i wybranych miastach wojewódzkich w latach 2003-2016

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Powiat m.Toruń	6,19	6,19	6,23	6,23	6,23	6,23	6,23	6,23	6,17	6,17	6,17	6,17	6,17	6,11	6,14	6,14	6,14	6,1	6,1	6,1	6,1
Powiat m.Rzeszów	0,00	0,00	0,15	0,15	0,15	0,15	0,15	0,15	0,15	0,15	0,12	0,10	0,09	0,08	0,07	0,07	0,07	0,1	0,1	0,1	0,1
Powiat m.Olsztyn	0,17	0,17	0,17	0,17	0,17	0,17	0,17	5,71	5,71	5,71	5,68	5,68	5,68	5,68	5,68	5,68	5,68	5,7	5,7	5,7	5,7
Powiat m.Lublin	17,15	17,15	17,15	17,15	17,15	17,15	17,15	17,15	17,15	17,15	17,16	17,16	17,16	17,16	17,16	17,16	17,16	17,2	17,2	17,2	17,2
Powiat m.Kielce	19,33	19,33	19,33	22,59	22,59	39,60	39,59	39,59	39,59	39,59	71,89	71,89	71,90	74,29	74,27	74,27	74,27	63,9	63,9	62,0	62,0
Powiat m.Białystok	1,16	1,16	1,16	1,16	1,16	1,16	1,11	1,11	1,11	1,11	1,02	1,02	1,02	1,02	1,02	1,02	1,02	1,0	1,0	1,0	1,0

Źródło: Bank Danych Lokalnych

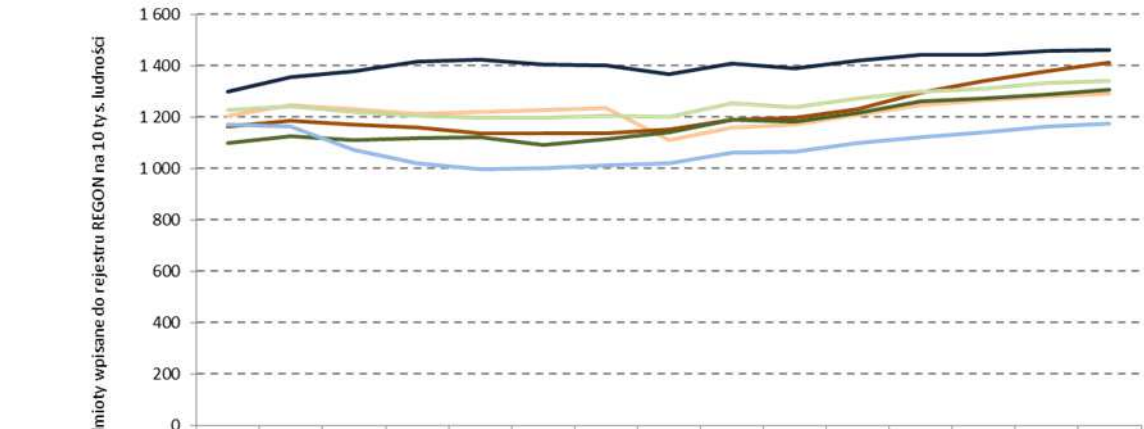
Przedsiębiorczość i inwestycje

Dane dotyczące aktualnego stanu rozwoju przedsiębiorczości w Kielcach pochodzą z dwóch źródeł: Banku Danych Lokalnych (dane porównawcze Kielc z wybranymi miastami wojewódzkimi) oraz Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej i Krajowego Rejestru Sądowego (dane dotyczące Kielc i pozostałych gmin wchodzących w skład KOF). Analiza informacji pochodzących ze wskazanych źródeł umożliwiła dokonanie benchmarkingu różnych aspektów rozwoju przedsiębiorczości w Kielcach z wybranymi miastami i gminami z regionu świętokrzyskiego i Polski

- Zwraca uwagę duży udział podmiotów gospodarczych widniejących w systemie REGON w powiązaniu z liczbą mieszkańców. Na przestrzeni analizowanego kilkunastoletniego okresu liczba podmiotów przeliczana na 10 tysięcy ludności utrzymywała się w Kielcach na relatywnie najwyższym poziomie. Trzeba jednak zwrócić uwagę na to, że są to podmioty o długiej historii rynkowej, bowiem jeśli spojrzymy na dane dotyczące podmiotów nowozarejestrowanych, to Kielce znacząco ustępują przodującemu w zestawieniu Rzeszowowi, ale też Lublinowi i Toruniowi. Oznacza to, że rozwój nowej przedsiębiorczości w Kielcach (firm o kilku czy kilkunastoletniej obecnie historii rynkowej) jest w przypadku Kielc na niższym poziomie niż w miastach przyjętych jako punkt odniesienia. Dodatkowym niekorzystnym czynnikiem jest fakt, że w przypadku Kielc mamy również do czynienia z relatywnie największym poziomem wykreśleń firm z rejestru CEIDG, co w zestawieniu z podmiotami noworejestrowanymi daje w przypadku Kielc najniższy efekt netto przyrostu firm spośród analizowanych miast. Duży poziom wykreśleń ma zapewne duży związek z procesem tworzenia firm współfinansowanych z funduszy UE, które to przedsiębiorstwa kończyły działalność po wymaganym podpisanymi umowami okresie. Pojawia się tu zatem jeszcze jeden aspekt, jakim jest niedopasowanie oferty firm do potrzeb rynku, co skutkowało osiąganiem przychodów niedających możliwości pokrycia kosztów prowadzonych działalności. Nie można również wykluczyć, że część firm zmieniła formę działalni, przekształcając się np. w spółki prawa handlowego, jednak dotyczy to relatywnie niewielkiej liczby firm, co nie zmienia ogólnie niekorzystnego obrazu sytuacji.
- Pochodną relatywnie najmniej korzystnej sytuacji demograficznej są statystyki pokazujące relacje liczby podmiotów gospodarczych i osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą do liczby osób w wieku produkcyjnym. W tym zestawieniu Kielce wyraźnie przodują. Należy jednak pamiętać o niekorzystnych tendencjach demograficznych, których emanacją jest m.in. zmniejszający się w największym stopniu w gronie porównywanych miast odsetek ludności w wieku produkcyjnym. Trzeba natomiast cały czas pamiętać, że brak rozwoju nowej przedsiębiorczości może tego rodzaju tendencje odwrócić, bowiem jak zostało wskazane we wcześniejszych wnioskach duża obecnie liczba firm to przedsięwzięcia o relatywnie długim stażu na rynku.
- Kwestią rozwoju przedsiębiorczości jest ściśle powiązana ze skłonnością firm do inwestowania. W przypadku przedsiębiorstw z Kielc poziom nakładów inwestycyjnych należy do najniższych w gronie porównywanych miast (np. niemal dwukrotnie ustępując nakładom inwestycyjnym przedsiębiorstw z Lublina). Pozycja Kielc jest również niska, gdy odniesiemy poziom nakładów do liczby ludności.
- W strukturze przedsiębiorstw z Kielc mamy do czynienia z sytuacją niskiego udziału podmiotów z kapitałem zagranicznym. Może to świadczyć o relatywnie niewielkim zainteresowaniu inwestorów zagranicznych inwestowaniem w Kielcach, ale także niewielkim poziomie internacjonalizacji kieleckich firm. Dodatkowo trzeba zwrócić uwagę na fakt, że Kielce należą w porównywanym zestawieniu do grona miast (obok Torunia i Olsztyna), w których liczba przedsiębiorstw z kapitałem zagranicznym zmalała w latach 2011-2015.

- Ciekawych danych dotyczących rozwoju przedsiębiorczości we Kielcach i gminach KOF dostarcza analiza danych CEIDG i KRS. Wynika z nich przede wszystkim dominująca rola Kielc, gdzie liczba przedsiębiorstw powstających w latach 2000-2016 była znacząco wyższa niż w przypadku pozostałej części KOF. Dodatkowo w obydwu przypadkach mamy do czynienia z systematycznym wzrostem liczby rejestrowanych podmiotów. Warto również zauważyć, że począwszy od 2000 roku zmienia się proporcja podmiotów prowadzących działalność gospodarczą w Kielcach i pozostałej części KOF powstających w poszczególnych latach analizowanego okresu. O ile zatem przed 2001 rokiem w Kielcach powstawało 75,8% podmiotów gospodarczych rejestrowanych na całym obszarze KOF, tak w roku 2017 było to tylko 61,9%. Oznacza to intensyfikację rozwoju gospodarczego okolicznych gmin i zmniejszanie się istniejącej pod tym względem znaczącej nierównowagi
- W kontekście struktury branżowej firm powstających w ciągu ostatnich kilkunastu lat, to w części branż mamy do czynienia ze zmniejszaniem się udziału na rzecz innych. Wśród branż zyskujących na znaczeniu należy wymienić branżę budowlaną (wzrost z 14,4% przed 2001 rokiem do 23,7% w 2017 roku), informacja i komunikacja (wzrost z 1,6% do 4,8%), działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi (wzrost z 2,5% do 3,3%), działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją (wzrost z 0,8% do 2,5%), edukacja (wzrost z 1,3% do 2,3%). Spadł natomiast względny udział transportu i komunikacji czy szeroko rozumianego handlu. **Zaobserwowane zmiany świadczą o zmianach zachodzących w strukturze gospodarczej Kielc i odchodzenia od tradycyjnych dziedzin gospodarowania na rzecz większego udziału usług, zarówno specjalistycznych, jak i skierowanych na zaspokajanie potrzeb czasu wolnego.**
- W analizowanym przedziale czasu dają się także zauważyć zmiany jeśli chodzi o wielkość powstających firm. Jakkolwiek w całym analizowanym okresie (od <2001 roku do chwili obecnej) powstawały przede wszystkim mikrofirmy, to jednak ich udział w całości populacji firm zwiększył się z poziomu 94,9% przed 2001 rokiem do 99,4% obecnie. Świadczy to m.in. o rozwijających się postawach przedsiębiorczych kielczan. W większości działalności gospodarcze prowadzone przez osoby fizyczne, a w dalszej kolejności spółki z o.o.

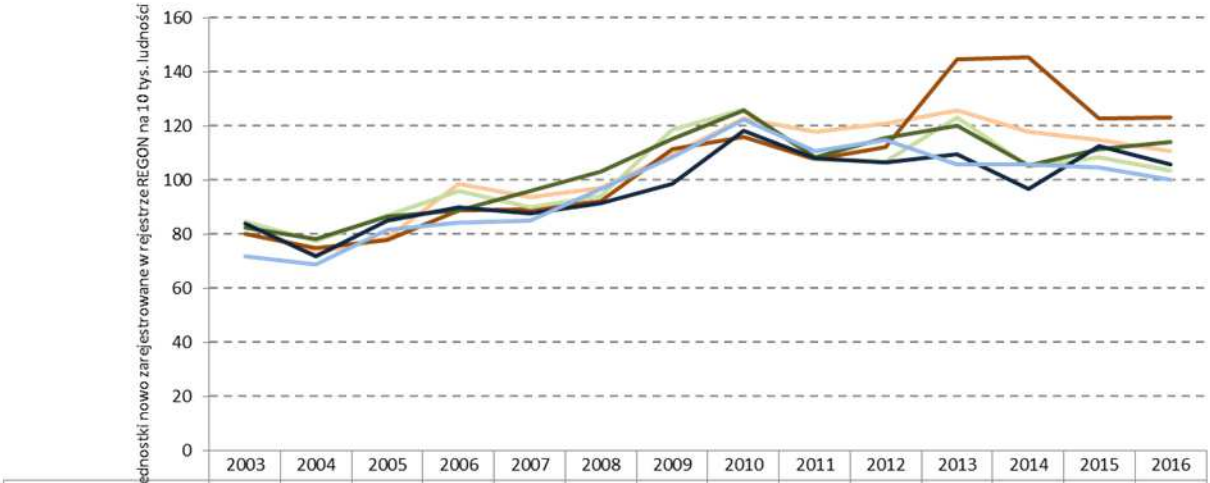
Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności w Kielcach i wybranych miastach wojewódzkich w latach 2002-2016

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Powiat m.Toruń	1 204	1 246	1 230	1 213	1 219	1 226	1 236	1 112	1 159	1 171	1 209	1 247	1 265	1 280	1 290
Powiat m.Rzeszów	1 165	1 186	1 171	1 160	1 137	1 136	1 135	1 153	1 189	1 197	1 231	1 294	1 341	1 380	1 413
Powiat m.Olsztyn	1 228	1 241	1 220	1 203	1 197	1 197	1 205	1 202	1 254	1 238	1 272	1 300	1 312	1 332	1 340
Powiat m.Lublin	1 097	1 124	1 110	1 116	1 120	1 093	1 115	1 139	1 191	1 182	1 217	1 261	1 272	1 289	1 306
Powiat m.Kielce	1 300	1 357	1 380	1 417	1 424	1 404	1 400	1 367	1 410	1 390	1 420	1 443	1 443	1 457	1 462
Powiat m.Białystok	1 171	1 162	1 073	1 021	998	1 001	1 014	1 020	1 063	1 065	1 099	1 120	1 142	1 162	1 175

Źródło: Bank Danych Lokalnych

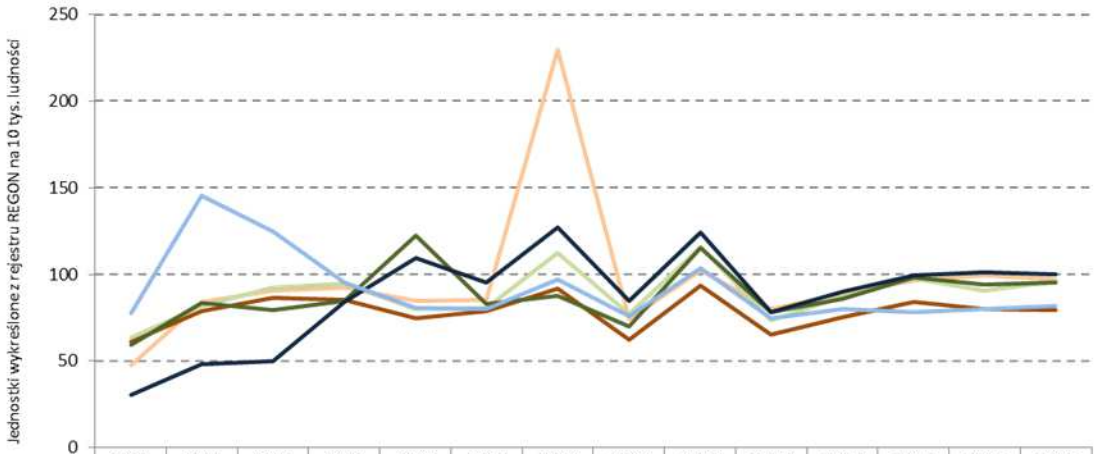
Jednostki nowozarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności w Kielcach i wybranych miastach wojewódzkich w latach 2003-2016

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Powiat m.Toruń	84	73	79	99	94	97	110	123	118	121	126	118	115	111
Powiat m.Rzeszów	80	75	78	89	89	92	111	116	108	112	145	145	123	123
Powiat m.Olsztyn	85	78	87	96	90	94	119	126	108	107	123	105	108	104
Powiat m.Lublin	83	78	86	89	96	103	115	126	109	116	120	105	112	114
Powiat m.Kielce	84	72	85	90	88	91	99	118	108	107	110	97	113	106
Powiat m.Białystok	72	69	82	84	85	97	109	122	111	115	106	106	105	100

Źródło: Bank Danych Lokalnych

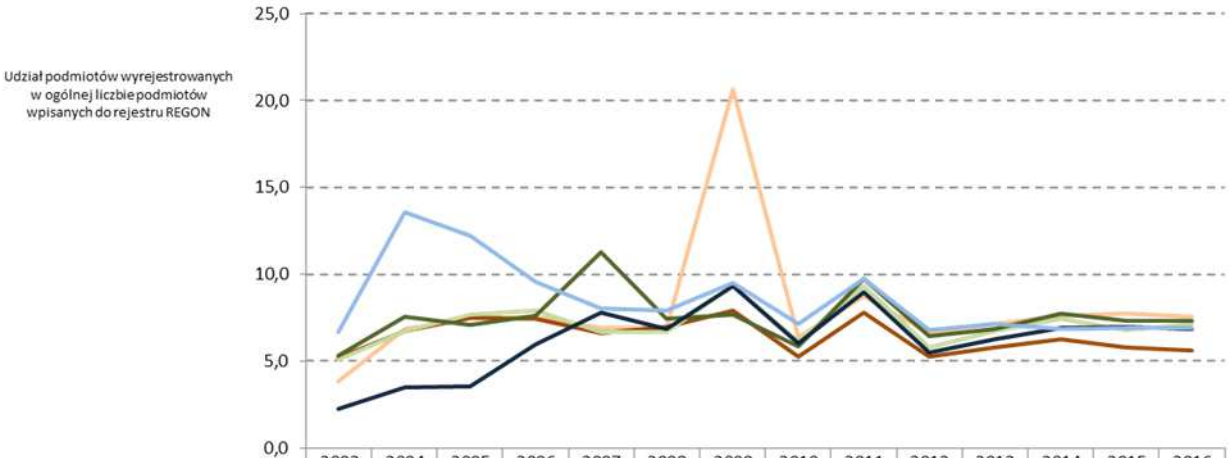
Jednostki wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności w Kielcach i wybranych miastach wojewódzkich w latach 2003-2016

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Powiat m.Toruń	48	84	91	92	85	85	230	74	102	80	89	96	99	97
Powiat m.Rzeszów	61	79	86	85	75	79	92	63	93	65	75	84	80	80
Powiat m.Olsztyn	64	82	93	95	80	81	112	77	116	74	87	97	90	96
Powiat m.Lublin	59	84	79	85	123	83	87	70	115	78	86	98	94	95
Powiat m.Kielce	30	48	50	84	109	95	127	85	124	78	90	100	101	100
Powiat m.Białystok	78	146	125	95	80	80	97	76	104	74	80	78	80	82

Źródło: Bank Danych Lokalnych

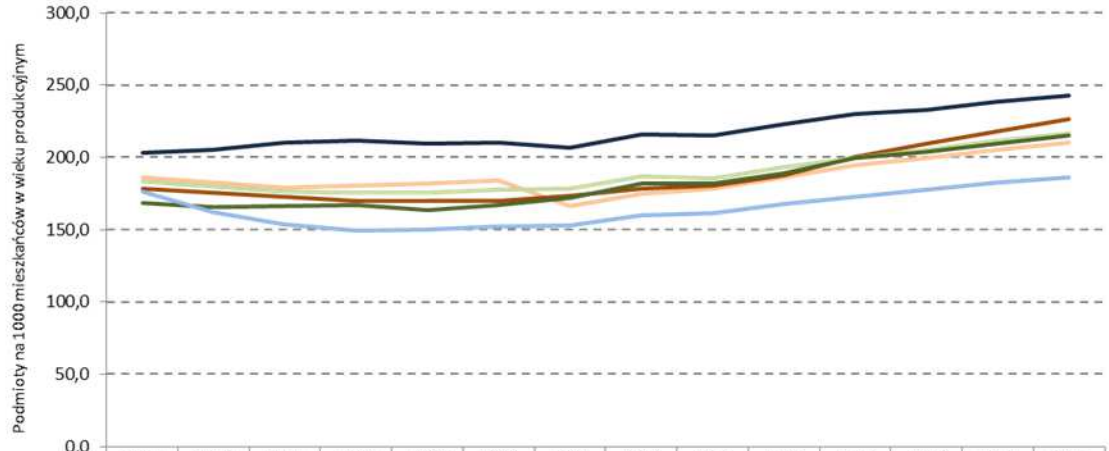
Udział podmiotów wyrejestrowanych w ogólnej liczbie podmiotów wpisanych do rejestru REGON w Kielcach i wybranych miastach wojewódzkich w latach 2002-2016

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Powiat m.Toruń	3,8	6,8	7,5	7,6	6,9	6,9	20,7	6,4	8,8	6,6	7,1	7,6	7,8	7,6
Powiat m.Rzeszów	5,2	6,7	7,5	7,5	6,6	6,9	7,9	5,3	7,8	5,3	5,8	6,2	5,8	5,6
Powiat m.Olsztyn	5,1	6,7	7,7	7,9	6,7	6,7	9,3	6,1	9,3	5,8	6,7	7,5	6,8	7,2
Powiat m.Lublin	5,3	7,5	7,1	7,6	11,2	7,5	7,7	5,9	9,8	6,4	6,9	7,8	7,3	7,3
Powiat m.Kielce	2,2	3,5	3,5	5,9	7,8	6,8	9,3	6,0	8,9	5,5	6,3	6,9	7,0	6,8
Powiat m.Białystok	6,7	13,6	12,2	9,6	8,0	7,9	9,5	7,1	9,7	6,8	7,1	6,9	6,9	6,9

Źródło: Bank Danych Lokalnych

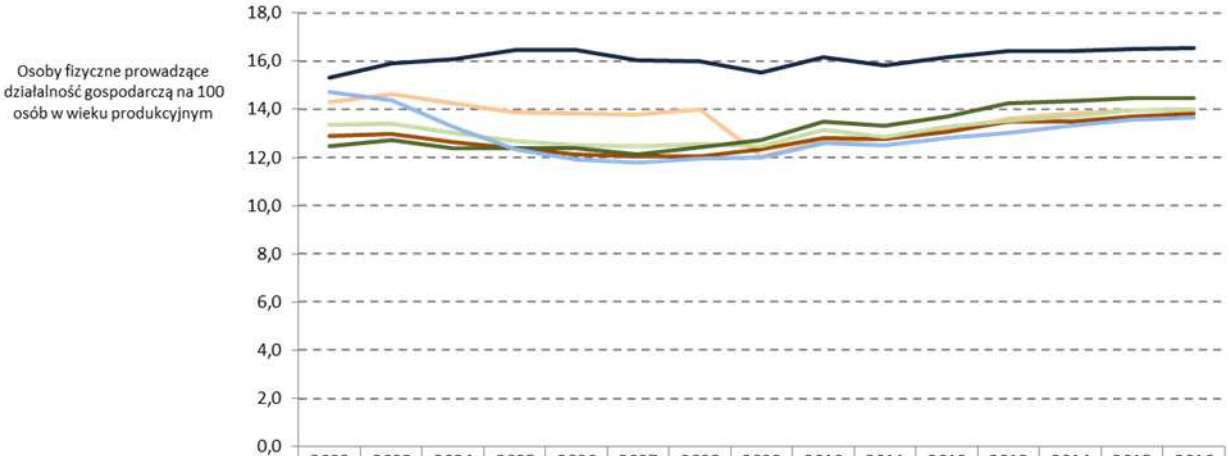
Podmioty na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym w Kielcach i wybranych miastach wojewódzkich w latach 2002-2016

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Powiat m.Toruń	186,0	182,5	179,2	180,4	181,8	184,2	166,5	175,2	178,5	186,0	194,5	199,9	205,2	210,0
Powiat m.Rzeszów	178,1	175,3	173,0	169,6	169,6	169,8	173,2	178,5	180,6	187,8	200,1	209,2	217,8	226,2
Powiat m.Olsztyn	183,6	179,5	176,4	175,6	175,9	177,3	178,0	186,6	185,6	193,2	199,9	205,0	211,6	216,7
Powiat m.Lublin	168,2	165,3	166,3	167,2	163,5	167,3	172,1	181,8	181,6	189,2	199,4	203,7	209,4	214,8
Powiat m.Kielce	202,9	205,5	210,6	211,9	209,6	210,2	206,7	216,1	215,4	223,1	229,8	232,9	238,5	242,9
Powiat m.Białystok	176,5	161,9	153,6	149,7	149,9	151,8	152,9	160,2	161,1	167,5	172,4	177,4	182,4	186,4

Źródło: Bank Danych Lokalnych

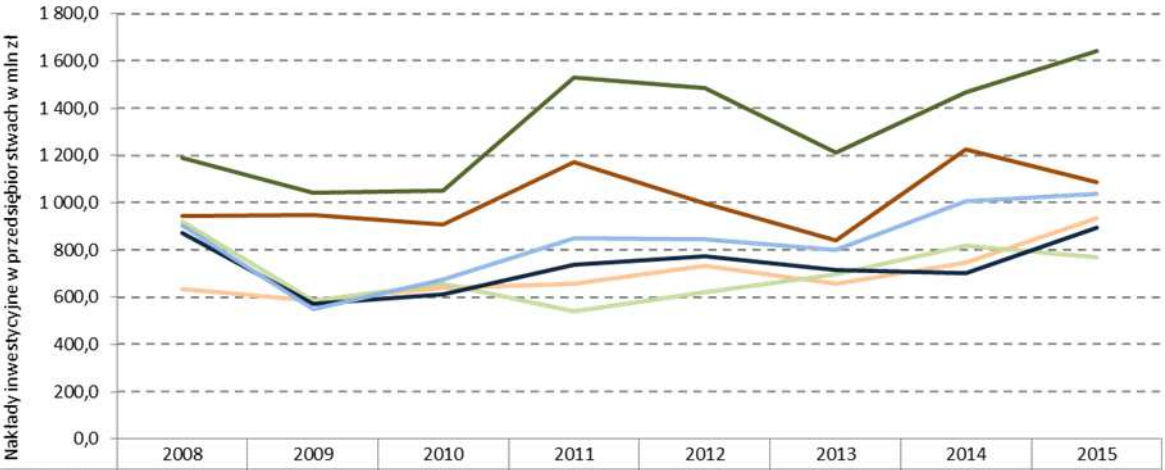
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w Kielcach i wybranych miastach wojewódzkich w latach 2003-2016

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Powiat m.Toruń	14,3	14,7	14,2	13,9	13,8	13,8	14,0	12,0	12,7	12,7	13,1	13,6	13,8	13,9	14,0
Powiat m.Rzeszów	12,9	13,0	12,7	12,4	12,1	12,0	12,0	12,3	12,8	12,8	13,1	13,5	13,5	13,7	13,8
Powiat m.Olsztyn	13,4	13,4	13,0	12,7	12,5	12,5	12,5	12,5	13,1	12,9	13,3	13,5	13,7	13,9	14,0
Powiat m.Lublin	12,5	12,7	12,4	12,4	12,4	12,1	12,4	12,7	13,5	13,3	13,7	14,3	14,3	14,5	14,5
Powiat m.Kielce	15,3	15,9	16,1	16,4	16,4	16,0	16,0	15,5	16,1	15,8	16,2	16,4	16,4	16,5	16,5
Powiat m.Białystok	14,7	14,4	13,3	12,3	11,9	11,8	12,0	12,0	12,6	12,5	12,8	13,0	13,3	13,6	13,6

Źródło: Bank Danych Lokalnych

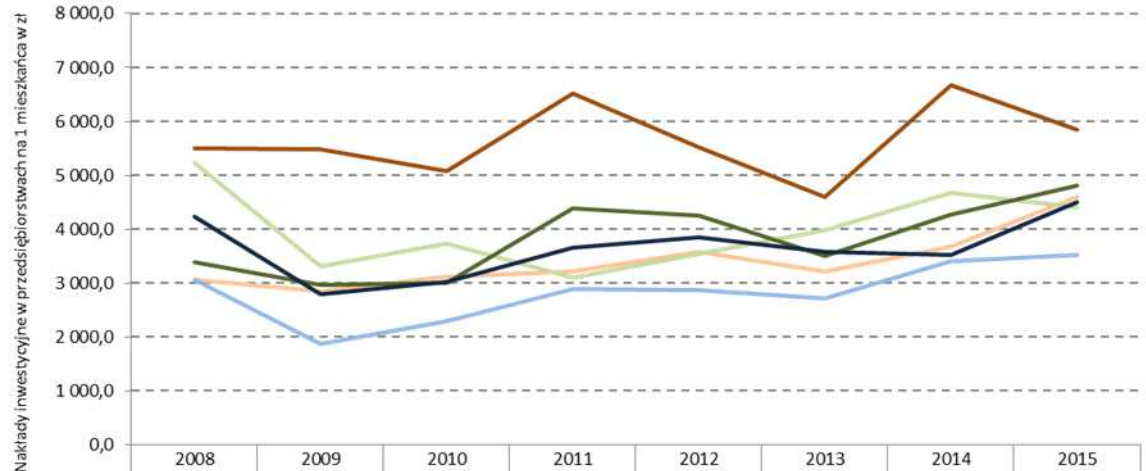
Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach w mln zł w Kielcach i wybranych miastach wojewódzkich w latach 2008-2015

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Powiat m.Toruń	634,0	586,7	639,3	658,3	735,2	655,2	747,1	933,5
Powiat m.Rzeszów	942,8	946,4	908,0	1 171,2	997,0	839,9	1 224,8	1 086,5
Powiat m.Olsztyn	920,7	585,1	656,0	541,8	622,3	697,5	816,3	767,3
Powiat m.Lublin	1 191,1	1 042,2	1 051,4	1 529,5	1 483,8	1 213,6	1 466,4	1 643,5
Powiat m.Kielce	870,3	570,0	614,1	738,1	774,3	716,5	703,4	892,9
Powiat m.Białystok	902,1	550,1	674,9	850,3	847,2	802,3	1 004,7	1 039,4

Źródło: Bank Danych Lokalnych

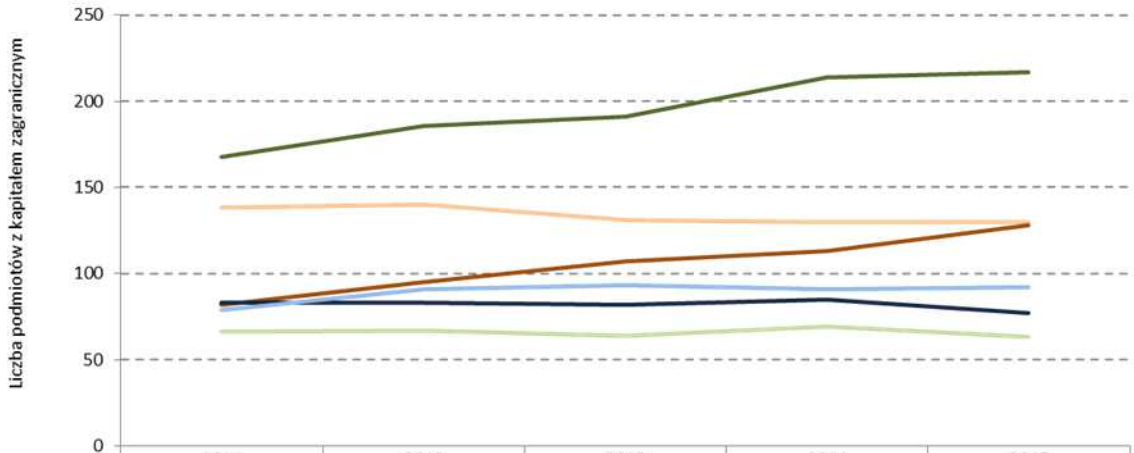
Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach na 1 mieszkańca w zł w Kielcach i wybranych miastach wojewódzkich w latach 2008-2015

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Powiat m.Toruń	3 071,0	2 848,0	3 111,5	3 212,0	3 589,0	3 212,2	3 677,7	4 600,1
Powiat m.Rzeszów	5 505,0	5 478,0	5 076,8	6 522,0	5 515,0	4 601,3	6 668,6	5 850,4
Powiat m.Olsztyn	5 239,0	3 315,0	3 740,2	3 091,0	3 545,0	3 991,1	4 670,6	4 407,7
Powiat m.Lublin	3 391,0	2 975,0	3 003,5	4 383,0	4 262,0	3 496,1	4 273,4	4 814,5
Powiat m.Kielce	4 231,0	2 784,0	3 024,2	3 650,0	3 843,0	3 577,4	3 526,2	4 498,8
Powiat m.Białystok	3 066,0	1 868,0	2 294,7	2 891,0	2 874,0	2 721,5	3 401,0	3 516,0

Źródło: Bank Danych Lokalnych

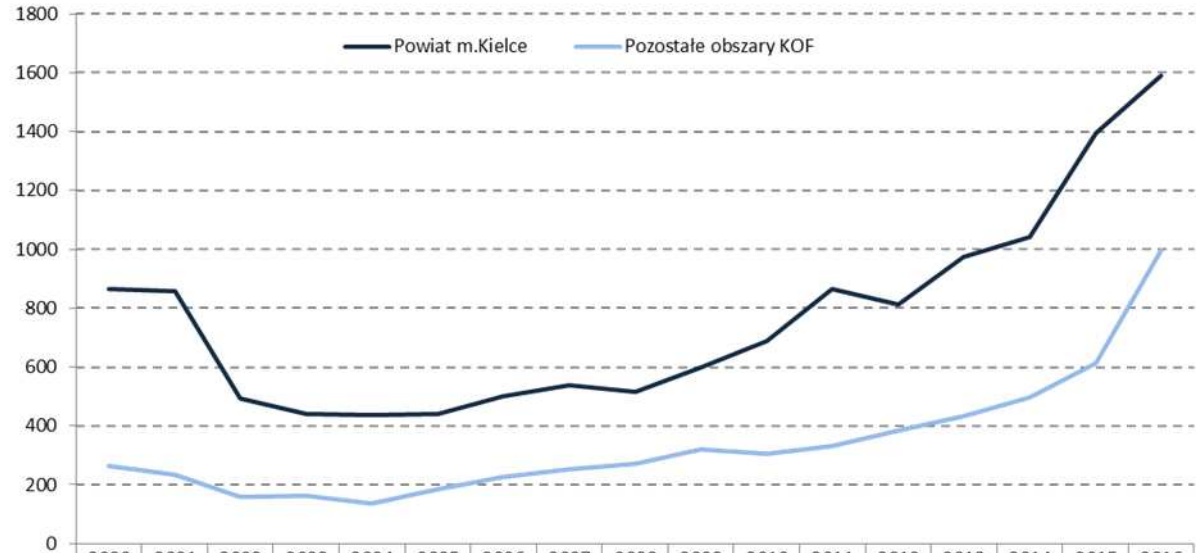
Liczba podmiotów z kapitałem zagranicznym w Kielcach i wybranych miastach wojewódzkich w latach 2011-2015

	2011	2012	2013	2014	2015
Powiat m.Toruń	138	140	131	130	130
Powiat m.Rzeszów	82	95	107	113	128
Powiat m.Olsztyn	66	67	64	69	63
Powiat m.Lublin	168	186	191	214	217
Powiat m.Kielce	83	83	82	85	77
Powiat m.Białystok	79	91	93	91	92

Źródło: Bank Danych Lokalnych

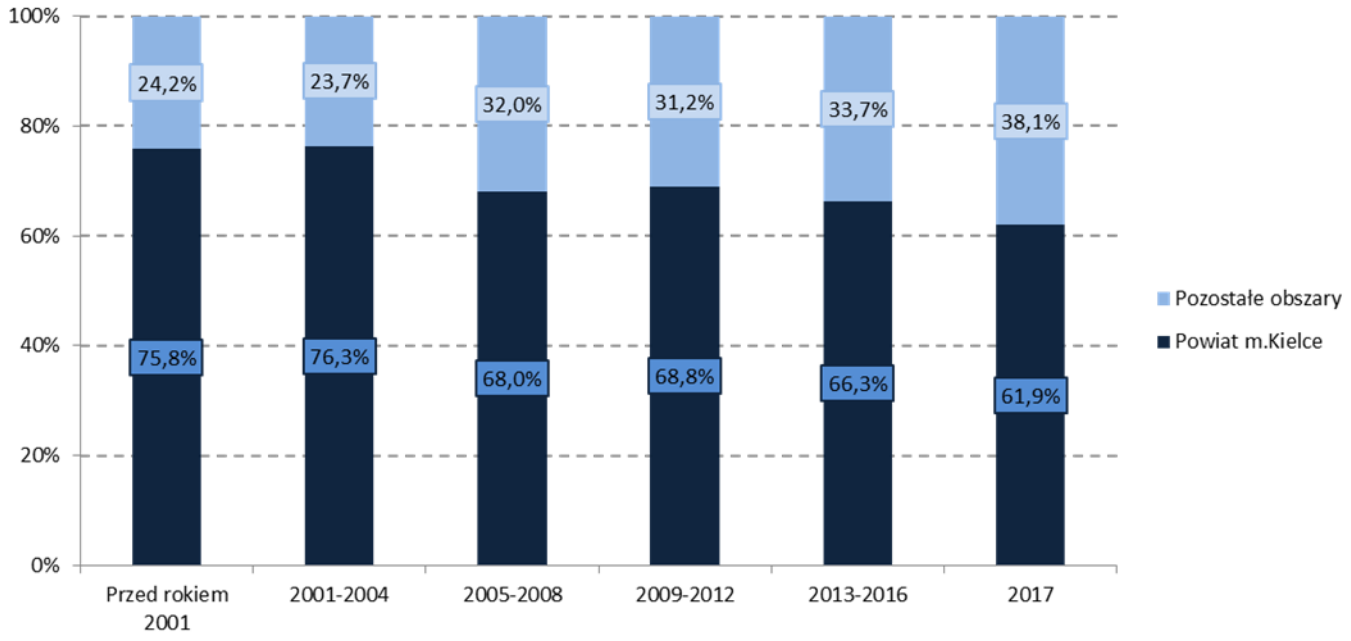
Liczba podmiotów prowadzących działalność gospodarczą wg daty powstania w Kielcach i pozostałych gminach KOF

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Powiat m.Kielce	864	857	492	442	437	442	501	537	516	599	689	864	811	974	1043	1396	1592
Pozostałe obszary KOF	264	232	160	162	137	186	228	254	273	321	305	332	383	431	498	614	998

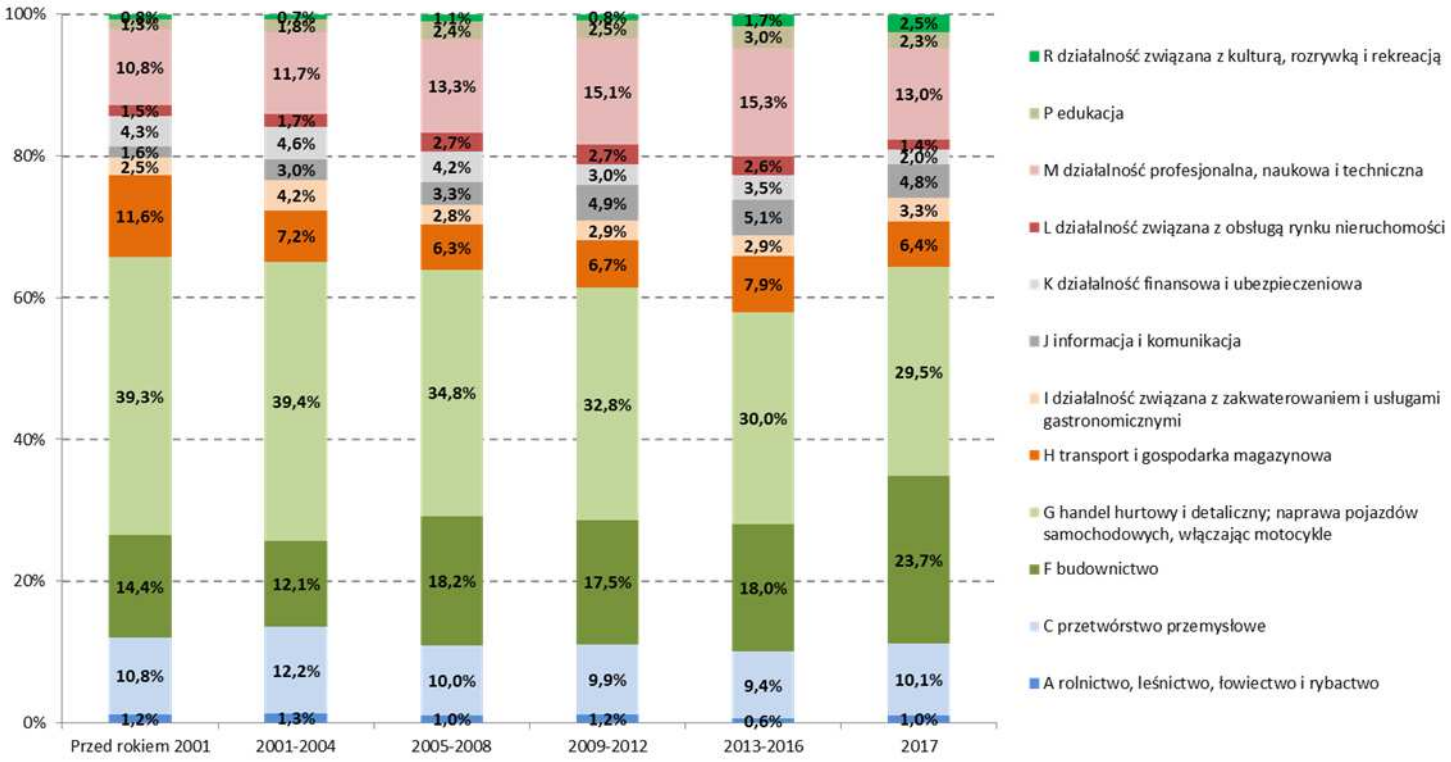
Źródło: CEIDG / KRS

Udział % podmiotów prowadzących działalność gospodarczą powstających do 2017 roku wg lokalizacji (Kielce i pozostałe gminy KOF) i daty powstania

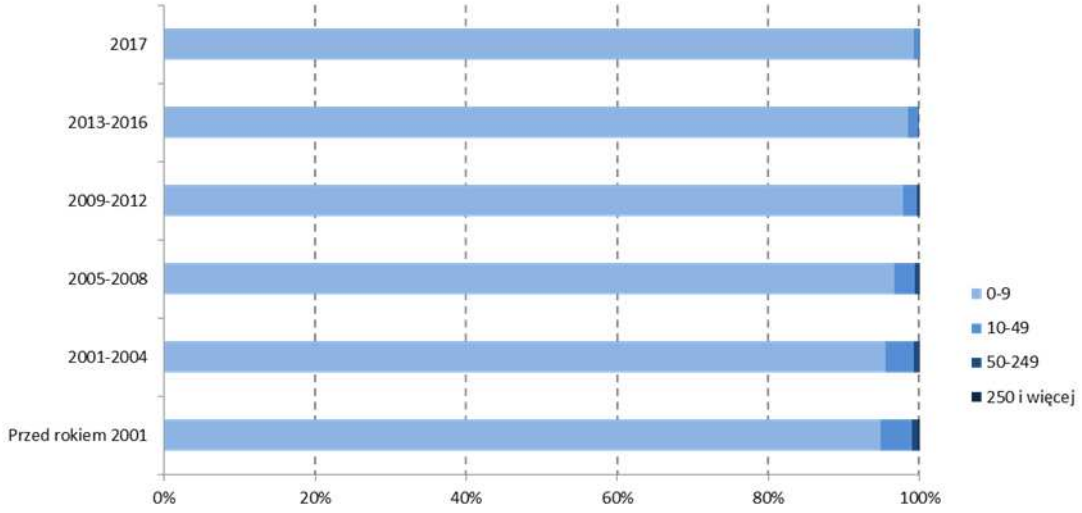
Źródło: CEIDG / KRS

Struktura branżowa podmiotów prowadzących działalność gospodarczą w Kielcach i pozostałych gminach KOF wg daty powstania

Źródło: Baza CEIDG / KRS

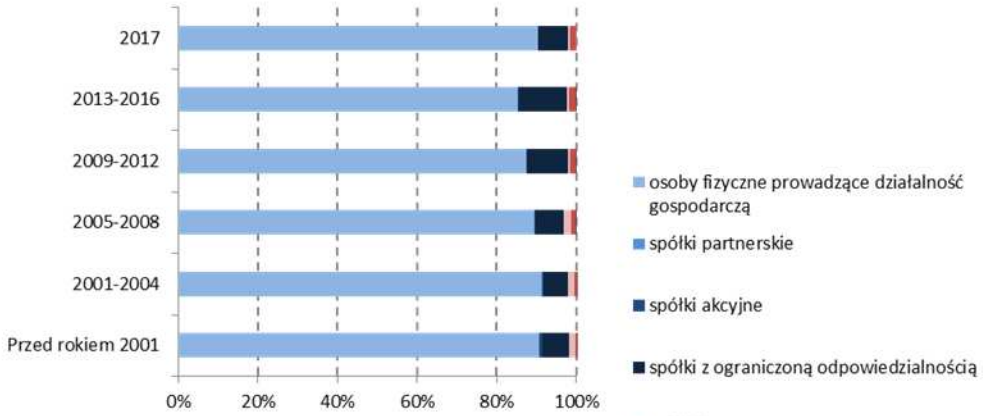
Struktura wielkościowa podmiotów prowadzących działalność gospodarczą w Kielcach i pozostałych gminach KOF wg daty powstania

	Przed rokiem 2001	2001-2004	2005-2008	2009-2012	2013-2016	2017
0-9	94,9%	95,5%	96,7%	97,8%	98,5%	99,4%
10-49	4,1%	3,8%	2,7%	1,8%	1,3%	0,6%
50-249	0,8%	0,6%	0,5%	0,3%	0,2%	0,1%
250 i więcej	0,2%	0,1%	0,1%	0,1%	0,0%	0,0%

Źródło: Baza CEIDG / KRS

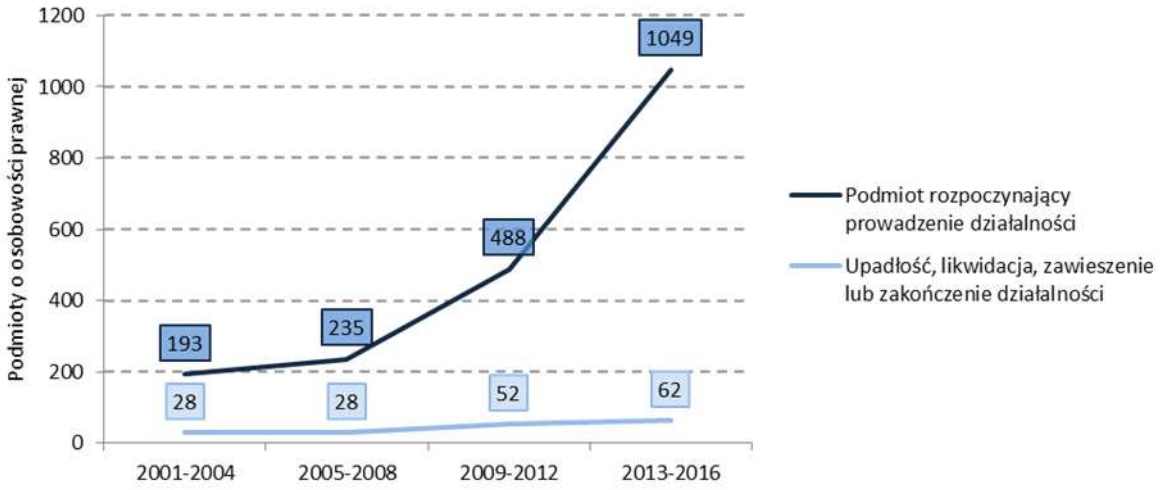
Struktura własnościowa podmiotów prowadzących działalność gospodarczą w Kielcach i pozostałych gminach KOF wg daty powstania

	Przed rokiem 2001	2001-2004	2005-2008	2009-2012	2013-2016	2017
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	90,8%	91,2%	89,3%	87,4%	85,3%	90,3%
spółki partnerskie	0,0%	0,3%	0,2%	0,1%	0,1%	0,0%
spółki akcyjne	0,7%	0,2%	0,2%	0,2%	0,1%	0,0%
spółki z ograniczoną odpowiedzialnością	6,8%	6,1%	7,2%	10,2%	12,3%	7,7%
spółki jawne	1,5%	1,7%	1,8%	0,7%	0,5%	0,5%
spółki komandytowe	0,2%	0,4%	1,0%	1,4%	1,5%	1,6%
spółki komandytowo - akcyjne	0,0%	0,1%	0,3%	0,1%	0,2%	0,0%

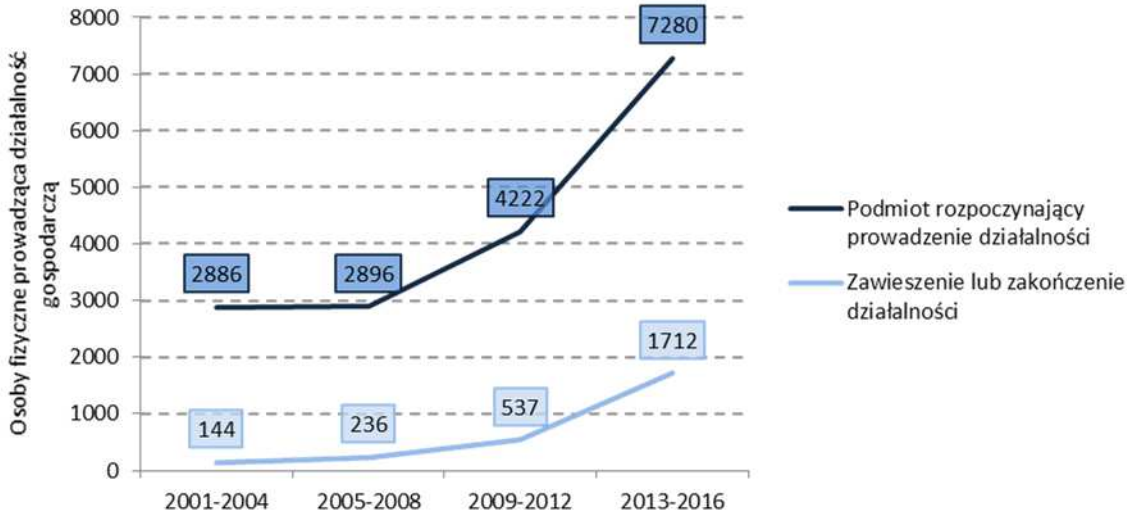
Źródło: Baza CEIDG / KRS

Liczba podmiotów o osobowości prawnej rozpoczynających i kończących działalność gospodarczą

Źródło: Baza CEIDG / KRS

Liczba osób fizycznych rozpoczynających i kończących działalność gospodarczą

Źródło: Baza CEIDG / KRS

Kielce w opinii interesariuszy rozwoju przedsiębiorczości

Ocena potencjału gospodarczego Kielc

Ocena obecnej sytuacji gospodarczej Kielc jest bardzo istotna z kilku punktów widzenia. Z jednej strony w bardzo istotny sposób wpływa na aktywność (biznesową, życiową) poszczególnych grup interesariuszy rozwoju miasta, z drugiej natomiast pozwala na częściowe chociażby wytłumaczenie określonych postaw różnych grup odbiorców oferty miasta. Z przeprowadzonych badań wynika podstawowa ogólna prawidłowość, zgodnie z którą przychylność w ocenach sytuacji gospodarczej Kielc zależy od przynależności do określonej grupy beneficjentów rozwoju miasta – im bardziej bezpośrednio dana grupa respondentów jest zależna od efektów rozwoju lokalnej gospodarki, tym mniej pozytywne oceny zgłasza.

- Największą przychylnością w odniesieniu do ocen sytuacji gospodarczej Kielc wykazują się przedstawiciele szeroko rozumianego sektora publicznego (instytucji wsparcia biznesu, uczelni, samorządu lokalnego). Oczywiście ich działanie jest ukierunkowane na rozwój lokalny, tym niemniej z uwagi na specyfikę działania instytucji w mniejszym stopniu odczuwają oni(np. poprzez ewentualne zmniejszenie osiąganych przez siebie dochodów) efekty słabszej koniunktury gospodarczej. Dodatkowo są to osoby z racji pełnionych funkcji zawodowych relatywnie bardziej zorientowane w obiektywnych danych opisujących potencjał gospodarczy. W tej grupie respondentów najbardziej pozytywne oceny zgłaszają przedstawiciele samorządu z terenu KOF.

- Na przeciwnym biegunie znajdują się natomiast najbardziej krytyczni wobec ocen sytuacji gospodarczej kielczanie, bowiem tylko kilka procent mieszkańców miasta ocenia ją jako dobrą. Większość osób (ponad połowa respondentów) podchodzi do tych ocen bardzo krytycznie wskazując na negatywne tendencje. Wydaje się, że dla ocen duże znaczenie może mieć fakt zamieszkiwania w mieście, bowiem w grupie studentów kieleckich uczelni, bardziej pozytywne oceny zgłaszają osoby wywodzące się spoza Kielc. Ogółem kilkanaście procent studentów uczestniczących w badaniu ocenia sytuacje jako dobrą, ale **w grupie studentów pochodzących z Kielc ocen pozytywnych nie ma w ogóle**.

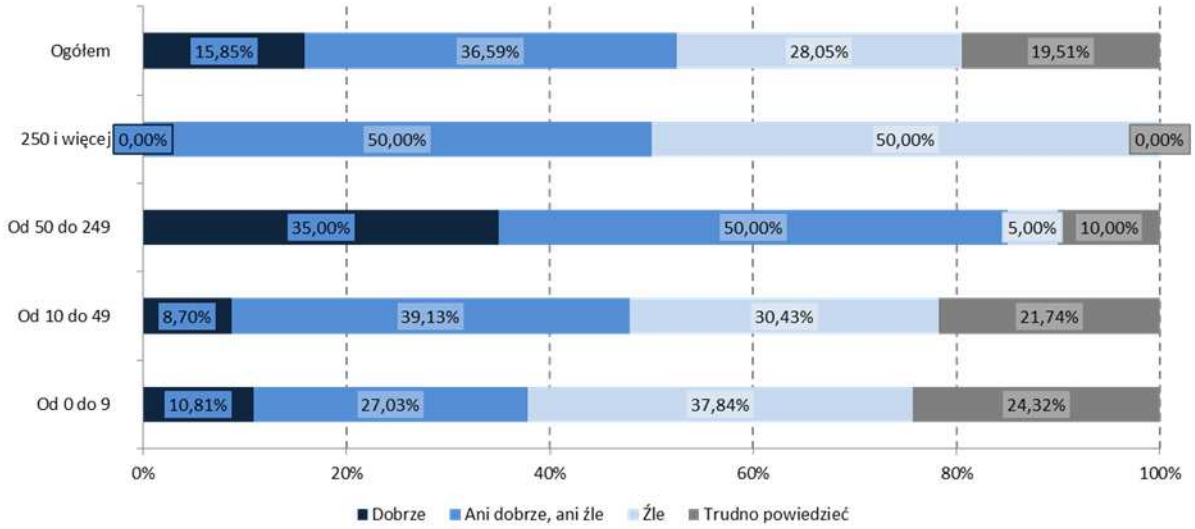
- Najbardziej zróżnicowane są natomiast oceny przedsiębiorców. Przedstawiciel mniej więcej co 6 firmy ocenia sytuację gospodarczą Kielc jako dobrą. Złych ocen sytuacji gospodarczej Kielc jest natomiast niewiele więcej niż w przypadku najbardziej pozytywnie nastawionych do omawianej kwestii przedstawicieli sektora publicznego. Należy pamiętać, że przedsiębiorcy zapewne dokonują ocen patrząc z dwóch perspektyw – osób zaangażowanych w biznes, ale też mieszkańców Kielc. W każdym razie można uznać, że z racji zaangażowania zawodowego oraz doświadczeń z miastem ich oceny są dość zrównoważone.

- Oceniając tendencje zaobserwowane w ocenach należy zwrócić uwagę, że relatywnie najbardziej krytycznie nastawieni mieszkańcy oraz dość zrównoważeni w ocenach przedsiębiorcy są tymi grupami, które są bezpośrednimi beneficjentami sytuacji gospodarczej Kielc i tendencji, jakie w tym obszarze zachodzą. Co ciekawe, najmniejsi przedsiębiorcy (często osoby prowadzące działalność gospodarczą) są zbliżeni w ocenach do mieszkańców. Potwierdza to postawioną tezę, zgodnie z którą takie grupy respondentów jak przedsiębiorcy czy mieszkańcy oceniają potencjał miejsca pod kątem bezpośrednich efektów, jakie widzą w kontekście swojego życia lub funkcjonowania.

- Jako argumenty za dobrą sytuacja gospodarczą wskazuje się głównie dobrą koniunkturę, zmiany na rynku pracy, pojawianie się nowych inwestorów i startupów czy wreszcie inwestycje i rozwój, w dużej mierze dzięki funduszom UE. Z kolei w obrębie uzasadnień dla złych ocen wskazuje się sytuację na rynku pracy (mimo pozytywnych tendencji niewystarczającą ilość miejsc pracy, zwłaszcza dobrze płatnych), tendencje demograficzne (odpływ młodych ludzi) czy niewystarczające inwestycje infrastrukturalne. Z zestawienia

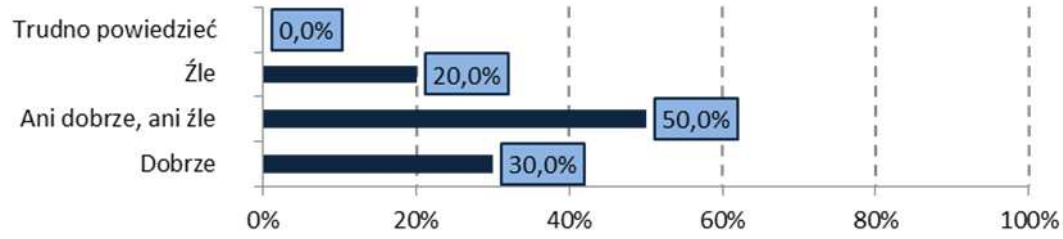
wynika przy tym podstawowa zależność – respondentom trudno jest wskazać plusy bezpośrednio zależne od władz lokalnych. Wskazywane aspekty są bowiem efektem korzystnej koniunktury, z jaką mamy obecnie do czynienia w skali kraju (rosnące PKB dobra sytuacja na rynku pracy, napływ funduszy UE).

Ocena obecnej sytuacji gospodarczej Kielc wg przedsiębiorców

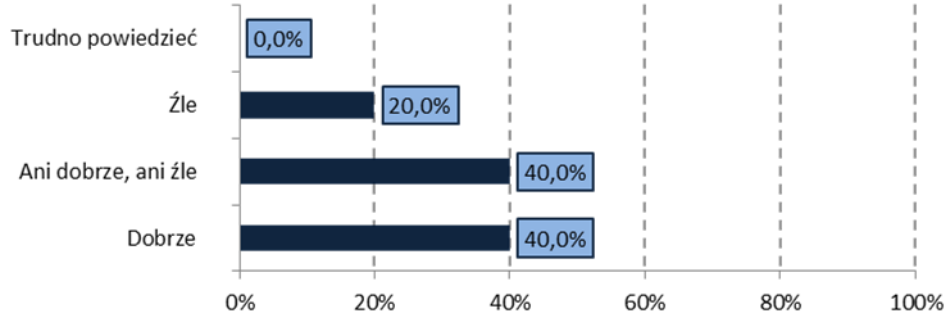
Źródło: wywiady z przedstawicielami firm

Ocena obecnej sytuacji gospodarczej Kielc wg przedstawicieli instytucji otoczenia biznesu

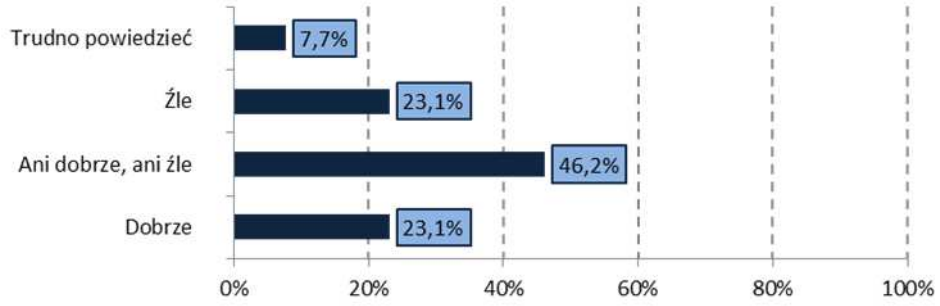
Źródło: wywiady z przedstawicielami instytucji otoczenia biznesu

Ocena obecnej sytuacji gospodarczej Kielc wg przedstawicieli urzędów gmin z terenu KOF

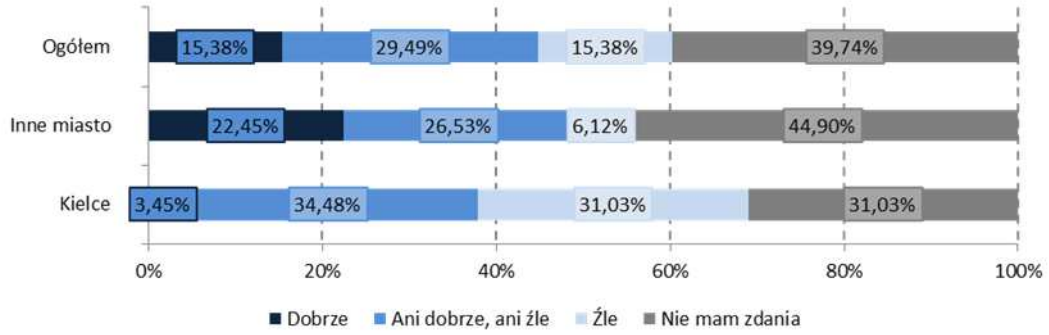
Źródło: wywiady z przedstawicielami urzędów gmin

Ocena obecnej sytuacji gospodarczej Kielc wg przedstawicieli uczelni

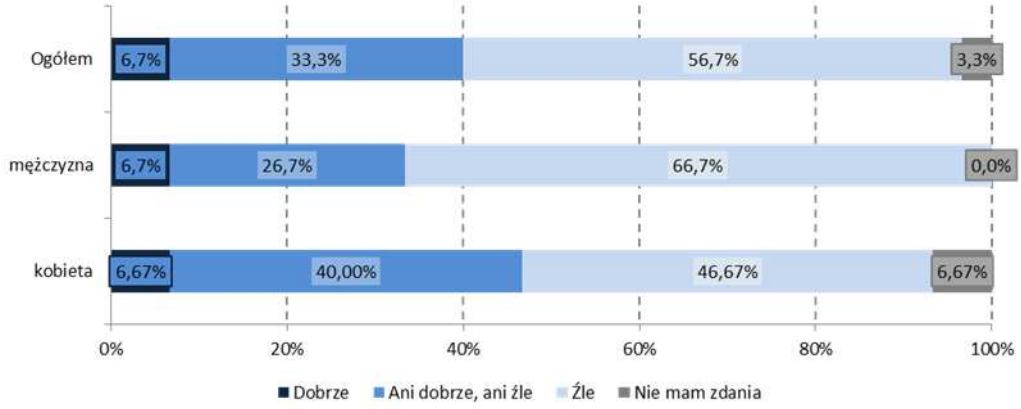
Źródło: wywiady z przedstawicielami uczelni

Ocena obecnej sytuacji gospodarczej Kielc wg studentów kieleckich uczelni

Źródło: wywiady ze studentami

Ocena obecnej sytuacji gospodarczej Kielc wg mieszkańców Kielc

Źródło: wywiady z mieszkańcami

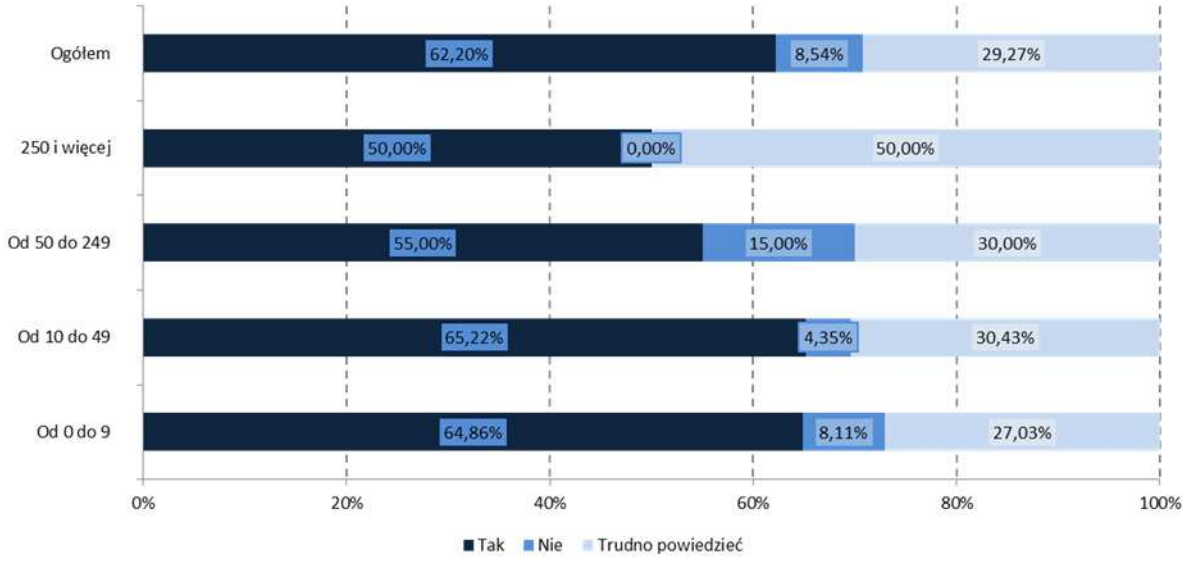
Argumenty za dobrą sytuacją gospodarczą	
Wg przedsiębiorców	- miasto się rozwija - mamy dobrą koniunkturę - dużo zamówień / nowe przetargi - rozwój dzięki funduszom UE
Wg instytucji otoczenia biznesu	- rozwój dzięki funduszom UE - miasto się rozwija

	- dużo nowych inwestorów oraz startupów
Wg gmin z terenu KOF	- dobrze wykorzystywane fundusze UE - inwestycje w infrastrukturę - brak zadłużenia - duże możliwości rozwoju dla firm - stabilna sytuacja we władzach miasta
Wg uczelni	- mamy dobrą koniunkturę - rozwój dzięki funduszom IUE - miasto się rozwija - dużo nowych inwestorów oraz startupów - rozwija się współpraca z zagranicą - rozwija się szkolnictwo wyższe
Wg studentów	- dobra sytuacja na rynku pracy - dużo nowych inwestorów oraz startupów - miasto się rozwija - rozwój dzięki funduszom IUE - miasto jest coraz atrakcyjniejsze dla młodych osób - rozwija się szkolnictwo wyższe
Wg mieszkańców	- dobra sytuacja na rynku pracy - dużo nowych inwestorów oraz startupów
Argumenty za złą sytuacją gospodarczą	
Wg przedsiębiorców	- mało inwestycji - brak miejsc pracy - duża konkurencja marketów i sklepów sieciowych - brak wystarczającego wsparcia dla lokalnego biznesu / brak dialogu z przedsiębiorcami - niskie płace - brak inwestycji infrastrukturalnych - odpływ młodych, wykształconych ludzi - przestrzeń miasta nieatrakcyjna dla mieszkańców
Wg instytucji otoczenia biznesu	- brak miejsc pracy - mało inwestycji
Wg gmin z terenu KOF	- brak dużych firm - nic się nie dzieje
Wg uczelni	- brak miejsc pracy - odpływ młodych wykształconych ludzi
Wg studentów	- brak miejsc pracy - mało inwestycji - niskie płace - odpływ młodych, wykształconych ludzi
Wg mieszkańców	- brak miejsc pracy - mało inwestycji - odpływ młodych, wykształconych ludzi - brak wizji rozwoju miasta - niskie płace - brak inwestycji infrastrukturalnych - brak wystarczającego wsparcia dla lokalnego biznesu / brak dialogu z przedsiębiorcami - przestrzeń miasta nieatrakcyjna dla mieszkańców

Z przeprowadzonego badania wynika niezbicie, że Kielce są miastem, które na tle województwa świętokrzyskiego z pewnością wyróżnia się w powszechnym odbiorze. Większość respondentów jest co do tego zgodna, przy czym ponownie wychodzą na jaw różnice w ocenach pomiędzy przedstawicielami szeroko rozumianego sektora publicznego, a bezpośrednimi 'konsumentami' oferty Kielc, czyli przedsiębiorcami mieszkańcami czy studentami.

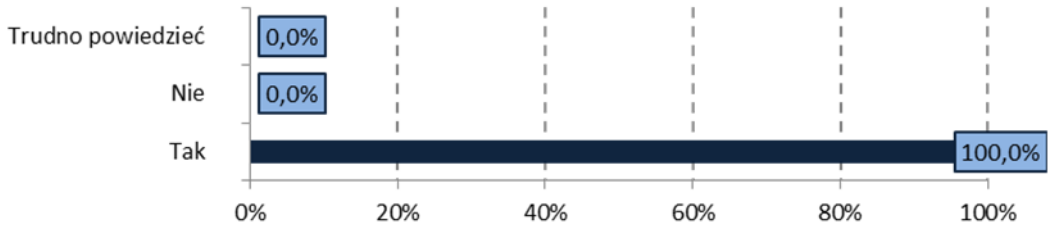
- W grupie przedstawicieli samorządu lokalnego z terenu KOF, instytucji wsparcia biznesu czy uczelni panuje pełna w zasadzie zgodność co do tego, że Kielce wyróżniają się na tle województwa świętokrzyskiego. Większy krytycyzm wyrażają natomiast przedstawiciele firm czy mieszkańcy.
- Jako argumenty za wyróżnianiem się Kielc przytacza się przede wszystkim kwestię położenia geograficznego oraz funkcji, jaka miasto pełni w ramach regionu. Zwraca się także uwagę na wielkość miasta oraz wszelkie skutki, jakie to wywołuje w postaci większej liczby ludności (większego rynku), większej liczby firm i miejsc pracy, lepiej rozwiniętej infrastruktury oraz dostępu do uczelni, urzędów czy instytucji. Podkreśla się także rolę Kiec jako ośrodka kulturalnego i turystycznego oraz najsilniejszego i najlepiej rozwiniętego miasta będącego wiodącym ośrodkiem rozwoju w regionie.

Wyróżnianie się Kielc na tle innych części województwa świętokrzyskiego wg przedsiębiorców

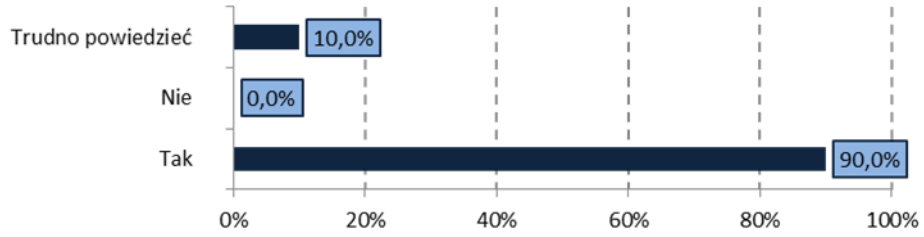
Źródło: wywiady z przedstawicielami firm

Wyróżnianie się Kielc na tle innych części województwa świętokrzyskiego wg przedstawicieli instytucji otoczenia biznesu

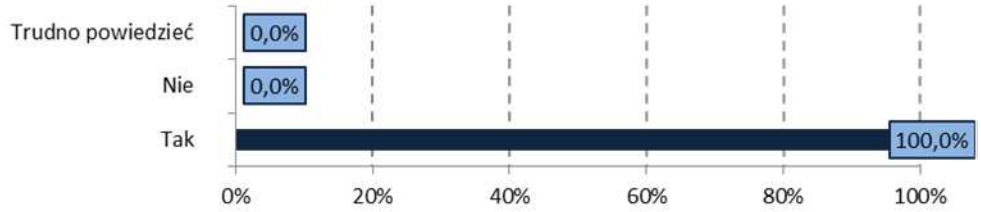
Źródło: wywiady z przedstawicielami instytucji otoczenia biznesu

Wyróżnianie się Kielc na tle innych części województwa świętokrzyskiego wg przedstawicieli urzędów gmin z terenu KOF

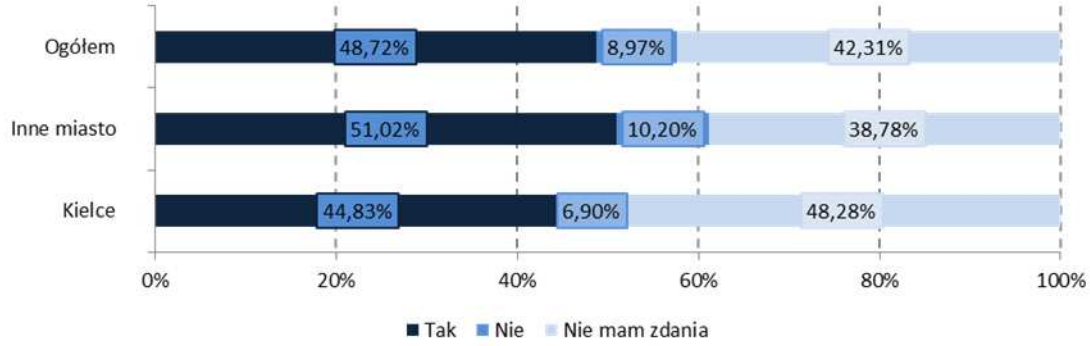
Źródło: wywiady z przedstawicielami urzędów gmin

Wyróżnianie się Kielc na tle innych części województwa świętokrzyskiego wg przedstawicieli uczelni

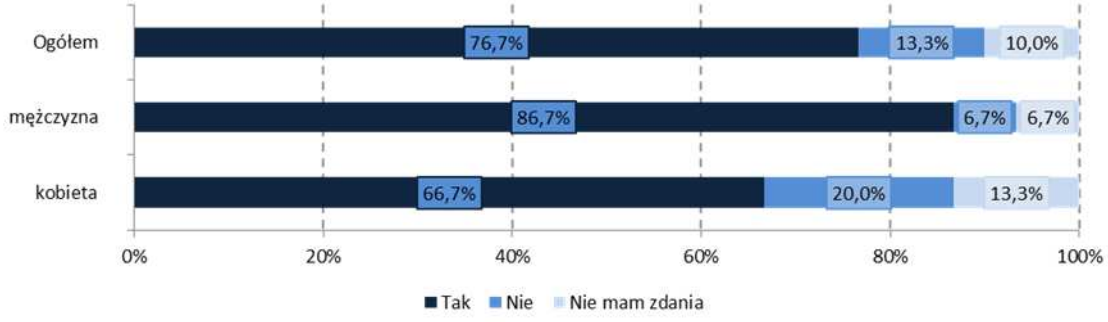
Źródło: wywiady z przedstawicielami uczelni

Wyróżnianie się Kielc na tle innych części województwa świętokrzyskiego wg studentów kieleckich uczelni

Źródło: wywiady ze studentami

Wyróżnianie się Kielc na tle innych części województwa świętokrzyskiego wg mieszkańców Kielc

Źródło: wywiady z mieszkańcami

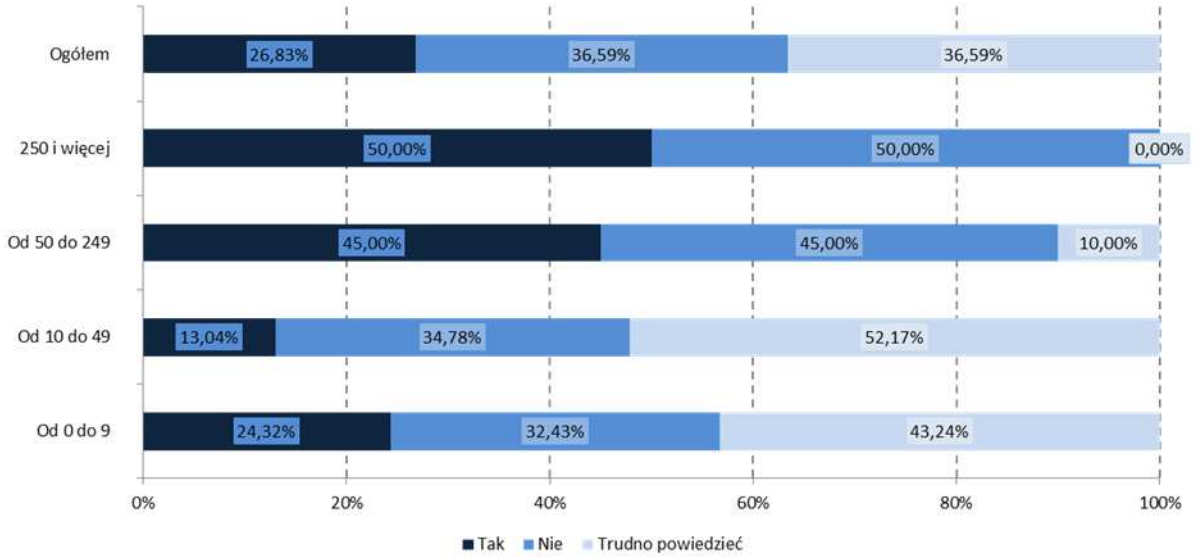
Czynniki wyróżniające Kielce na tle województwa świętokrzyskiego	
Wg przedsiębiorców	- wielkość / liczba mieszkańców (jedyna aglomeracja) - stolica województwa / wiodący ośrodek rozwoju - rozwinięta infrastruktura / dobrze skomunikowane miasto - więcej firm / inwestycji - tereny wystawiennicze - brak pracowników - więcej firm / zakładów pracy - zadbane / nowoczesne miasto - dużo ludzi wyjeżdżających na emigrację - potencjał pracowników
Wg instytucji otoczenia biznesu	- stolica województwa / wiodący ośrodek rozwoju - najsilniejsze ekonomicznie / najlepiej rozwinięte gospodarczo w regionie - dostęp do uczelni - położenie geograficzne - dostęp do urzędów / instytucji (dostęp do informacji) - więcej firm / zakładów pracy - ośrodek kulturalny i turystyczny
Wg gmin z terenu KOF	- wielkość / największy ośrodek w województwie świętokrzyskim - infrastruktura / aktywność w przebudowie dróg miejskich - dostępność do kultury - koncentracja działalności gospodarczej - centrum gospodarcze regionu - szkolnictwo wyższe / regionalny ośrodek naukowy - rozwój przedsiębiorczości - dostęp do głównych ośrodków administracji publicznej - zainteresowanie seniorami - pozyskiwanie funduszy UE
Wg uczelni	- stolica województwa / wiodący ośrodek rozwoju - dostęp do urzędów / instytucji (dostęp do informacji) - wielkość / liczba mieszkańców (jedyna aglomeracja) - więcej firm / zakładów pracy - położenie geograficzne - brak pracowników - rozwinięta infrastruktura / dobrze skomunikowane miasto - zadbane / nowoczesne miasto - potencjał pracowników - ośrodek kulturalny i turystyczny - centrum targowo-wystawiennicze
Wg studentów	- stolica województwa / wiodący ośrodek rozwoju - wielkość / liczba mieszkańców (jedyna aglomeracja) - rozwinięta infrastruktura / dobrze skomunikowane miasto - galerie handlowe - ośrodek kulturalny i turystyczny - dostęp do uczelni - dostęp do urzędów / instytucji (dostęp do informacji) - więcej firm / inwestycji - więcej firm / zakładów pracy - najsilniejsze ekonomicznie / najlepiej rozwinięte gospodarczo w regionie
Wg mieszkańców	- stolica województwa / wiodący ośrodek rozwoju - wielkość / liczba mieszkańców (jedyna aglomeracja)

	- ośrodek kulturalny i turystyczny - dostęp do urzędów / instytucji (dostęp do informacji) - więcej firm / inwestycji - brak wsparcia dla lokalnego biznesu - dostęp do uczelni - położenie geograficzne - galerie handlowe - brak dużych zakładów pracy / nowych inwestycji - rozwinięta infrastruktura / dobrze skomunikowane miasto - najsilniejsze ekonomicznie / najlepiej rozwinięte gospodarczo w regionie

Uzupełnieniem wskazań respondentów w odniesieniu do oceny potencjału Kielc jest **analiza atutów miasta**. Jak wynika z prezentowanych niżej danych co do zasady zachodzą tu tendencje podobne do opisanych wcześniej. Ponownie bardziej przychylne i jednoznaczne oceny są udziałem przedstawicieli szeroko rozumianego sektora publicznego, z kolei najbardziej krytyczni w odniesieniu do ocen miasta są jego mieszkańcy.

- Jako atuty wskazuje się szereg aspektów częściowo już przytaczanych w kontekście wyróżników. Wskazuje się na cechy miasta wynikające z jego położenia oraz pełnionych funkcji administracyjnych, z czym do pewnego stopnia jest powiązana wielkość miasta przesądzająca o wielkości rynku, co jest istotne z punktu widzenia rozwoju biznesu, zwłaszcza lokalnego.
- Oprócz cech 'nabytych' (położenie, wielkość, funkcje administracyjne) respondenci wskazują jednak także takie aspekty, które są efektem starań lokalnego samorządu o odpowiedni kształt oferty miasta uwzględniającej potrzeby różnych grup interesariuszy.
- W kontekście cech miasta istotnych z punktu widzenia rozwoju gospodarczego wskazuje się na istnienie instytucji wsparcia biznesu (szczególnie Kieleckiego Parku Technologicznego) czy działalność Targów Kielce. Istotna jest także obecność dużych firm, które wpływają na rozwój mniejszych podmiotów pełniących często funkcje poddostawców bądź zwyczajnie czerpiących korzyści z dochodów osiąganych przez licznych pracowników większych przedsiębiorstw (efekt mnożnikowy). Kielce w opinii respondentów dysponują także lepiej rozwiniętą infrastrukturą i komunikacją oraz ofertą edukacyjną, co sprawia, że w Kielcach wg respondentów łatwiej o dostęp do wykwalifikowanej kadry pracowników. Wskazuje się również, co może być istotne z punktu widzenia potencjalnych inwestorów, na niższe wynagrodzenia oferowane w Kielcach[6] skutkujące relatywnie niższymi kosztami dla pracodawców.

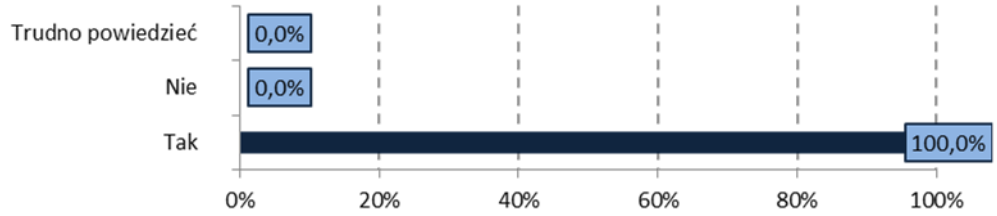
Występowanie mocnych stron Kielc, które korzystnie wpływają na rozwój działalności przedsiębiorstw wg przedsiębiorców

Źródło: wywiady z przedstawicielami firm

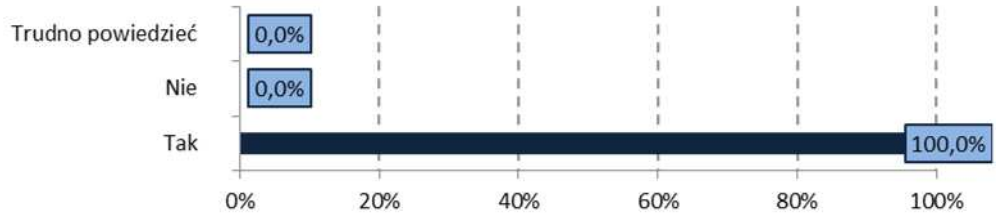
[6] Zgodnie z analizowanymi danymi zastanymi przeciętne wynagrodzenie w Kielcach, jakkolwiek wzrastało w ciągu ostatnich kilkunastu lat, to jednak jest najniższe w analizowanym zestawieniu miast i jest o 10% niższe niż w przodującym pod tym względem Rzeszowie.

Występowanie mocnych stron Kielc, które korzystnie wpływają na rozwój działalności przedsiębiorstw wg przedstawicieli instytucji otoczenia biznesu

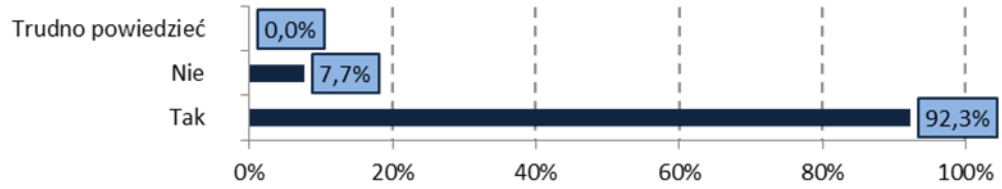
Źródło: wywiady z przedstawicielami instytucji otoczenia biznesu

Występowanie mocnych stron Kielc, które korzystnie wpływają na rozwój działalności przedsiębiorstw wg przedstawicieli urzędów gmin z terenu KOF

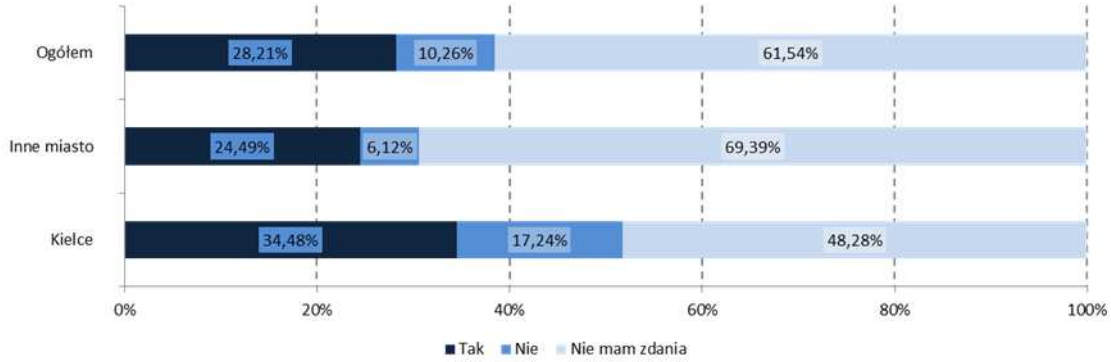
Źródło: wywiady z przedstawicielami urzędów gmin

Występowanie mocnych stron Kielc, które korzystnie wpływają na rozwój działalności przedsiębiorstw wg przedstawicieli uczelni

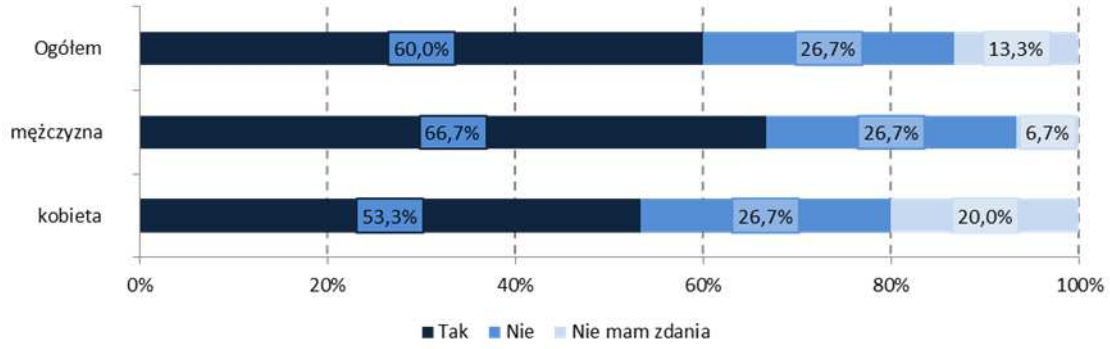
Źródło: wywiady z przedstawicielami uczelni

Występowanie mocnych stron Kielc, które korzystnie wpływają na rozwój działalności przedsiębiorstw wg studentów kieleckich uczelni

Źródło: wywiady ze studentami

Występowanie mocnych stron Kielc, które korzystnie wpływają na rozwój działalności przedsiębiorstw wg mieszkańców Kielc

Źródło: wywiady z mieszkańcami

Mocne strony Kielc	
Wg przedsiębiorców	- położenie Kielc / dostępność komunikacyjna - Targi Kielce - Specjalna Strefa Ekonomiczna - Kielecki Park Technologiczny - trudno powiedzieć - kluby sportowe - rozwój infrastruktury - ciekawe tereny inwestycyjne - obecność dużych firm, które napędzają mniejsze - rozwinięty rynek deweloperski - rozwinięta turystyka
Wg instytucji otoczenia biznesu	- położenie Kielc / dostępność komunikacyjna - tania siła robocza - Specjalna Strefa Ekonomiczna - Kielecki Park Technologiczny - trudno powiedzieć - możliwość pozyskiwania surowców w okolicy - rozwinięta infrastruktura instytucji otoczenia biznesu (inkubatory, parki technologiczne, stowarzyszenia i związki pracodawców)
Wg urzędów gmin z terenu KOF	- położenie geograficzne (między Krakowem a Warszawą, względnie blisko wschodniej granicy) - liczba mieszkańców - walory turystyczne - dostęp do wykwalifikowanej kadry pracowniczej - bliskość dróg szybkiego ruchu / dostęp komunikacyjny - zasoby surowców naturalnych - możliwość pozyskania funduszy w ramach KOF - otwartość władz Kielc do kontaktów - nie wiem/trudno powiedzieć
Wg uczelni	- Specjalna Strefa Ekonomiczna - Kielecki Park Technologiczny - Targi Kielce - tania siła robocza - edukacja-szkolnictwo wyższe - rozwinięta infrastruktura instytucji otoczenia biznesu (inkubatory, parki technologiczne, stowarzyszenia i związki praco - położenie Kielc / dostępność komunikacyjna

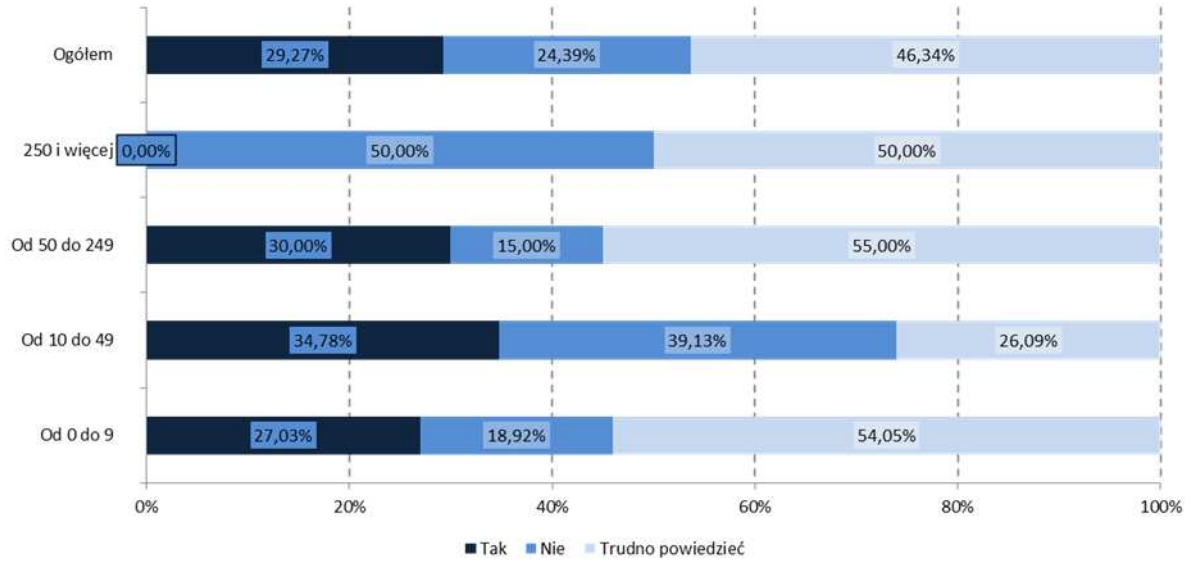
	- rozwój infrastruktury - rozwinięta turystyka - możliwość pozyskiwania surowców w okolicy - rozwijające się klastry (np. klaster budowlany Innowator, Grono Targowe) - działalność Świętokrzyskiego Centrum Innowacji i Transferu Technologii
Wg studentów	- Specjalna Strefa Ekonomiczna - Kielecki Park Technologiczny - trudno powiedzieć - edukacja-szkolnictwo wyższe - Targi Kielce - położenie Kielc / dostępność komunikacyjna - ciekawe tereny inwestycyjne - obecność dużych firm, które napędzają mniejsze - rozwinięta turystyka - tania siła robocza - możliwość pozyskiwania surowców w okolicy
Wg mieszkańców	- położenie Kielc / dostępność komunikacyjna - Specjalna Strefa Ekonomiczna - Kielecki Park Technologiczny - Targi Kielce - tania siła robocza - edukacja-szkolnictwo wyższe - rozwinięta turystyka - rozwijają się startupy i przedsiębiorczość młodych ludzi - liczba mieszkańców (największe miasto w regionie)

Wsparcie biznesu i rozwój przedsiębiorczości

Kwestia potencjału Kielc w zakresie wspierania rozwoju przedsiębiorczości została uznana jako jedna z istotniejszych w ramach spontanicznych wskazań respondentów odnośnie atutów Kielce. Bez wątpienia oferta miasta w tym zakresie jest szersza niż okolicznych gmin czy innych ośrodków z regionu świętokrzyskiego, o czym przesądza m.in. kwestia skali ośrodka miejskiego, jakim są Kielce. Jeśli chodzi o **liczbę podmiotów wspierających przedsiębiorców** to walory Kielc w tym zakresie są dostrzegane przez poszczególnych respondentów w niejednakowym stopniu.

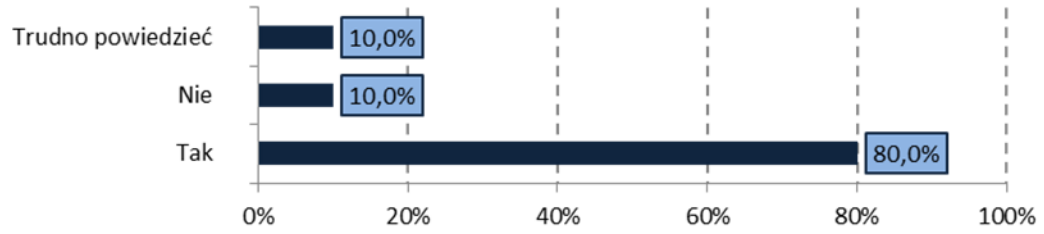
- Najbardziej przychylne opinie zgłaszają przedstawiciele samych instytucji wsparcia biznesu oraz przedstawiciele uczelni. Może to wynikać z największej orientacji i posiadania najpełniejszej informacji w tym zakresie. Jak wynika z prezentowanego niżej zestawienia spektrum instytucji oferujących przedsiębiorcom różnego rodzaju usług jest bowiem dość szerokie, obejmując zarówno podmioty udostępniające zainteresowanym firmom różnego rodzaju informacje (np. na temat dostępności funduszy UE), ale też umożliwiające pozyskanie finansowania czy wspierające firmy w prowadzeniu działalności.
- Z przeprowadzonego badania wynika, że najbardziej krytyczni pod względem oceny dostępności instytucji wsparcia biznesu są sami przedsiębiorcy. Może to jednak wynikać z jednej strony z niewystarczającej dostępności informacji na temat działalności podmiotów otoczenia biznesu, ale też być może ze zbyt małej w ocenie przedstawicieli firm liczby podmiotów oferujących bezpośrednie wsparcie, np. oferujących pomoc przedsiębiorcom w prowadzeniu działalności czy oferującym najbardziej pożądane wsparcie finansowe.

Ocena dopasowania liczby podmiotów oferujących wsparcie dla przedsiębiorców do istniejących potrzeb wg przedsiębiorców

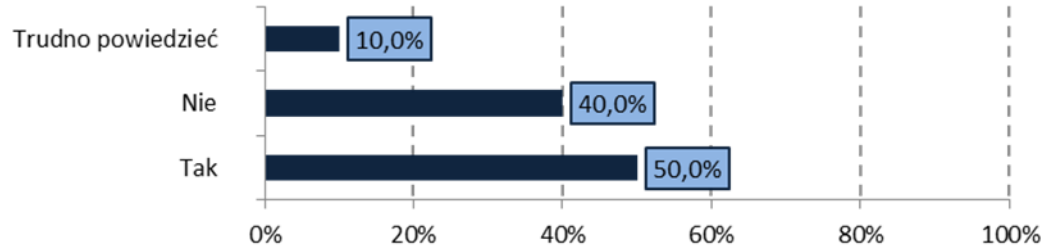
Źródło: wywiady z przedstawicielami firm

Ocena dopasowania liczby podmiotów oferujących wsparcie dla przedsiębiorców do istniejących potrzeb wg przedstawicieli instytucji otoczenia biznesu

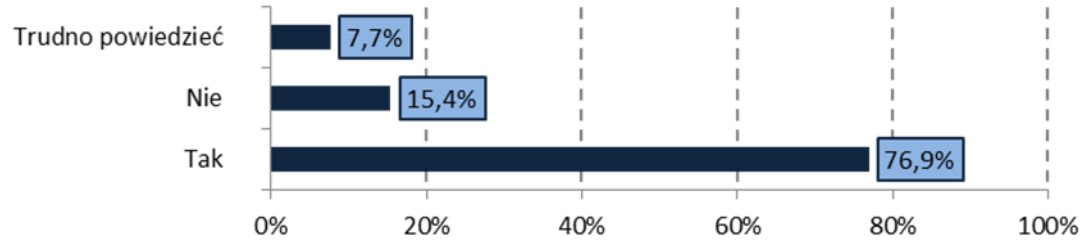
Źródło: wywiady z przedstawicielami instytucji otoczenia

Ocena dopasowania liczby podmiotów oferujących wsparcie dla przedsiębiorców do istniejących potrzeb wg przedstawicieli samorządu lokalnego z terenu KOF

Źródło: wywiady z przedstawicielami urzędów gmin

Ocena dopasowania liczby podmiotów oferujących wsparcie dla przedsiębiorców do istniejących potrzeb wg przedstawicieli uczelni

Źródło: wywiady z przedstawicielami uczelni

Kieleckie instytucje otoczenia biznesu	
EPRD Biuro Polityki Gospodarczej i Rozwoju Regionalnego	Biuro Polityki Gospodarczej i Rozwoju Regionalnego jest firmą doradztwa gospodarczego, działającą od 1995 roku. Od 1997 roku jest zarejestrowane w Centralnym Rejestrze Firm Konsultingowych w Brukseli (Central Consultancy Register). Jego działalność koncentruje się na zagadnieniach związanych z projektami inwestycyjnymi (zarówno publicznymi jak i komercyjnymi) oraz programami dotyczącymi rozwoju zasobów ludzkich i przedsiębiorczości, w następujących zakresach: szkolenia i doradztwo zawodowe, prace badawcze, analizy ekonomiczne i oddziaływania na środowisko naturalne, strategie i programy rozwoju.

Kieleckie instytucje otoczenia biznesu	
Fundusz Pożyczkowy Województwa Świętokrzyskiego	Fundusz pożyczkowy – instytucja niebędąca bankiem, której działalność koncentruje się na zapewnieniu dostępu do zewnętrznych źródeł kapitału mikro, małych i średnich przedsiębiorstw poprzez udzielanie pożyczek.
Główny Punkt Informacyjny o Funduszach Europejskich (GPIoFE)	Kielecki punkt jest elementem krajowego Systemu Informacji o Funduszach Europejskich. Taka sieć powstała z inicjatywy Ministerstwa Rozwoju Regionalnego. Celem projektu jest uproszczenie systemu przekazywania informacji o dotacjach z Unii Europejskiej. Pracownicy punktu służą mieszkańcom województwa informacją na temat możliwości uzyskania pomocy z odpowiedniego programu Narodowej Strategii Spójności. Takie porady udzielane są podczas bezpośrednich spotkań, przez telefon, pocztą tradycyjną i elektroniczną.
Izba Gospodarcza „Grono Targowe Kielce"	Targi Kielce działają na polskim rynku wystawienniczym od 1992 roku. Zajmując obecnie pozycję wicelidera polskiego rynku targowego, za Międzynarodowymi Targami Poznańskimi. Targi Kielce dysponują drugą pod względem wielkości w kraju własną powierzchnią wystawową, wyspecjalizowały się w przygotowywaniu branżowych targów dla przemysłu, budownictwa i wojska.
Izba Rzemieślników i Przedsiębiorców	Izba Rzemieślników i Przedsiębiorców w Kielcach jest organizacją samorządu gospodarczego rzemiosła, posiada osobowość prawną. W chwili obecnej Izba zrzesza formacje gospodarcze, w tym: 17 cechów,7 spółdzielni rzemieślniczych i 13 jednostek gospodarczych.
Kielecki Park Technologiczny	Park oferuje infrastrukturę oraz uzbrojone tereny inwestycyjne, objęte działaniem Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Firmy prowadzące działalność na terenie KPT mogą korzystać, z jednej stronyz udogodnień parkowych, z drugiej zaś, z przywilejów podatkowych.
Krajowe Stowarzyszenie Wspierania Przedsiębiorczości - Biuro w Kielcach	Krajowe Stowarzyszenie Wspierania Przedsiębiorczości jest instytucją o charakterze non-profit, działającą na terenie Końskich i okolic od 1996 r. KSWP świadczy usługi doradcze, pośredniczy w transferze technologii oraz organizuje spotkania, seminaria poświęcane konkretnym zagadnieniom zarówno z własnej inicjatywy – odpowiadając na potrzeby rynku – jak i na zlecenie firm, urzędów, innych instytucji. Jako niepubliczna placówka oświatowa prowadzi szkolenia i kursy o różnorodnej tematyce dla kadry kierowniczej, pracowników i bezrobotnych zakończone zaświadczeniami. Poprzez funkcjonujący w jego strukturach Fundusz Rozwoju Przedsiębiorczości oraz Fundusz Pożyczkowy, ośrodek udziela niskoprocentowych pożyczek.
Loża Świętokrzyska Bussines Centre Club (BCC)	Loża Świętokrzyska aktywnie uczestniczy w życiu społeczno-gospodarczym województwa, współpracując z władzami państwowymi i samorządowymi województwa. Misją BCC jest tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi przedsiębiorczości i budowanie gospodarki rynkowej konkurencyjnej i otwartej na świat. Ponadto angażuje się w prace komisji rządowych i parlamentarnych oraz koncentruje się na działaniach lobbingowych na rzecz tworzenia korzystnych warunków do inwestowania.
Staropolska Izba Przemysłowo-Handlowa	Staropolska Izba Przemysłowo-Handlowa jest organizacją samorządu gospodarczego, zrzeszającą około stu trzydziestu firm. Izba świadczy szerokie usługi na rzecz swoich członków: prowadzi wywiadownię handlową, zajmuje

Kieleckie instytucje otoczenia biznesu	
	się kojarzeniem partnerów, legalizuje dokumenty handlowe, prowadzi doradztwo i szkolenia, dostarcza informacje gospodarcze, organizuje działalność lobbingową. Zajmuje się także ubezpieczaniem kontraktów eksportowych.
Stowarzyszenie Integracja i Rozwój	Stowarzyszenie Integracja i Rozwój - SIR powstało w 2001 roku. Zgodnie ze swoim statutem realizuje cele w zakresie działalności naukowo-technicznej, edukacji i oświaty na rzecz rozwoju społeczności lokalnych, wspierania inicjatyw społecznych, działalności kulturalnej, fizycznej i sportu, ochrony wartości dziedzictwa kulturowego społeczności lokalnych, ochrony środowiska, ochrony zdrowia i pomocy społecznej oraz rehabilitacji zdrowotnej i społecznej inwalidów.
Stowarzyszenie Forum Pracodawców	Głównymi celami stowarzyszenia jest pobudzanie aktywności gospodarczej wśród społeczności, propagowanie zasad gospodarki rynkowej, wspieranie przedsiębiorczości oraz organizacja i prowadzenie działalności oświatowej i popularyzatorskiej. Realizacja zamierzeń odbywa się poprzez organizację wielu spotkań dyskusyjnych, konferencji, pomoc doradczą dla przedsiębiorców rozpoczynających działalność gospodarczą oraz współpracę z pozarządowymi organizacjami krajowymi i międzynarodowymi.
Świętokrzyski Fundusz Poręczeniowy	Celem działalności spółki jest wspieranie rozwoju mikro, małych i średnich przedsiębiorców oraz instytucji pożytku publicznego mających siedzibę lub koncentrujących swoją działalność gospodarczą na terenie Województwa Świętokrzyskiego poprzez udzielanie poręczeń ułatwiających im dostęp do kredytów i pożyczek oferowanych przez banki oraz inne instytucje finansowe. Fundusz realizuje cele statutowe we współpracy z samorządami gospodarczymi, samorządami lokalnymi oraz agencjami rozwoju regionalnego.
Świętokrzyska Izba Rolnicza	Świętokrzyska Izba Rolnicza jest samorządem rolniczym działającym na rzecz rozwiązywania problemów rolnictwa i reprezentującym interesy zrzeszonych w niej członków. Jako zawodowa organizacja pełni rolę rzecznika interesów rolników i wsi, reprezentuje producentów w kontaktach z organami władzy rządowej i samorządu terytorialnego, a także z innymi organizacjami i instytucjami zajmującymi się problematyką rolniczą. Występuje z inicjatywą z zakresu regulacji prawnych oraz opiniowaniem projektów przepisów, upowszechnia postęp techniczny i technologiczny w produkcji rolnej. Prowadzi działania na rzecz tworzenia rynku rolnego oraz poprawy warunków zbytu płodów rolnych, inicjuje działania mające na celu powoływanie i wspieranie zrzeszeń i stowarzyszeń producentów rolnych.
Świętokrzyski Związek Pracodawców Prywatnych Lewiatan	Świętokrzyski Związek Pracodawców Prywatnych Lewiatan powstał w 2002 roku. Jest organizacją zrzeszająca pracodawców z terenu województwa świętokrzyskiego, a jego głównym zadaniem jest reprezentowanie ich interesów gospodarczych i społecznych. Mamy realny wpływ na kształtowanie ustawodawstwa dotyczącego interesów pracodawców, a także na politykę społeczną i gospodarczą, realizowaną przez organy administracji państwowej oraz samorządu terytorialnego.
Grono Targowe Kielce	Klaster usługowy „Grono Targowe Kielce" jest organizacją samorządu gospodarczego reprezentującą i chroniącą interesy gospodarcze zrzeszonych

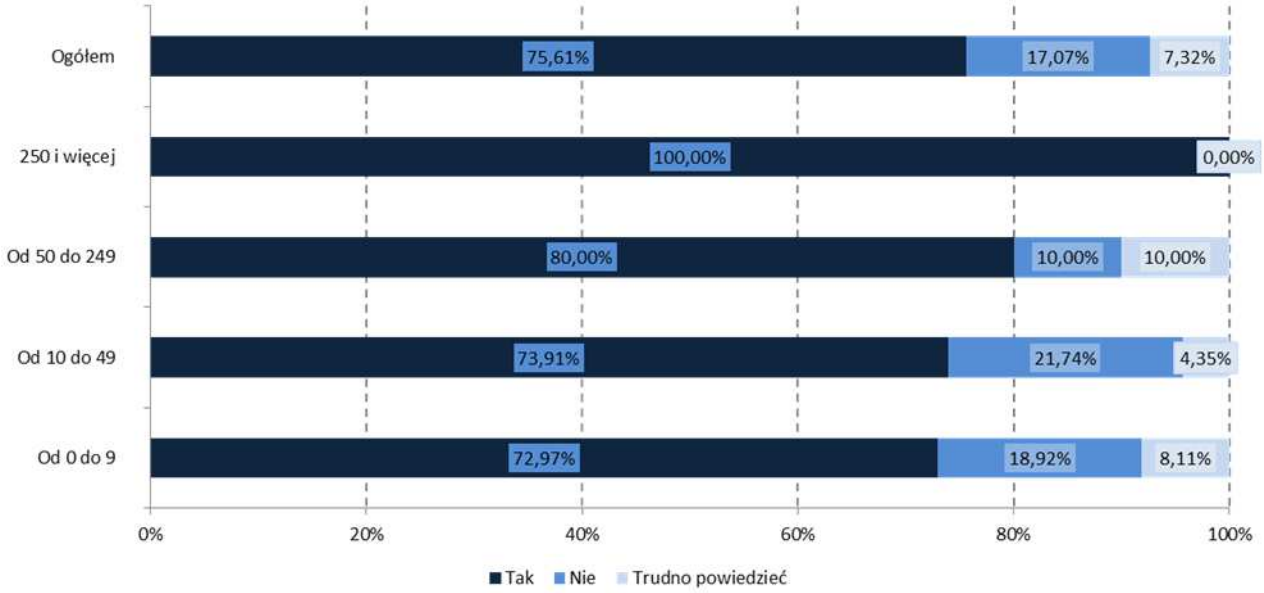
Kieleckie instytucje otoczenia biznesu	
	w niej podmiotów. W skład klastra usługowego „Grono Targowe Kielce" wchodzi 89 podmiotów, obejmujących instytucje, stowarzyszenia i organizacje powiązane biznesowo – głównie z sektora usług wystawienniczych, poligraficznych, hotelarskich, gastronomicznych, transportowych oraz szkoleniowych działających w sferze kultury, sportu i promocji. Siedzibą klastra usługowego „Grono Targowe Kielce" jest miasto Kielce, natomiast obszarem działania klastra jest Województwo Świętokrzyskie.[7]
Future Hub Klaster ICT	FutureHub Klaster ICT to stowarzyszenie powstałe z inicjatywy Kieleckiego Parku Technologicznego w odpowiedzi na potrzeby firm sektora informatycznego. Misją klastra jest budowa silnego ośrodka współpracy branży IT/ICT w Polsce. Klaster powstał, by wspierać lokalnych przedsiębiorców działających na rynku usług i rozwiązań technologii informatycznych na poziomie regionalnym, krajowym oraz międzynarodowym.[8]
Metal-Cast Świętokrzyski Klaster Metalowo - Maszynowy	Świętokrzyski Klaster Metalowy "METAL-CAST" to powiązanie kooperacyjne powołane w 2012 roku i obecnie zrzesza 10 członków. Powstał z inicjatywy ODLEWNI POLSKICH S.A. z siedzibą w Starachowicach i Staropolskiej Izby Przemysłowo-Handlowej z siedzibą w Kielcach.[9]
Świętokrzysko-Podkarpacki Klaster Budowlany INNOWATOR	Świętokrzysko-Podkarpacki Klaster Budowlany INNOWATOR to grupa przedsiębiorstw regionu świętokrzyskiego i podkarpackiego branży budowlanej, współpracujących wzajemnie ze sobą oraz jednostkami samorządowymi i administracją państwową. Celem współpracy jest zbudowanie mechanizmów umożliwiających i ułatwiających uzyskanie dostępu do wiedzy, transfer i wdrażanie najnowszych osiągnięć technologicznych, obniżenie kosztów działalności bieżącej poprzez usprawnienie wymiany informacji pomiędzy przedsiębiorstwami - członkami klastra budowlanego.[10]
Świętokrzysko-Podkarpacki Klaster Energetyczny	Celem przedsięwzięcia koordynowanego przez Świętokrzyskie Centrum Innowacji i Transferu Technologii jest zbudowanie platformy współpracy ponadregionalnej z zakresu szeroko rozumianego poszanowania energii, a w szczególności: promocja, wdrażanie i upowszechnianie na poziomie lokalnym, regionalnym i ponadregionalnym celów nowej polityki energetycznej Unii Europejskiej, a w szczególności efektywnego wykorzystywania energii. W ramach klastra skupione będą instytucje otoczenia biznesu, jednostki naukowe, przedsiębiorstwa i jednostki samorządu terytorialnego.[11]

[7] Za: http://www.gronotargowe.pl
[8] Za: http://www.futurehub.pl/pl/klaster_ict
[9] Za: http://metalcast.siph.com.pl/
[10] Za: http://www.klaster-innowator.pl/
[11] Za: http://klasteroze.it.kielce.pl/

Niezależnie od ogółem pozytywnych ocen dostępności instytucji wsparcia biznesu większość respondentów uważa, że potrzebne jest dodatkowe wsparcie ze strony władz miasta skierowane do firm. Najczęstsze wskazania respondentów badania odnoszą się do kilku rodzajów działań, jakie mogą być podejmowana przez lokalny samorząd:

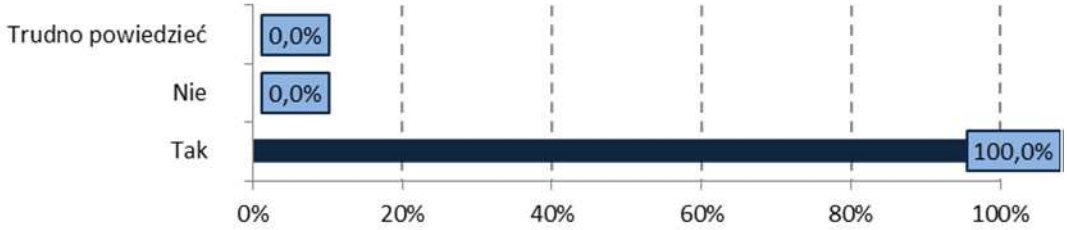
- Pozyskanie i uzbrajanie nowych terenów inwestycyjnych,
- Wspieranie i rozwijanie kształcenia zawodowego,
- Opracowanie lub aktualizacja miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
- Ulgi i zwolnienia podatkowe dla przedsiębiorców,
- Wspieranie przedsiębiorców poprzez prowadzenie szeroko rozumianej promocji gospodarczej miasta (np. udział w misjach gospodarczych czy targach) oraz pomoc w nawiązywaniu kontaktów gospodarczych.

Potrzeba dodatkowego wsparcia dla przedsiębiorców ze strony władz miasta wg przedsiębiorców

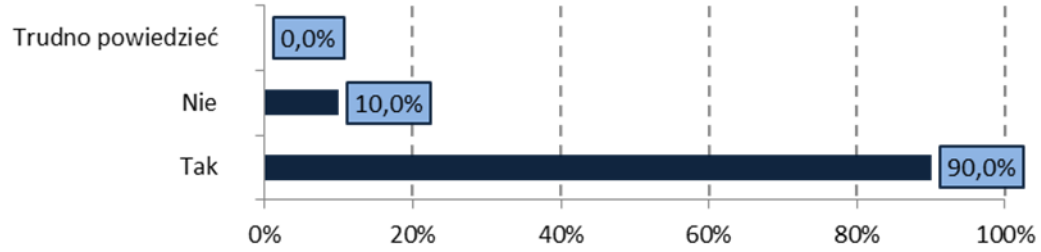
Źródło: wywiady z przedstawicielami firm

Potrzeba dodatkowego wsparcia dla przedsiębiorców ze strony władz miasta wg przedstawicieli instytucji otoczenia biznesu

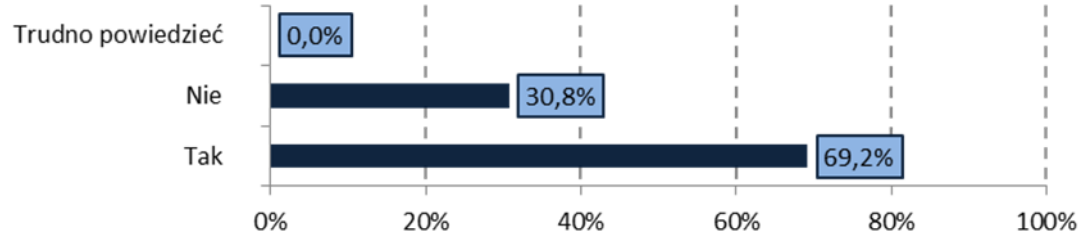
Źródło: wywiady z przedstawicielami instytucji otoczenia

Potrzeba dodatkowego wsparcia dla przedsiębiorców ze strony władz miasta wg przedstawicieli samorządu lokalnego z terenu KOF

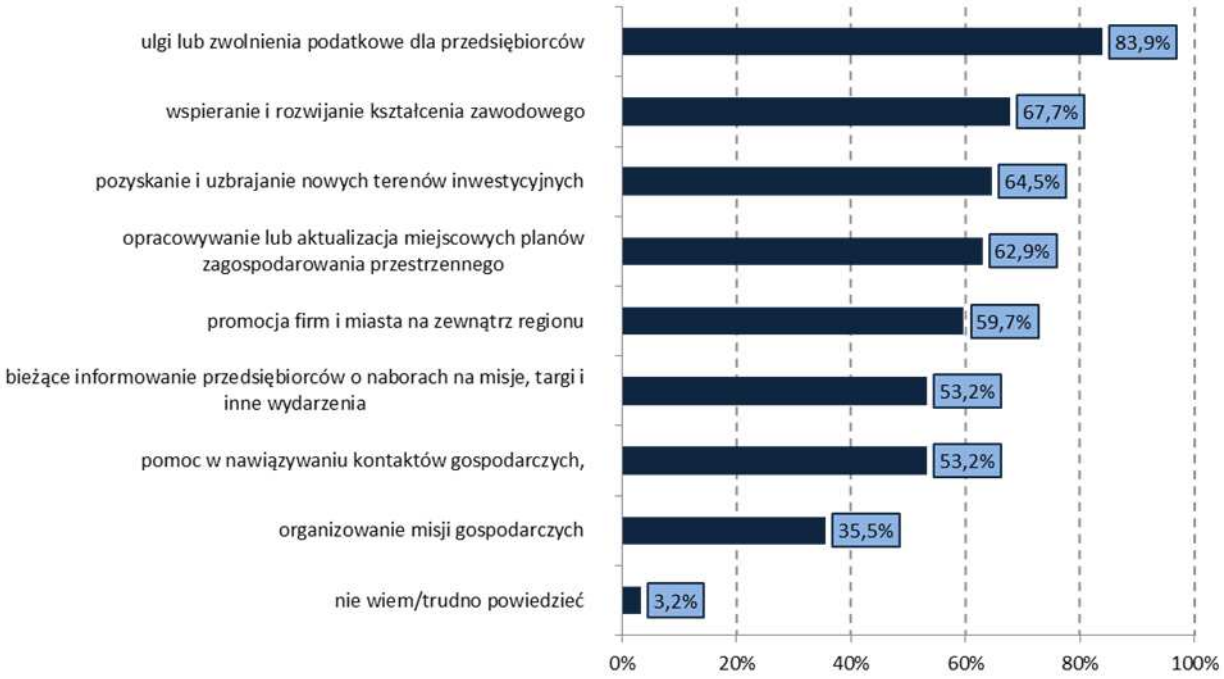
Źródło: wywiady z przedstawicielami urzędów gmin

Potrzeba dodatkowego wsparcia dla przedsiębiorców ze strony władz miasta wg przedstawicieli uczelni

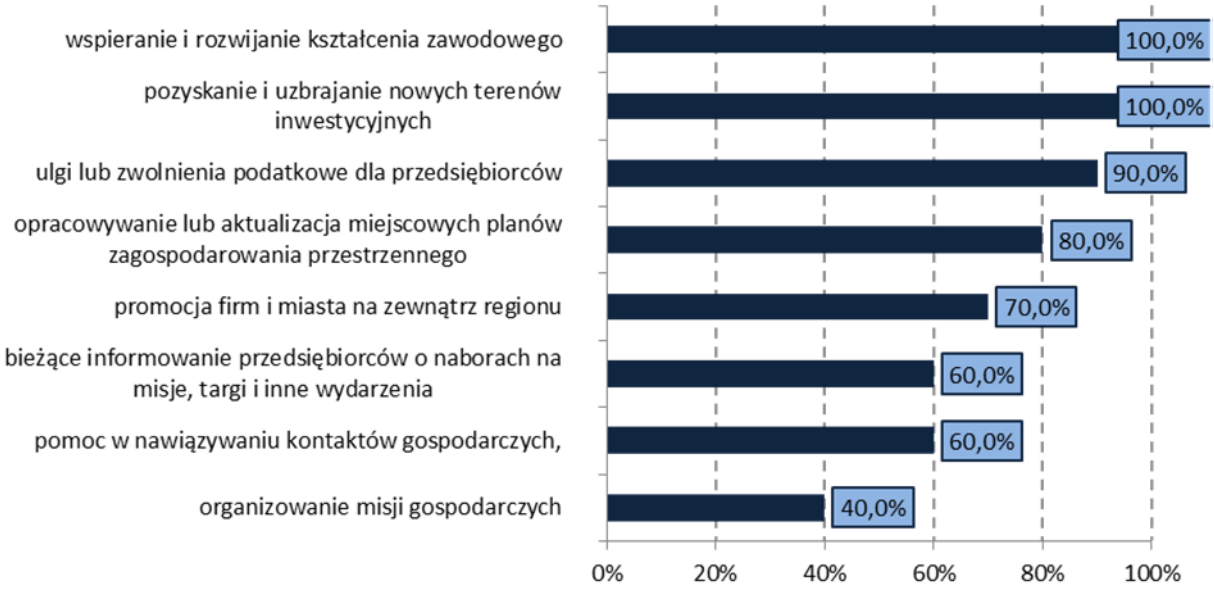
Źródło: wywiady z przedstawicielami uczelni

Rodzaje wsparcia ze strony lokalnego samorządu najbardziej potrzebne z punktu widzenia funkcjonowania przedsiębiorstw i rozwoju przedsiębiorczości wg przedsiębiorców

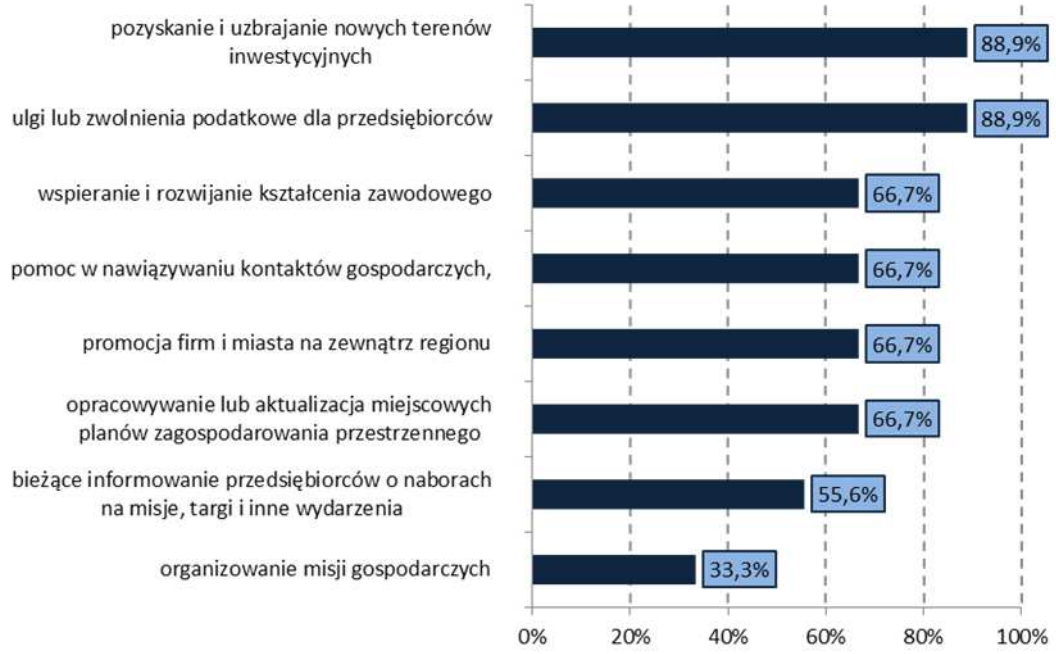
Źródło: wywiady z przedstawicielami firm

Rodzaje wsparcia ze strony lokalnego samorządu najbardziej potrzebne z punktu widzenia funkcjonowania przedsiębiorstw i rozwoju przedsiębiorczości wg przedstawicieli instytucji otoczenia biznesu

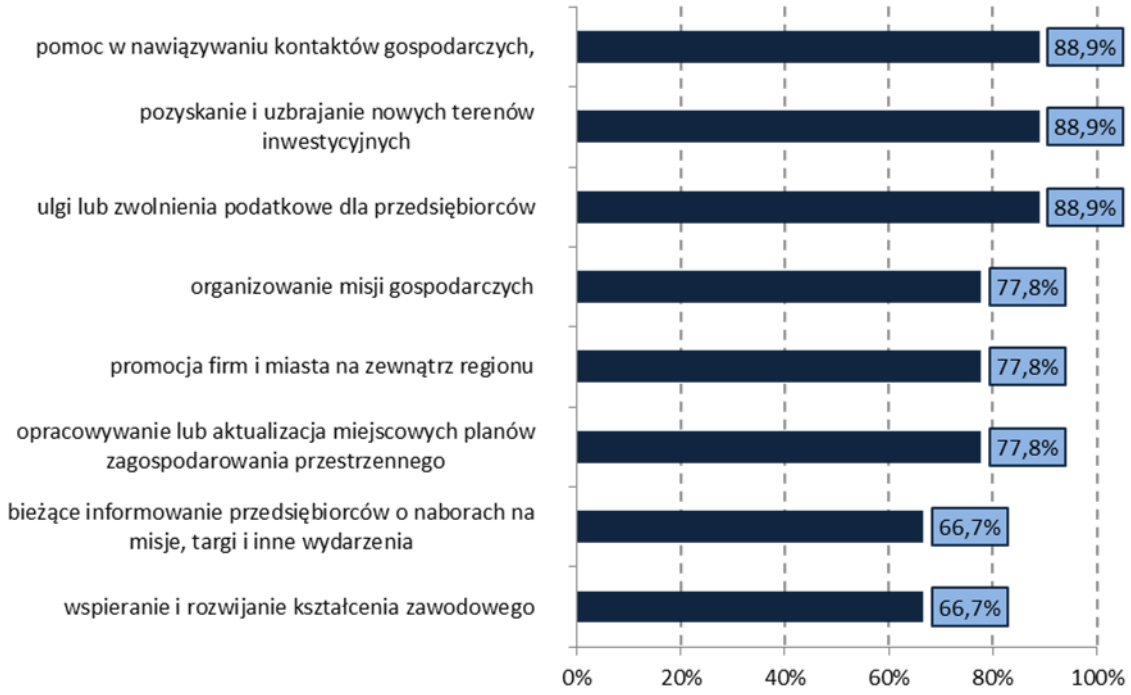
Źródło: wywiady z przedstawicielami instytucji otoczenia biznesu

Rodzaje wsparcia ze strony lokalnego samorządu najbardziej potrzebne z punktu widzenia funkcjonowania przedsiębiorstw i rozwoju przedsiębiorczości wg przedstawicieli samorządu lokalnego z terenu KOF

Źródło: wywiady z przedstawicielami urzędów gmin

Rodzaje wsparcia ze strony lokalnego samorządu najbardziej potrzebne z punktu widzenia funkcjonowania przedsiębiorstw i rozwoju przedsiębiorczości wg przedstawicieli uczelni

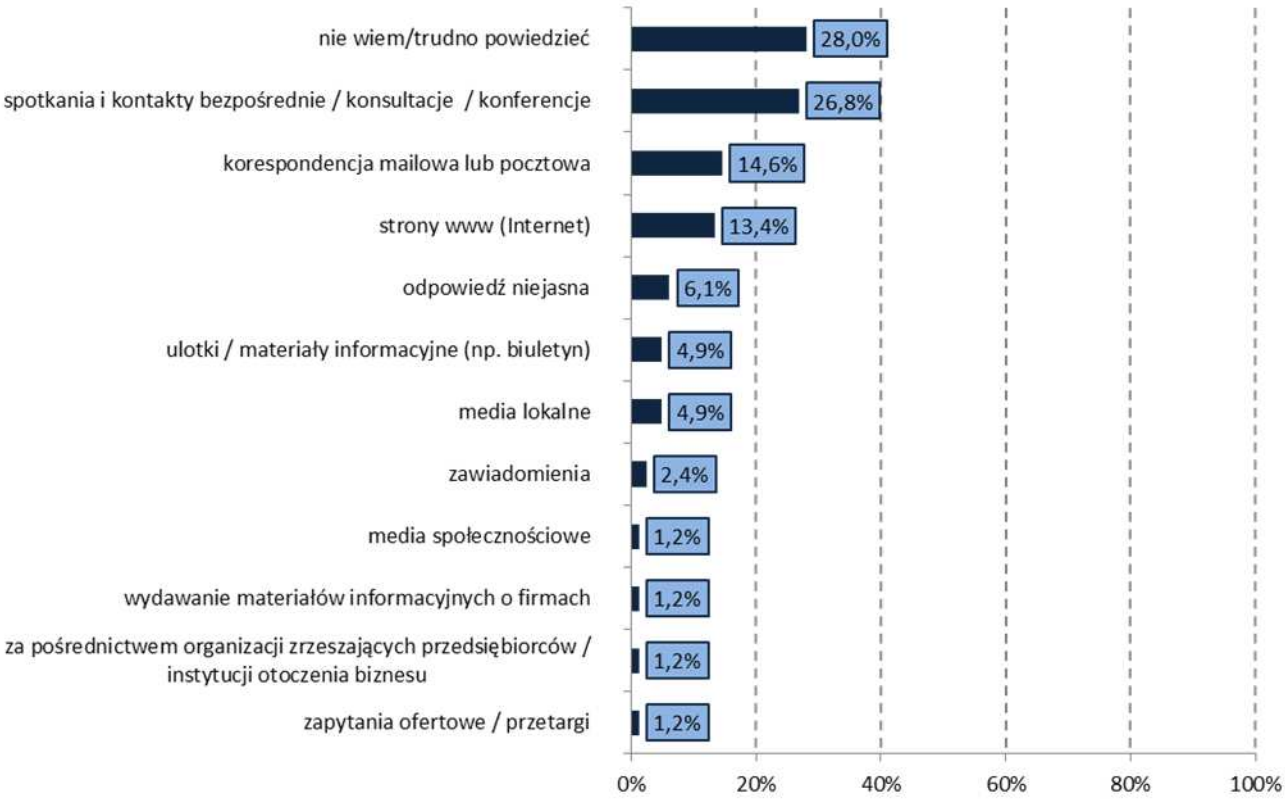

Źródło: wywiady z przedstawicielami uczelni

Uzupełnieniem działań lokalnego samorządu ukierunkowanych na wspieranie przedsiębiorczości jest prowadzenie sprawnej komunikacji. Przedsiębiorcy (podobnie zresztą, jak i inni interesariusze rozwoju przedsiębiorczości) niekoniecznie bowiem muszą być poinformowani o tym, jakie udogodnienia czy wsparcie są oferowane działającym na terenie Kielc firmom bądź osobom, które planują założenie w mieście działalności gospodarczej. Brak wiedzy może z kolei rzutować na negatywne opinie kierowane pod adresem lokalnego samorządu. Jeśli chodzi o preferencje w zakresie sposobów komunikowania się z przedsiębiorcami to preferowane są wszelkiego rodzaju **formy spotkań umożliwiające bezpośrednią komunikację** (konsultacje, konferencje, seminaria etc.). Wskazywana jest ponadto korespondencja (mailowa lub pocztowa) oraz szeroko rozumiany Internet.

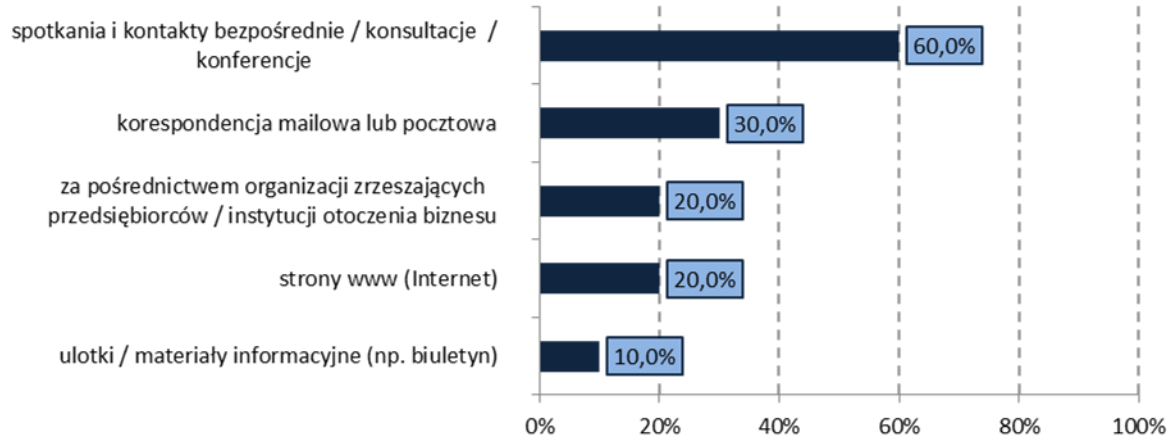
O tym, jak istotne jest skuteczne przekazywanie wiedzy na temat podejmowanych działań może świadczyć fakt, że jedynie do dziesiąty przedsiębiorca posiada wiedzę na temat zachęt dla przedsiębiorców stosowanych przez samorząd Kielc. Wśród innych grup interesariuszy wiedza jest na nieco większym poziomie, tym niemniej należy pamiętać, że to właśnie przedsiębiorcy są głównymi odbiorcami tej oferty i to od ich wiedzy na ten temat zależy czy w ogóle skorzystają z jakiejkolwiek możliwości wsparcia.

Najbardziej skuteczne sposoby komunikacji samorządu terytorialnego z przedsiębiorcami wg przedsiębiorców

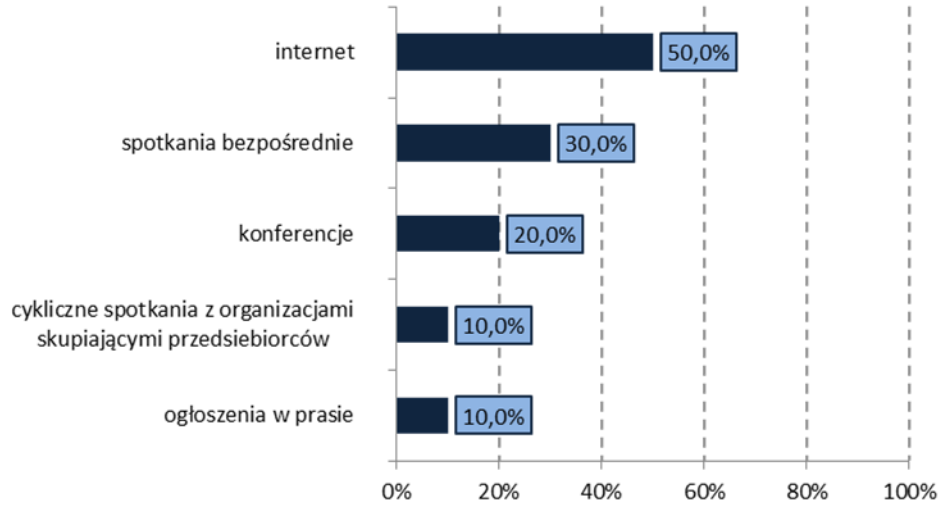
Źródło: wywiady z przedstawicielami firm

Najbardziej skuteczne sposoby komunikacji samorządu terytorialnego z przedsiębiorcami wg przedstawicieli instytucji otoczenia biznesu

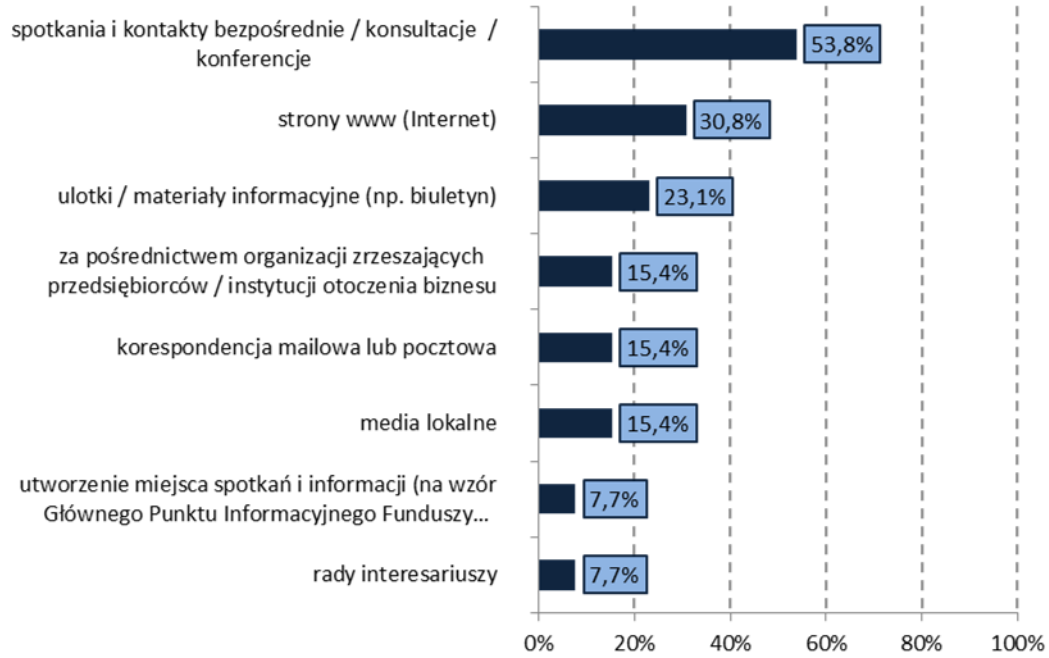
Źródło: wywiady z przedstawicielami instytucji otoczenia biznesu

Najbardziej skuteczne sposoby komunikacji samorządu terytorialnego z przedsiębiorcami wg przedstawicieli samorządu lokalnego z terenu KOF

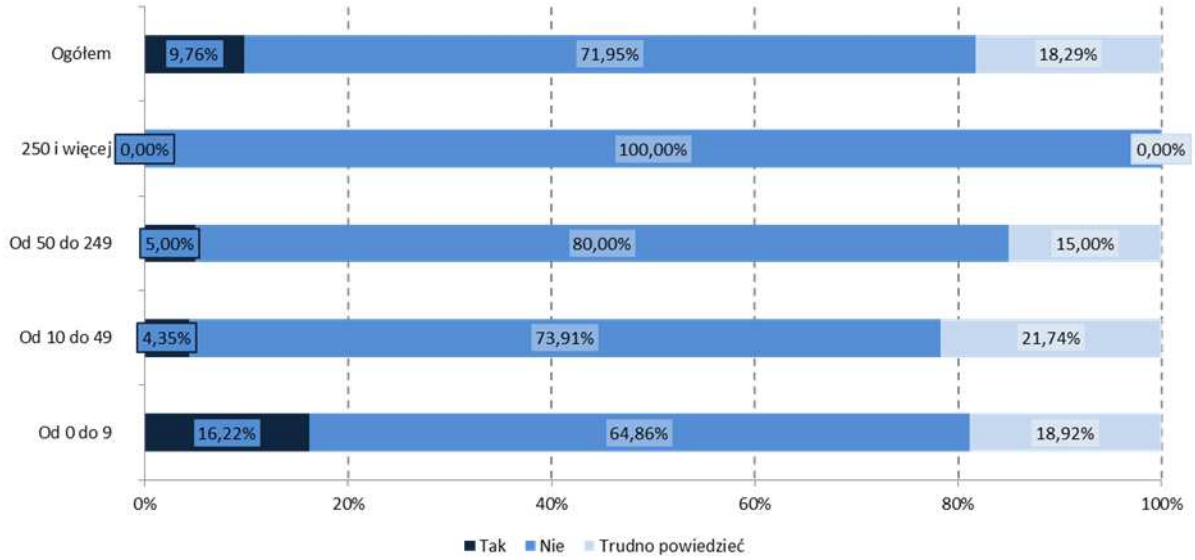
Źródło: wywiady z przedstawicielami urzędów gmin

Najbardziej skuteczne sposoby komunikacji samorządu terytorialnego z przedsiębiorcami wg przedstawicieli uczelni

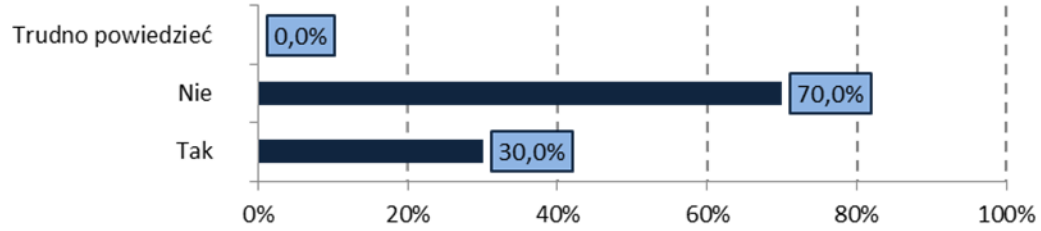
Źródło: wywiady z przedstawicielami uczelni

Wiedza przedstawicieli firm na temat zachęt dla przedsiębiorców stosowanych przez samorząd Kielc

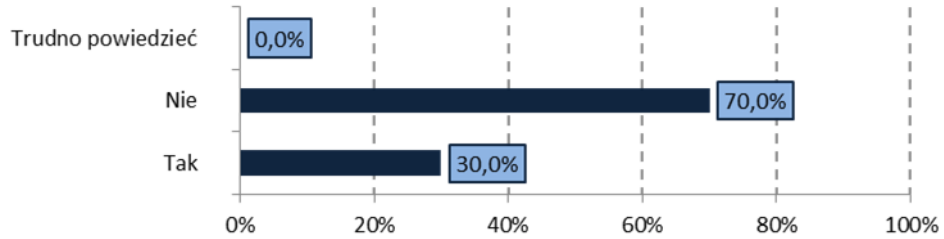
Źródło: wywiady z przedstawicielami firm

Wiedza przedstawicieli instytucji otoczenia biznesu na temat zachęt dla przedsiębiorców stosowanych przez samorząd Kielc

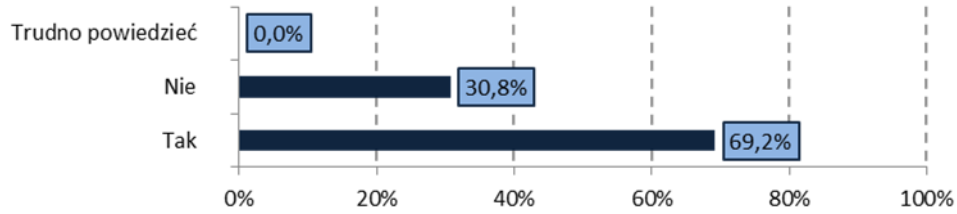
Źródło: wywiady z przedstawicielami instytucji otoczenia biznesu

Wiedza przedstawicieli gmin KOF na temat zachęt dla przedsiębiorców stosowanych przez samorząd Kielc

Źródło: wywiady z przedstawicielami urzędów gmin

Wiedza przedstawicieli uczelni na temat zachęt dla przedsiębiorców stosowanych przez samorząd Kielc

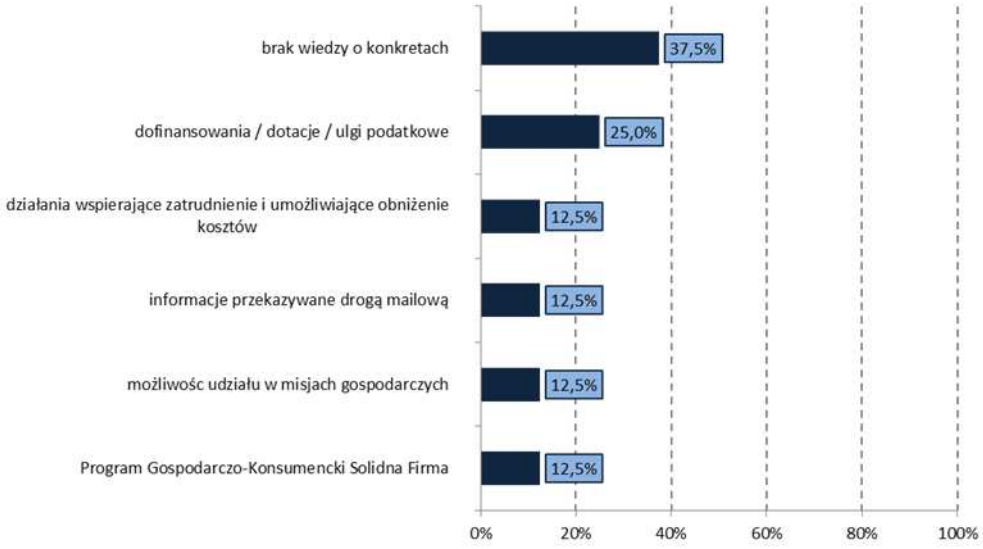
Źródło: wywiady z przedstawicielami uczelni

W kontekście zachęt oferowanych przedsiębiorcom przez samorząd Kielc wskazuje się przede wszystkim na różnego rodzaju wsparcie finansowe **w postaci ulg podatkowych czy możliwości uzyskania dofinansowania**. W tym drugim przypadku dotyczy to zapewne finansowania z programów UE, w których miasto (poprzez odpowiednie instytucje) jest co najwyżej pośrednikiem w przekazywaniu informacji, tym niemniej w społecznym odbiorze pełni istotna rolę dysponenta tych środków.

Wśród aktywności samorządu Kielc skierowanych do przedsiębiorców wymienia się różnego rodzaju **działania informacyjne** czy **wspieranie w obszarze promocji gospodarczej**, np. poprzez organizowanie udziału przedstawicieli kieleckiego biznesu w misjach gospodarczych. Wśród konkretnych działań skierowanych do potencjalnych inwestorów wymienia się **działalność Centrum Obsługi Inwestora** oraz **ofertę Kieleckiego Parku Technologicznego**.

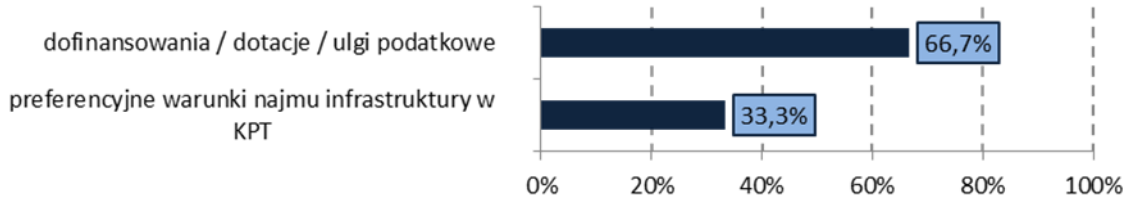
Jak pokazują wyniki badania tylko niespełna 4 na 10 kieleckich firm korzysta z jakiejkolwiek bezpośredniej formy wsparcia. Wynik ten pozostaje w pewnej sprzeczności z wcześniejszymi deklaracjami odnośnie wiedzy na temat zachęt jakie oferuje przedsiębiorcom samorząd Kielc – na posiadanie takiej wiedzy wskazało bowiem niespełna 10% badanych firm**. Taki wynik pokazuje jak bardzo ważna jest działalność informacyjna.**

Rodzaje zachęt dla przedsiębiorców stosowanych przez samorząd Kielc wg przedsiębiorców

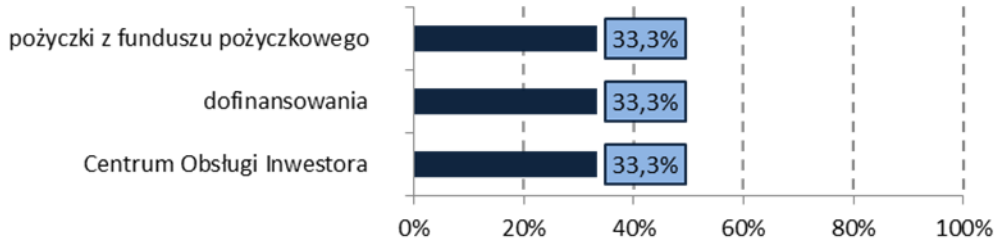
Źródło: wywiady z przedstawicielami firm

Rodzaje zachęt dla przedsiębiorców stosowanych przez samorząd Kielc wg instytucji otoczenia biznesu

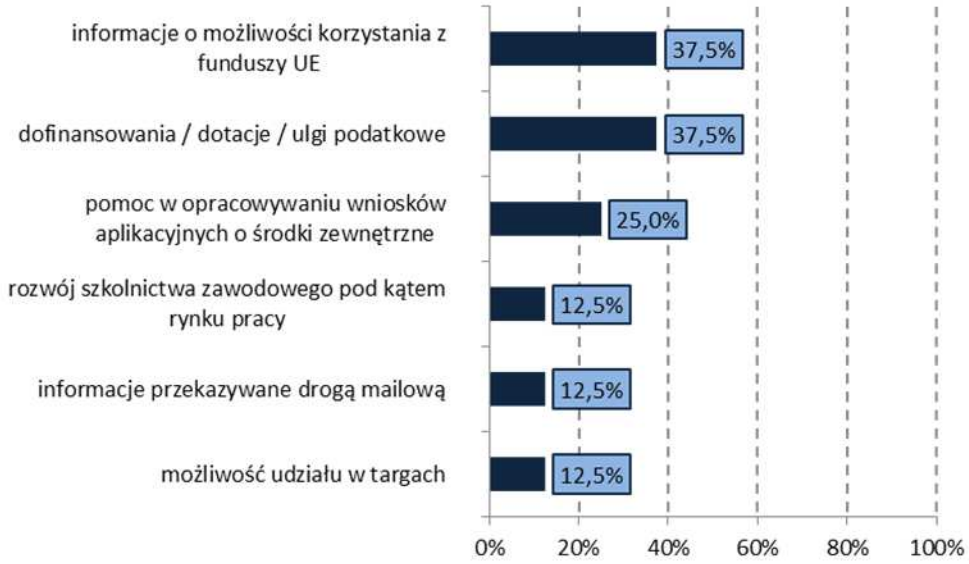
Źródło: wywiady z przedstawicielami instytucji otoczenia biznesu

Rodzaje zachęt dla przedsiębiorców stosowanych przez samorząd Kielc wg urzędów gmin KOF

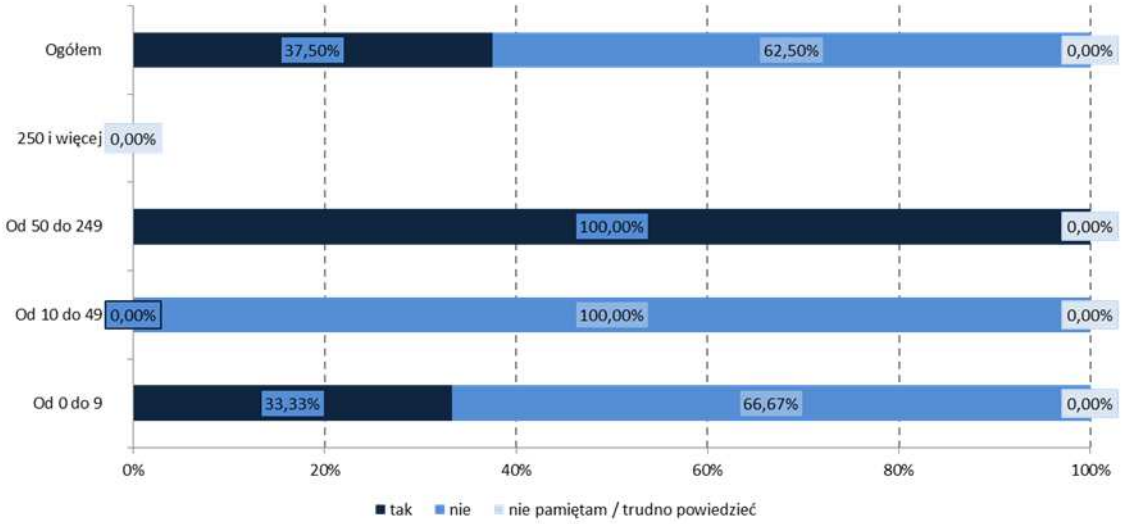
Źródło: wywiady z przedstawicielami urzędów gmin

Rodzaje zachęt dla przedsiębiorców stosowanych przez samorząd Kielc wg przedstawicieli uczelni

Źródło: wywiady z przedstawicielami uczelni

Korzystanie przez firmy z jakiejkolwiek pomocy lub wsparcia ze strony lokalnego samorządu

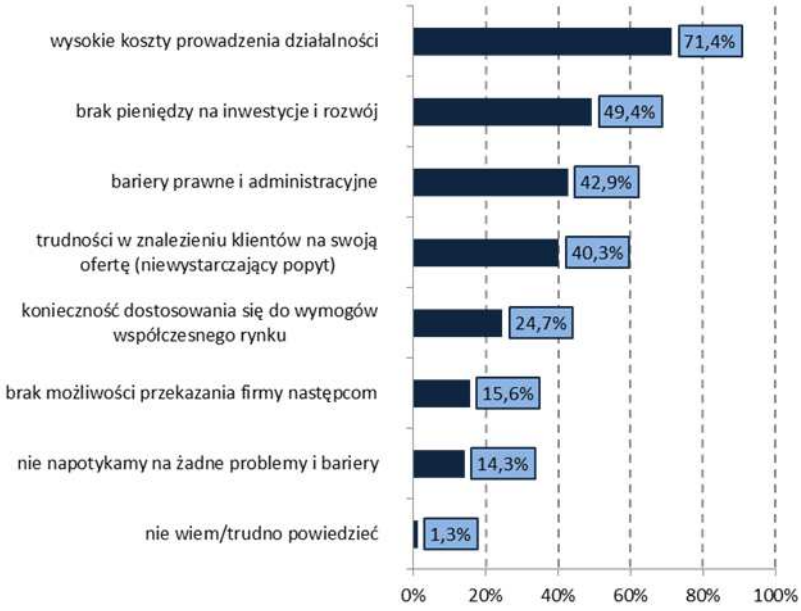
Źródło: wywiady z przedstawicielami firm

Prowadzenie działalności gospodarczej jest najczęściej związane z rozwiązywaniem określonych problemów i pokonywaniem barier. Mają one po części charakter uniwersalny, typowy dla firm w ogóle bądź firm z danego kraju, a w części jedynie są pochodną specyfiki miejsca. Zależy to oczywiście w dużym stopniu od skali działalności, czyli tego, w jakim stopniu firma jest uzależniona od lokalnego ryku. Jak pokazują wyniki badania kieleckie firmy uskarżają się na problemy, które można uznać za właściwe dla przedsiębiorstw prowadzących działalność w Polsce. Są to:

- wysokie koszty prowadzenia działalności,
- bariery prawne i administracyjne.

Dodatkowo kieleccy przedsiębiorcy wskazują na **ograniczone środki finansowe, jakie mogą przeznaczyć na inwestycje i rozwój**, ale także **trudność w znalezieniu nabywców na swoją ofertę** czy **nieumiejętność dostosowania się do wymogów współczesnego rynku**. Dwie ostatnie kwestie są z sobą nawet do pewnego stopnia powiązane i jakkolwiek również można je uznać za typowe dla firm z innych miast, to na pewno w przypadku Kielc jest to obszar, na który można oddziaływać.

Rodzaje problemów i barier napotykanych przez firmy w swojej działalności

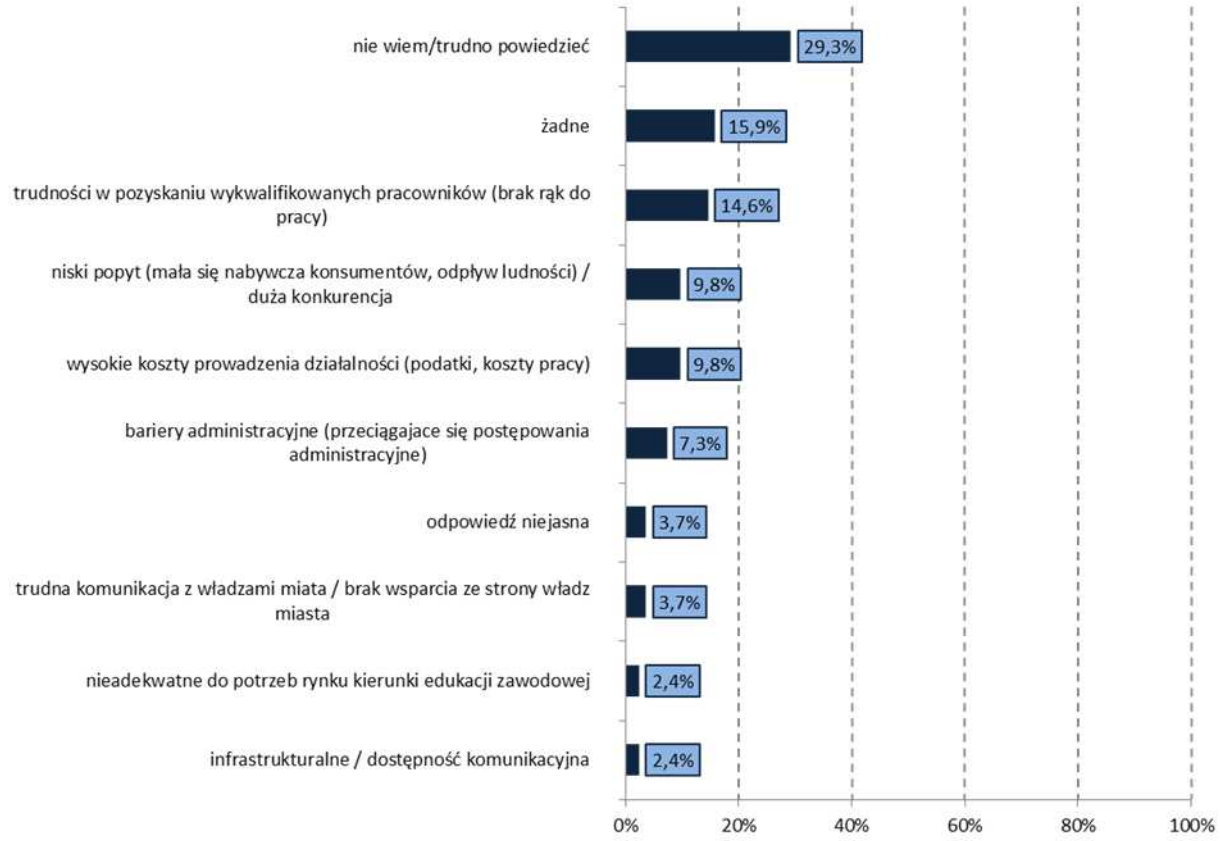

Źródło: wywiady z przedstawicielami firm

Rozwinięciem problemów, na jakie napotykają firmy w swojej działalności jest kwestia barier rozwojowych i utrudnień w prowadzeniu biznesu w Kielcach. Tę kwestie podejmowali wszyscy z interesariuszy rozwoju przedsiębiorczości w mieście, a spektrum podawanych uwarunkowań było znacznie szersze niż w przypadku barier i utrudnień w prowadzeniu biznesu podawanych przez przedstawicieli firm. Częściowo pokrywają się one, zwłaszcza w przypadku wskazań przedstawicieli firm, z wyżej opisywanymi problemami w funkcjonowaniu firm. Dotykają jednak również aspektów wcześniej niepodejmowanych, jak:

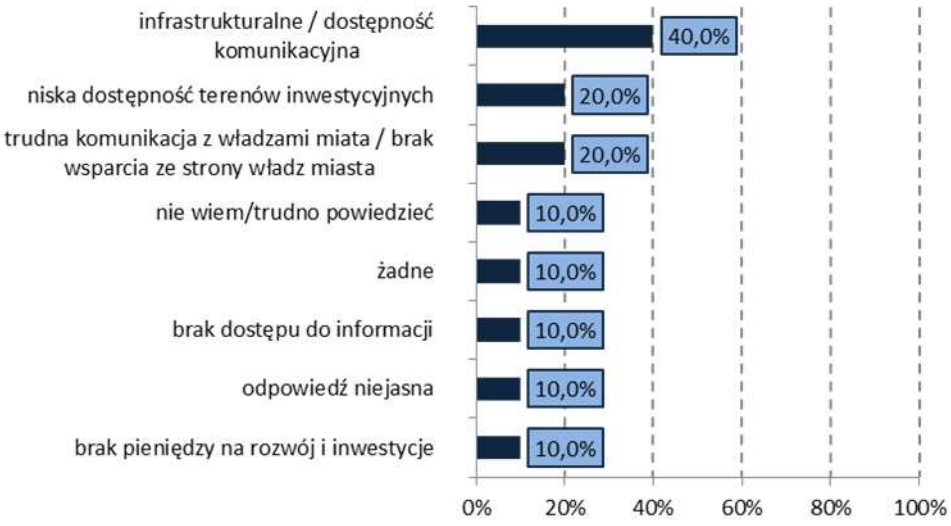
- **dostępność wykwalifikowanej kadry powiązana z nieadekwatnymi do potrzeb rynku pracy kierunkami edukacji zawodowej oraz odpływem młodych ludzi do innych miast,**
- **niska dostępność terenów inwestycyjnych,**
- **niewystarczający stan infrastruktury drogowej,**
- **niewystarczająca jakość komunikacji władz miasta z przedsiębiorcami / brak dostępu do informacji**.

Bariery rozwojowe i utrudnienia w prowadzeniu biznesu występujące na terenie Kielc wg przedstawicieli firm

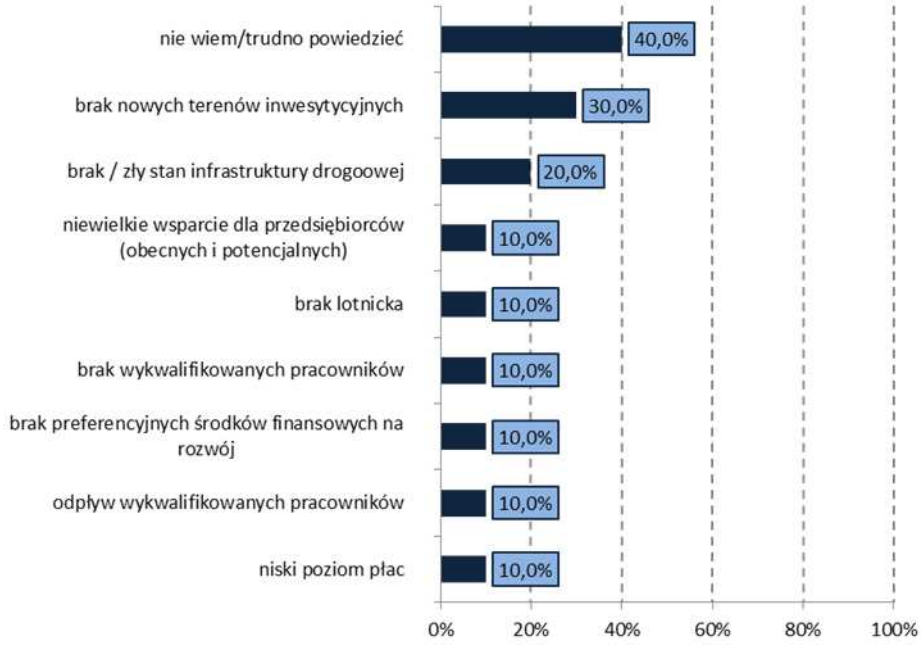
Źródło: wywiady z przedstawicielami firm

Bariery rozwojowe i utrudnienia w prowadzeniu biznesu występujące na terenie Kielc wg przedstawicieli instytucji otoczenia biznesu

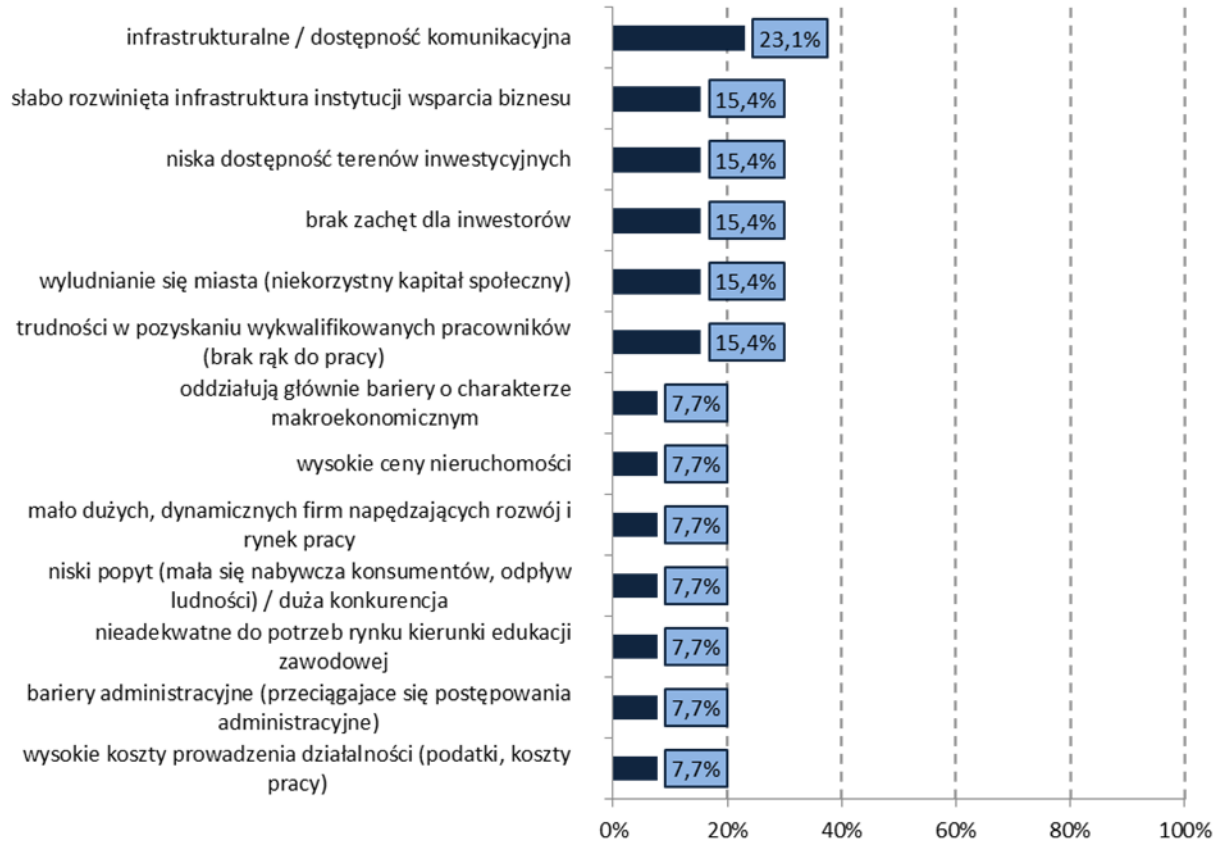
Źródło: wywiady z przedstawicielami instytucji otoczenia biznesu

Bariery rozwojowe i utrudnienia w prowadzeniu biznesu występujące na terenie Kielc wg urzędów gmin KOF

Źródło: wywiady z przedstawicielami urzędów gmin

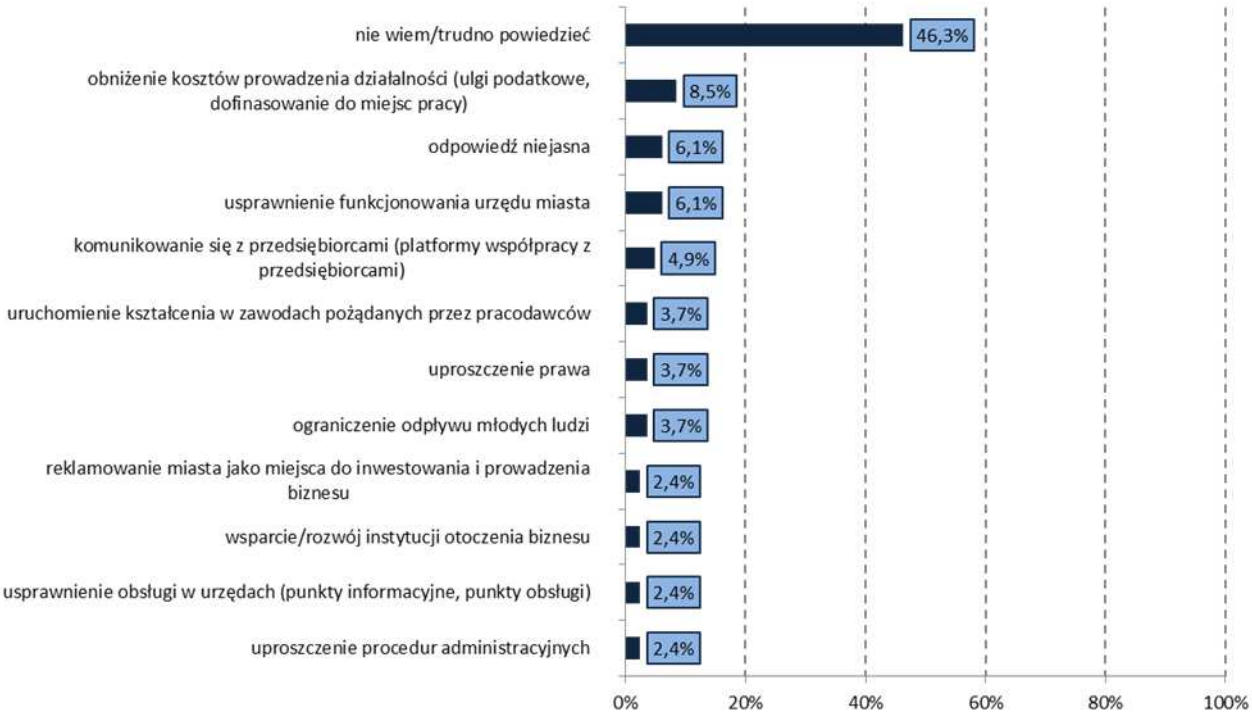
Bariery rozwojowe i utrudnienia w prowadzeniu biznesu występujące na terenie Kielc wg przedstawicieli uczelni

Źródło: wywiady z przedstawicielami uczelni

Odpowiedzią na problemy i bariery w funkcjonowaniu kieleckiego biznesu są konkretne propozycje rozwiązań, jakie zgłaszają uczestniczący w badaniu przedstawiciele różnych podmiotów. W największym skrócie rzecz ujmując podawane propozycje są niejako odwróceniem diagnoz wskazywanych w ramach wcześniejszych wypowiedzi.

Rozwiązania, jakie wg przedsiębiorców można stosować, aby zlikwidować bariery rozwojowe i utrudnienia w prowadzeniu biznesu występujące na terenie Kielc

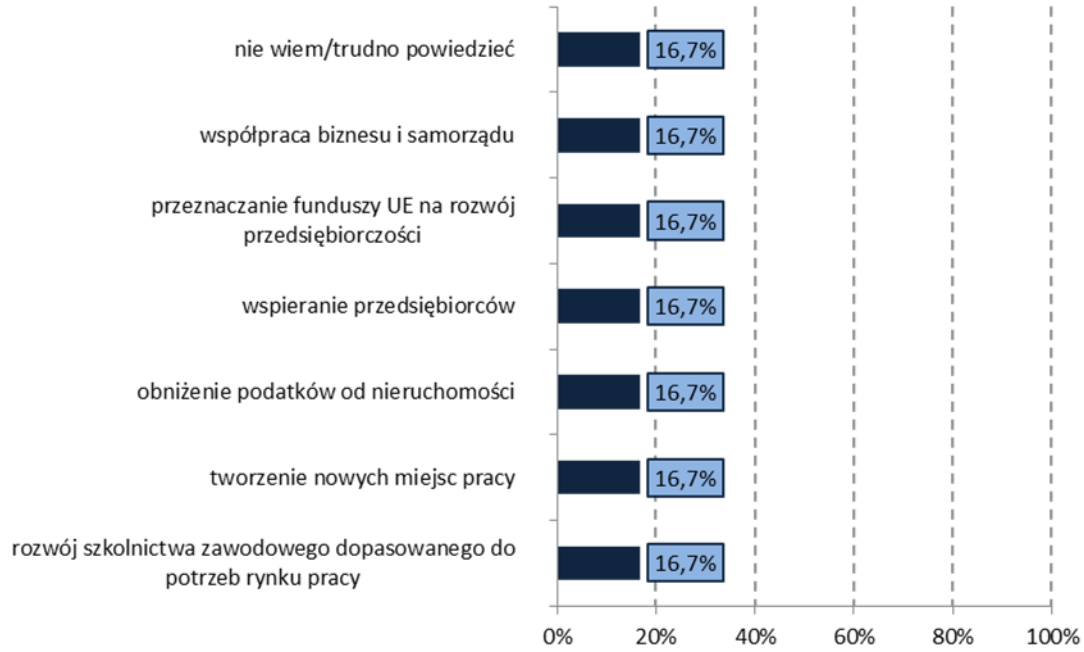
Źródło: wywiady z przedstawicielami firm

Rozwiązania, jakie wg przedstawicieli instytucji otoczenia biznesu można stosować, aby zlikwidować bariery rozwojowe i utrudnienia w prowadzeniu biznesu występujące na terenie Kielc

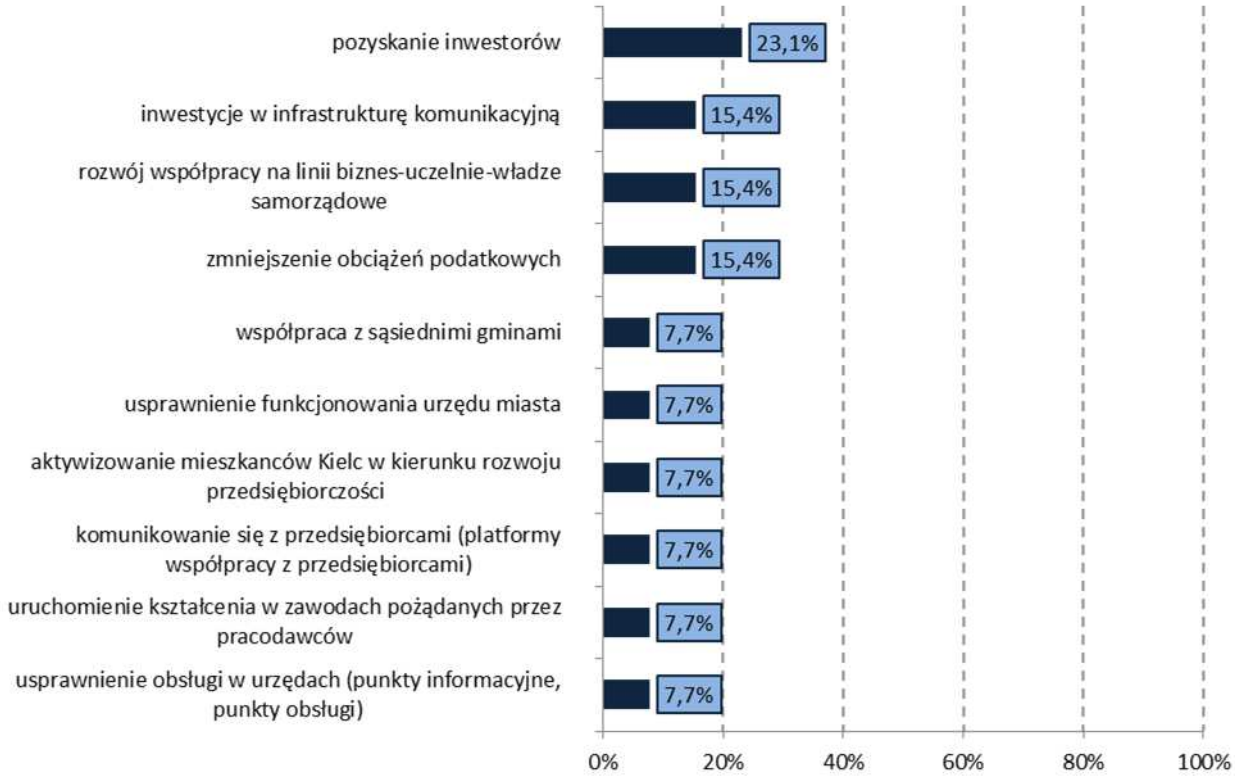
Źródło: wywiady z przedstawicielami instytucji otoczenia biznesu

Rozwiązania, jakie wg urzędów gmin KOF można stosować, aby zlikwidować bariery rozwojowe i utrudnienia w prowadzeniu biznesu występujące na terenie Kielc

Źródło: wywiady z przedstawicielami urzędów gmin

Rozwiązania, jakie wg przedstawicieli uczelni można stosować, aby zlikwidować bariery rozwojowe i utrudnienia w prowadzeniu biznesu występujące na terenie Kielc

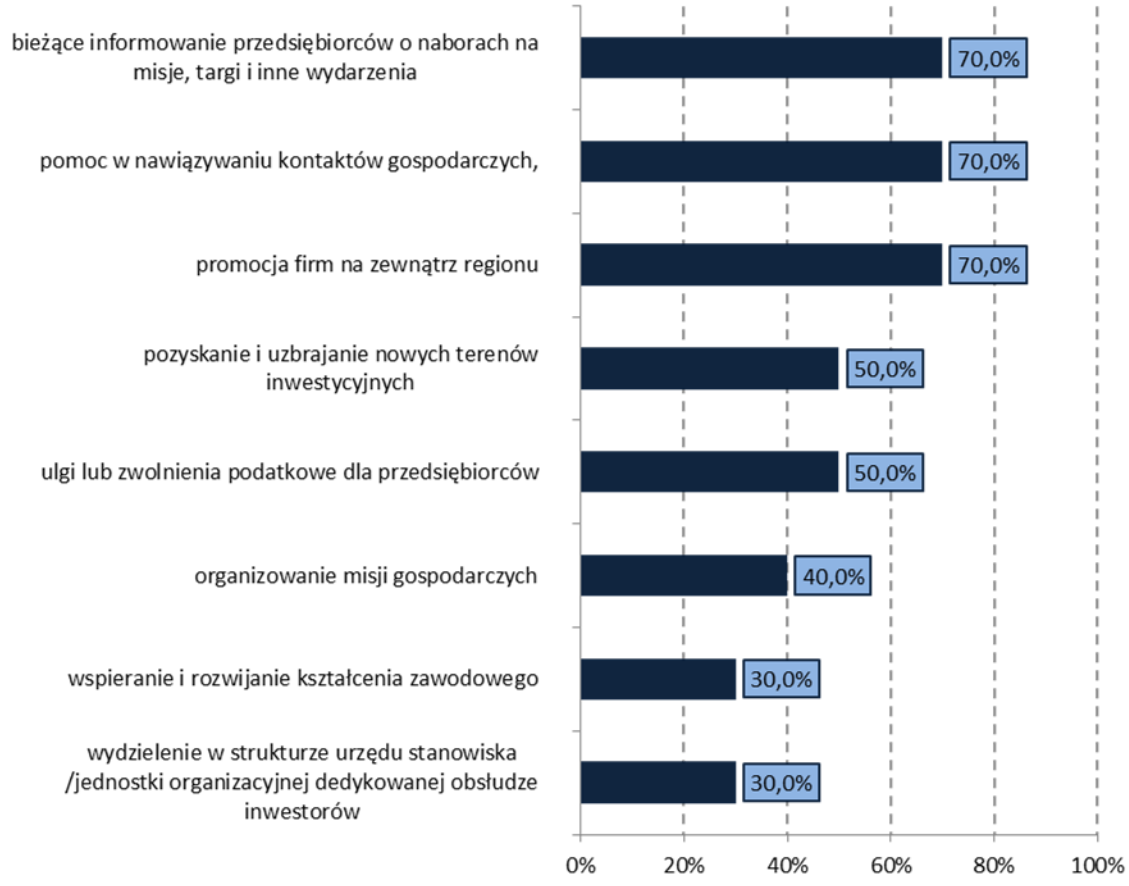
Źródło: wywiady z przedstawicielami uczelni

Aktywność i potrzeby gmin z terenu KOF

Jak zostało wspomniane powstający program wspierania przedsiębiorczości, jakkolwiek odnosi się głównie do Kielc, to jednak oddziałują na przedsiębiorstwa działające na terenie Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego. Dodatkowo działania inwestycyjne podejmowane przez samorząd KOF w poszczególnych gminach z uwagi na istniejącą integrację mają wpływ na procesy społeczno-gospodarcze zachodzące na całym opisywanym terenie. Kielce nie funkcjonują bowiem w zupełnym oddzieleniu od otaczających gmin, ale przeciwnie, zarówno czerpią z ich potencjału, jak i przyczyniają się do ich rozwoju. Generalnie mówimy o dość naturalnej kooperacji, dla której istotne jest poznanie działań, jakie okoliczny samorząd lokalny podejmuje w kierunku stymulowania rozwoju lokalnej przedsiębiorczości. Jak wynika ze wskazań podawanych przez przedstawicieli gmin wchodzących w skład KOF spektrum działań obejmuje przede wszystkim:

- działania informacyjne skierowane do przedsiębiorców,
- promocja gospodarcza oraz wsparcie firm w nawiązywaniu kontaktów gospodarczych,
- przygotowywanie terenów inwestycyjnych,
- ulgi i zwolnienia podatkowe.

Działania wspierające rozwój przedsiębiorczości (w tym zachęcające mieszkańców do podejmowania działalności gospodarczej) podejmowane samorządy gmin z terenu KOF

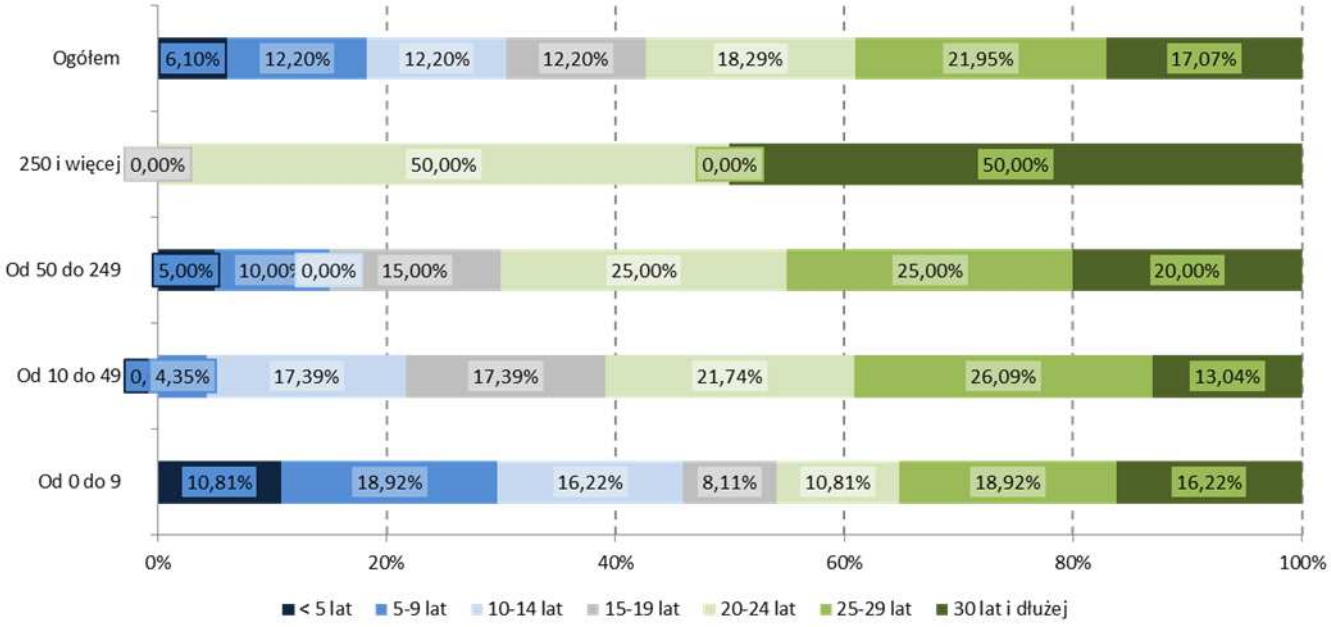
Źródło: wywiady z przedstawicielami firm

Aktywność i potrzeby firm z miasta Kielce

Na podstawie przeprowadzonego badania pozyskano informacje umożliwiające dokonanie charakterystyki kieleckiego biznesu:

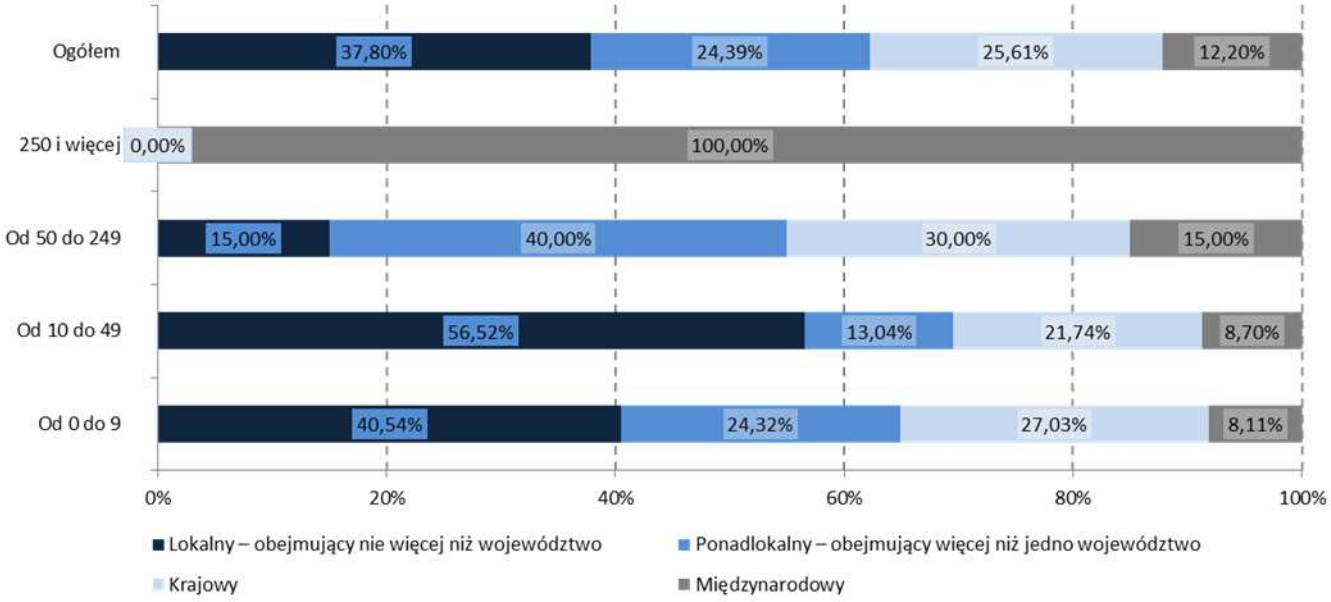
- **Niemal 60% firm to przedsiębiorstwa z ponad 20-letnim stażem na rynku** – potwierdza to obserwacje dokonane wcześniej na podstawie danych zastanych.
- **Firmy mają głównie zasięg lokalny i ponadlokalny** – im większe przedsiębiorstwa, tym częściej działają na terenie całego kraju bądź za granicą.
- **Wielkość firm, oprócz wpływania na zasięg działalności determinuje także ich rentowność –** mniejsze firmy znacznie częściej mają problemy z wygospodarowaniem środków na inwestycje i rozwój. Ich dochody także relatywnie częściej uległy zmniejszeniu w ciągu ostatnich kilku lat.
- Jeśli chodzi o aktywność zagraniczną (prowadzi ja ogółem 12,2% firm uczestniczących w badaniu), to **polega ona głównie na działalności eksportowej**, rzadziej na pozyskiwaniu dostawców czy partnerów biznesowych. Ogranicza się przy tym głównie do terenu Unii Europejskiej, gdzie z uwagi na swobodę w przepływie towarów i osób prowadzenie działalności biznesowej jest prostsze.
- O ile międzynarodowy zasięg działalności jest właściwy dla większych firm, to **aktywność eksportowa w przypadku małych firm jest bardziej widoczna, jeśli chodzi o udziały z eksportu w przychodach ze sprzedaży**.
- Przyczyny niepodejmowania działań innowacyjnych leżą głównie w **ograniczeniach finansowych**, choć co 6 firma, która nie wprowadziła innowacji w poprzednich 5 latach wskazywała także na **brak potrzeby** w tym zakresie. Jedna trzecia firm z tej grupy wskazuje także na fakt **specyficznej branży, w jakiej działają** (w tym w handlu) oraz na **brak pomysłu** na innowacje.
- Ponad połowa firm planuje rozwój w najbliższych 5 latach. Przyczyny niepodejmowania planów rozwojowych są uwarunkowane podobnie, jak w przypadku braku planów działań innowacyjnych – **ograniczenia finansowe** oraz **brak pomysłu na rozwój**.
- Jeśli chodzi o przedmiot rozwoju, to jest on zbieżny z deklaracjami odnośnie wprowadzania innowacji – odsetek firm planujących **wdrożenie nowych technologii** czy wprowadzenie na rynek nowych produktów lub usług jest podobny do odsetka firm deklarujących plany wdrożenia innowacji.

Czas funkcjonowania przedsiębiorstw na rynku

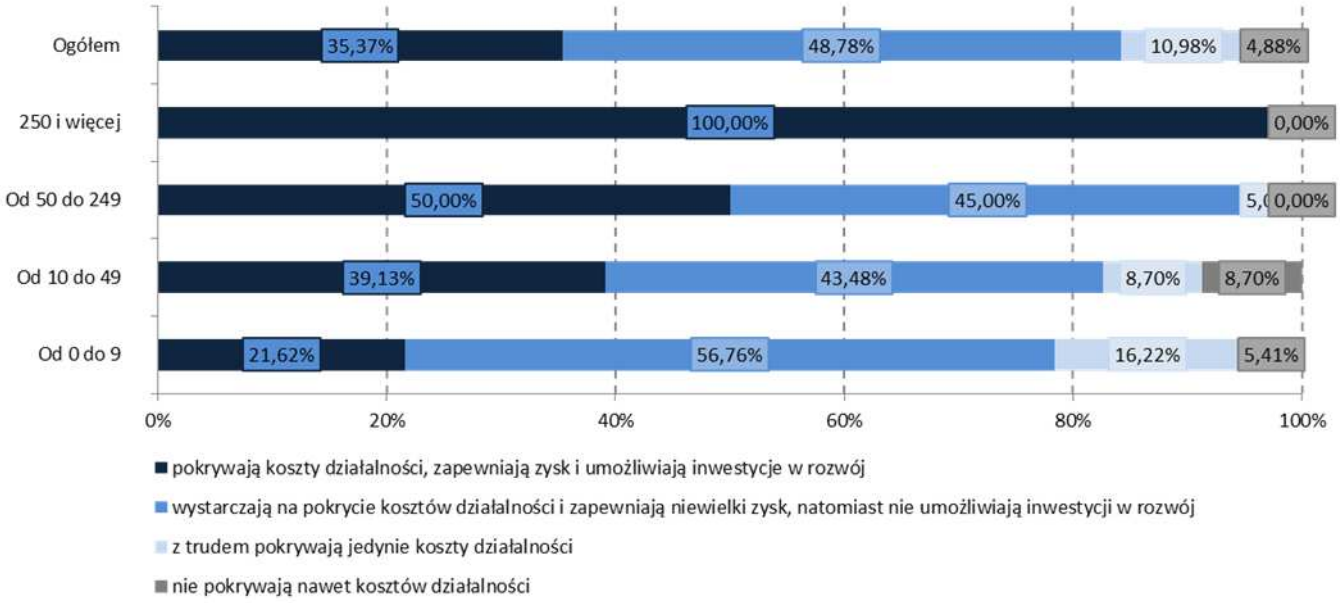
Źródło: wywiady z przedstawicielami firm

Zasięg działalności przedsiębiorstw

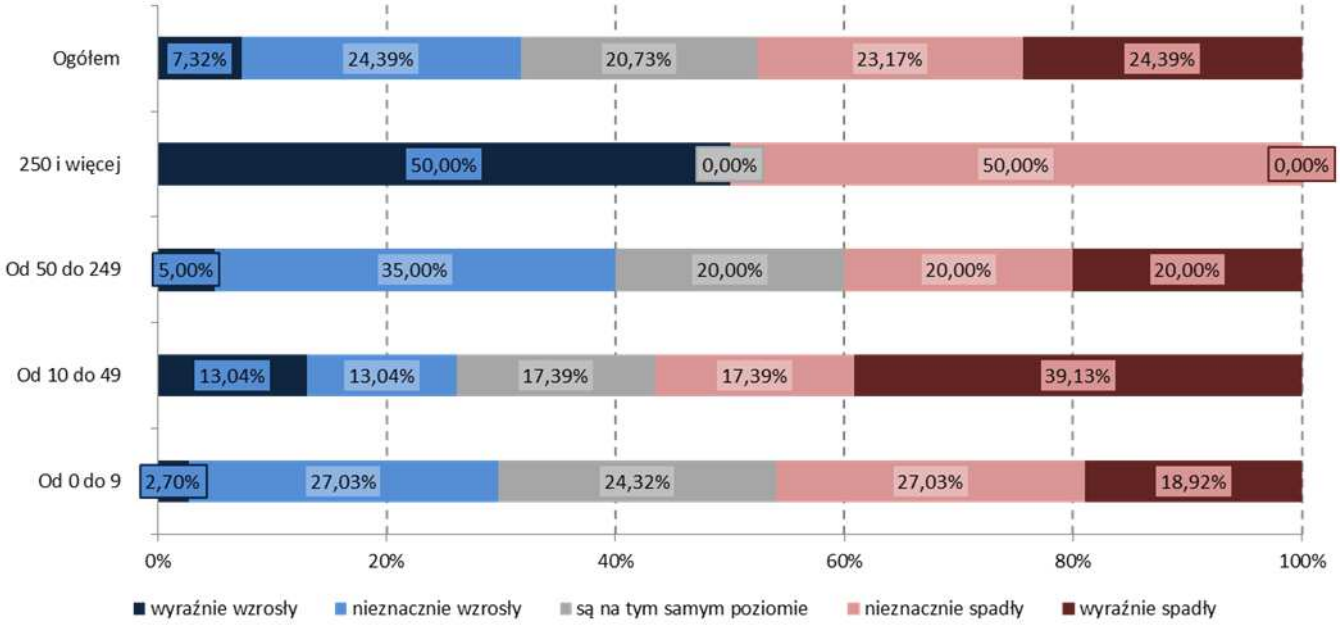
Źródło: wywiady z przedstawicielami firm

Poziom dochodów osiąganych przez firmy

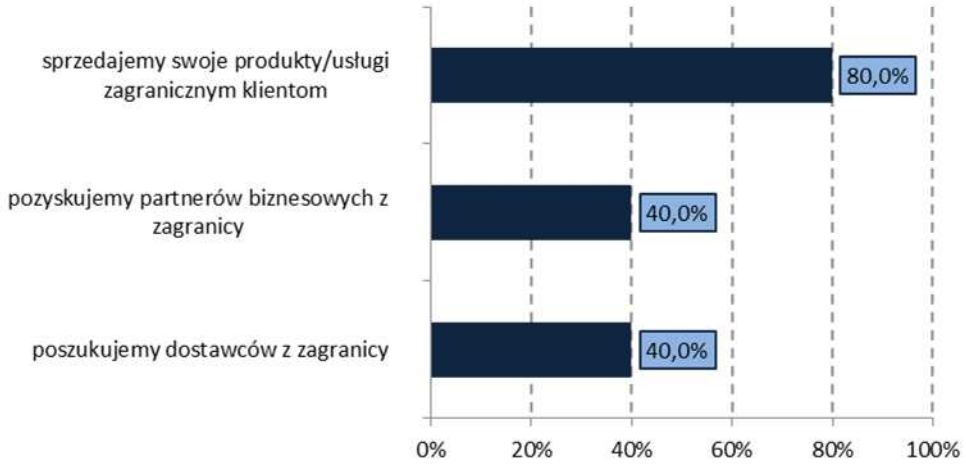
Źródło: wywiady z przedstawicielami firm

Zmiany w poziomie dochodów przedsiębiorstw w ostatnich 5 latach

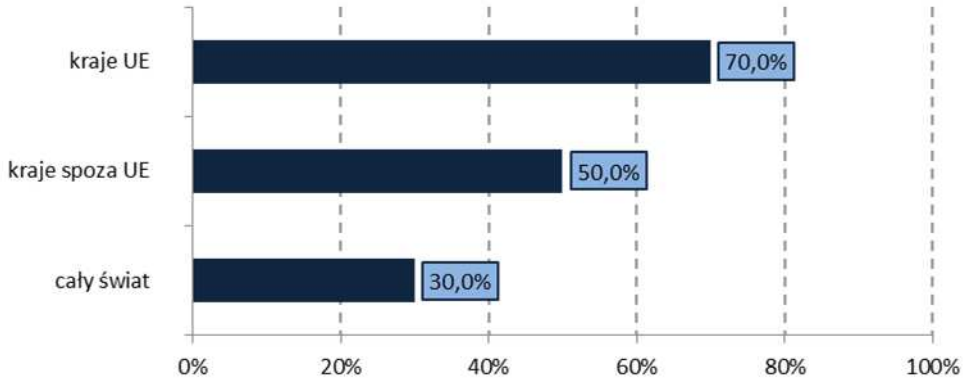
Źródło: wywiady z przedstawicielami firm

Rodzaje aktywności na rynkach zagranicznych prowadzone przez firmy

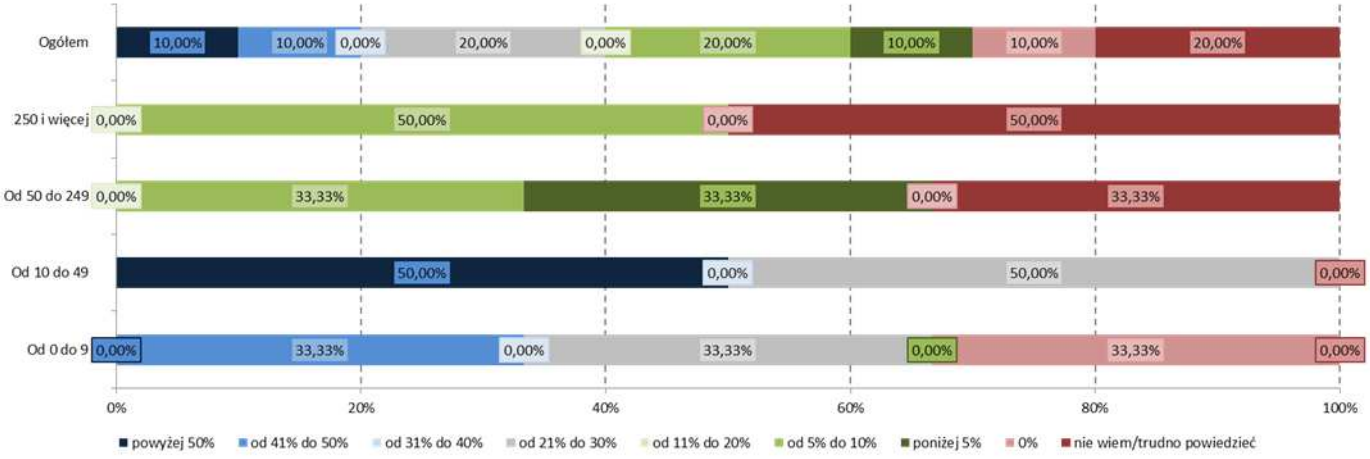
Źródło: wywiady z przedstawicielami firm

Zasięg aktywności firm na rynkach zagranicznych

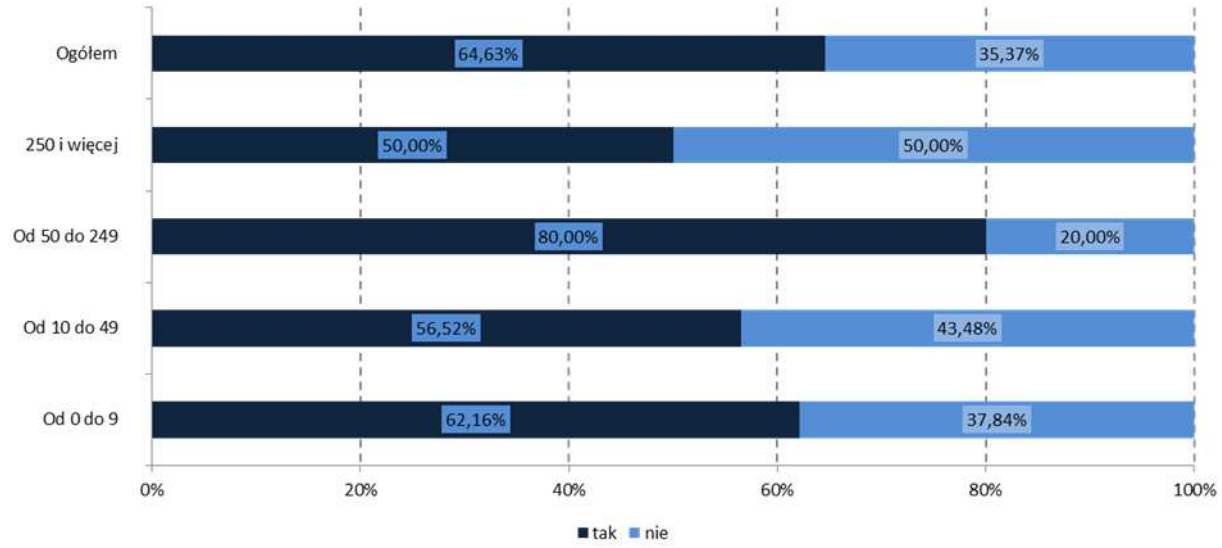
Źródło: wywiady z przedstawicielami firm

Udział eksportu w przychodach ze sprzedaży

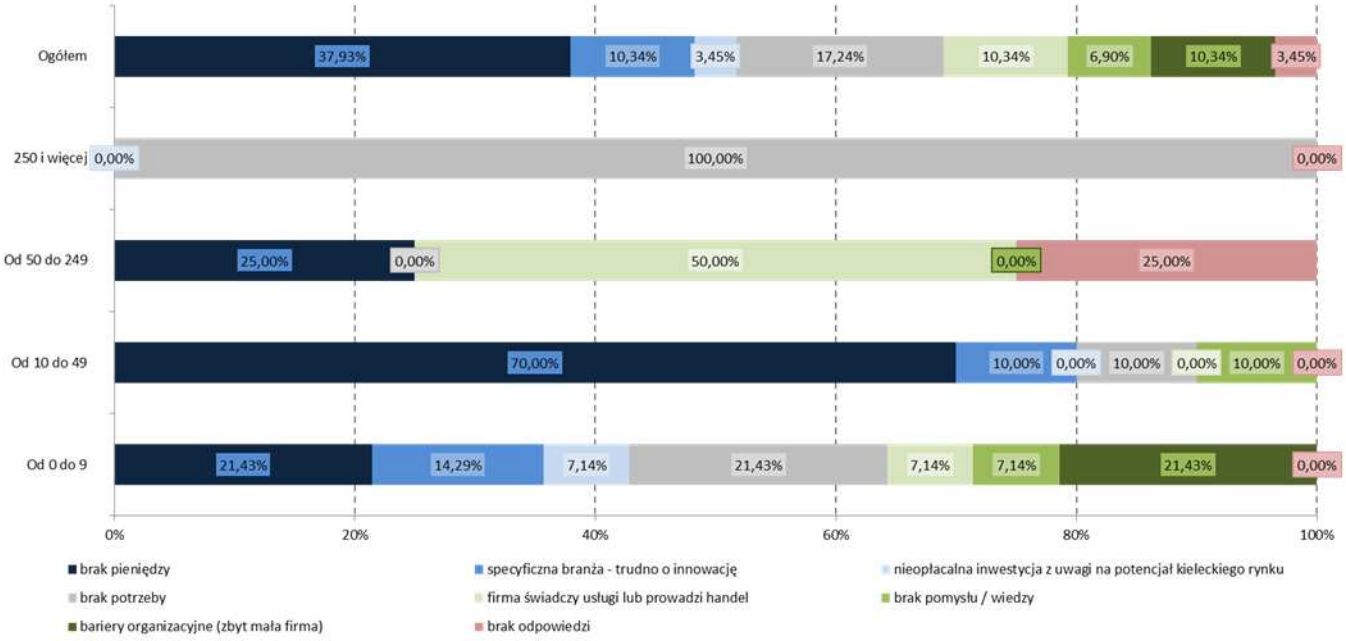
Źródło: wywiady z przedstawicielami firm

Wprowadzenie przez przedsiębiorstwa w okresie ostatnich 5 lat jakiekolwiek innowacji

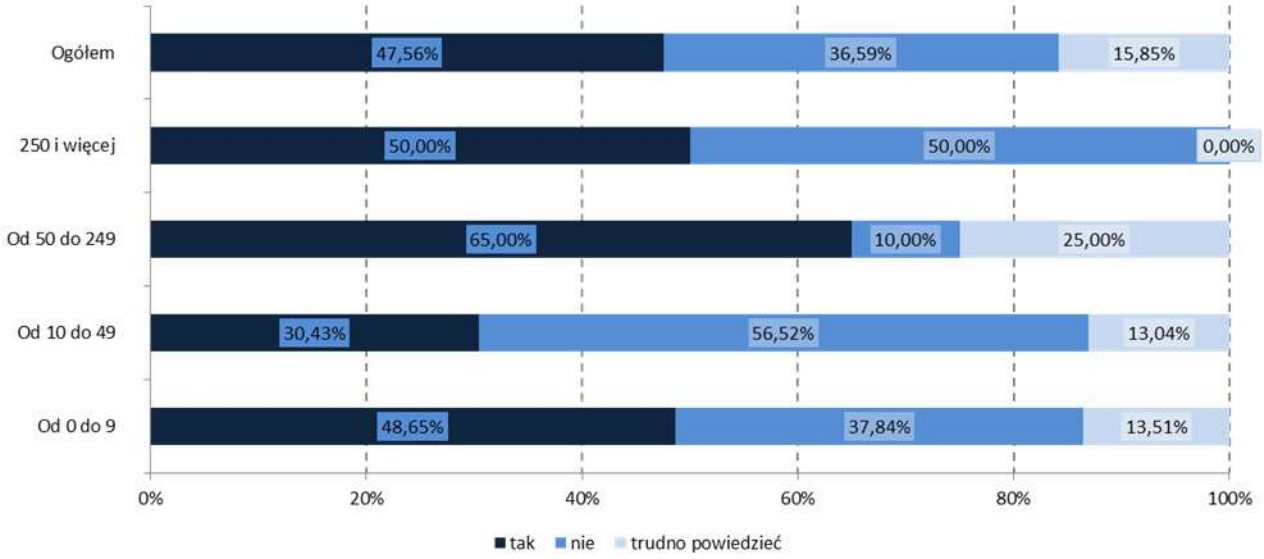
Źródło: wywiady z przedstawicielami firm

Przyczyny niewprowadzania przez przedsiębiorstwa w okresie ostatnich 5 lat jakiekolwiek innowacji

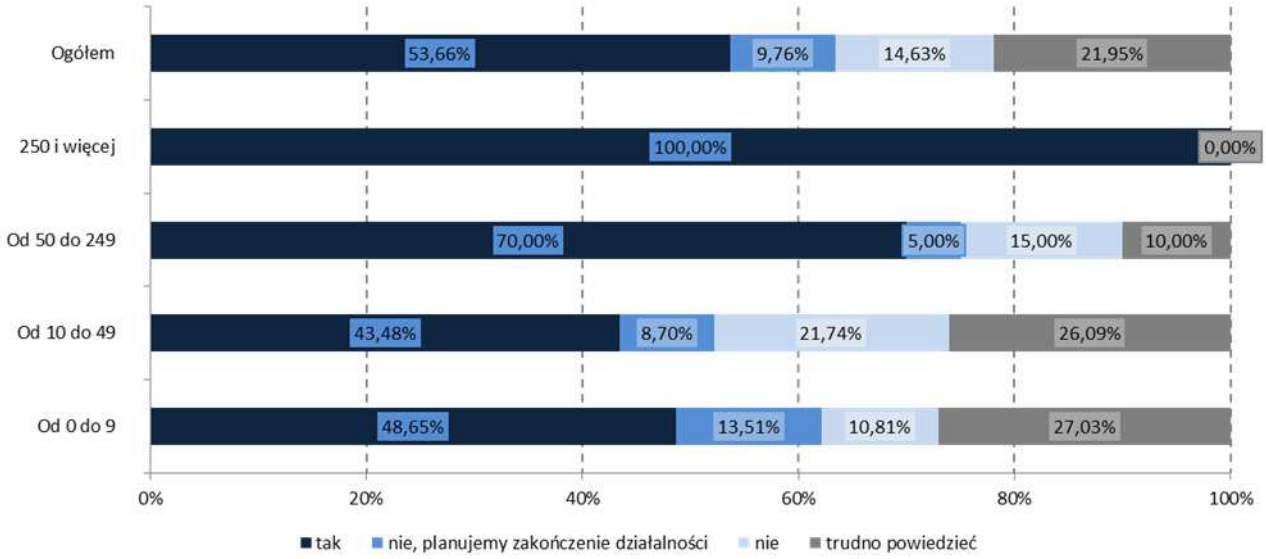
Źródło: wywiady z przedstawicielami firm

Plany wprowadzenia przez przedsiębiorstwa jakichkolwiek innowacji w najbliższych 3 latach

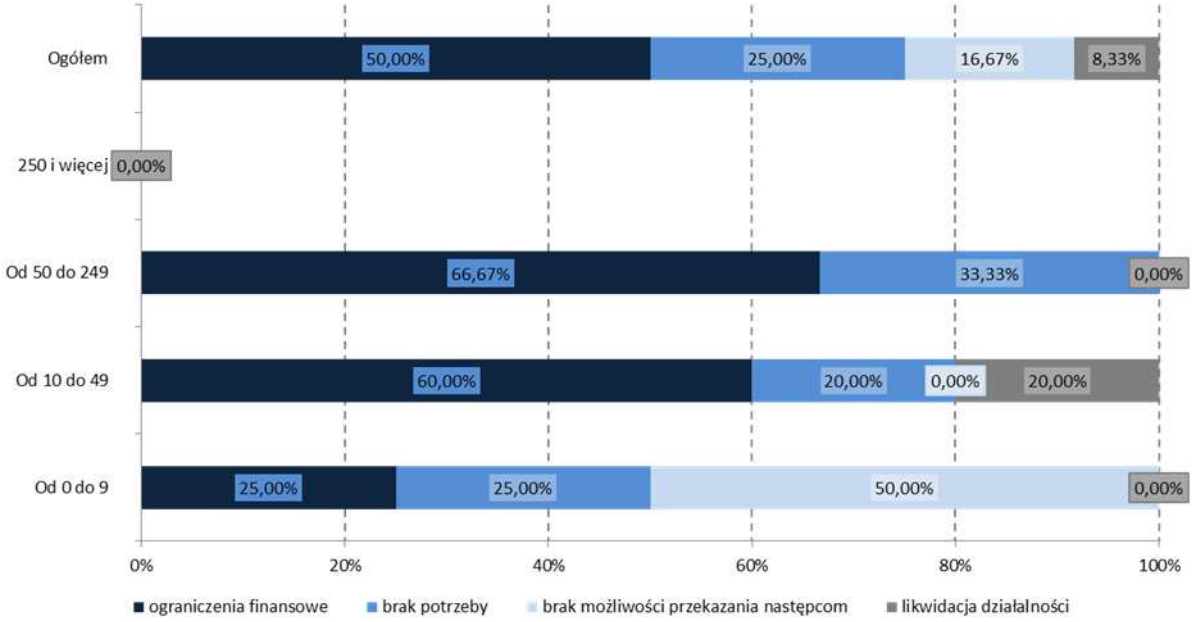
Źródło: wywiady z przedstawicielami firm

Plany rozwoju firm w perspektywie najbliższych 5 lat

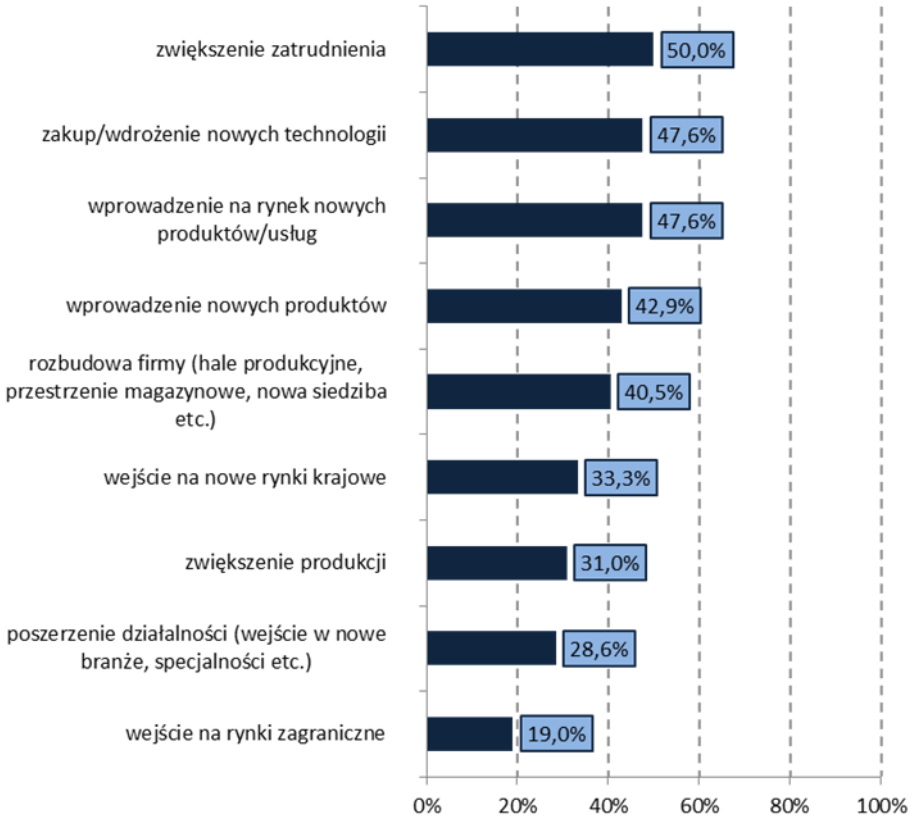
Źródło: wywiady z przedstawicielami firm

Przyczyny braku planów rozwoju firm w perspektywie najbliższych 5 lat

Źródło: wywiady z przedstawicielami firm

Kierunki planowanego rozwoju firmw perspektywie najbliższych 5 lat

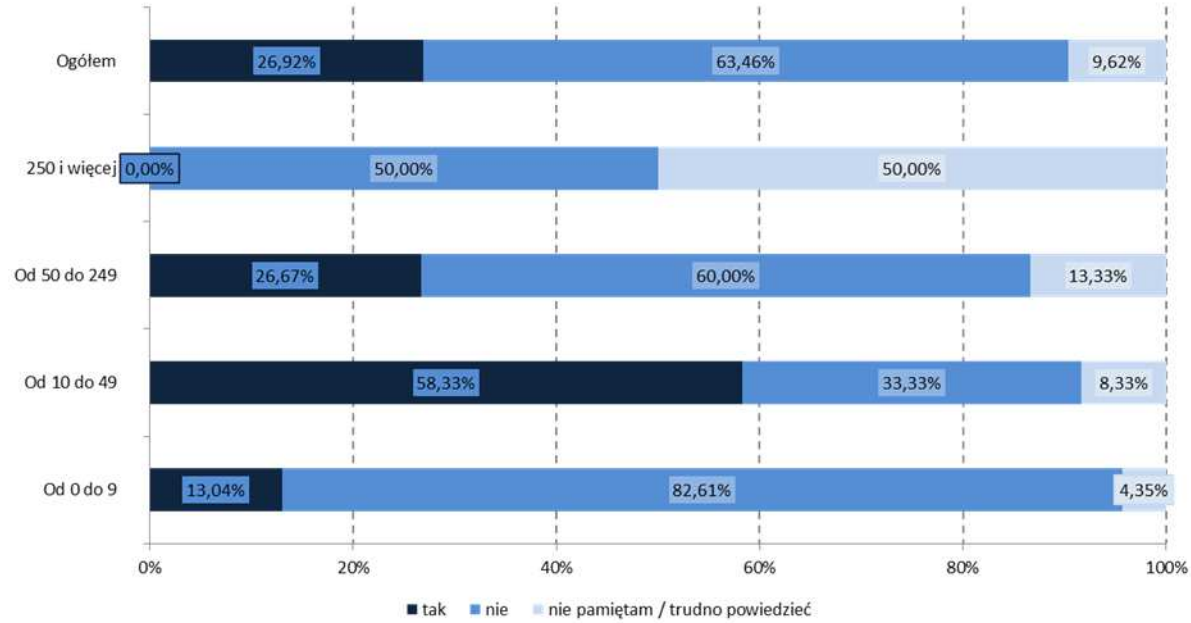
Źródło: wywiady z przedstawicielami firm

Rola instytucji otoczenia biznesu w działalności firm

Jak pokazały prowadzone wyżej analizy około 29% firm uznało liczbę instytucji wspierających biznes za adekwatną do potrzeb kieleckiego biznesu (patrz rozdział: Wsparcie biznesu i rozwój przedsiębiorczości). Jest to w przybliżeniu zbieżne z odsetkiem firm, które korzystały z usług instytucji świadczących usługi na rzecz firm. **Niemal dwie trzecie firm nie korzystało z tego rodzaju usług w ciągu ostatnich 5 lat**. Możemy zatem mówić o niskim zainteresowaniu firm uzyskiwaniem wsparcia z instytucji działających na rzecz przedsiębiorców, ale też aktywnym uczestniczeniu w spotkaniach, szkoleniach, warsztatach czy konferencjach.

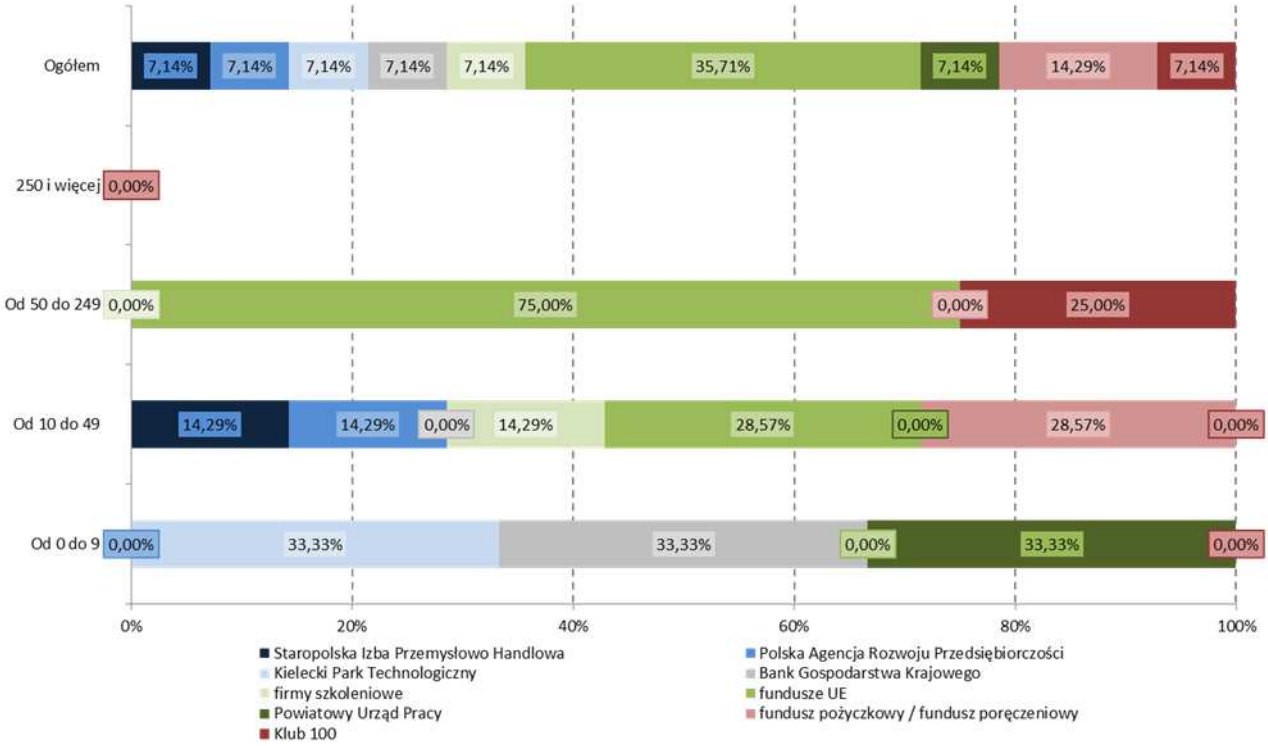
- Jeśli chodzi o rodzaje podmiotów to były to głównie instytucje świadczące usługi finansowe (pożyczki/kredyty), jak również pośredniczące w udzielaniu wsparcia z funduszy UE – na takie podmioty wskazała równo połowa respondentów. Pokazuje to rodzaj potrzeb, jakie w tym zakresie mają kieleckie firmy. To właśnie przygotowaniu aplikacji o dofinansowanie poświęcone były najprawdopodobniej najczęściej szkolenia wskazywane jako najczęstsza forma usług, z jakich korzystali przedsiębiorcy. **Ponad połowa firm oczekuje podobnego wsparcia w przyszłości**.
- Ponad połowa firm, które korzystały z usług instytucji otoczenia biznesu była zadowolona z uzyskanych efektów, choć dla części mogłyby być większe.
- Same instytucje otoczenia biznesu pytane o rodzaje świadczonych usług wskazują głównie na różnego rodzaju doradztwo biznesowe. Według ich przedstawicieli podstawowe potrzeby przedsiębiorców skupiają się głównie na chęci pozyskania dodatkowego finansowania na rozwój swojej działalności. Nie bez znaczenia jest jednak potrzeba innowacyjnego rozwoju, choć wskazywana jest rzadziej w obrębie kilku kategorii odpowiedzi.
- Tylko 60% podmiotów wsparcia biznesu uczestniczących w badaniu wskazuje na wysoką częstotliwość współpracy z firmami. Pozostali deklarują na umiarkowane lub co najwyżej częste podejmowanie tego rodzaju współpracy. Jest w tym zakresie zatem przestrzeń do zagospodarowania i rozwoju (podjęcie działań innowacyjnych, wprowadzenie nowych produktów czy dostęp do wiedzy i specjalistów).
- Jeśli chodzi o atuty instytucji wsparcia biznesu, jakimi mogłyby zachęcić do współpracy kieleckie firmy, to jest to przede wszystkim **bogate doświadczenie**, ale również **rozbudowana sieć kontaktów z partnerami i przedsiębiorstwami** z Polski i zagranicy. **W mniejszym stopniu wskazuje się na zaplecze badawcze oraz dotychczas wypracowane innowacje** – świadczy to o niewielkim mimo wszystko ukierunkowaniu działań kieleckich instytucji wsparcia biznesu na rozwój innowacyjności lokalnego biznesu.
- W kontekście potrzeb i oczekiwań ze strony samorządu Kielc wskazywane są przede wszystkim **działania polegające na szeroko rozumianej współpracy**. Miałaby ona owocować wymianą informacji, opiniowaniem działań wpływających na kielecką przedsiębiorczość i szerszym włączeniem instytucji w działania strategiczne na rzecz planowania rozwoju Kielce, lepsza promocją Kielc i kieleckiego biznesu czy skoordynowaniem działań szeregu instytucji działających na terenie miasta. Z udzielanych odpowiedzi wyłania się na pewno gotowość przedstawicieli instytucji wsparcia biznesu do szerszego zaangażowania w rozwój miasta.

Korzystanie przez firmy w ciągu ostatnich 5 lat z usług jakiejkolwiek instytucji otoczenia biznesu

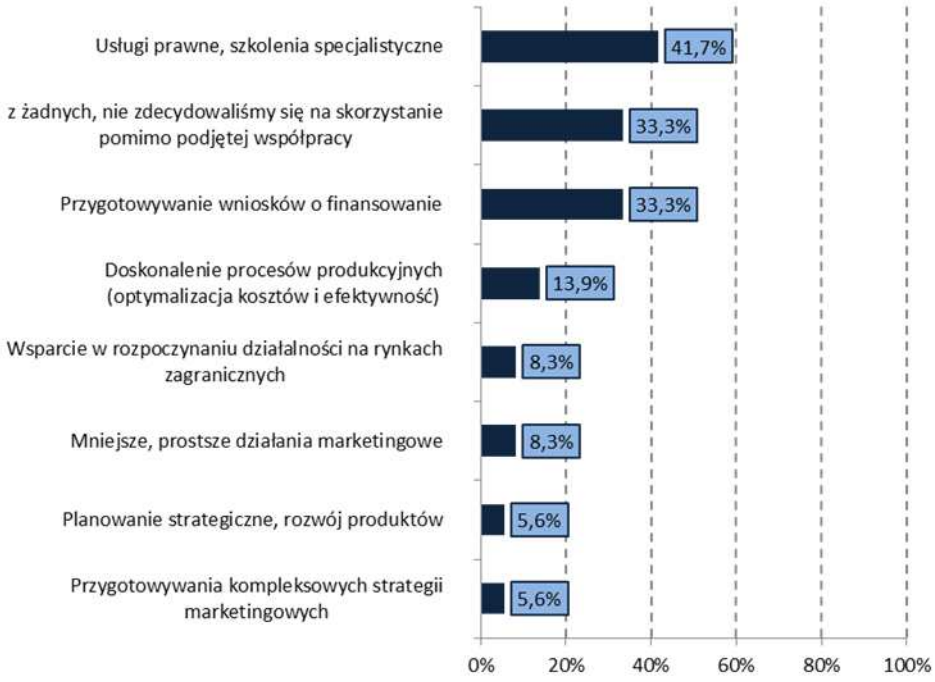
Źródło: wywiady z przedstawicielami firm

Rodzaje instytucji otoczenia biznesu, z jakimi firmy współpracowały w ciągu ostatnich 5 lat

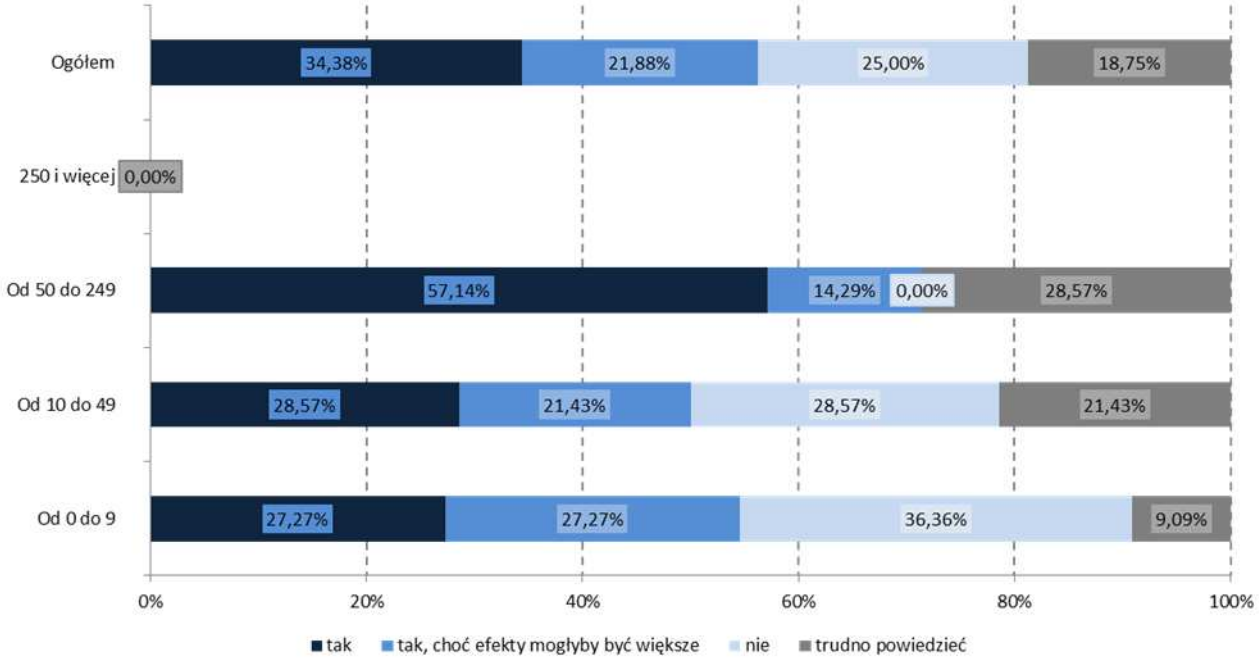
Źródło: wywiady z przedstawicielami firm

Rodzaje usług świadczonych przez instytucje wsparcia biznesu, z jakich korzystali przedsiębiorcy

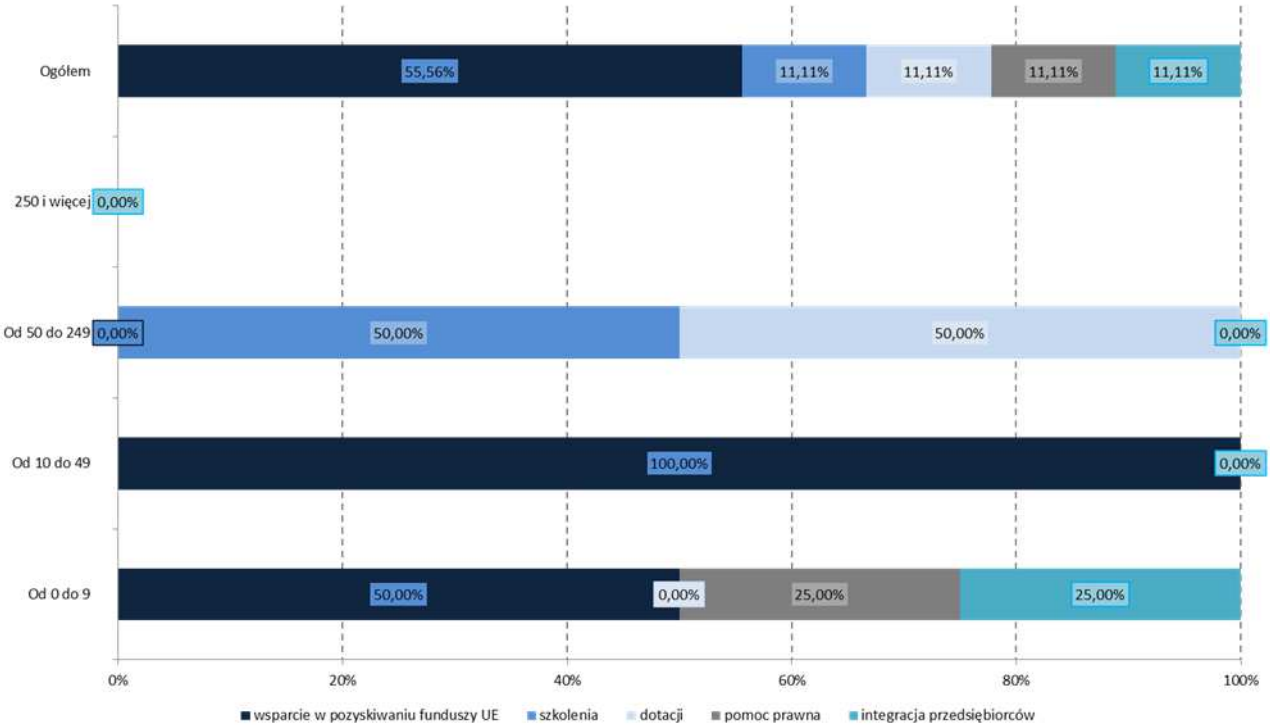
Źródło: wywiady z przedstawicielami firm

Zadowolenie przedsiębiorców z efektów uzyskanego wsparcia

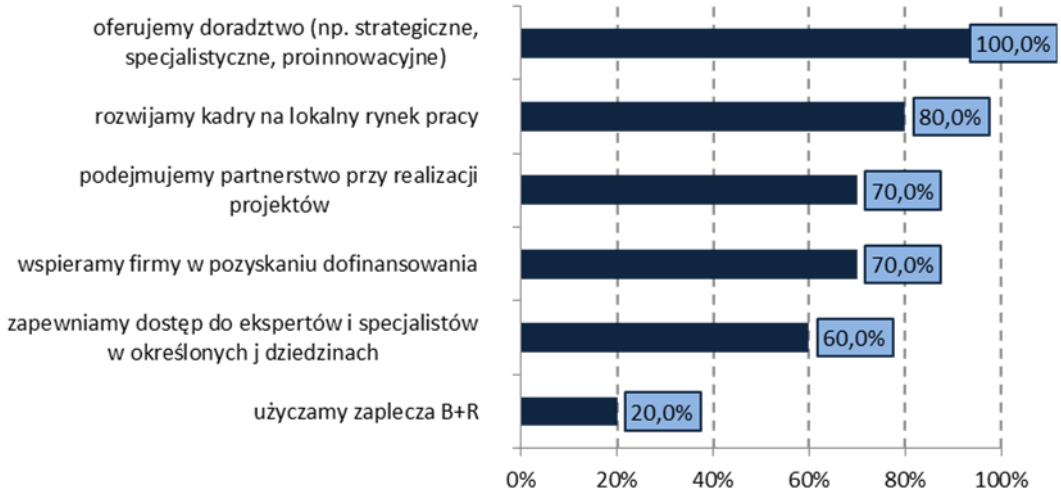
Źródło: wywiady z przedstawicielami firm

Rodzaje pomocy, jakiejprzedsiębiorcy oczekiwaliby w przyszłościze strony instytucji wsparcia biznesu czy samorządu lokalnego

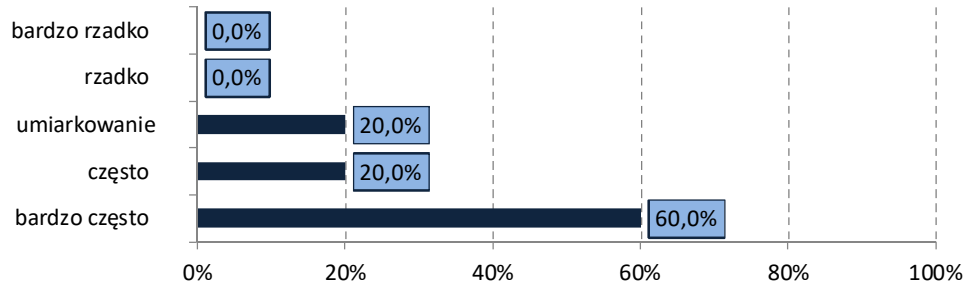
Źródło: wywiady z przedstawicielami firm

Działania wspierające rozwój gospodarczy Kielc prowadzone przez instytucje otoczenia biznesu

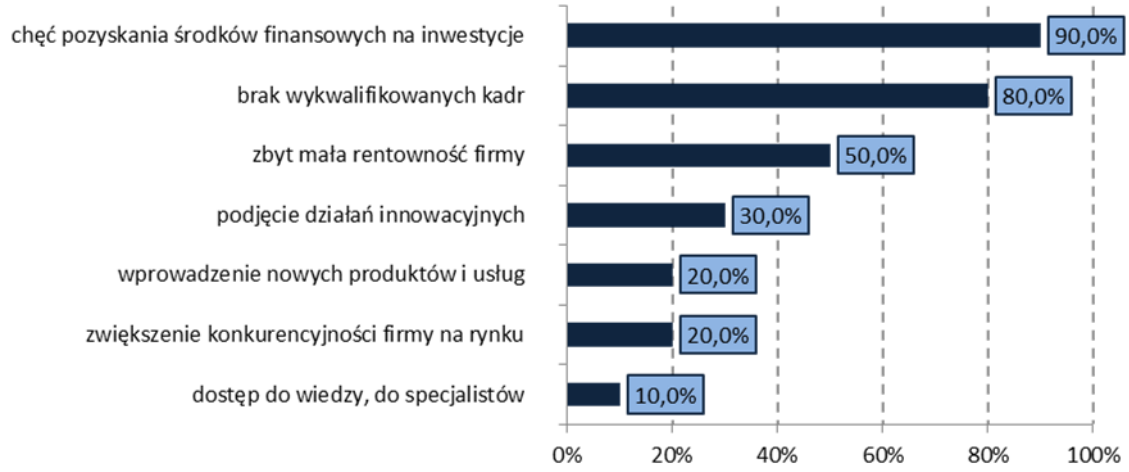
Źródło: wywiady z przedstawicielami instytucji otoczenia biznesu

Częstotliwość współpracy instytucji otoczenia biznesuz przedsiębiorstwami

Źródło: wywiady z przedstawicielami instytucji otoczenia biznesu

Potrzeby i bariery rozwojowe najczęściej zgłaszane przez przedsiębiorców

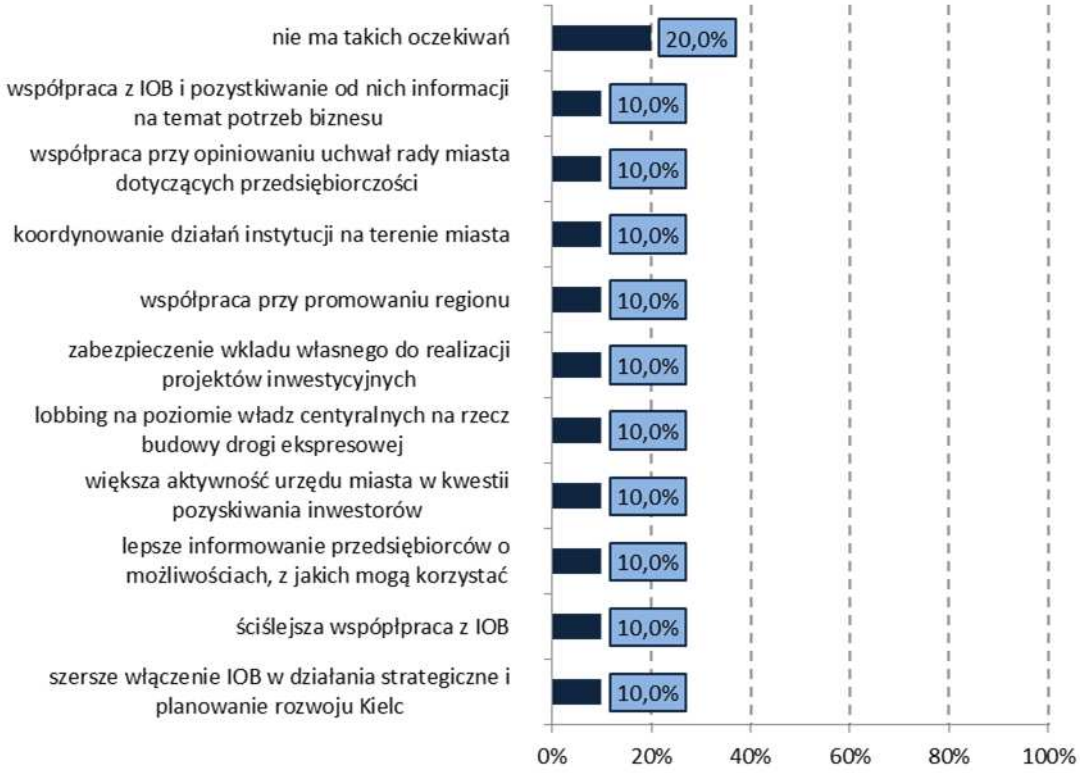
Źródło: wywiady z przedstawicielami instytucji otoczenia biznesu

Największe atuty instytucji otoczenia biznesu, które mogą zachęcić przedsiębiorców do podjęcia współpracy

Źródło: wywiady z przedstawicielami instytucji otoczenia biznesu

Potrzeby i oczekiwania instytucji otoczenia biznesu odnośnie działań podejmowanych przez samorząd Kielc

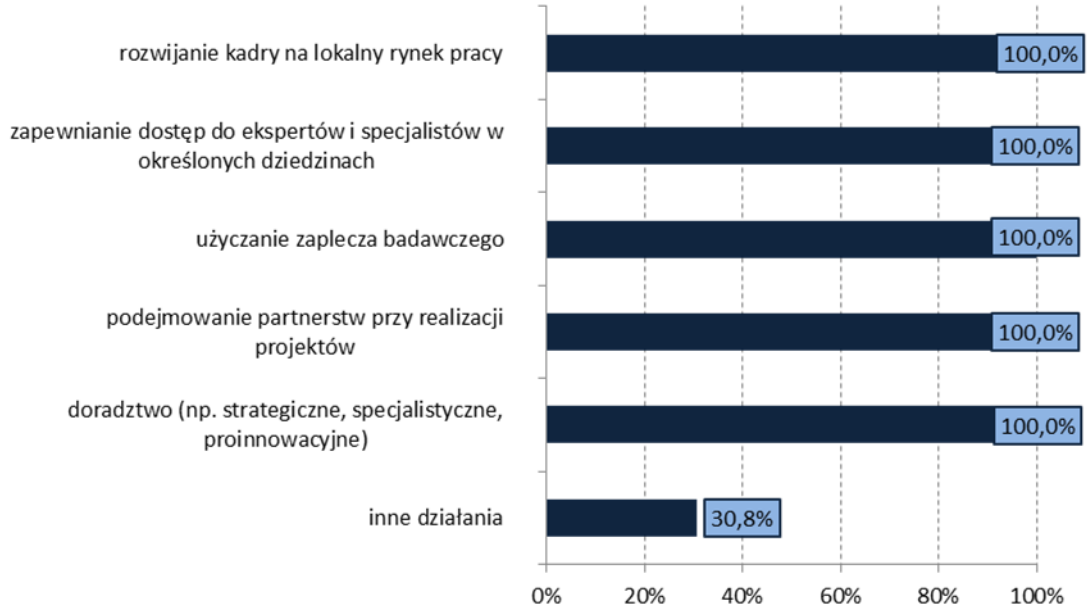
Źródło: wywiady z przedstawicielami instytucji otoczenia biznesu

Rola uczelni jako instytucji otoczenia biznesu

Istotnym elementem struktury wsparcia biznesu mogą być uczelnie. Ich wpływ, rzeczywisty i potencjalny, jest bardzo szeroki, bowiem oprócz dostarczania wykwalifikowanych kadr na potrzeby lokalnej i regionalnej gospodarki uczelnie stanowią źródło szeroko rozumianej wiedzy eksperckiej (osób oraz efektów badań naukowych), która może być wykorzystana w rozwoju miejscowych firm. Oczywiście pod warunkiem gotowości do współpracy sektora akademickiego i biznesu.

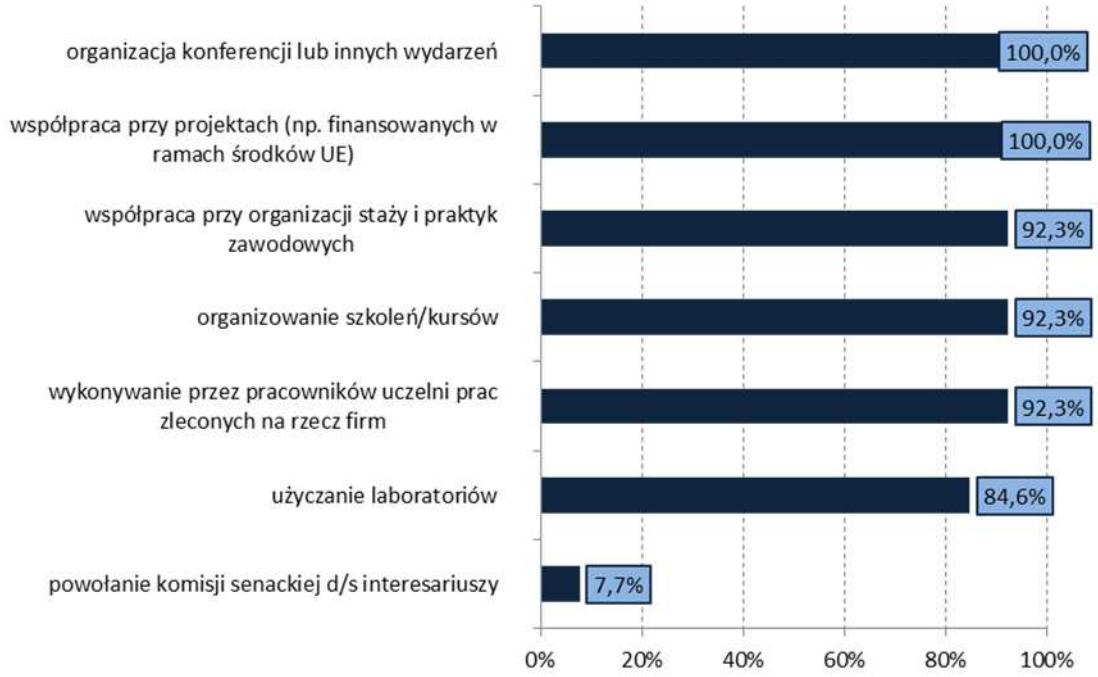
- Jak pokazują wyniki badania przeprowadzonego z przedstawicielem kieleckich uczelni, głównie państwowych, postrzegają swoją rolę zarówno przez pryzmat kształcenia kadr na potrzeby rynku pracy, dostarczanie ekspertów i specjalistów w określonych dziedzinach czy użyczanie zaplecza badawczego. **Warto jednak podkreślić, że uczelni nie ma w gronie instytucji wsparcia biznesu wymienianych przez przedsiębiorców, którzy korzystali z usług tego rodzaju podmiotów**.
- Porównanie potencjału uczelni publicznych działających w miastach wybranych do benchmarkingu pokazuje również, że bezsprzecznym liderem, jeśli chodzi o wyposażenie uczelni w sprzęt i aparaturę pozostaje Rzeszów – **działające tam uczenie skupiają ponad 80% aparatury i sprzętu dostępnego w uczelniach publicznych działających w wybranych do porównania miastach**.
- Jak wspomniano na podstawie wyżej prezentowanych wyników badania można uznać, że współpraca uczelni z przedsiębiorstwami odbywa się w niewielkim zakresie. Choć uczelnie nie zostały wskazane przez przedsiębiorstwa jako partnerzy współpracy, to jednak nie można takiej współpracy wykluczyć, choć zapewne ma ona niewielki zakres. Przybiera przy tym formy, które nie są bezpośrednio ukierunkowane na świadczenie usług proinnowacyjnych, ale współpraca z firmami zachodzi bądź ‘przy okazji’ (np. organizowanie konferencji, w których uczestniczą przedstawiciele przedsiębiorstw), bądź też jest niejako naturalną konsekwencją działań uczelni, np. przy okazji organizacji praktyk zawodowych dla studentów.
- Uczelnie w Kielcach w relatywnie niewielkim stopniu wskazują na swój potencjał w zakresie wdrażania innowacji czy komercjalizacji wyników badań naukowych.

Działania wspierające rozwój gospodarczy Kielc podejmowane przez uczelnie

Źródło: wywiady z przedstawicielami uczelni

Formy współpracy uczelni z przedsiębiorstwami

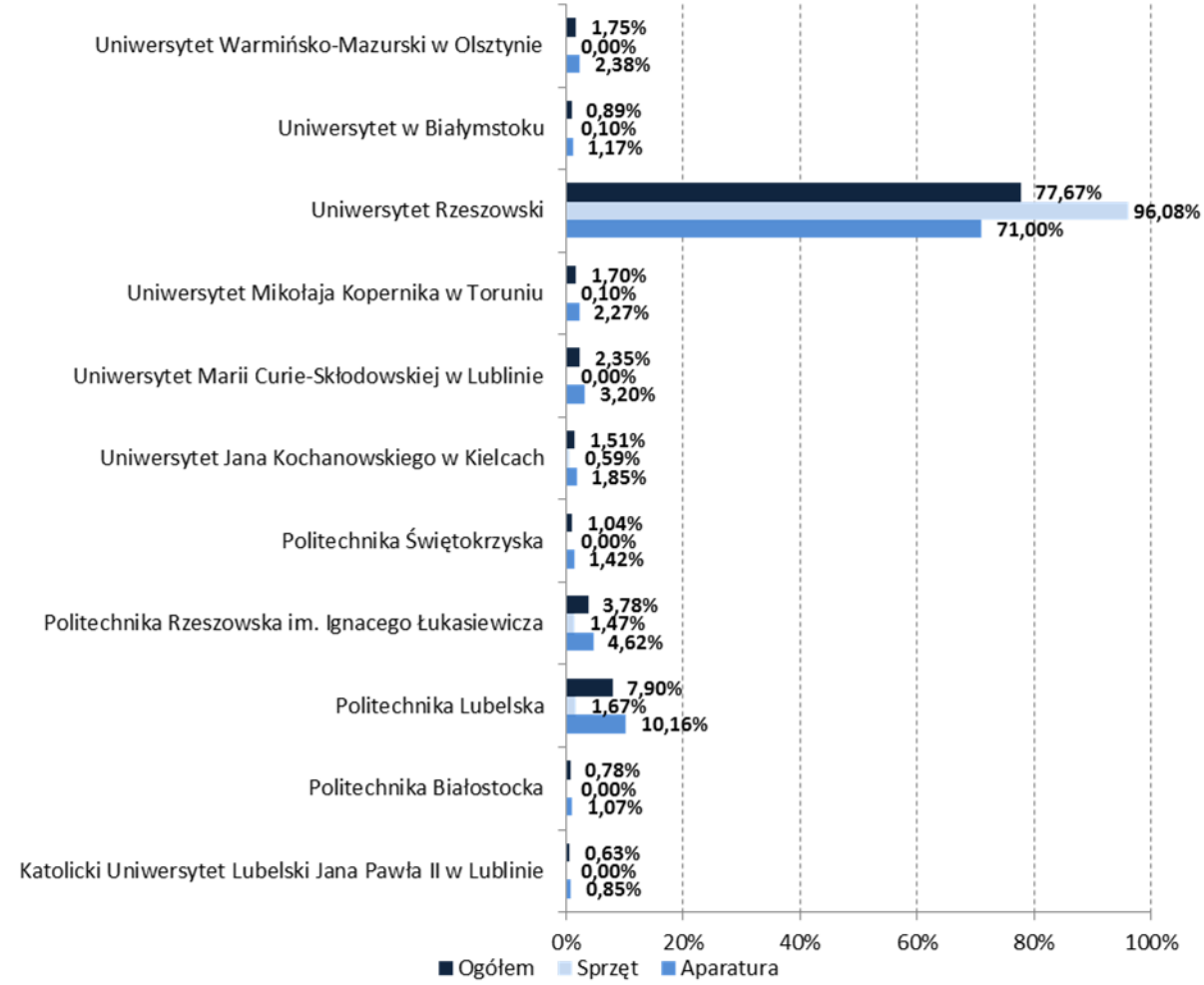
Źródło: wywiady z przedstawicielami uczelni

Największe atuty uczelni z perspektywy przedsiębiorstw

Źródło: wywiady z przedstawicielami uczelni

Infrastruktura pozostająca aktualnie na stanie uczelni w miastach wybranych do porównania

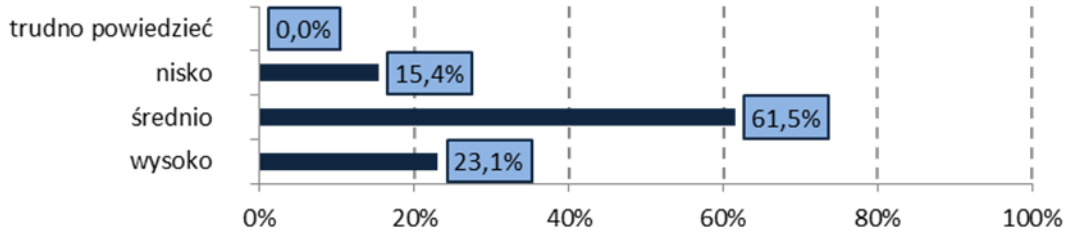
Źródło: Zintegrowany System Informacji o Nauce i Szkolnictwie Wyższym - www.polon.nauka.gov.pl

Ocena potencjału studentów

Jedną z podstawowych ról pełnionych przez uczelnie, zresztą wskazywanych jako taka przez przedstawicieli uczelni, jest dostarczanie na rynek pracy wykwalifikowanej kadry. Trzeba jednak pamiętać, że uczelnie są jednym z ogniw szeroko rozumianego systemu edukacji, który 'przejmuje' młodych ludzi na określonym etapie kształcenia, kiedy ich potencjał jest w dużym stopniu ukształtowany na wcześniejszych etapach nauki.

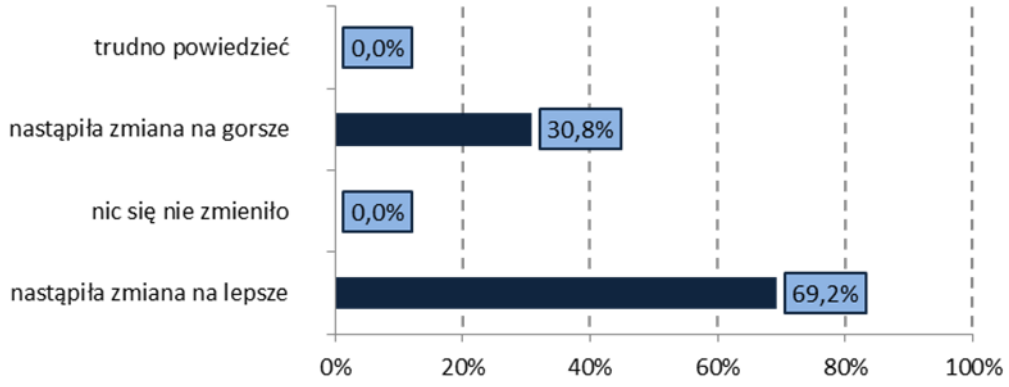
- Większość przedstawicieli uczelni ocenia potencjał młodych ludzi zaczynających studia na kieleckich uczelniach jako średni. Co prawda w opinii co czwartego respondentów oceny są wysokie, ale dla porządku trzeba dodać, że część z nich przyznało oceny niskie. Na szczęście zachodzą w tym aspekcie zmiany a lepsze – **tego rodzaju obserwacje miało 7 na 10 przedstawicieli kieleckich uczelni**.
- Pozytywne zmiany, jakie się obserwuje to **zwiększona świadomość w zakresie konieczności inwestowania w swój rozwój** oraz **chęć rozwoju**. Jednocześnie jednak dostrzega się **niską motywację** czy **coraz mniejszy zasób wiedzy** będący w ocenie przedstawicieli uczeni efektem niskiej jakości kształcenia na poziomie średnim.
- Młodzi ludzie zaczynający studia na kieleckich uczelniach **nie mają w opinii ich przedstawicieli pomysłu na swój rozwój**, czego przejawem jest m. in. **niewielkie zainteresowanie dodatkowymi możliwościami rozwoju** oferowanymi przez uczelnie (np., kursami czy szkoleniami pozwalającymi na podniesienie kompetencji zawodowych) czy niewielkie zaangażowanie w działalność społeczną.
- Wskazuje się jednocześnie, że na kieleckich uczelniach działają organizacje studenckie dające możliwości aktywności społecznej, które dodatkowo wykazują inicjatywy w zakresie organizowania wydarzeń czy projektów służących rozwojowi wiedzy lub umiejętności zawodowych studentów.

Ocena potencjału młodych ludzi zaczynających studia na kieleckich uczelniach

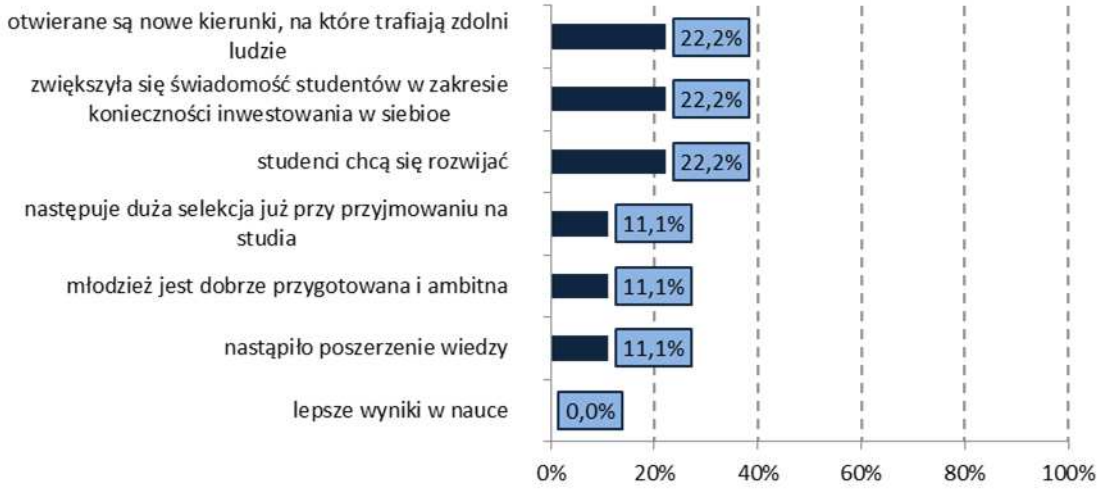
Źródło: wywiady z przedstawicielami uczelni

Zmiany, jakie zaszły w ostatnich latach w zakresie potencjału młodych ludzi zaczynających studia na kieleckich uczelniach

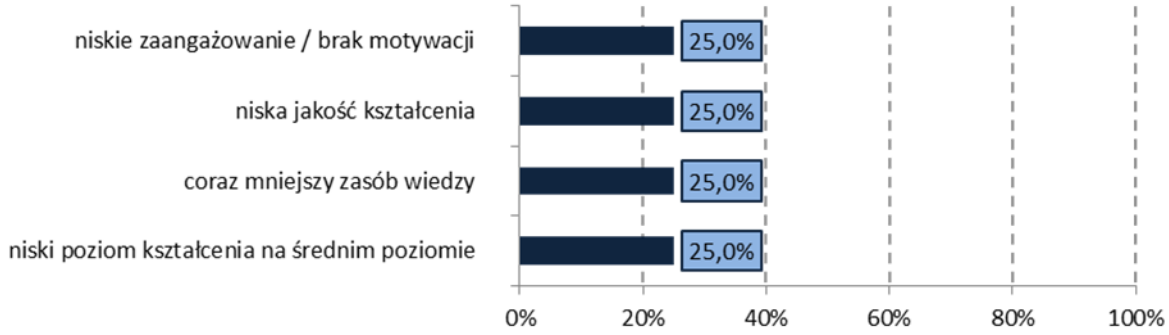
Źródło: wywiady z przedstawicielami uczelni

Zmiany na lepsze, jakie zaszły w ostatnich latach w zakresie potencjału młodych ludzi zaczynających studia na kieleckich uczelniach

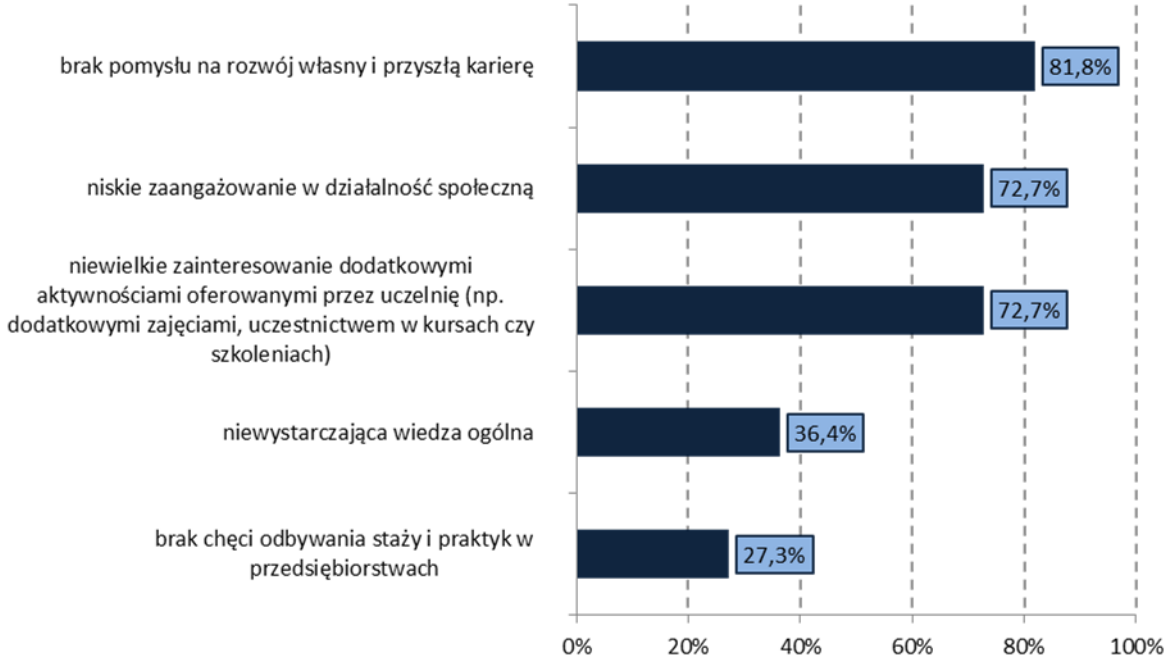
Źródło: wywiady z przedstawicielami uczelni

Zmiany na gorsze, jakie zaszły w ostatnich latach w zakresie potencjału młodych ludzi zaczynających studia na kieleckich uczelniach

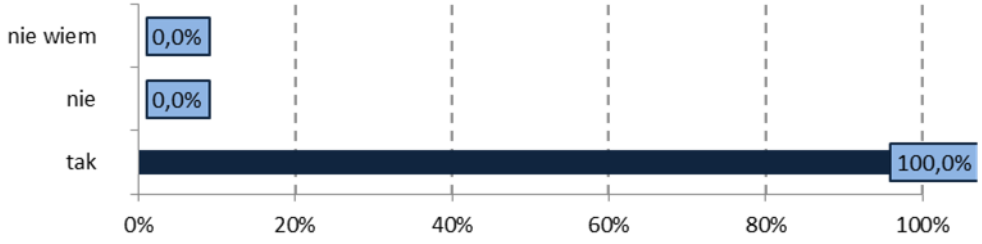
Źródło: wywiady z przedstawicielami uczelni

Braki w potencjale młodych ludzi zaczynających studia na kieleckich uczelniach

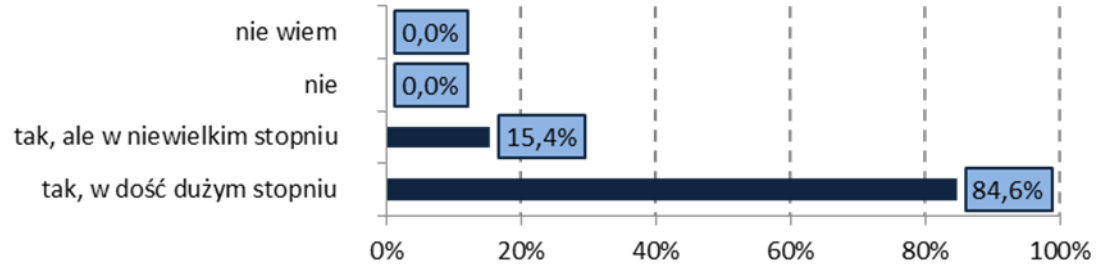
Źródło: wywiady z przedstawicielami uczelni

Działalność organizacji studenckich na kieleckich uczelniach

Źródło: wywiady z przedstawicielami uczelni

Wykazywanie przez organizacje studenckie inicjatyw w zakresie organizowania wydarzeń czy projektów służących rozwojowi wiedzy lub umiejętności zawodowych studentów

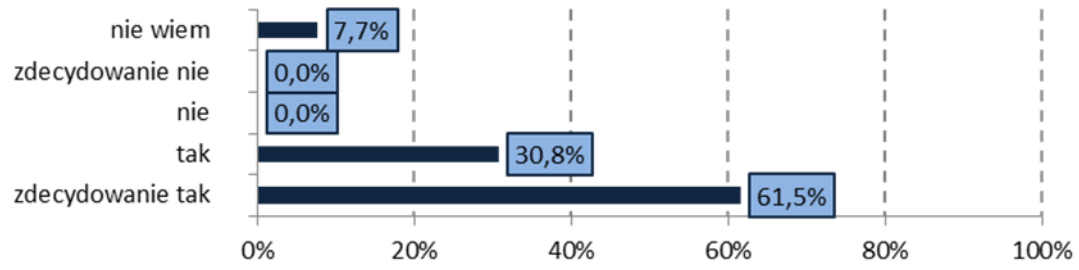

Źródło: wywiady z przedstawicielami uczelni

Organizacja staży i praktyk dla studentów

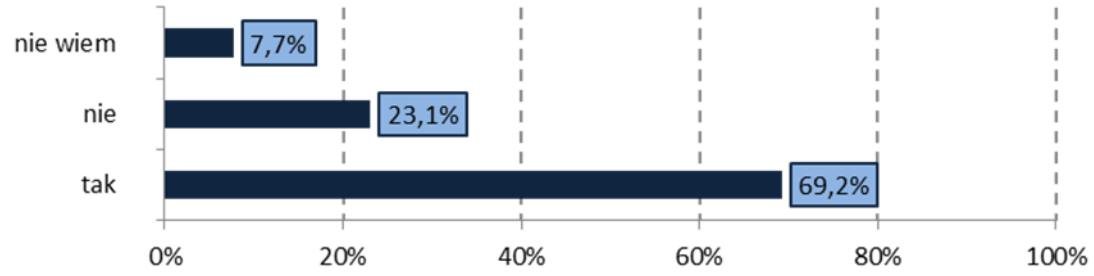
Mimo nie do końca pozytywnych ocen potencjału studentów oraz ich zaangażowania w swój rozwój uznaje się, że byliby oni zainteresowani udziałem w programach stażowych realizowanych przez uczelnię we współpracy z biznesem jeśli takowe były by podejmowane. Konieczne jest jednak wg przedstawicieli uczelni **stosowanie wobec przedsiębiorców szczególnych zachęt, głównie finansowych**, które zachęciłyby pracodawców do delegowania pracowników do opieki nad praktykantami i stażystami.

Ocena możliwego zainteresowania studentów udziałem w programach stażowych realizowanych przez uczelnię we współpracy z biznesem

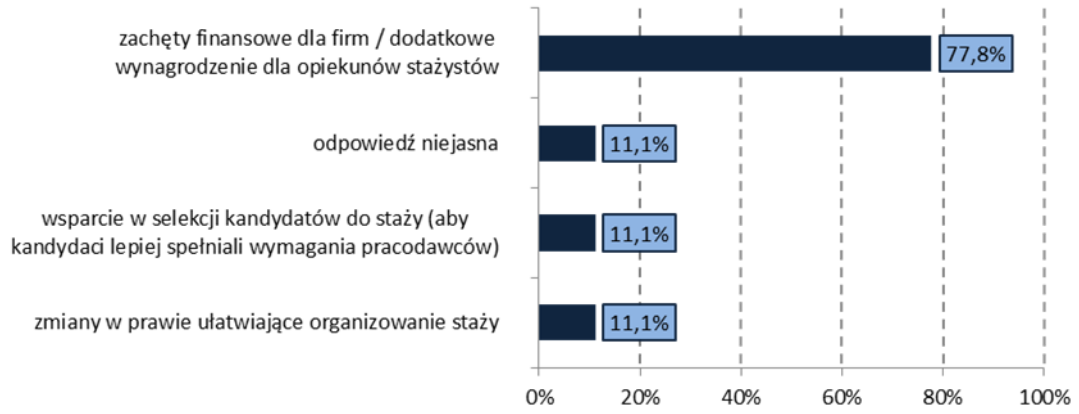
Źródło: wywiady z przedstawicielami uczelni

Konieczność stosowania szczególnych zachęt, aby skłonić przedsiębiorstwa do organizowania staży dla studentów

Źródło: wywiady z przedstawicielami uczelni

Rodzaje zachęt, jakie trzeba stosować, aby skłonić przedsiębiorstwa do organizowania staży dla studentów

Źródło: wywiady z przedstawicielami uczelni

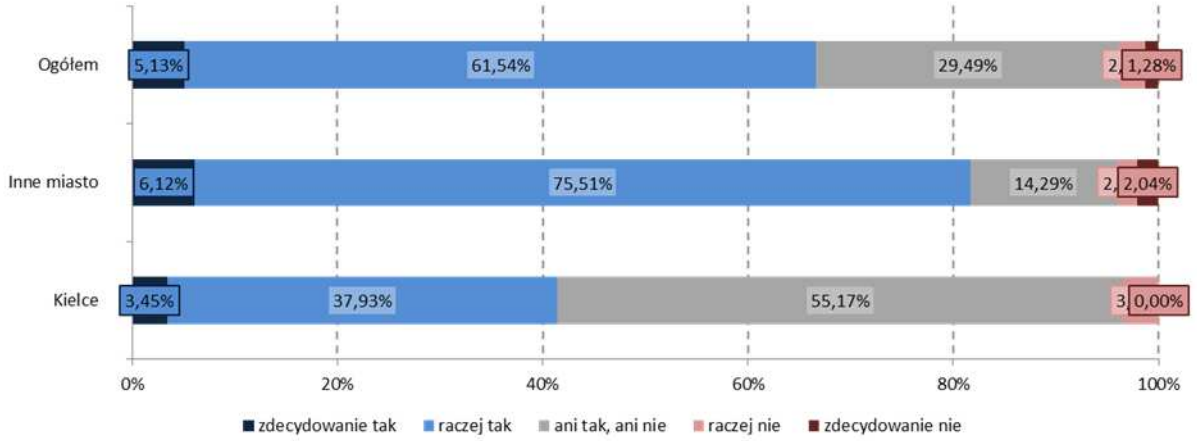
Plany i opinie studentów kieleckich uczelni

Studenci są specyficzną grupą społeczną, posiadającą w części przypadków (osób spoza Kielc) związki rodzinne z miejscem zamieszkania, jednak z racji studiowania w Kielcach będąca potencjalnymi przyszłymi mieszkańcami miasta. Dodatkowo przebywają w mieście na co dzień, stąd też ich oceny potencjału miejsca są zatem ważna w kontekście kształtowania przyszłej oferty miasta. Migracja do sąsiednich, relatywnie łatwo dostępnych pod względem komunikacyjnym aglomeracji (Kraków, Katowice, Łódź, Warszawa, Lublin) dysponujących renomowanymi uczelniami sprawia, iż Kielce oraz województwo tracą najbardziej przedsiębiorcze jednostki i najbardziej ambitnych studentów.

- Dwie trzecie studentów kieleckich uczelni jest zadowolonych z życia w mieście. Taka ocenę co ciekawe zgłaszają osoby spoza Kielc, wywodzące się często z podkieleckich małych miejscowości czy wsi. Mieszkańcy Kielc są w tym aspekcie bardziej krytyczni.
- Jako atuty miasta wskazuje się niewielki rozmiar miasta skutkujący łatwością poruszania się po mieście i małymi odległościami pomiędzy różnymi miejscami, niskie koszty utrzymania czy dostęp do szeroko rozumianej infrastruktury czasu wolnego, włączając w to galerie handlowe.
- Podstawowe minusy wiążą się z **trudnościami w znalezieniu odpowiedniej pracy** i **małymi w ocenie studentów szansami na rozwój**. Z punktu widzenia studentów trudność w znalezieniu ciekawej i co najważniejsze, dobrze płatnej pracy jest istotnym czynnikiem wpływającym na gotowość młodych ludzi do migracji.
- Około 4 na 10 studentów dostrzegę, że w Kielcach zachodzą zmiany na lepsze, przy czym ponownie wyraźnie bardziej przychylni w ocenach są studenci pochodzący spoza Kielc. Podstawowe obserwowane pozytywne zmiany to **rozwój infrastruktury** oraz **rozwój gospodarczy i kulturalny miasta**.
- Jeśli chodzi o wsparcie, jakie powinno być kierowane do przedsiębiorców, to w opinii studentów powinno się ono wiązać głównie z **oferowaniem firmom szeregu ulg i zwolnień podatkowych** oraz **wsparciem w zakładaniu i prowadzeniu przedsiębiorstw**. Generalnie kładzie się duży nacisk na stwarzanie dla młodych ludzi różnego rodzaju zachęt do zakładania firm, wykorzystaniu innowacyjnych pomysłów czy wsparciu młodych ludzi w pozyskaniu dofinansowania z UE na założenie firm.
- Niespełna 1 na 10 studentów uczestniczących w badaniu wyraża chęć pozostania w Kielcach po zakończeniu studiów. Odsetek wskazań twierdzących jest nieznacznie wyższy w przypadku mieszkańców Kielc, ale w tym przypadku decydują zapewne względy rodzinne. Różnice są jednak minimalne i świadczą raczej o niskim przywiązaniu młodych kielczan do miejsca zamieszkania zapowiadając dalszy odpływ z miasta osób kończących tu studia. Jedynym czynnikiem mogącym zachęcić respondentów do zmiany zdania i pozostania w Kielcach jest poprawa sytuacji na rynku pracy, jak można przypuszczać głównie w obszarze miejsc zatrudnienia dla osób o wyższych kwalifikacjach i z wyższym wynagrodzeniem.
- Jeden na czterech studentów jest gotowych do założenia działalności gospodarczej. Pozostałych mogłyby zachęcić dotacje na założenie działalności gospodarczej lub inne firmy wsparcia finansowego, jak obniżenie podatków.
- Warto w tym miejscu podkreślić, że przedsiębiorcy wykazują niewielkie zainteresowanie oferowaniem studentom ciekawych i rozwijających praktyk czy staży umożliwiających rzeczywiste zapoznanie się ze specyfiką pracy w danej branży czy zawodzie. Tworzy się w ten sposób swoiste błędne koło w kształceniu zawodowym. Mamy bowiem do czynienia z sytuacją, w której pracodawcy poszukują na rynku wykwalifikowanych pracowników, którzy

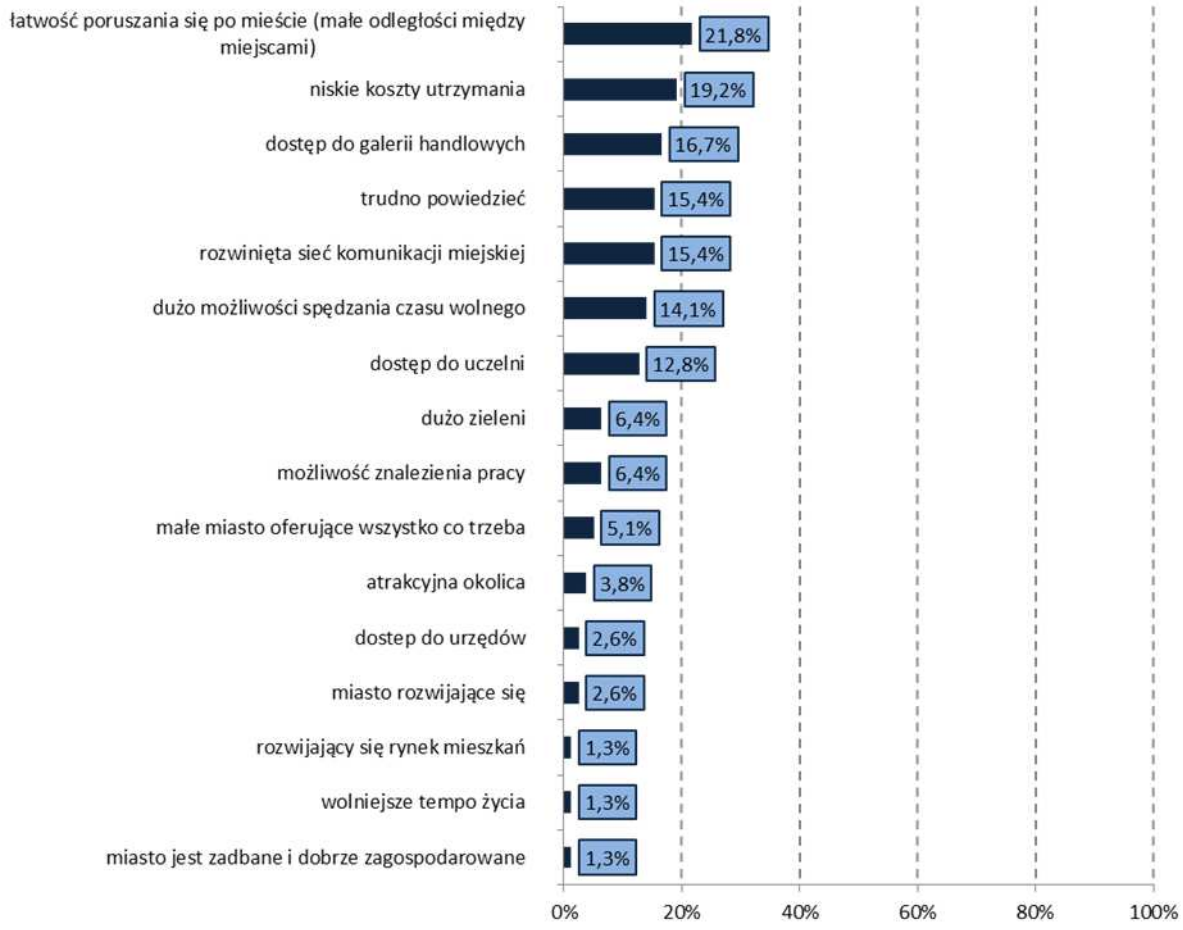
nie mają wcześniej możliwości nabycia praktyki z uwagi na niechęć pracodawców do przekazywania wiedzy i nauki umiejętności zawodowych.

Zadowolenie z życia w Kielcach wg studentów kieleckich uczelni

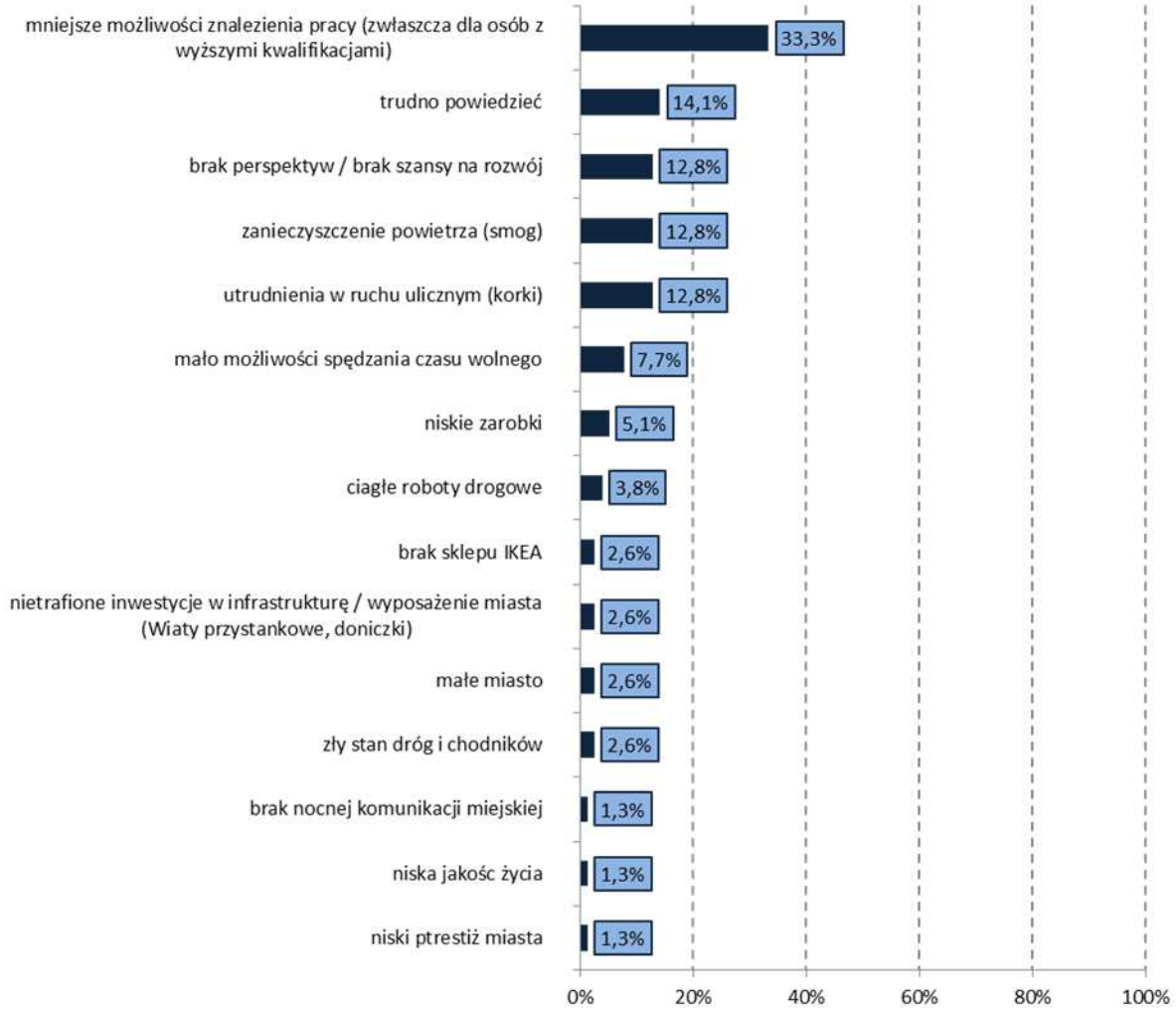
Źródło: wywiady ze studentami

Plusy życia w Kielcach wg studentów kieleckich uczelni

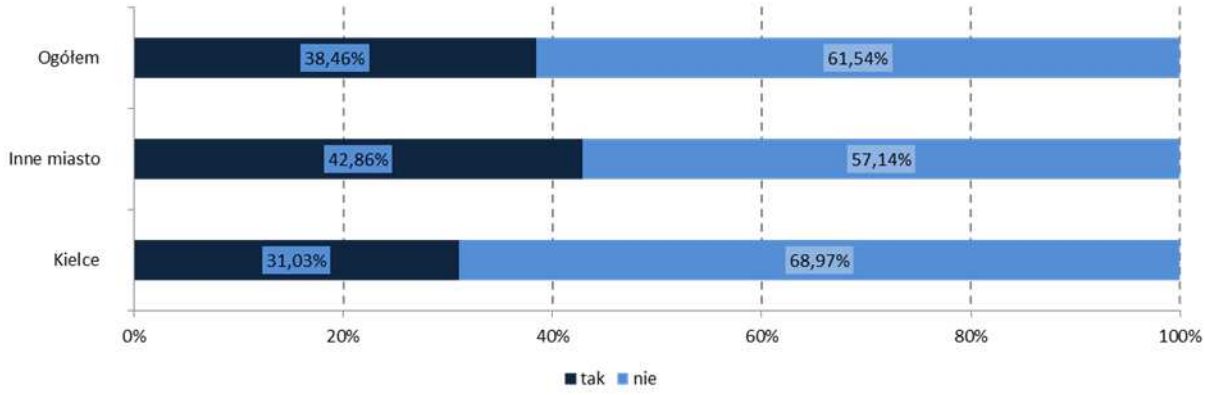
Źródło: wywiady ze studentami

Minusy życia w Kielcach wg studentów kieleckich uczelni

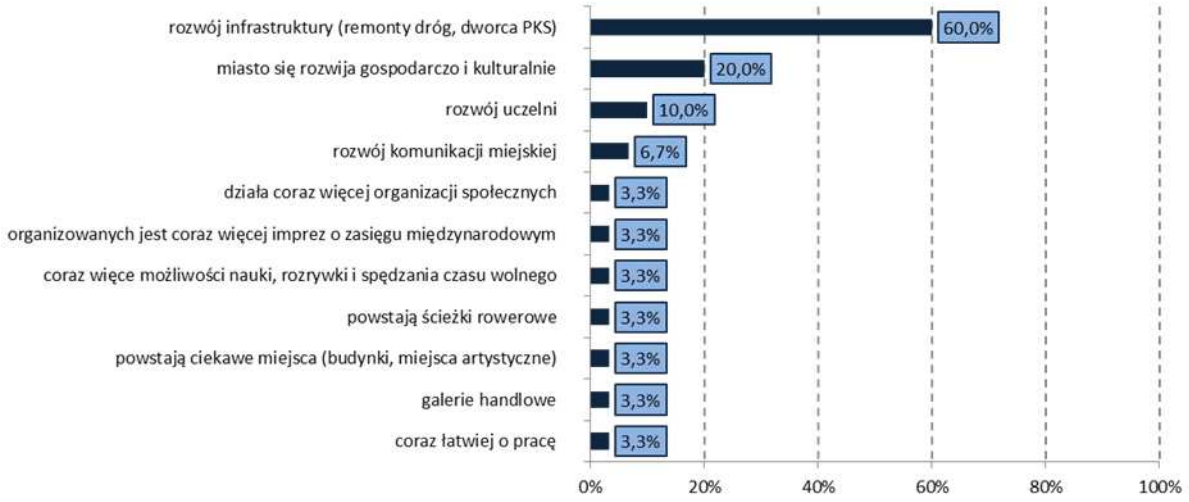
Źródło: wywiady ze studentami

Dostrzeganie pozytywnych zmian zachodzących w Kielcach przez studentów kieleckich uczelni

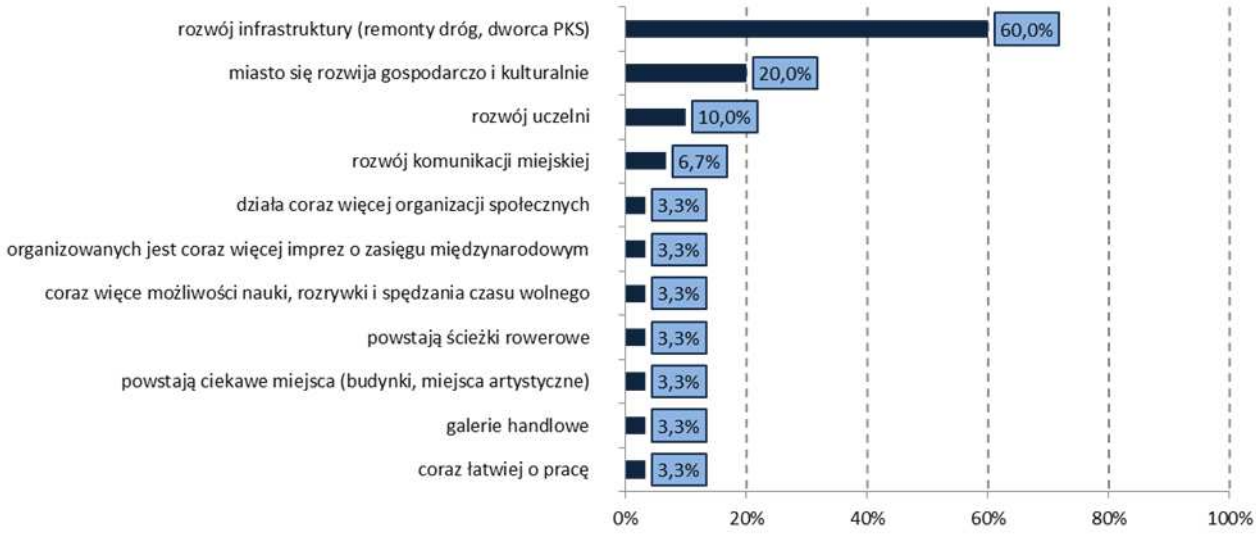
Źródło: wywiady ze studentami

Rodzaje pozytywnych zmian zachodzących w Kielcach wskazywane przez studentów kieleckich uczelni

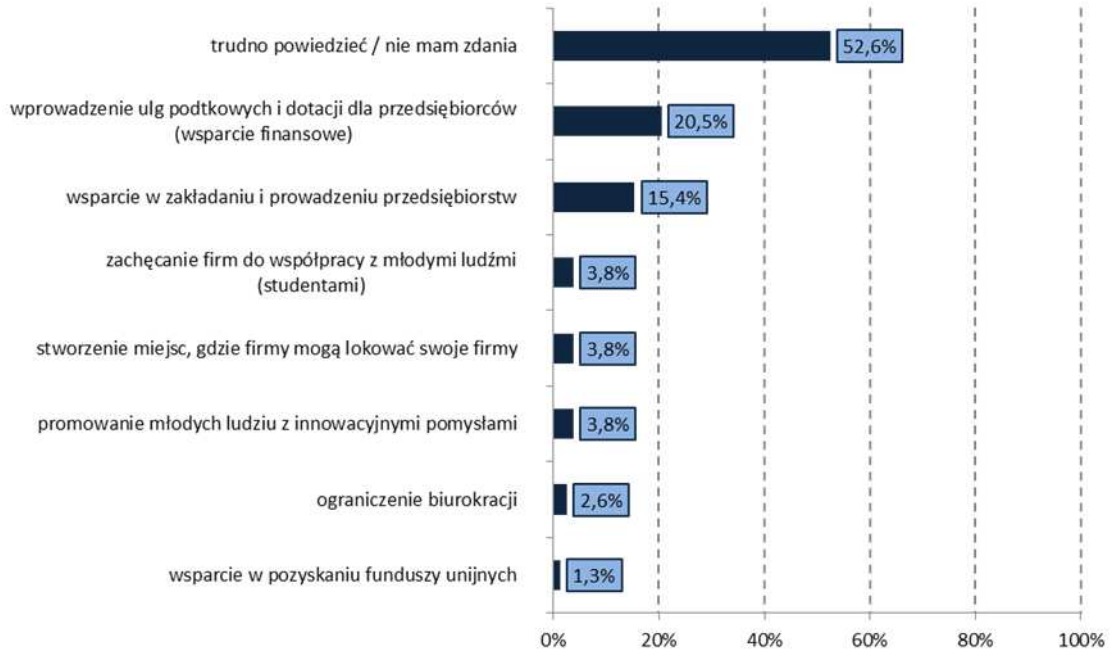
Źródło: wywiady ze studentami

Działania, na jakich powinny obecnie w największym stopniu skupić się władze miasta wg studentów kieleckich uczelni

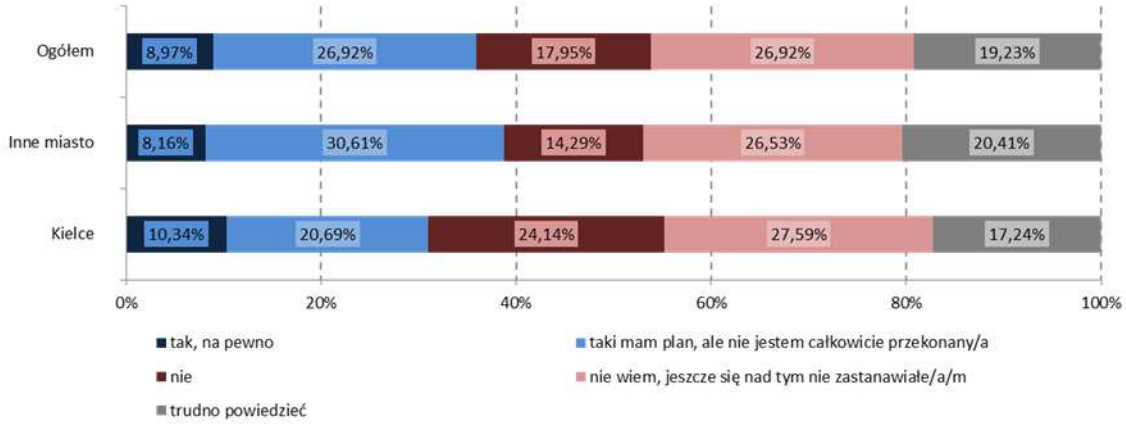
Źródło: wywiady ze studentami

Działania, na jakich powinny obecnie w największym stopniu skupić się władze miasta w odniesieniu do przedsiębiorców wg studentów kieleckich uczelni

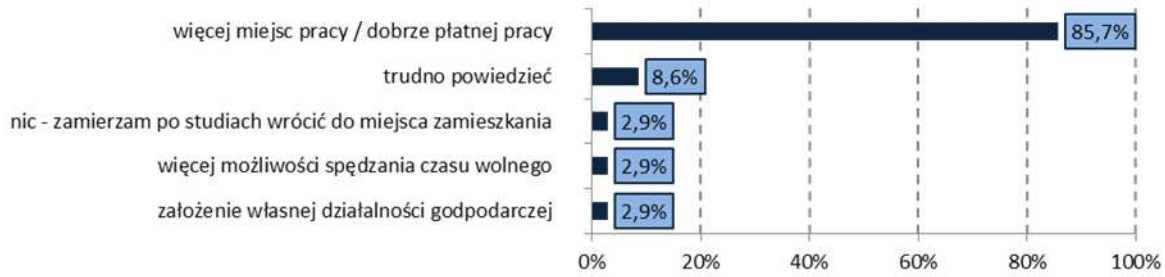
Źródło: wywiady ze studentami

Gotowość do zamieszkania w Kielcach po zakończeniu nauki przez studentów kieleckich uczelni

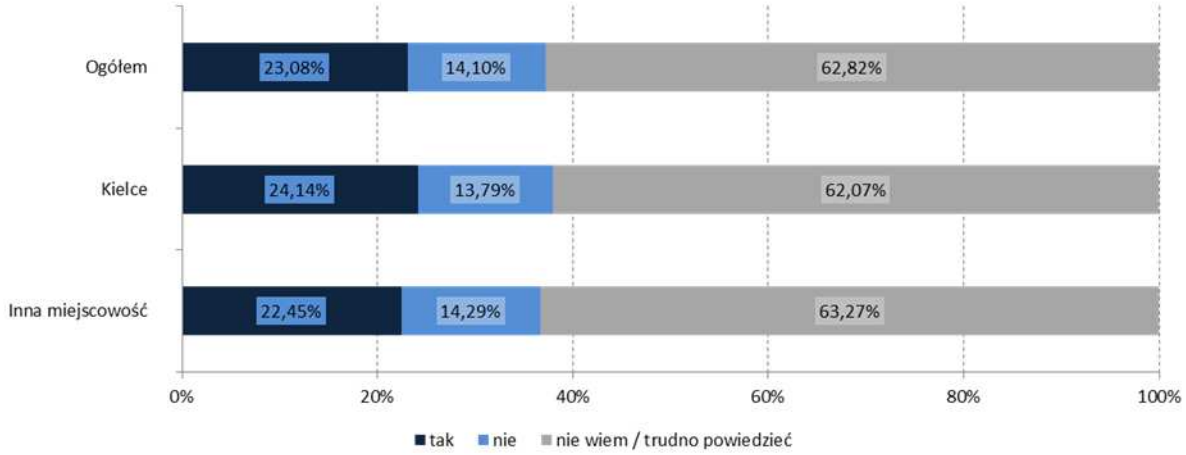
Źródło: wywiady ze studentami

Czynniki, jakie mogłyby spowodować zmianę zdania u studentów, którzy nie rozważają pozostania w Kielcach

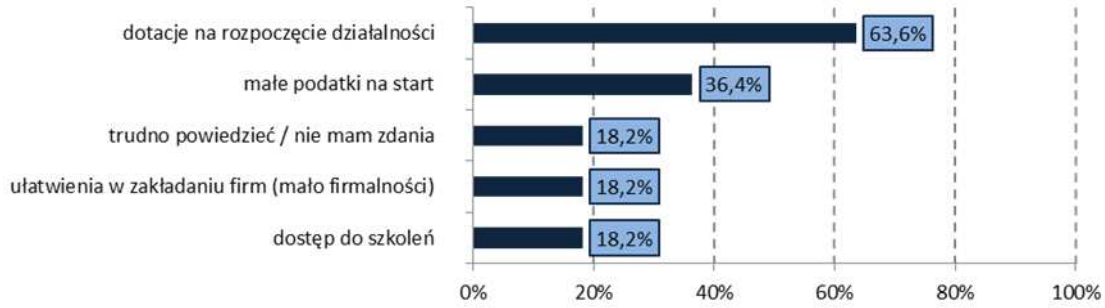
Źródło: wywiady ze studentami

Gotowość do założenia działalności gospodarczej przez studentów kieleckich uczelni pochodzących z Kielc i innych miejscowości (np. podkieleckich gmin)

Źródło: wywiady ze studentami

Czynniki mogące zachęcić studentów kieleckich uczelni do zakładania firm w Kielcach

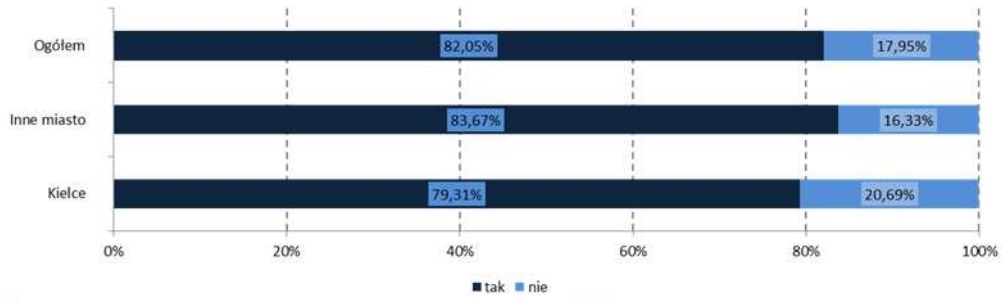
Źródło: wywiady ze studentami

Wybór uczelni i kierunku studiów

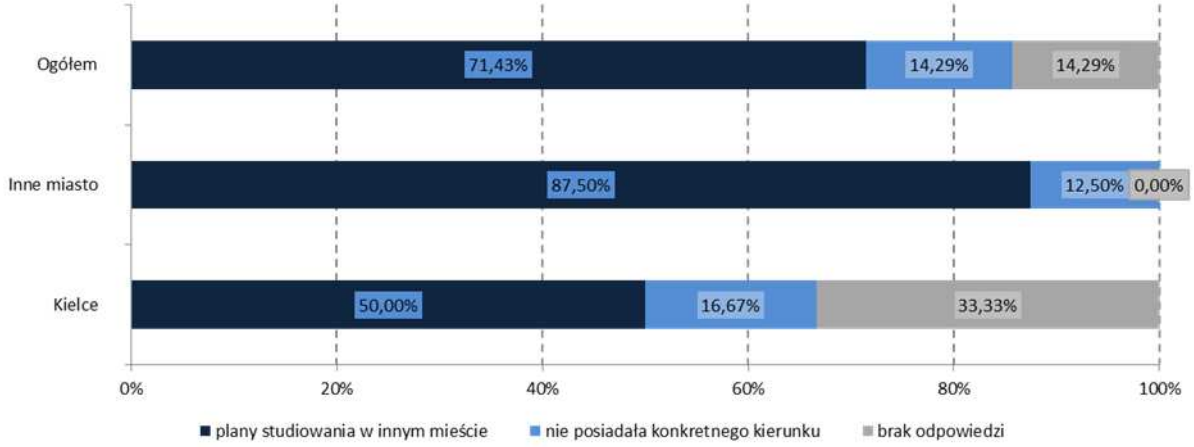
Uzupełnieniem informacji na temat potencjału studentów oraz kieleckich uczelni jest analiza różnych aspektów związanych z wyborem kierunków studiów oraz samych szkół.

- Kieleckie uczelnie były dla większości studentów pierwszym wyborem, przy czym młode osoby pochodzące z Kielc nieznacznie częściej rozpatrywały inne możliwości – dla nich kieleckie uczelnie pełniły rolę rezerwową na wypadek niepowodzenia w staraniach o przyjęcie na studia w uczelniach krakowskich czy warszawskich. Główną przyczyną była chęć studiowania w innym mieście, ale też dla co mniej więcej 6 osoby powodem był brak w ofercie kieleckich uczelni konkretnego kierunku studiów.
- Bliskość domu oraz konkretne kierunki studiów znajdujące się w ofercie to podstawowe czynniki wpływające na decyzje o wyborze uczelni. Nie bez znaczenia były także, powiązane zapewne z ofertą kształcenia, perspektywy zawodowe po zakończeniu nauki czy program stypendialny. **Niski poziom wskazań miały natomiast pozycje w rankingach oraz wyposażenie uczelni w infrastrukturę**, choć tu nie można jednoznacznie oceniać czy w tych kategoriach kieleckie szkoły wyższe mają braki czy też po prostu te czynniki nie były dla respondentów istotne przy podejmowaniu decyzji.
- **Kieleckie uczelnie są lepiej oceniane pod kątem dydaktyki niż przygotowania do zaistnienia na rynku pracy**. W efekcie ponad połowa studentów postuluje **wzbogacenie programów nauczania o większą liczbę zajęć praktycznych, umożliwienie odbywania staży i praktyk w przedsiębiorstwach** czy generalnie **zacieśnienie przez uczelnie współpracy z biznesem**. To właśnie braki w tych obszarach są najczęściej wskazywane jako uzasadnienie dla ocen uczelni pod kątem przygotowania do pracy zawodowej.
- Studenci kieleckich uczelni największa szansę upatrują w znalezieniu pracy za granicą bądź co najmniej w innym regonie Polski. Nie oznacza to, że oferta uczelni jest niedostosowana do potrzeb lokalnego rynku pracy, ale jest to przejawem dostrzeganego w Kielcach zjawiska odpływu młodych ludzi do innych miast.
- Jeśli chodzi o oczekiwania studentów odnośnie przyszłych pracodawców, to większość oczekuje wynagrodzenia na poziomie do 3 tysięcy złotych (mieszkańcy Kielc mają przy tym wyższe oczekiwania finansowe), ale także oczekują od pracodawców, że **otrzymają możliwość szeroko rozumianego rozwoju zawodowego**. Pewne znaczenie (dla dwóch trzecich respondentów) może mieć także **pakiet socjalny**, w postaci np. pakietów medycznych czy sportowych, ale główny nacisk stawia się na kwestie rozwoju zawodowego.
- Większość studentów podejmuje już w czasie studiów działania na rzecz podniesienia swoich kwalifikacji zawodowych – robi tak niemal każdy ze studentów (w przypadku mieszkańców Kielc ponad 90%). Jest to głównie **praca dorywcza** oraz **bezpłatne praktyki i staże w firmach**. Celem takich zabiegów jest przede wszystkim chęć **zdobycia doświadczenia i podniesienia kwalifikacji zawodowych** oraz, w nieznacznie mniejszym stopniu, chęć **dorobienia**.

Uczelnie w Kielcach jako pierwszy wybór studentów kieleckich uczelni

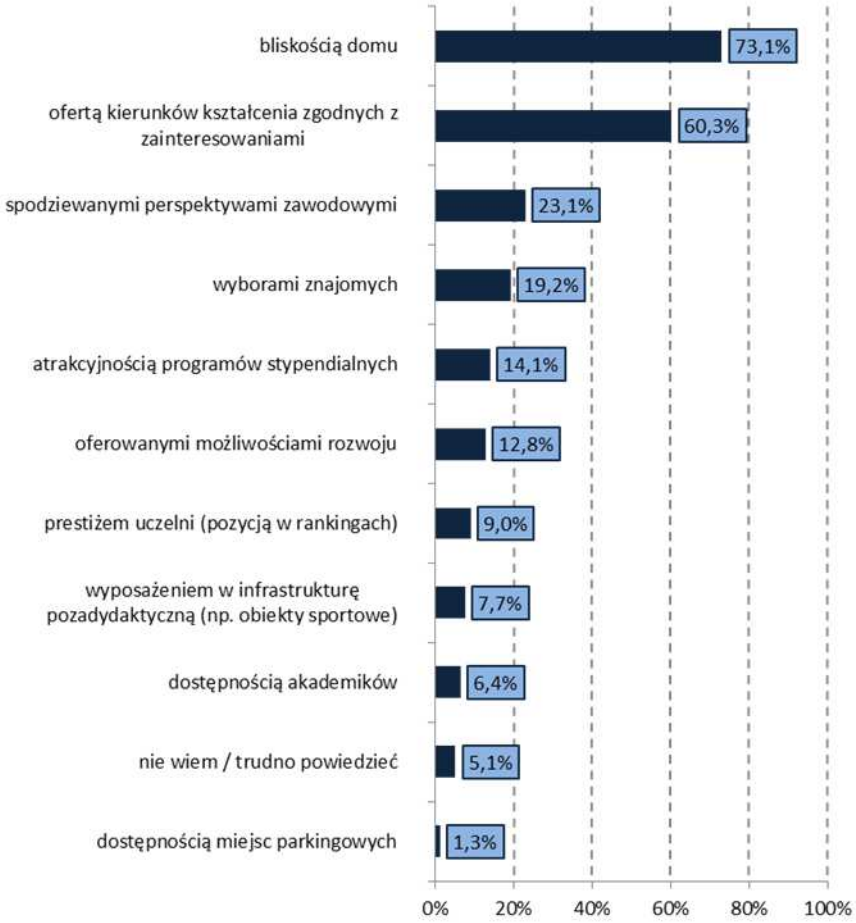

Przyczyny, dla których uczelnie w Kielcach nie były pierwszym wyborem studentów kieleckich uczelni

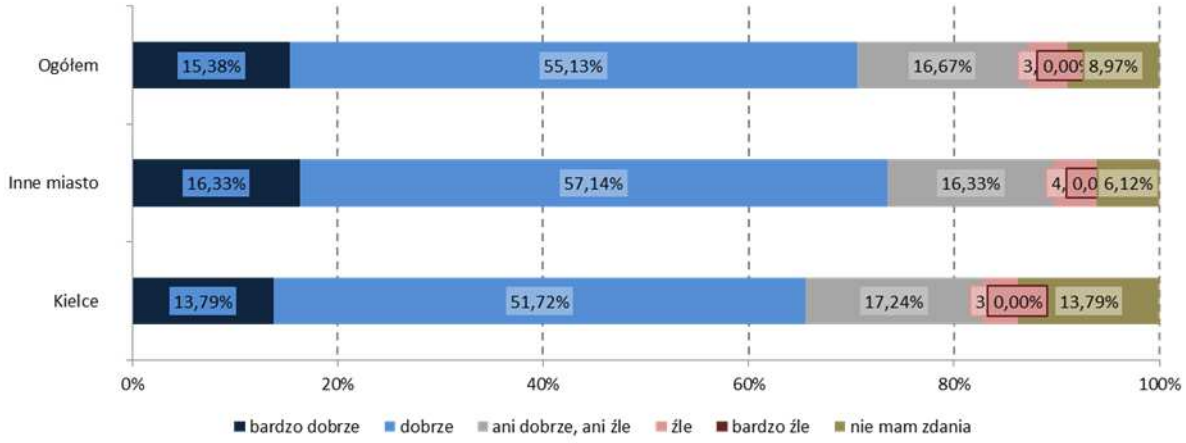
Źródło: wywiady ze studentami

Czynniki, jakimi kierowali się studenci wybierając kieleckie uczelnie

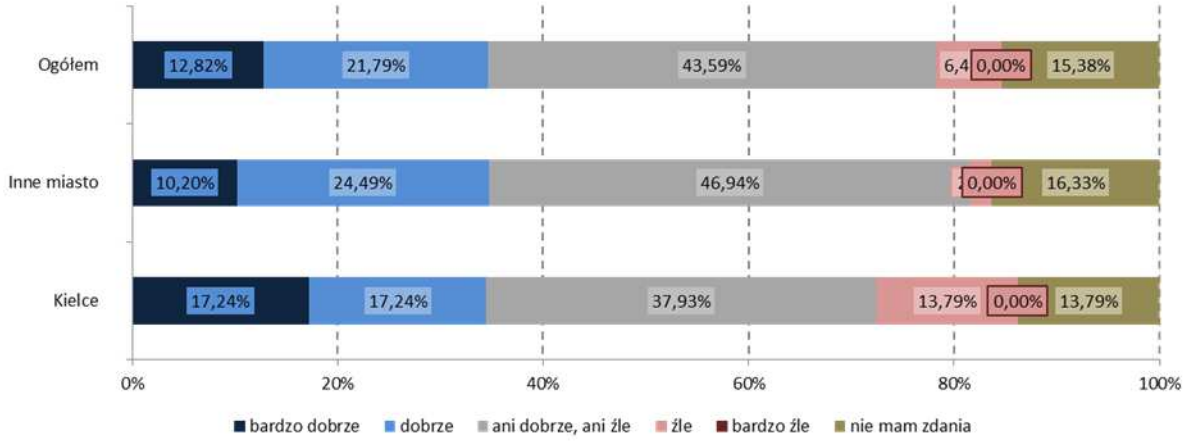
Źródło: wywiady ze studentami

Ocena oferty wybranych uczelni pod kątem jakości dydaktyki wg studentów kieleckich uczelni

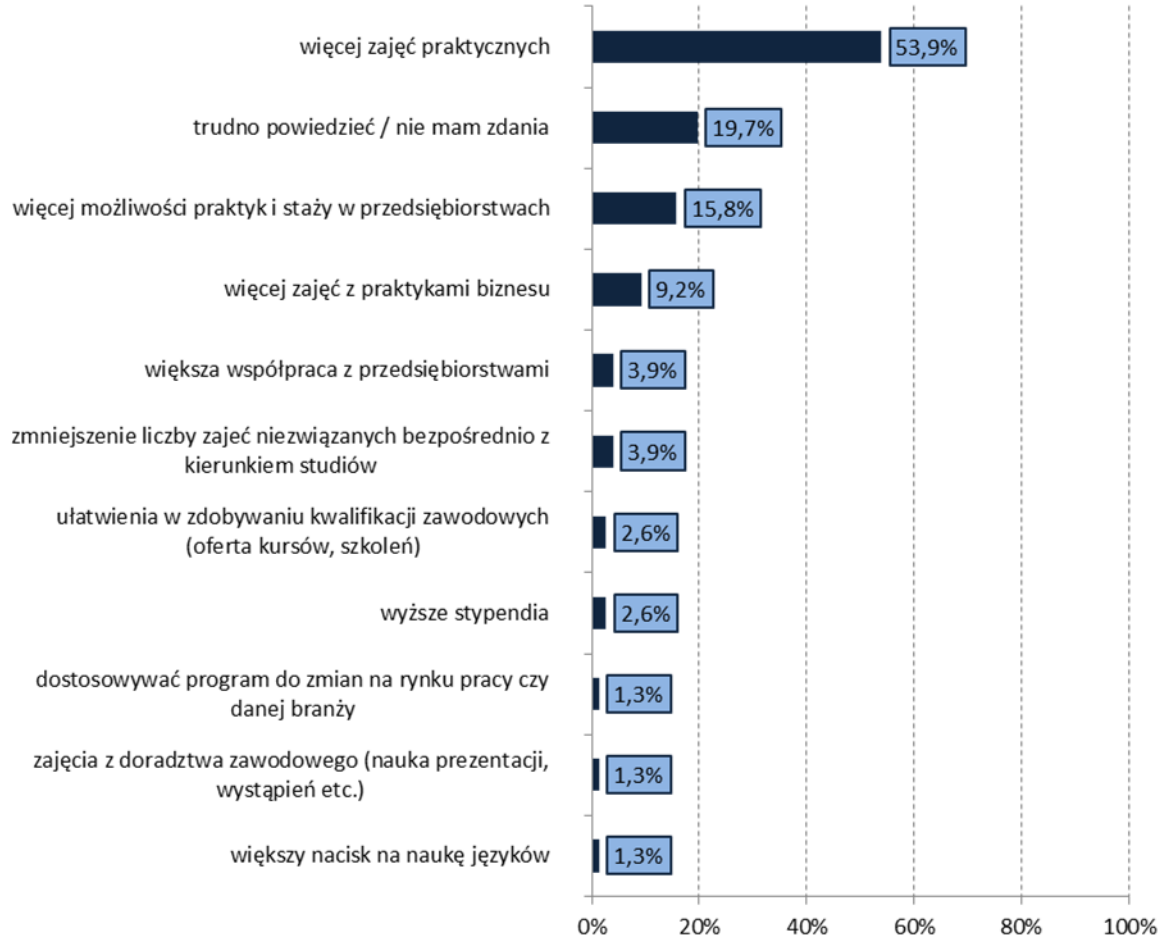
Źródło: wywiady ze studentami

Ocena oferty wybranych uczelni pod kątem przygotowania do zaistnienia na rynku pracy wg studentów kieleckich uczelni

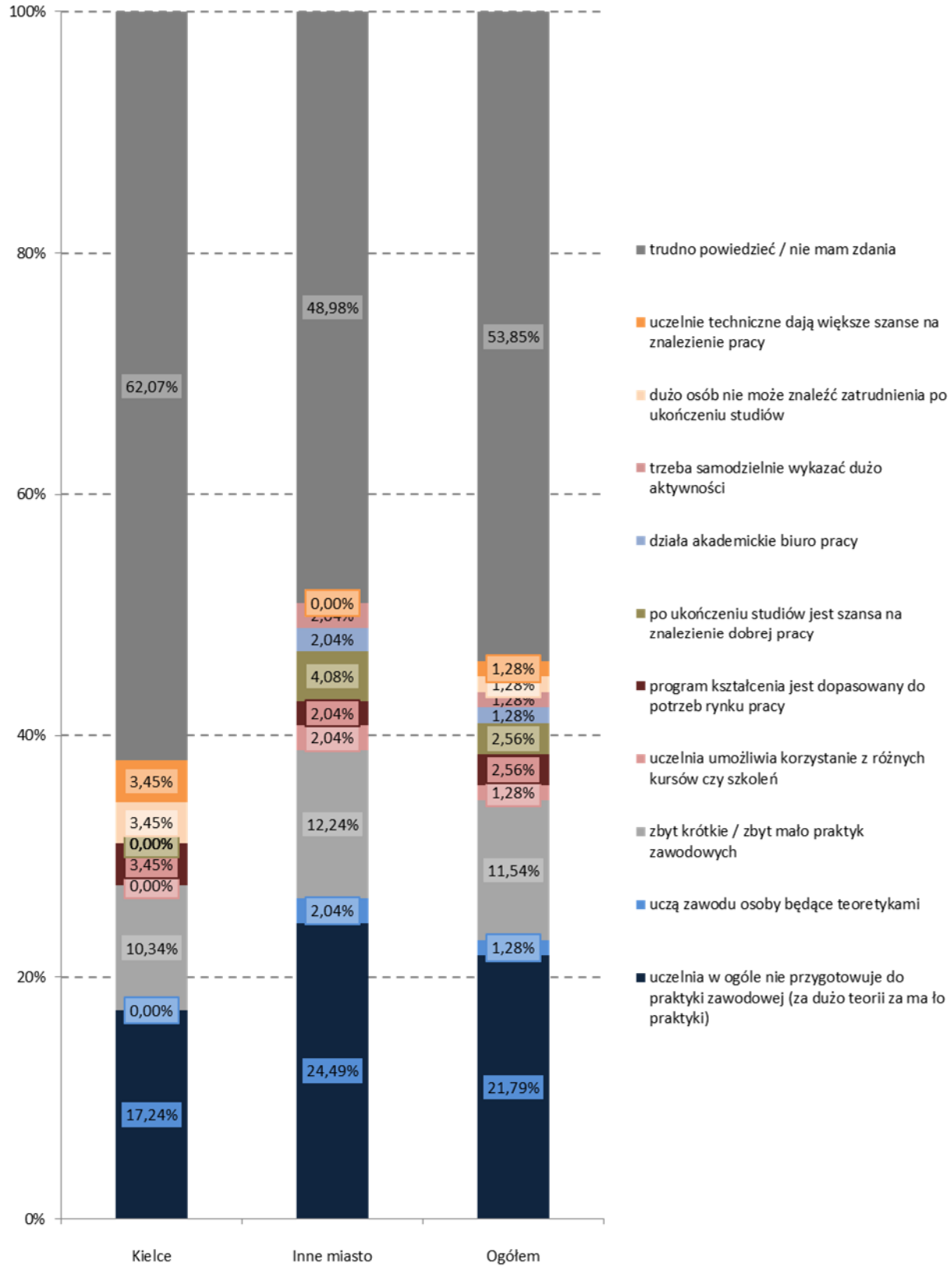
Źródło: wywiady ze studentami

Pożądane zmiany na kieleckich uczelniach wg studentów

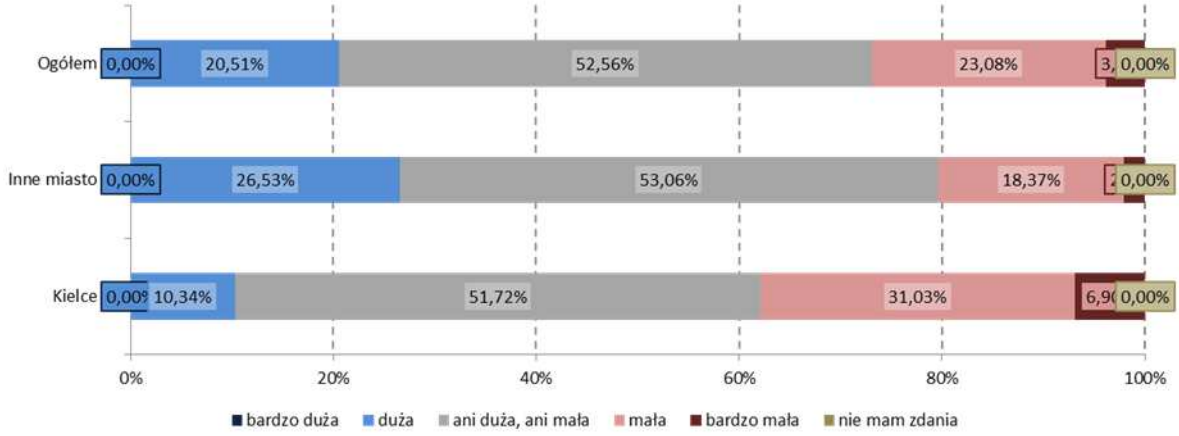
Źródło: wywiady ze studentami

Uzasadnienia dla oceny oferty wybranych uczelni pod kątem przygotowania do zaistnienia na rynku pracy wg studentów kieleckich uczelni

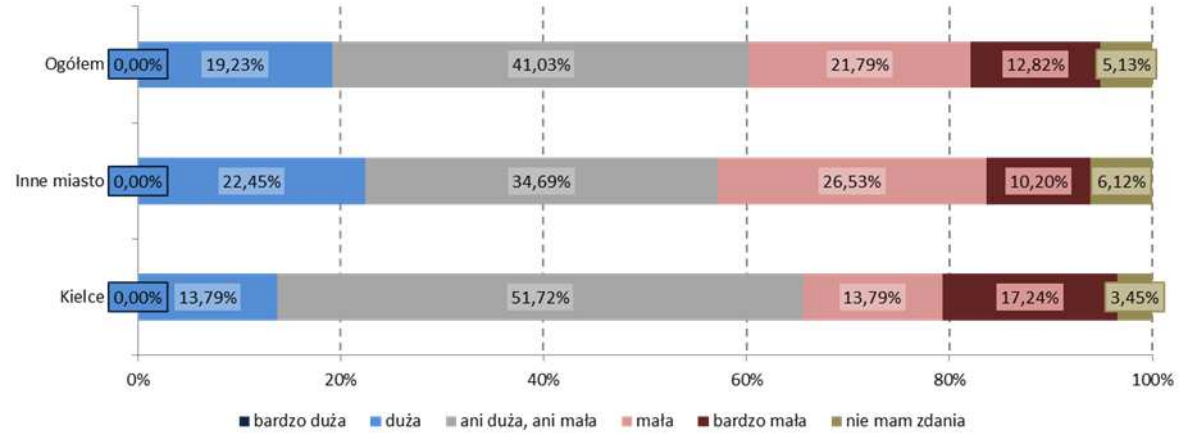
Źródło: wywiady ze studentami

Ocena możliwości uzyskania zatrudnienia po studiach na wybranym kierunku i uczelni w Kielcach i powiecie kieleckim wg studentów kieleckich uczelni

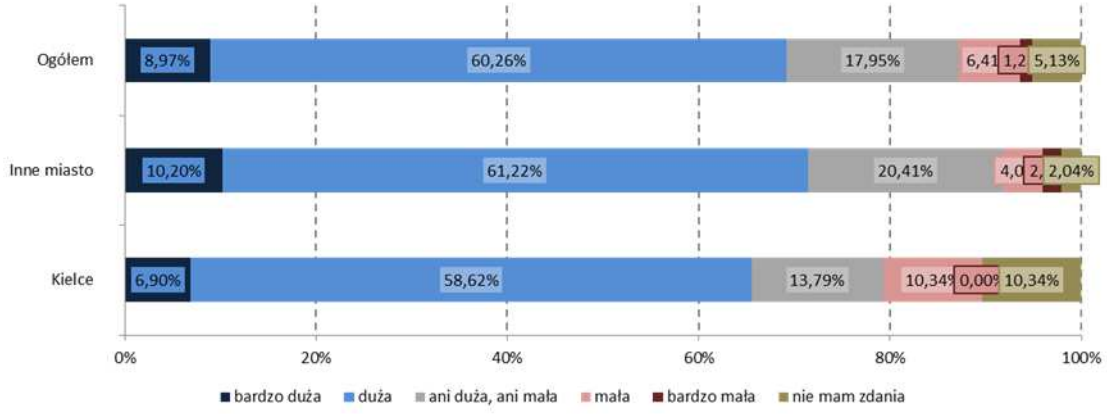
Źródło: wywiady ze studentami

Ocena możliwości uzyskania zatrudnienia po studiach na wybranym kierunku i uczelni poza Kielcami i powiatem kieleckim wg studentów kieleckich uczelni

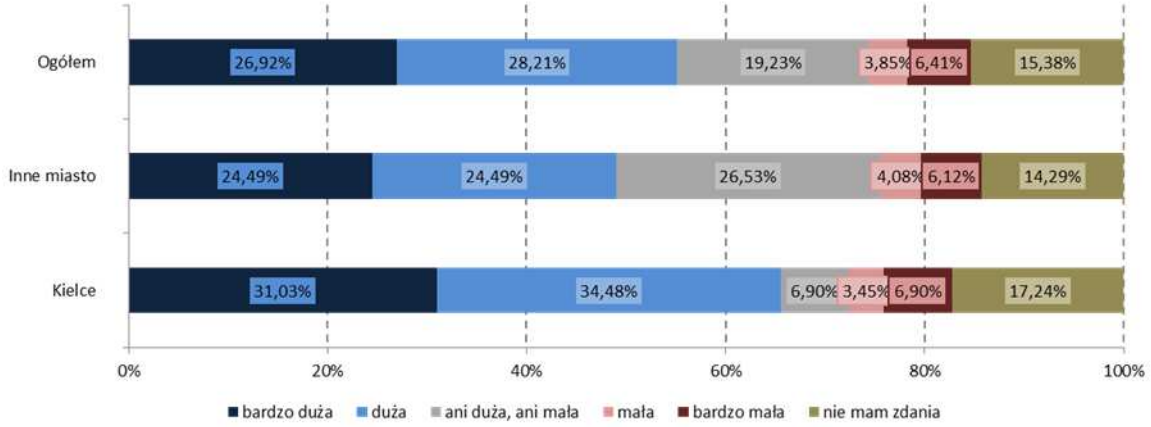
Źródło: wywiady ze studentami

Ocena możliwości uzyskania zatrudnienia po studiach na wybranym kierunku i uczelni poza województwem świętokrzyskim (w Polsce) wg studentów kieleckich uczelni

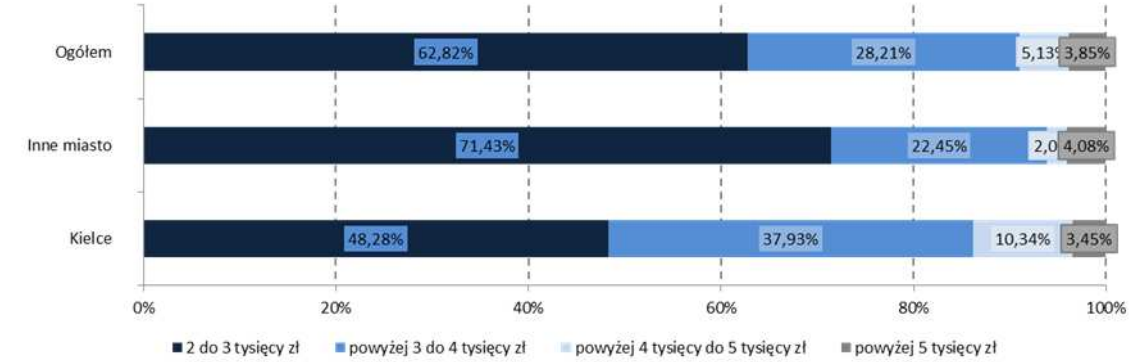
Źródło: wywiady ze studentami

Ocena możliwości uzyskania zatrudnienia po studiach na wybranym kierunku i uczelni za granicą wg studentów kieleckich uczelni

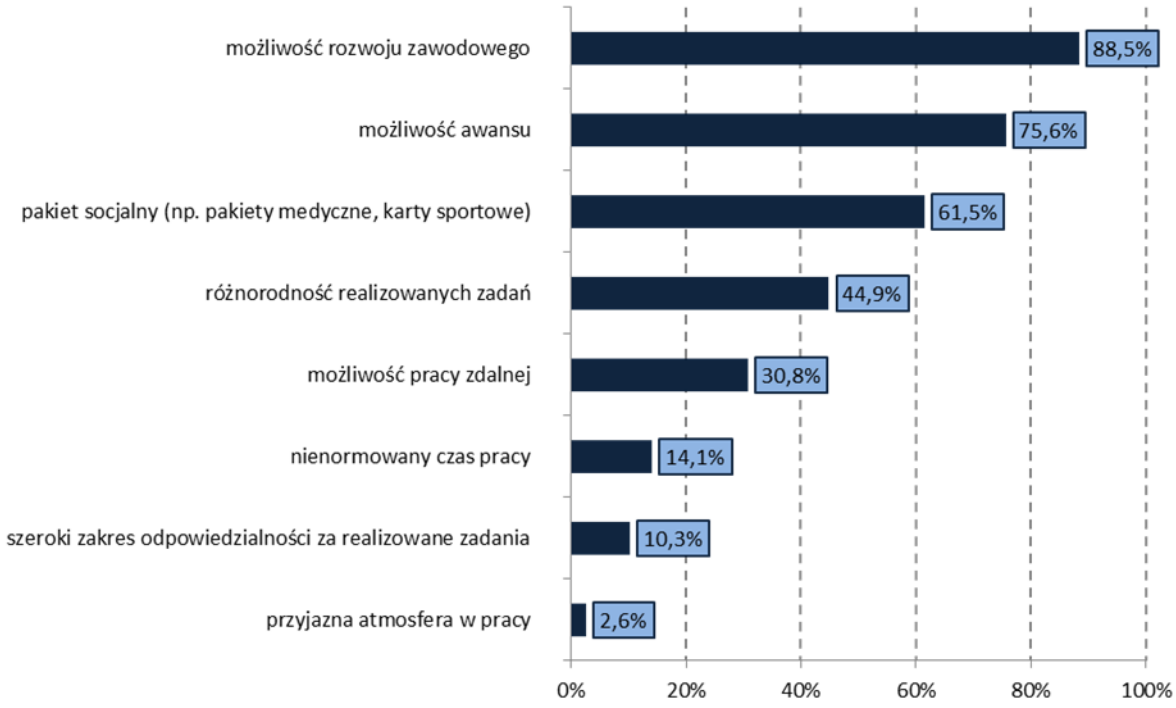
Źródło: wywiady ze studentami

Minimalny poziom wynagrodzenia oczekiwany w pierwszej pracy studentów kieleckich uczelni

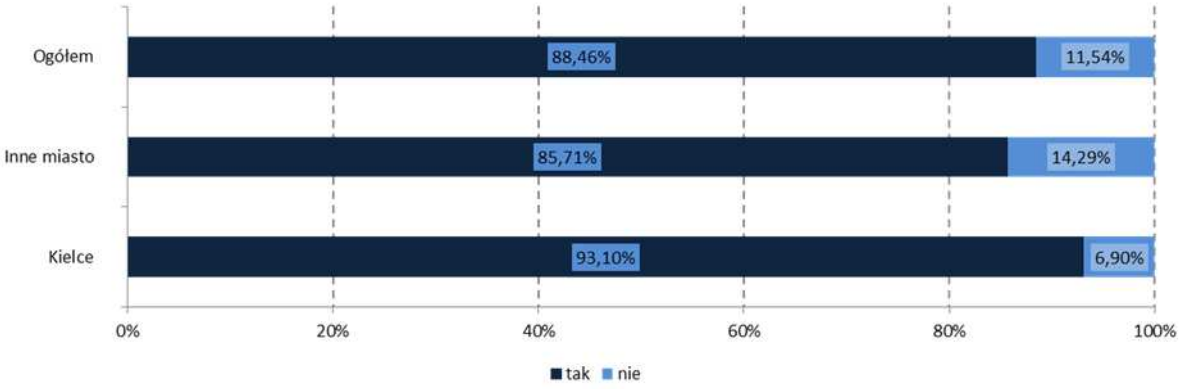
Źródło: wywiady ze studentami

Pozapłacowe oczekiwania odnośnie przyszłych pracodawców zgłaszane przezstudentów kieleckich uczelni

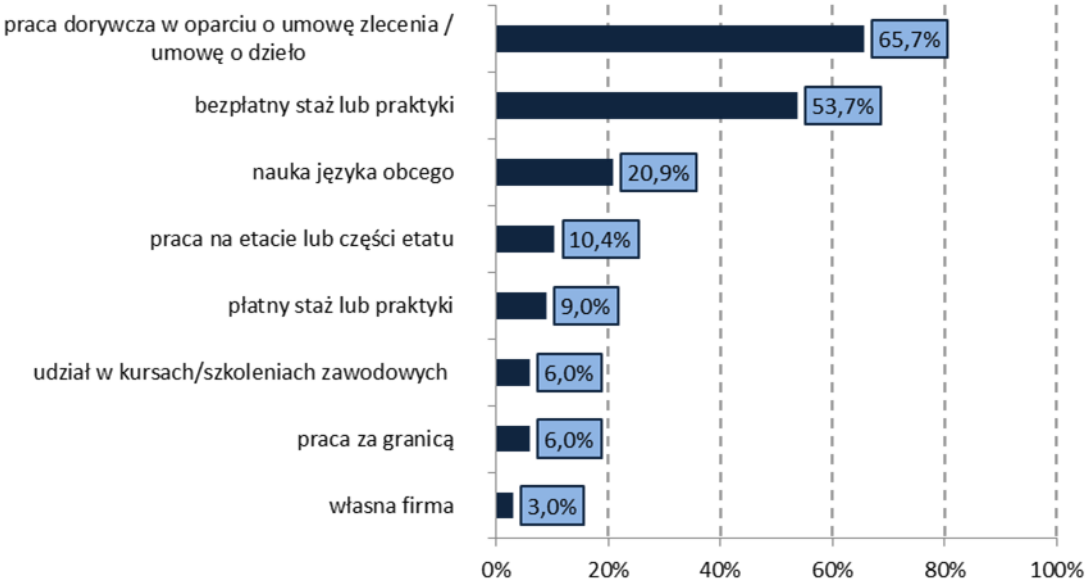
Źródło: wywiady ze studentami

Podejmowanie w trakcie trwania studiów prób wdrażania się w pracę lub podnoszenia swoich przyszłych kompetencji zawodowych przez studentów kieleckich uczelni

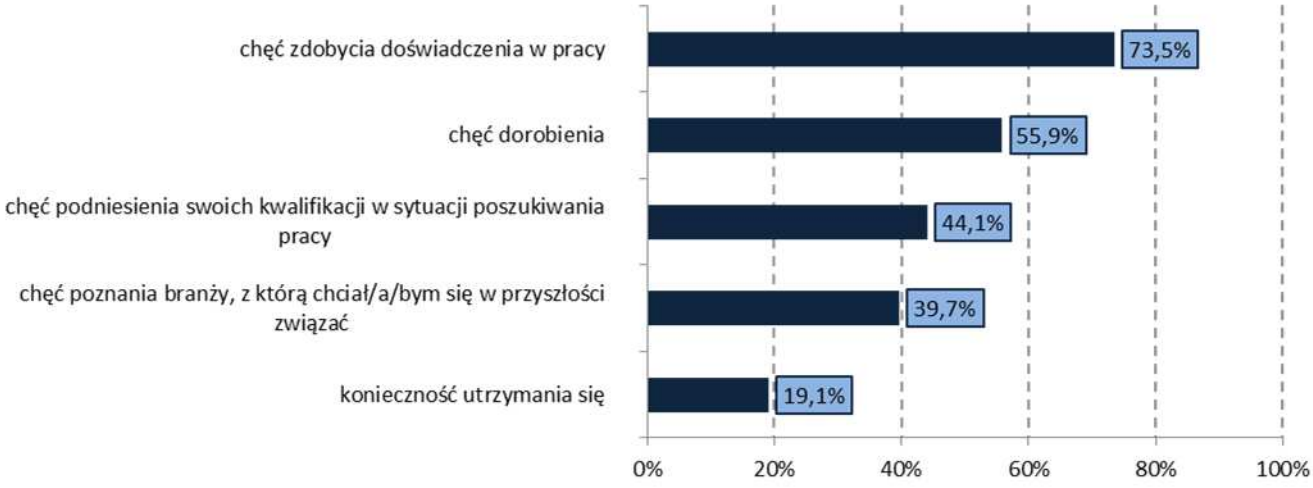
Źródło: wywiady ze studentami

Rodzaje działań podejmowanych przez studentów kieleckich uczelni na rzecz wdrażania się w pracę lub podnoszenie swoich przyszłych kompetencji zawodowych

Źródło: wywiady ze studentami

Cele działań podejmowanych przez studentów kieleckich uczelni na rzecz wdrażania się w pracę lub podnoszenie swoich przyszłych kompetencji zawodowych

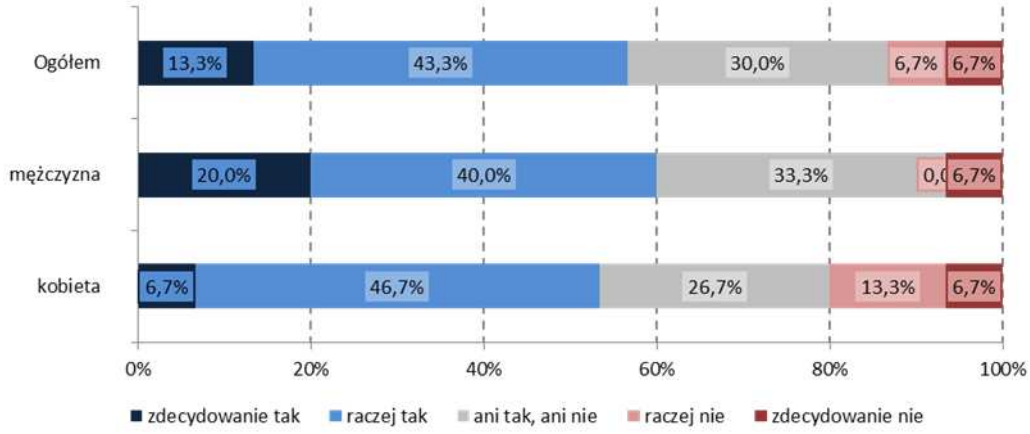
Źródło: wywiady ze studentami

Opinie mieszkańców odnośnie życia w Kielcach

Uzupełnieniem opinii o mieście są także oceny różnych aspektów życia w Kielcach dokonywane przez samych mieszkańców. Oni także jako obecni bądź potencjalni prowadzący działalność gospodarczą są lub mogą być beneficjentami wsparcia oferowanego w ramach opracowywanego programu wspierania przedsiębiorczości. Trzeba przy tym pamiętać, że na oceny mieszkańców, w tym także na ich gotowość do podejmowania i prowadzenia działalności gospodarczej ma wpływ szereg czynników składających się na szeroko rozumiany komfort życia w mieście.

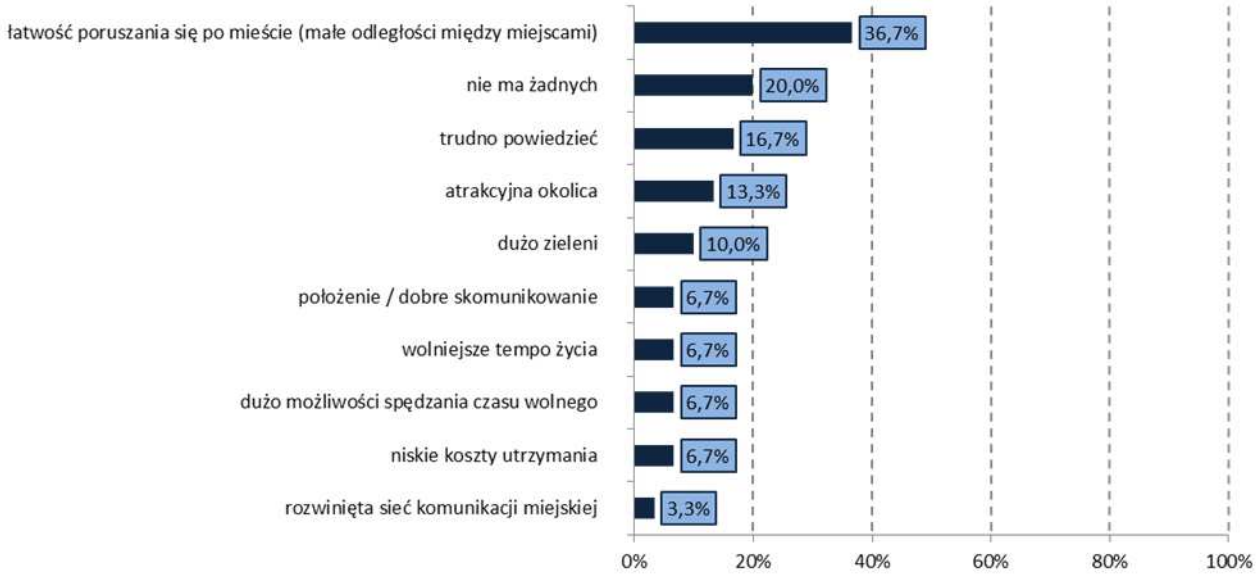
- Jedynie co 8-9 mieszkaniec Kielc wyraża zadowolenie z życia w mieście. Podstawowym atutem jest wielkość miasta skutkująca łatwością poruszania się wynikającą z małych odległości miedzy miejscami. Podstawowe minusy wiążą się natomiast z **niskimi zarobkami** oraz **trudnością w znalezieniu pracy**. Co szósty respondent wskazuje także na złą jakość dróg i chodników.
- Pozytywnym symptomem jest to, że trzy czwarte respondentów dostrzega korzystne zmiany, jakie zachodzą w Kielcach. Zwraca się przy tym uwagę głównie na **inwestycje w infrastrukturę** czy **rewitalizację centrum miasta**.
- **Inwestycje w infrastrukturę** oraz **pozyskanie inwestorów (rozwój przemysłu)** to działania, na jakich w o cenie mieszkańców powinien głównie skupić się samorząd Kielc. Istotne dla mieszkańców jest także **usprawnienie funkcjonowania komunikacji zbiorowej** oraz **zacieśnienie dialogu władz miasta z jego mieszkańcami**.
- Jeśli chodzi o przedsiębiorczość mieszkańców miasta, to w przybliżeniu co 8 respondent prowadzi działalność gospodarczą. Ma ona charakter usługowy. Wśród pozostałych osób gotowość do podjęcia działalności wyraża co czwarta.
- W kontekście zachęt do zakładania prze mieszkańców działalności gospodarczej wskazuje się głównie kwestie finansowe – **niższe podatki i opłaty**. Ważne jest jednak także możliwość zasięgnięcia konsultacji w kwestiach istotnych z punktu widzenia działalności gospodarczej w dedykowanym dla przedsiębiorców punkcie konsultacyjnym.

Zadowolenie z życia w Kielcach wg mieszkańców miasta

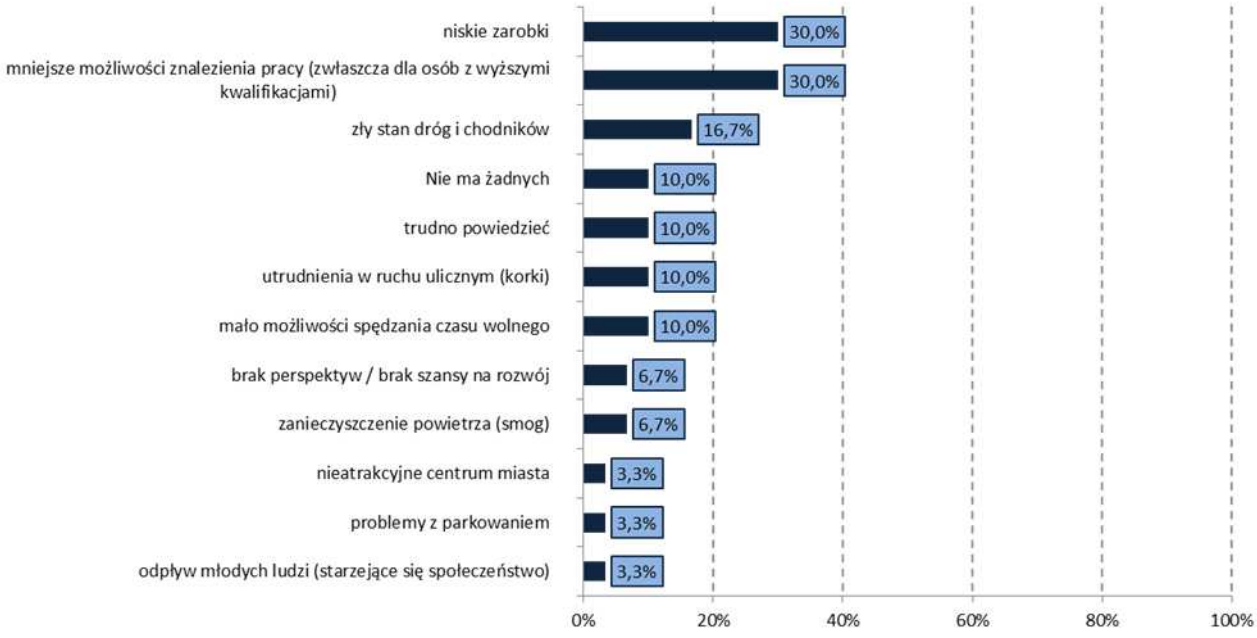
Źródło: ankiety z mieszkańcami

Plusy życia w Kielcach wg mieszkańców miasta

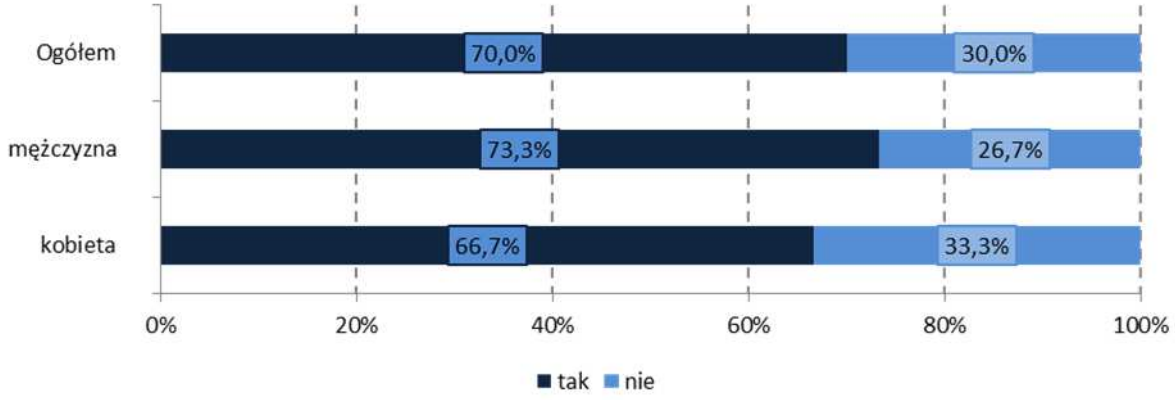
Źródło: ankiety z mieszkańcami

Minusy życia w Kielcach wg mieszkańców miasta

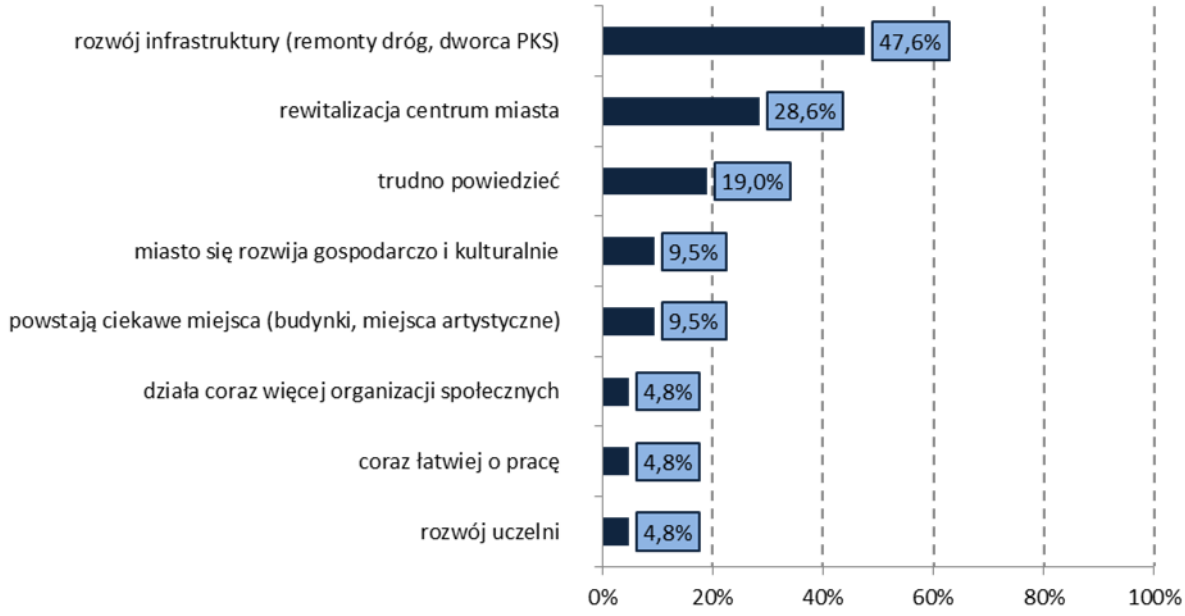
Źródło: ankiety z mieszkańcami

Dostrzeganie przez mieszkańców miasta pozytywnych zmian zachodzących Kielcach

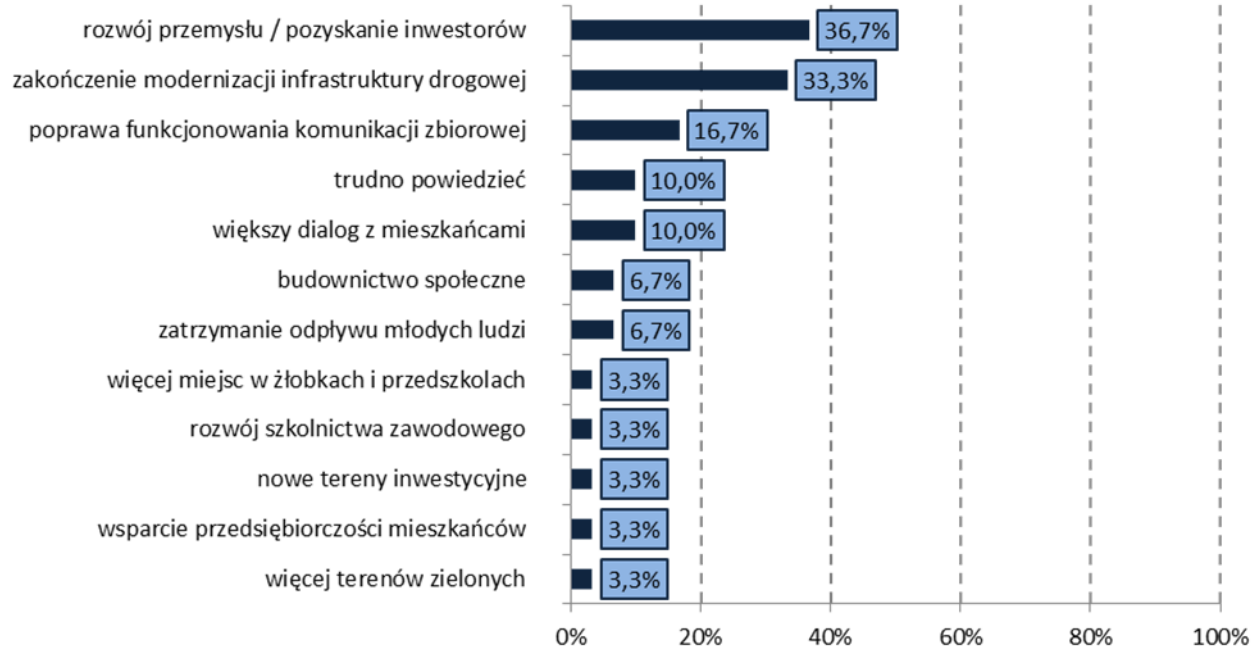
Źródło: ankiety z mieszkańcami

Pozytywne zmiany zachodzące w Kielcach wg mieszkańców miasta

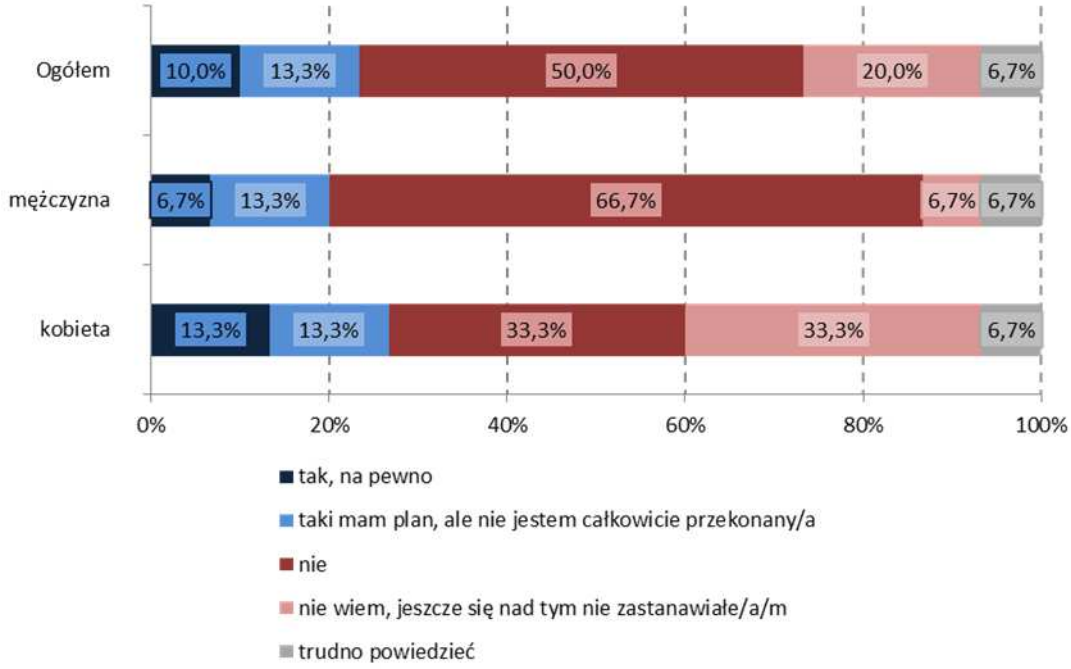
Źródło: ankiety z mieszkańcami

Działania, na jakich wg mieszkańców miasta powinny obecnie w największym stopniu skupić się władze Kielc, aby poprawić komfort życia

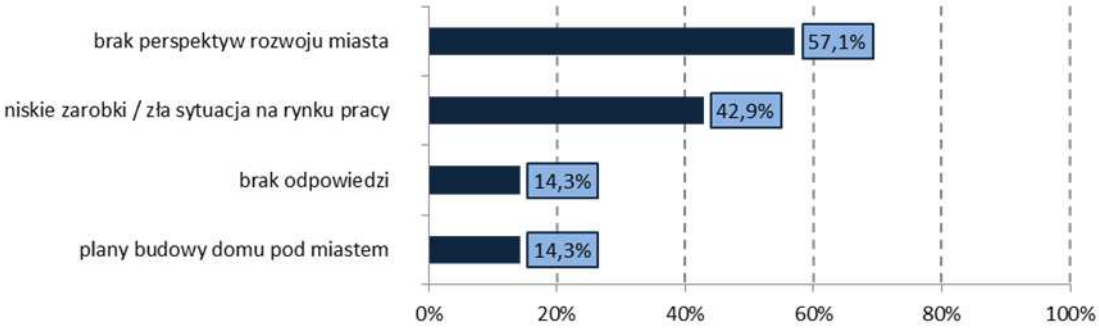
Źródło: ankiety z mieszkańcami

Plany wyprowadzki z Kielc deklarowane przez mieszkańców miasta

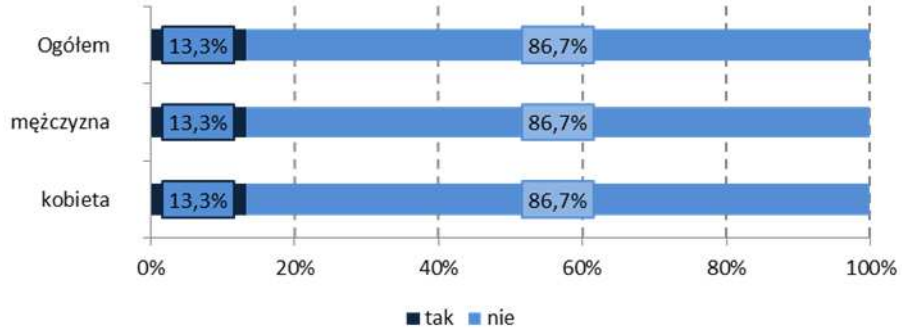
Źródło: ankiety z mieszkańcami

Przyczyny planów wyprowadzki z Kielc deklarowane przez mieszkańców miasta

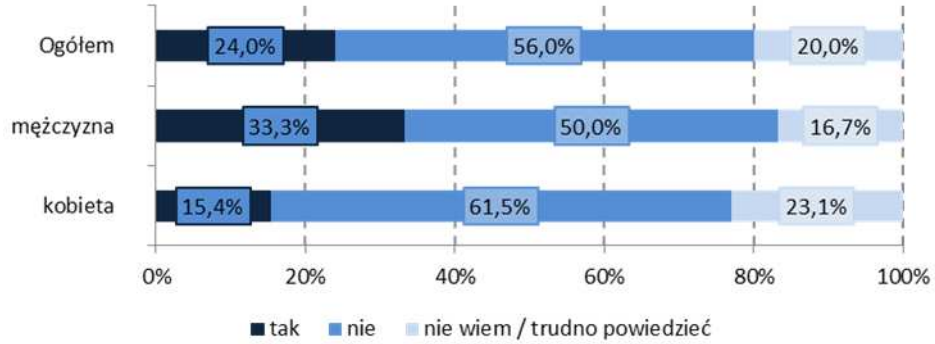
Źródło: ankiety z mieszkańcami

Prowadzenie przez respondentów działalności gospodarczej

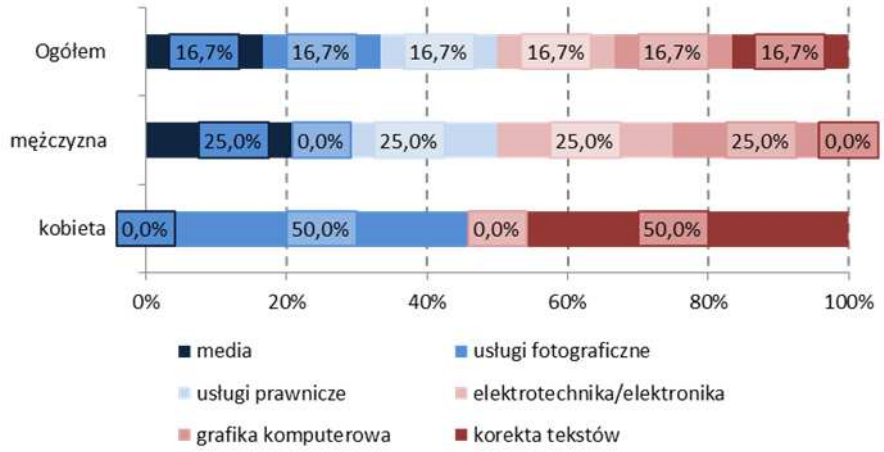
Źródło: ankiety z mieszkańcami

Gotowość respondentów do założenia działalności gospodarczej

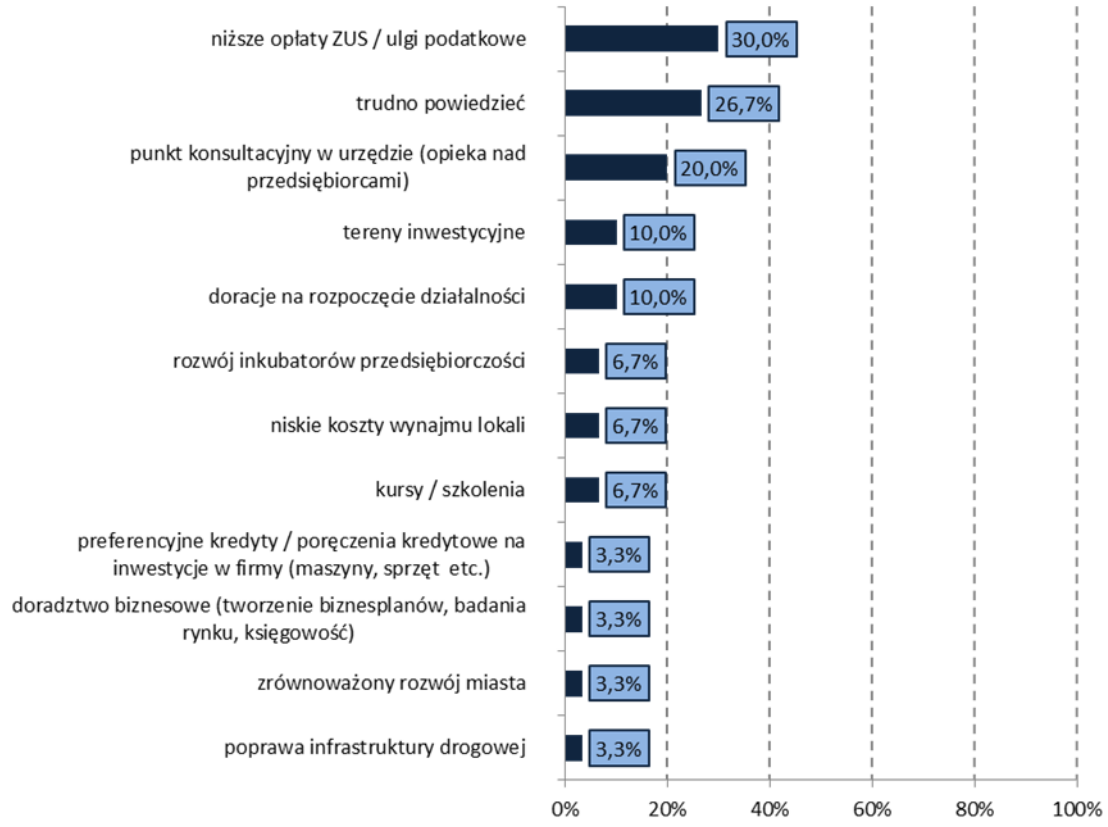
Źródło: ankiety z mieszkańcami

Branża, w jakiej respondenci chcieliby założyć działalność gospodarczą

Źródło: ankiety z mieszkańcami

Działania ze strony samorządu Kielc pożądane, żeby zachęcić mieszkańców Kielc do zakładania firm

Źródło: ankiety z mieszkańcami

Wyniki dyskusji prowadzonych w ramach wywiadów grupowych

Konsultacje społeczne prowadzone w ramach prac nad **„Programem wspierania przedsiębiorczości dla Miasta Kielce”** oprócz analizy danych ilościowych obejmowały również cykl dyskusji, w których wzięli udział przedstawiciele różnych grup interesariuszy rozwoju przedsiębiorczości w Kielcach. Ogółem odbyło się 6 tego rodzaju spotkań, w których wzięli udział przedstawiciele:

- samorządów lokalnych z Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego;
- instytucji wspierania biznesu;
- mikro i małych firm;
- średnich i dużych firm;
- startupów i studentów;
- mieszkańców Kielc.

Spotkania były okazją do poruszenia szeregu wątków dotyczących:
- sposobu postrzegania Kielc,
- potencjału gospodarczego Kielc i Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego;
- barier rozwoju przedsiębiorczości w Kielcach;
- działań prowadzonych przez samorząd lokalny w zakresie wpierania przedsiębiorców;
- potrzeb przedsiębiorców w zakresie pożądanego wsparcia ze strony samorządu lokalnego;
- szans rozwoju gospodarczego Kielc i KOF.

Skojarzenia z Kielcami / marka Kielc:

Kwestia wizerunku Kielc i marki gospodarczej miasta zajmowała dużo miejsca w ramach prowadzonych dyskusji. Uczestnicy spotkań było zgodni co do tego, że marka Kielc wymaga odbudowania, nie tylko mając na względzie potrzeby związane z budowaniem potencjału gospodarczego. Z przeprowadzonych rozmów wynika, że Kielce nie mają wyraźnego wizerunku, który mógłby być komunikowany na zewnątrz, zwłaszcza przez mieszkańców miasta. Pojawiają się oczywiście różnorodne wskazania, jak chociażby sport, Targi Kielce czy wreszcie marka „Majonez Kielecki”, jednak należy zaznaczyć, że są to pojedyncze skojarzenia nieskładające się na spójną percepcję obrazu miasta. Nie służy to budowaniu marki Kielc, w którym to procesie istotną rolę pełnią nie tylko kanały informacji stosowane w oficjalnej promocji miejsca, ale również to, co o danym miejscu myślą i mówią jego mieszkańcy. Ich nastawienie, często zresztą mogące wynikać z rzadkiego kontraktu z innymi miejscami, niekoniecznie może zachęcać do odwiedzenia Kielc.

„obiema rękami się pod tym podpiszę, że (…) brakuje tej marki miasta.”
Przedstawiciel firmy

„ikoną [są] w tym momencie musztardy, majonezy, sosy i tak dalej.”
Przedstawiciel firmy

„Moim zdaniem dużym minusem jest to, jak, nie wiem z czego to wynika, ale mieszkańcy Kielc strasznie sami źle wypowiadają się o tym mieście i strasznie narzekają na życie tutaj, nie mając doświadczenia w życiu gdziekolwiek indziej.”
Przedstawiciel startupu

„mam obawy, że osoby z zewnątrz patrzą na Kielce troszkę przez pryzmat takiego mitu, może prawdziwego w jakimś sensie, Polski C. (…)z takimi kilkoma sytuacjami się zetknąłem, że ktoś, kto przyjeżdżał i był w Kielcach pierwszy raz, widząc jak wyglądają Kielce był zaskoczony pozytywnie.”
Przedstawiciel firmy

„Nam się Kielce kojarzą z Targami Kielce też.”
Przedstawiciel firmy

„… na pewno coś ze sportem.”
Przedstawiciel firmy

Inną kwestią jest też fakt, że Kielce są często postrzegane przez pryzmat całego regionu – pojawiają się w odniesieniu do miasta skojarzenia, które są bardziej właściwe dla województwa

świętokrzyskiego, co z jednej strony jest dobre, zwłaszcza jeśli przyjmuje przejmowane są pozytywne skojarzenia, z drugiej natomiast świadczy o niskiej podmiotowości miejsca i silniejszej pozycji marki regionalnej. Jest to sytuacja odwrotna niż w wielu regionach, gdzie to właśnie stolica stanowi główny akcent wizerunkowy, który często przenosi się na region lub po prostu dominuje. Odrębną kwestią, choć również bardzo ważną i mającą w gruncie rzeczy pozytywny wydźwięk jest to, że w bezpośrednim kontakcie Kielce często wywołują pozytywne zaskoczenie.

„Jest taka fundacja firm rodzinnych w Polsce. To jest potężna fundacja, Solaris [jest w niej zrzeszony – przyp. red.] między innymi. Natomiast jest jedna firma w tej fundacji świętokrzyskiej. (...) Jeżeli rozmawiamy o biznesie tam to oni mówią: „Ale co Wy tam robicie w tym świętokrzyskim?". Nie ma żadnych skojarzeń. To nie chodzi, że są negatywne, pozytywne. Nie ma po prostu żadnych."
Przedstawiciel firmy

„To znaczy do tamtego pytania jeszcze bym dodał, że Kielce zawsze się kojarzą z województwem. Kiedyś było kieleckie, teraz jest świętokrzyskie i ze stolicą województwa. I to wyróżnia spośród innych miast tutaj regionu właśnie Kielce. No i to jest chyba taka podmiotowość tutaj tego miasta. A wśród innych miast wojewódzkich wyróżnia się, kojarzy się, że ciągle brak nam tego lotniska."
Przedstawiciel samorządu lokalnego

„Zagrożeniem też może być, że sami stanowimy dla siebie zagrożenie, jak stąd od nas będzie wychodzić opinia niekoniecznie pochlebna o samym województwie. Więc powinniśmy raczej widzieć tylko i pokazywać wydaje mi się te atuty. (...) Jeżeli my będziemy mówili, że my jesteśmy najgorsi, ostatni, to wszyscy wokół w to uwierzą i nawet nie będą za bardzo chcieli patrzeć."
Przedstawiciel samorządu lokalnego

„Natomiast jest drugi obraz. Jest obraz osób, które z jakiegoś powodu się tutaj znajdą i oni mówią, że to jest ładne miasto. Gorzej sobie wyobrażali w stosunku do tego, co tutaj jest."
Przedstawiciel firmy

Jeżeli jednak mówimy o komunikowaniu wizerunku Kielce celem pozyskania przychylności potencjalnych inwestorów, to jak zwrócili uwagę uczestnicy dyskusji, w przypadku Kielc nie można mówić o wizerunku Kielc jako ośrodka biznesowego. Może to niekorzystnie wpływać na budowanie relacji z potencjalnymi inwestorami zainteresowanymi przeniesieniem swojego kapitału do miasta lub regionu. Jakkolwiek zachęcanie inwestorów do zainteresowania miejscem jest powiązane z kształtowaniem szeregu innych składników szeroko rozumianej oferty terytorialnej, to jednak zneutralizowanie negatywnego bądź co najwyżej neutralnego wizerunku miejsca wydaje się jednym z wyzwań stojących przez lokalnym samorządem Kielc.

„Mnie przynajmniej nie kojarzą się Kielce z takim miejscem, które się kreuje na takie centrum biznesu, centrum przedsiębiorczości, jakiś taki bardzo aktywny region w tym zakresie."
Przedstawiciel samorządu lokalnego

„Myślę, że te skojarzenia wokół Kielc i Regionu Świętokrzyskiego, jeśli mówimy o biedzie, (...) \o tym, że wyjeżdżamy z miasta, wyjeżdżamy z tego regionu, (...) Problematycznym jest to, że zachęcanie potencjalnych przedsiębiorców, aby przyjechali i osiedlili się tutaj (...) i pracowali dla tego miasta jest trudnym zadaniem."
Przedstawiciel samorządu lokalnego

„Pierwsze jakby spostrzeżenie, że do Kielc się nie przeprowadza świadomie albo z własnej woli, tylko musi być coś naprawdę wyjątkowego. Drugie skojarzenie z Kielcami, jakby to początkowe, bieda i bezrobocie. (...) Kielce dla wszystkich to było najgorsze możliwe miasto, zaraz po Radomiu prawdopodobnie. Więc to jest takie przedostatnie, jeżeli chodzi o ranking miast."
Przedstawiciel startupu

„No skojarzenia są złe na zewnątrz, tak jak mówi kolega. To też jest moim zdaniem właśnie wina jakby nie przykładania się do odpowiedniego marketingu, jeśli chodzi o miasto."
Przedstawiciel studentów

Pożądane działania samorządu lokalnego na rzecz wspierania przedsiębiorczości:

W trakcie prowadzonych dyskusji podjęta została kwestia działań na rzecz wspierania rozwoju przedsiębiorczości lub pozyskiwania inwestorów, jakie powinny zostać lub są podejmowane przez lokalny samorząd. Jedną z częściej podejmowanych kwestii jest przepływ informacji oraz komunikacja z lokalnym biznesem. Chodzi nie tylko o przekazywanie informacji o konkretnych działaniach realizowanych przez lokalny samorząd, co raczej dążenie do **skoordynowania działań i połączenia potencjału lokalnego biznesu**. Oczywiście przekazywanie informacji też jest ważne, o czym świadczą wskazania przedsiębiorców w ankietach, jakie wypełniali. Generalnie intencją rozmówców jest wskazanie na aktywność urzędu miasta w zakresie komunikacji z przedsiębiorcami. Poprzez przyjęcie roli lidera w tym procesie lokalny samorząd poprzez dedykowane temu instytucje czy jednostki organizacyjne może z jednej strony informować lokalny biznes o działaniach kierowanych do przedsiębiorców, z drugiej zaś inspirować firmy do sieciowania i tworzenia lokalnego produktu. Samorządowi lokalnemu jest zatem przypisywana istotna rola lidera i kreatora współpracy.

Oczywiście **komunikowanie i informowanie** może przybierać różne formy, nie tylko bezpośrednich

„…powinno miasto słuchać tego biznesu ogólnie pojętego, wychodzić z jakimiś inicjatywami, choćby no nie wiem – przeniosę na inny poziom – budżety obywatelskie."
Przedstawiciel firmy

„Brakuje też czegoś takiego, jak tego typu spotkań, wymiany informacji, gdzie można by wspólnie właśnie tego typu spotkania prowadzić, wymieniać swoje spostrzeżenia, uwagi, poglądy. Bo tak jak dzisiaj, z większością państwa mieliśmy kontakt jakiś. Ale jednak brakuje tego czasu, miejsca, żeby swoje sprawy gdzieś powymieniać i przy okazji może coś zarobić."
Przedstawiciel firmy

„Na przykład może to być forma jakiegoś tam forum, bo oczywiście to jest trudne do ściągnięcia tam wszystkich osób, ale powinno korzystać z tego, co ma, czyli jakieś są pomysły. Wiele ludzi się tam przewija, jeżeli by zrobić tam jakiś panel ciekawy z jakimś tam tematem, jest to miejsce naturalne spotkań ludzi i myślę, że ponieważ jest to spółka miasta, łatwo też o jakiś lokal."
Przedstawiciel firmy

„Bardzo dobrą opcją na przykład tego typu w Katowicach, w Poznaniu, we Wrocławiu są śniadania z biznesem albo jakieś spotkania na zasadzie, że idzie przedstawiciel jednej firmy, przez 5 minut mówi co robi, kogo potrzebuje. Wszyscy rundkę sobie robią i po takim spotkaniu wszyscy wychodzą z wizytówkami. Każdy znajdzie jakichś kooperantów potencjalnych."
Przedstawiciel startupu

„Generalnie słuchanie przedsiębiorców, pomaganie, jakieś koordynowanie działań, promocji, nawiązywania do współpracy jakiejś, ja na przykład wspomnę kiedyś byłem na spotkaniu BCC w Kielcach, nie wiem, chyba nie było żadnego przedstawiciela miasta. Myślę, że powinno miasto uczestniczyć w takich spotkaniach."
Przedstawiciel firmy

„W mieście powstał wydział promocji (…) i projekt powstał, stworzenie produktu turystycznego w okresie długiego weekendu czerwcowego tego roku, który będzie miał miejsce na zasadzie takiej mamy sporo atrakcji turystycznych, zróbmy wspólny pakiet turystyczny, wspólnie go komercjalizujmy, zwieńczeniem całego przedsięwzięcia niech będzie duży koncert, kielecki teatr tańca wystawi tam „Alicję w Krainie Czarów". (…) Teraz oczywiście na roboczych kilka spotkań się musimy umówić, żeby uzgodnić ze sobą sposób promocji, sposób komercjalizacji produktu. Sądzę, że impreza na pewno wyjdzie, ale to mówię po to, żeby uświadomić, że rozmowa ze sobą jest potrzebna, słuchanie się wzajemne jest potrzebne."
Przedstawiciel firmy

„Dialog miasta z przedsiębiorcami, taki już zindywidualizowany, bo każdy z nas ma inne problemy. Każdemu z nas być może miasto w inny sposób może pomóc, a pomagając nam pomaga de facto sobie."
Przedstawiciel firmy

spotkań, choć te prawdopodobnie są najbardziej efektywne. Pożądane z punktu widzenia firm jest tzw. „jedno okienko" czyli jedno miejsce, w którym można załatwić różnego rodzaju formalności dotyczące rozproszonych urzędów lub instytucji. Wspomniane „jedno okienko" można również przenieść na grunt informacyjny traktując je jako platformę internetową, dostępną również po zalogowaniu, gdzie znajdowałyby się wszelkie niezbędne informacje, al. Również byłaby wydzielona przestrzeń do integracji lokalnych firm. Niezależnie jednak od tego współczesne media, w tym społecznościowe, stwarzają możliwość docierania do przedsiębiorców z informacjami, ale przy okazji również integrowania lokalnego biznesu.

„…wydaje mi się, że dobrze by było jedno miejsce, w którym możemy to koordynować, żebyśmy nie chodzili do 45-ciu instytucji być może dublujących się być może, żeby był jakiś jeden punkt, że potrzebne jest to, więc ma Pan tutaj namiary, może jest nawet przedstawiciel, można tu to złożyć wniosek, pobrać."
Przedstawiciel firmy

„Niejednokrotnie nie wiemy, jakie kto ma potrzeby. Na przykład ja mogę mieć jakąś potrzebę i skorzystać z usług. Proponuję, żeby stworzono platformę dla przedsiębiorców. (…) Wymieniającą informację o wzajemnych potrzebach. [Byłoby można – przyp. red.] zalogować się, każdy poda swój adres mailowy, wchodzimy mówimy: potrzebuję jakiegoś urządzenia, zaprojektujcie, będziemy robić testy szczelności, nie wiem, czegoś tam."
Przedstawiciel firmy

„Urząd generalnie ma dane o przedsiębiorcach. Mają przecież, każdy przedsiębiorca ma swoje PKD, więc można spokojnie nie wiem, zebrać grupę kilkunastu, kilkudziesięciu przedsiębiorców i dla nich przygotować nie wiem, choćby materiał o inwestycjach, o jakiejś tam wąskiej dziedzinie, dla konkretnych firm, które będą zainteresowane konkretnymi jakby działaniami."
Przedstawiciel startupu

„Jest kilka portali Invest Kielce i tam idea Kielce, jest tego mnóstwo. Który przedsiębiorca ma na to czas? Ja myślę, że wykorzystajmy raczej te narzędzia, które są dostępne. Tak jak powiedziałam, te rozmowy, chociażby Facebook, tak? Rozmowa o start-upach, jest tak powiedziałam przykład tej grupy. Przecież można zrobić taką lokalną grupę kielecką, gdzie można ogłaszać, mogą przedsiębiorcy pisać, pytać, że mają to, potrzebują tego."
Przedstawiciel startupu

„To na pewno taką informacyjną [działalność – przyp. red.] też właśnie, na zasadzie co jest, jakie są aktualnie działania, z czego można skorzystać żeby każdy mógł wejść na jedną stronę i odnaleźć albo zadzwonić i pani powie „dobrze, jesteś taką firmą, taką, to dla ciebie jest to, to, to, to, z tego możesz skorzystać (…) Ważne jest to, żeby tego nie robili urzędnicy, bo jak ma urzędnik doradzać jak prowadzić firmę? No powinny to być osoby, które no mają doświadczenie, są kompetentne, prowadziły swoją firmę."
Przedstawiciel startupu

Oprócz działań polegających na udostępnianiu informacji w przestrzeni wirtualnej sugeruje się także działania bazujące na wykorzystaniu dostępu do szerokiej bazy danych o przedsiębiorcach i na tej podstawie selekcjonowanie firm do podejmowania bezpośrednich kontaktów. Mogą one polegać na wysyłaniu dedykowanych konkretnych firmom (selekcjonowanych na podstawie branż czy historii rynkowej) pism z określonymi rodzajami informacji, jakie mogą być dla nich potencjalnie użyteczne.

Podobnym, również jednym ze wskazywanych (nie tylko w czasie prowadzonych dyskusji, ale w ogóle) przez przedsiębiorców problemów, jakie napotykają w swojej bieżącej działalności jest konieczność sprostania wszelkim administracyjnym wymogom. Wiążą się z tym z reguły, i tak też jest tym razem, oczekiwania idące w kierunku **minimalizacji zakresu obowiązków administracyjnych leżących po stronie przedsiębiorców**, w tym zmniejszenia zakresu sprawozdawczości czy konieczności wizyt w różnych urzędach celem zasięgnięcia niezbędnych informacji.

Bardzo ważną z punktu widzenia potencjału rozwojowego firm jest możliwość pozyskiwania przestrzeni na poszerzanie działalności. Mowa rzecz jasna o **terenach inwestycyjnych**, również tych o większej powierzchni, umożliwiającej rozbudowę magazynów czy hal produkcyjnych. Oczywiście takie przestrzenie powinny być odpowiednio przygotowane, tak aby po zminimalizować konieczność ponoszenia dodatkowych kosztów i ułatwić rozpoczęcie działalności. Oprócz terenów inwestycyjnych pożądane mogą być także przestrzenie dedykowane małym firmom, jak startupy.

Innym rodzajem wsparcia, zwłaszcza dla osób chcących dopiero rozpocząć działalność gospodarczą, jest **dofinansowanie na rozwój biznesu.** Tego rodzaju programu oczywiście są, tym niemniej wskazuje się na to, że często pieniądze trafiają do osób, które z racji wieku i niewielkiego doświadczenia życiowego czy biznesowego, są obarczone relatywnie większym ryzykiem niepowodzenia rynkowego. Dodatkowo dofinansowanie często jest kierowane jedynie do osób bezrobotnych, podczas gdy potencjalnie dużą grupą zainteresowaną rozwojem własnych biznesów mogą być także osoby już pracujące, które po prostu nie mają kapitału na sfinansowanie inwestycji. Intencją postulatów jest zniesienie sztucznych barier formalnych (np. określony wiek czy status na rynku pracy) w dostępie do tego rodzaju wsparcia i skupienie się jedynie na procesie oceny na walorach biznesowych dofinansowywanego przedsięwzięcia.

„…wydaje mi się, że dobrze by było jedno miejsce, w którym możemy to koordynować, żebyśmy nie chodzili do 45-ciu instytucji być może dublujących się być może, żeby był jakiś jeden punkt, że potrzebne jest to, więc ma Pan tutaj namiary, może jest nawet przedstawiciel, można tu to złożyć wniosek, pobrać."
Przedstawiciel firmy

„U nas (…) nie ma miejsc, gdzie można firmę rozwinąć, gdzie można coś tam postawić, czy może nawet ktoś tu z zewnątrz przyjdzie i chciałby gdzieś być. [mowa o strefach przemysłowych – przyp. red.]."
Przedstawiciel firmy

„Ja powiem z punktu widzenia mojej firmy, bo każdy ma swój punkt widzenia, to nie ulega wątpliwości. To, czego nam brakuje z punktu widzenia firmy, to miejsce, gdzie firma może się rozwijać, gdzie może wypączkować. (…)Teren inwestycyjny, strefa przemysłowa, która byłaby uzbrojona przez miasto, przystosowana do zagospodarowania przez różne firmy. (…) moja firma, już niedługo z 30-letnią tradycją, jak roślina wody potrzebuje takiego terenu pod magazyn, w którym by funkcjonowało zaplecze firmy hurtowe, serwisowe, szkoleniowe również."
Przedstawiciel firmy

„Kiedy zaczynały się te projekty z zakładaniem firm i jeszcze nie było tych wszystkich rygorów i tam trzeba się było tylko czymś wyróżnić, myśmy taką grupę wzięli pod swoje skrzydła, 40-osobową, którzy się zadeklarowali, przez większość wybraną, ludzie do 34 roku życia z wykształceniem wyższym, bo wydawało się, że tacy ludzie będą rokowali. Proszę Państwa, jak zrobili badania po pięciu latach, 85 procent tych osób cały czas prowadziło te firmy, co więcej, utworzyli nowe miejsca pracy. Takiego wyniku nie było oczywiście nigdzie indziej, (…) nie było jakiejś pogłębionej analizy, że to jest grupa, której należałoby pomagać. Nawet właśnie nie osobom na studiach (…)"
Przedstawiciel IOB

„Na przykład takie dofinansowanie dla przedsiębiorców – jeśli na przykład są z Urzędów Pracy tak, więc musiałbym się najpierw zwolnić z pracy i iść tam, złożyć wniosek na jakieś fantastyczne przedsiębiorstwo, czy jakąś tam firmę, dostać ewentualnie i moja koleżanka tak zrobiła. (…) ja nie wiem dlaczego. Jeśli ktoś by pracował, łatwiej w mojej ocenie byłoby mieć to zabezpieczenie powiedzmy i płacić te składki zusowskie nawet. Na przykład po pracy te 3-4 godziny dziennie wrzucić jakąś firmę, zająć się jakimś handlem, nawet jakimś nawet w Internecie, tak, cokolwiek zacząć od czegoś i jednak budować też ten jakiś ten swój kapitał."
Przedstawiciel samorządu lokalnego

„W projekcie platform startowych to program na całą Polskę wschodnią i też była grupa docelowa, do tej pory, do 35 roku życia. Natomiast Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości i Ministerstwo Rozwoju wspólnie z animatorami projektu pilotażowego stwierdzili, że nie ma sensu nawet tej granicy wieku ustalać do 35 roku życia, bo od 35 roku życia zgłaszali się najsensowniejsi ludzi, z najlepszymi pomysłami, z najlepszym doświadczeniem, gotowi żeby te działalności prowadzić"
Przedstawiciel IOB

Kluczowe dla osiągnięcia sukcesu na rynku jest odpowiednia wiedza rynkowa, połączona z pomysłem i przedsiębiorczą postawą przejawiającą się umiejętnością zarządzania firmą. Tego rodzaju umiejętności wymagają kształtowania na jak najwcześniejszych etapach nauki. Nauka przedsiębiorczości, pokazywanie wzorców biznesowych czy zachęcanie do inwestowania w siebie – takie kwestie mogą być przedmiotem pracy z młodymi ludźmi już na etapie ich nauki w szkole. W ten sposób można promować nie tylko przedsiębiorcze postawy, ale także zachęcać młodzież do wiązania swojego życia zawodowego lub prywatnego właśnie z Kielcami. Proces ten wymaga zaangażowania nie tylko szkół, ale także zachęcenia do współpracy przedsiębiorców czy instytucje wspierania biznesu. Wpisuje się tym samym w kwestię inicjowania sieciowej współpracy różnych interesariuszy rozwoju przedsiębiorczości. Tego rodzaju działania mogą także prowadzić do zachęcenia firm do szerszego udziału w samym procesie kształcenia czy nauki zawodu. Skłonienie ich, np. poprzez finansowe zachęty dla osób opiekujących się stażystami czy praktykantami, do przyjmowania młodych ludzi chcących uczyć się konkretnego zawodu może zwiększyć podaż na rynku pracy i umożliwić młodym ludziom znajdowanie pracy w Kielcach, przyczyniać się pośrednio do zmniejszenia poziomu emigracji zarobkowej.

„Ludzie są tam, gdzie mają miejsce pracy. Jeśli nie ma miejsca pracy, żadne programy, dofinansowania, reklamy, nie pomoże. A miejsca pracy powinny już się rodzić na tym najniższym stopniu, na uczelniach, nawet w szkołach średnich."
Przedstawiciel firmy

„Jakbyś dostała stażystę na przykład z politechniki, nie wiem, czy z Akademii Krakowskiej, Akademia Świętokrzyska teraz to się nazywa, gdyby dostała stażystę, nie wiem, marketing studiuje, cokolwiek, i ona go przyuczy w tym momencie, to ta osoba będzie miała pracę, tylko niech miasto dołoży tą kasę, żeby ona mogła mu zapłacić 1500 zł przez pół roku. O to chodzi."
Przedstawiciel firmy

„Tak jak są studenci, ja na studiach nie miałam żadnych przedmiotów związanych z przedsiębiorczością, z zakładaniem firmy, a uważam, że im niżej schodzimy, czyli szkoła średnia, szkoła podstawowa, brakuje edukacji w tym zakresie. Podstaw takich przedsiębiorczych, praktycznych."
Przedstawiciel startupu

Istotną wreszcie kwestią, mającą związek z poruszanym na początku zagadnieniem aktywności informacyjnej samorządu lokalnego, jest również prowadzenie działań skierowanych na pozyskiwanie z rynku informacji zwrotnej. Chodzi zarówno o diagnozowanie potrzeb przedsiębiorców, jak również weryfikowanie skuteczności podejmowanych działań, np. na rzecz pozyskiwania inwestorów W tym

drugim przypadku szczególnie ważny wydaje się wątek pozyskiwania informacji zwrotnej od potencjalnych inwestorów, którzy zdecydowali się na wybór innej lokalizacji niż oferowana przez Kielce. Tego rodzaju informacje mogą pomóc w ulepszaniu oferty skierowanej do przedsiębiorców czy inwestorów.

„Miasto pewnie ma też sporo narzędzi, które są możliwe do wykorzystania albo do anektowania dla przedsiębiorców, żeby na nich bazować, tylko podejrzewam, że o nich nie wie. Miasto teraz certyfikowało się pod kątem zbadania pewnych wskaźników jakości życia w mieście. Próbowałem dotrzeć do tego typu informacji….”
Przedstawiciel firmy

„Często obsługujemy zagranicznych czy krajowych inwestorów i ta współpraca, no nie mogę powiedzieć, ale rzeczywiście jest. Więc pytamy Urząd Pracy jakie są różnego rodzaju programy wsparcia dla inwestora, przygotowujemy, tłumaczymy je na angielski żeby przygotować pełną ofertę, że przygotowujemy jakieś staże, doposażenia stanowiska pracy. Pytamy uczelnie, uczelnia też nam przygotowuje pełny pakiet ile tych studentów, absolwentów, nawet są w stanie pod niektóre projekty otworzyć kierunek czy specjalizację i to jest też deklaracja oficjalna, są spotkania oficjalne. Później i tak przegrywamy w przedbiegach, czy to z Czechami czy ze Słowacją, czy po prostu z inną lokalizacją gdzieś tam w Polsce. Tego co brakuje to tego feedback-u od inwestora co zadecydowało o tym, że nie wybrał tej lokalizacji. Po tej decyzji już taki jest marazm.”
Przedstawiciel IOB

Problemy napotykane przez firmy

Dużo miejsca w różnych częściach dyskusji poświęcano zagadnieniom związanym z problemami, jakie kieleckie firmy napotykają w swojej działalności. Pokrywają się one w zasadzie ze wskazaniami firm z badania ankietowego. Do takich kwestii można bez wątpienia zaliczyć **problem z dostępem do pracowników**, **w tym specjalistów**. Uwarunkowania tego problemu są bardzo różne, bo na pewno należy pamiętać o dużej liczbie młodych ludzi wyjeżdżających z miasta, ale też z drugiej strony trudno jest zachęcić osoby z innych miast do przeprowadzki do Kielc. Być może jest to spowodowane wspomnianą wyżej kwestia wizerunkową, ale niezależnie od przyczyn brak specjalistów chętnych do podjęcia pracy jest na pewno barierą rozwojową dla części przynajmniej firm.

„Ciężko jest znaleźć na rynku kieleckim specjalistów w różnych dziedzinach, a znowu ciężko przyciągnąć specjalistów z innych miast do Kielc, z tych powodów, o których rozmawialiśmy wcześniej. Przekonać ich rzeczywiście, żeby przenieśli się tutaj nawet oferując im bardzo dobre czy lepsze wynagrodzenie niż mają do tej pory. To jest też bariera, tylko że po prostu nie chcą się przeprowadzić do Kielc na stałe.”
Przedstawiciel startupu

„…My chcemy przyjąć tych ludzi, wszędzie się ogłaszamy, ale ich nie ma.”
Przedstawiciel firmy

Wśród pożądanych z punktu widzenia rozwoju gospodarczego działań samorządu lokalnego wskazywano na konieczność szerszego wspierania firm nie tylko nowopowstających na etapie ich tworzenia, ale także potem. Jak pokazały analizy danych z rejestru przedsiębiorców, znaczna część firm kończy swoją działalność po okresie wymaganym wnioskiem projektowym. Może to wynikać oczywiście z nieodpowiedniej konstrukcji oferty rynkowej danej firmy, choć jak można przypuszczać spektrum problemów, na jakie napotykają jest szersze, ale na pewno część przynajmniej problemów takich młodych firm możnaby rozwiązać oferując przedsiębiorcom szersze możliwości wsparcia.

„Praktycznie rzecz ujmując do momentu powstania i do momentu uruchomienia tego przedsiębiorstwa to ten człowiek, który się starał miał jakiekolwiek wsparcie dodatkowe. Czy to było w projektach zewnętrznych czy on występował o pieniądze do Urzędu Pracy, to on miał z kim rozmawiać, były jakieś szkolenia przed tym, doradztwo i tak dalej. Natomiast w momencie jak już rozpoczął działalność, a jeszcze nie daj Bóg, te 12 miesięcy podziałał to wtedy nagle wszyscy doszli do wniosku, że jemu już to takie dodatkowe wsparcie nie jest potrzebne."
Przedstawiciel IOB

Mogą one mieć postać czegoś w rodzaju raportu śródokresowego czy bilansu zamknięcia na koniec okresu wsparcia, kiedy to pozyskiwane byłby informacje o prowadzonej przez nich działalności i na tej podstawie przygotowywane lub sugerowane byłoby kolejne wsparcie od instytucji otoczenia biznesu z Kielc. Dotyczy to także firm powstających bez wsparcia środków zewnętrznych. Te często borykają się z podobnymi problemami, a nie zawsze wiedzą, czy i do kogo można zwrócić się o pomoc. Wynika z tego **konieczność szerszego informowania o działalności tego rodzaju instytucji wspierających biznes**, bowiem nie wszyscy przedsiębiorcy są w ogóle świadomi, że one działają i można skorzystać z ich usług.

„Skupiamy się tak na otwieraniu nowych przedsiębiorstw, natomiast mam wrażenie, że powinno się właśnie o tych przedsiębiorstwach, które już funkcjonują, które chcą się rozwijać, które mogłyby zatrudniać pracowników, które mogłyby płacić tym pracownikom godne pieniądze, natomiast oni są trochę pozostawieni samym sobie."
Przedstawiciel firmy

„Nawet nie wiem jakie [są dostępne IOB – przyp. red.], zastanawiam się, głowię się bardzo jak w ogóle rozwinąć tą swoją działalność bardziej dynamicznie i prężnie i dotrzeć do większej liczby klientów właśnie ze swoją ofertą, czy to terapeutyczną czy szkoleniową, bo no nie wiem, ale widzę pierwsza przeszkoda, jaka jest to jest komunikacja i marketing. Nie mam w ogóle żadnych, nie dysponuję żadnymi środkami pieniężnymi."
Przedstawiciel firmy

„Niewystarczające [wsparcie IOB – przyp. red.], ponieważ jest początek, ktoś otrzymuje na rozpoczęcie działalności gospodarczej i dalej nie ma nic. Nie ma nic. (…) Nie ma opieki dalej nad firmą. Mija rok, dostaliśmy dofinansowanie. Jeżeli firma dalej istnieje, to znaczy, że ktoś ma ochotę ją prowadzić i ją rozwija. Minęło pół roku, kontaktuję się z tą firmą i pytam, czy mają państwo jakieś potrzeby, żeby się utrzymać na rynku? Czy możemy w czymś pomóc?"
Przedstawiciel firmy

„My właśnie dostaliśmy to dofinansowanie i to jest prawda, że to strasznie kosztowne, żeby gwarancję bankową uzyskać i dosyć trudne do uzyskania, a szczególnie dla firmy, która dopiero co jest start-upem na rynku, 2 lata. No niemożliwe do uzyskania."
Przedstawiciel startupu

„W momencie, kiedy już to jest nie projektowe i idzie bezpośrednio przez uczelnię, no to robią się problemy, bo nie wiadomo do kogo należą prawa własności intelektualnej. Naukowiec jak to robi, to zaraz by chciał na ten temat napisać publikację. Wiadomo, że najpierw trzeba zrobić patent, publikacja mówi o tym, jak się to rozwiązanie w praktyce realizuje, więc konkurencja zaraz się o tym dowie no i to jest wiele takich formalnych problemów nierozwiązanych."
Przedstawiciel startupu

Wywiady przeprowadzone z firmami na potrzeby niniejszej diagnozy ujawniły, że nie współpracują one w z kieleckimi uczelniami. Na ograniczenia w rozwoju tego rodzaju współpracy, która wszak mogłaby być korzystna z punktu widzenia rozwoju innowacyjności firm wskazują także uczestnicy wywiadów. Zdaniem uczestników dyskusji są one pochodną specyfiki pracy uczelni, nastawionej głównie na działalność badawczo-naukową, a nie

traktującej współpracy z biznesem jako ważnego celu przynoszącego określone korzyści. Jest to jak wskazują dyskutanci kwestia w dużej mierze ustrojowa (np. prymat badań naukowych nad wypracowywaniem rozwiązań dla biznesu wspólnie z przedsiębiorcami), tym niemniej dużo zależy od samego nastawienia i organizacji współpracy, np. użyczania sprzętu badawczego czy organizowanie możliwości odbywania staży dla studentów.

„To jest kosmos dostać stażystę z Politechniki Świętokrzyskiej. (…) Ma pan rację, nie da się współpracować."
Przedstawiciel firmy

„W moim przypadku chyba największą barierą jest to, że o ile są możliwości rozwoju dla firm, nawet jak firma ma pieniądze, chciałaby coś zrobić w Kielcach, bo są technicznie takie możliwości, to nie wiem, dostać się choćby do aparatury jakiejś na uczelni, zapłacić za to, to graniczy z cudem. Nawet przy dobrych znajomościach, jest to mimo wszystko bardzo trudne. Teoretycznie oni mają takie sprzęty, że mogą wiele rzeczy zrobić, tylko dostać się do nich to się nie da."
Przedstawiciel startupu

„W Kielcach było tak, że ja poszedłem z gotowymi tematami, właśnie na publikacje, które my chcemy sfinansować, opłacamy próbki, badania i wszystko i jeszcze zapłacimy uczelni za współudział jakby w tej publikacji współautorstwo. W Kielcach czekam od 3 miesięcy na odpowiedź, na Politechnice Śląskiej mam powiedziane „przesyłaj wszystko, robimy wszystko", od razu, bez żadnych problemów."
Przedstawiciel startupu

„U nas, żeby przedsiębiorca dostał jakiś tam bonus i dofinansowanie, musi sobie znaleźć kogoś na uczelni. Tam funkcjonuje inaczej. Tam [W Izraelu – przyp. red.], żeby pracownik uczelni dostał bonus, musi sobie znaleźć przedsiębiorcę."
Przedstawiciel firmy

Bariery rozwoju Kielc

Dyskusje prowadzone w gronie różnych interesariuszy rozwoju przedsiębiorczości dotykały również kwestii związanych z problemami rozwoju Kielc. Są one z jednej strony powiązane chociażby ze wskazywanymi wcześniej barierami rozwoju firm, ale również są zgodne ze wskazaniami, jakie w kontekście barier pojawiały się w trakcie pozostałych etapów prowadzonych konsultacji. Na pewno zatem za barierę rozwojową można uznać **niewystarczające skomunikowanie Kielc z resztą Polski**. Co prawda położenie miasta w relatywnie niewielkich odległościach od dużych ośrodków miejskich (Warszawa, Kraków, Łódź) stwarza szanse na względnie łatwe i szybkie dotarcie do tych miejsc, np. w celach biznesowych, to jednak brak dobrej jakości dróg stanowi w tym względzie pewne ograniczenie. Niewielkie czy też relatywnie niewielkie odległości nie przekładają się niestety na czas podróży.

„Chciał pan usłyszeć, dlaczego to jest niezła lokalizacja. Proszę sobie cyrkiel, postawić na mapie i w promieniu 300 kilometrów mamy 2/3 Polski – to jest bardzo dobra lokalizacja. Tylko że ten region został odcięty od otoczenia."
Przedstawiciel firmy

„To znaczy jest pewne przekleństwo tego miasta, faktycznie. Moja córka kończyła akurat Słowackiego, ten cykl anglojęzyczny – z 24 osób w Kielcach studiuje 1. Z chęcią by wróciły do tego miasta, tylko mówią: 'Ale po co?'."
Przedstawiciel firmy

„Zatrzymać migrację ludzi. Bo największym kapitałem dla firm to nie są tak naprawdę pieniądze, to kapitał ludzki. Kapitał ludzki, który napędza biznes."
Przedstawiciel firmy

Wielokrotnie także w różnych kontekstach przywoływana jest kwestia **odpływu ludzi, w dużej mierze młodych i wykształconych do innych miast** w poszukiwaniu pracy czy miejsca do życia. Potwierdzają to chociażby przytaczane wcześniej opinie studentów kieleckich uczelni, którzy nie wiążą swojej przyszłości z Kielcami.

Przekłada się to zarówno na problemy firm z pozyskaniem pracowników, ale także przyczynia się do uszczuplenia potencjału miasta jeśli chodzi o wielkość rynku, na którym działaj kieleckie firmy.

„To kółko się zamyka, bo na przykład na swoim przykładzie u mnie w firmie, u nas są pracownicy długoletni, którzy pracują 20-30 lat w firmie. I oni odchodzą na emeryturę i my nie możemy znaleźć teraz specjalistów na ich miejsce. My musimy każdego uczyć. I teraz tak. Przychodzi ktoś młody, bo ci, którzy są tacy bardziej wykształceni, mądrzejsi, sprytniejsi, wyjeżdżają."
Przedstawiciel firmy

„Z tego regionu Kielc, KOF, jest odpływ ludzi, ludzi często młodych, którzy tutaj byli kształceni, dzisiaj nawet taką rozmowę odbyłem z jedną panią, która właśnie chwaliła się swoim synem. Rzeczywiście uzdolniony informatyk, tu się kształcił, tutaj praktykował, ale pracuje w Warszawie, bo tam zaproponowano mu pensję 5,500 złotych brutto. On ma pakiet socjalny i tak dalej."
Przedstawiciel samorządu lokalnego

Niekorzystne zmiany w populacji Kielc są w bezpośredni sposób powiązane z kwestią **niewystarczających zasobów siły roboczej**. Chodzi zarówno o liczbę pracowników zdolnych do wykonywania relatywnie prostych prac, jak i specjalistów, np. z sektora IT. Przekłada się to zarówno na problemy już istniejących firm, jak i może stanowić utrudnienie w pozyskiwaniu inwestorów.

„Bariera, która nas już dotyka, a jeszcze bardziej czeka w przyszłości, to jest bariera właśnie siły roboczej. Proszę zwrócić uwagę, co się dzieje dzisiaj na przetargach, choćby na przykład drogowych, gdzie dwa lata temu szły roboty za jakieś tam 60, 70% wartości szacunkowej. Tymczasem idą w najlepszej sytuacji za 100% i prowadzący firmy twierdzą, że po prostu brak siły roboczej będzie tutaj barierą nie do pokonania."
Przedstawiciel samorządu lokalnego

„Jeżeli inwestor zainwestował tutaj na terenie Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego, to musi mu się opłacać i to jest najważniejsze. Jeżeli on będzie miał takie warunki tutaj do prowadzenia działalności gospodarczej, czyli jakieś ulgi, będzie miał zapewnionych pracowników, będzie o to spokojny, nie będzie się martwił, że to zbuduje fabryki i nagle się okaże, że będzie musiał dwustu Ukraińców zatrudnić skądś."
Przedstawiciel samorządu lokalnego

„Przez ostatnie pół roku mieliśmy taki bardzo ścisły kontakt jeżeli chodzi o firmy technologiczne, związane z branżą ICT i miałyśmy możliwość obserwować ich bolączki. Ich bolączką główną była kadra, czyli osoby, które mogliby zatrudnić. Tu się przewija temat uczelni, rzeczywiście jeżeli chodzi o bolączkę Kielc to chyba kadra taka informatyczna. Myślę, że to jest jedną z barier rozwoju tego miasta. Mogłoby się bardziej i szybciej rozwijać gdyby było jeszcze bardziej nastawione na edukację w kierunkach informatycznych."
Przedstawiciel IOB

„Żeby był inwestor to musi być kadra. Każdy inwestor jak zrobi analizę rynku to tam pójdzie, gdzie jest kadra, ale kadrę trzeba szkolić. Jak my robimy spotkania z klasach gimnazjalnych, myślę, że trzeba zacząć już od dzieci i mamy zajęcia z przedsiębiorczości w klasach po 25 osób. Pokazujemy fajny, lekki filmik 15-minutowy żeby ich nie znudzić, o tematyce przedsiębiorczość. Potem pytamy się dzieci, kto by chciał być przedsiębiorcą, kto by chciał założyć własną działalność gospodarczą to jak się jedna, dwie osoby zgłosi to jest góra."
Przedstawiciel IOB

„Biuro pracy po prostu uruchomiło dofinansowanie, kapitał ludzki, bo ja też dostałem w 2015 roku. (…) Tylko że na przykład ja działam do tej pory i mam zamiar jeszcze przez następne do emerytury te cztery lata. Ale znam firmy, które razem ze mną na przykład dostały dofinansowanie. I się zamknęły. Tylko minęło 12 miesięcy i już pozamykane na kłódki."
Przedstawiciel firmy

Przy okazji opisywania problemów napotykanych przez firmy wskazywano kwestię podejmowaną chociażby przez przedstawicieli instytucji wsparcia biznesu, którzy podnosili problem **przetrwania na rynku firm powstających w efekcie uzyskanego dofinansowania ze środków unijnych**. Uznaje się tę kwestię jako problem istotny nie tylko w kontekście rynku pracy, ale także z uwagi na szersza skalę jako

barierę rozwoju miasta. Można bowiem uznać to jako symptom osłabiania się potencjału gospodarczego miasta.

Istotną bariera rozwojową, zwłaszcza w kontekście pozyskania inwestorów, jest ograniczony dostęp do terenów inwestycyjnych w Kielcach. Chodzi głównie o duże przestrzenie, które mogą być wykorzystywane do budowy dużych przestrzeni produkcyjnych lub magazynowych. W przypadku Kielc jest to uwarunkowane w miarę obiektywnymi kwestiami, jak objęcie dużej przestrzeni miasta obszarami ochrony przyrody. Rodzi to zatem perspektywy zacieśniania współpracy pomiędzy gminami w ramach Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego.

„Jeśli chodzi o same tereny inwestycyjne, to brakuje nam takich dużych zakładów produkcyjnych. Na to się składa też taki problem, że brakuje terenów dużych obszarów inwestycyjnych, tych 50 hektarów, 60 hektarów."
Przedstawiciel samorządu lokalnego

„To jest podstawowa różnica, że gmina podkielecka ma tereny, którymi może operować, może przeznaczyć na rozwój jakiejś firmy. Kielce – mamy to ograniczenie – miasto Kielce jest ograniczone poprzez rezerwaty przyrody, choćby nawet tego mamy bardzo dużo w naszym mieście i tutaj są pewne ograniczenia, które nie potrafi miasto przeskoczyć i nie przeskoczy. Natomiast nasze Gminy, które są wokół, po to stworzony został KOF, aby tutaj inwestować, miasto jako to centrum byłoby ośrodkiem wspierającym te działania. Tak mi się wydaje, że taki powinien być kierunek działań i jest taki kierunek działań."
Przedstawiciel samorządu lokalnego

Życie w mieście

Z punktu widzenia rozwoju miasta, w tym chociażby zachęcania młodzieży do pozostawania w mieście jest kwestia jakości życia, nie tylko pod kątem możliwości znalezienia pracy, ale także szeroko rozumianej sfery czasu wolnego. Na pewno **bazową kwestią wydaje się być możliwość podjęcia pracy zawodowej**. Brak takiej możliwości jest podstawową przyczyna napędzającą procesy migracyjne.

„Mieszkamy na takim młodym osiedlu, gdzie dzieci nam wyrosły i niestety wszystkie dzieci z osiedla wyjechały, bo nie ma pracy. Raz, że za pracą. Mój znajomy jest na przykład po AGH i mówi, że w województwie świętokrzyskim nie ma centrali banków, nie ma centrali jakichś większych firm, w związku z tym osoby ambitniejsze z dobrym wykształceniem, to po prostu nie ma pracy, ich nie satysfakcjonuje praca w jakimś oddziale banku."
Przedstawiciel IOB

„To jest też duży problem, że w Kielcach te zarobki są dużo niższe, porównując do innych ośrodków i też nie ma tej jakby, takiej nie wiem jak to powiedzieć, różnicowania tych pensji, że pomoc księgowego może zarabiać bardzo podobnie jak ten główny księgowy, a te wyższe stanowiska nie są wcale dużo lepiej płatne."
Przedstawiciel startupu

„Wybierałem takie bardziej prestiżowe uczelnie, że tak powiem, żeby ją skończyć. Nie było jeszcze wtedy Uniwersytetu Jana Kochanowskiego, była Akademia Świętokrzyska. No to mieć magistra po Akademii Świętokrzyskiej, a nie wiem, magister inżynier po Politechnice Krakowskiej, gdzie skończyłem, to samo to robi teoretycznie największe wrażenie."
Przedstawiciel studentów

Perspektywy czy też właściwie niedostrzeganie perspektyw do życia w mieście przez młodych ludzi (bardzo wyraźnie pokazują to wyniki ankiet wypełnianych przez studentów) powoduje, że już na etapie wyboru uczelni rozważa się wyjazd z miasta. **Uczelnie kieleckie są natomiast przedmiotem drugiego wyboru** zachowywanego na wypadek niepowodzenia w rekrutacji do

pierwotnie wybranej uczelni warszawskiej czy krakowskiej. Kieleckie uczelnie, jak pokazały wyniki ankiet ze studentami, wydają się być raczej przedmiotem pierwszego wyboru dla młodych ludzi z podkieleckich gmin.

Problemem życia w mieście, istotnym zarówno dla mieszkańców, jak i osób odwiedzających miasto np. przy okazji organizowanych tu targów jest **niedoskonała w ocenie uczestników dyskusji oferta miasta w zakresie możliwości spędzania czasu wolnego**.

„Uważam, że właśnie mało jest miejsc takich no rozrywki, kulturalnych jakichś wydarzeń. Jest nasz teatr kielecki, który też jakby jest bardzo wysoko jakościowo, pod względem tego, co oferuje dla widzów. Jednak ludzie w ogóle młodzi o tym nie wiedzą, nikt nie chodzi do tego teatru. Jak można, to znaczy nikt z młodych. Jak można iść do teatru kupić sobie lożę i popatrzeć ile jest młodych na sali, no to można na palcach dwóch rąk policzyć."
Przedstawiciel startupu

„Nie ma takiej rozrywki dla młodych, żeby gdzieś wyjść na miasto, coś porobić."
Przedstawiciel startupu

„Są osoby, które się tutaj sprowadziły albo wróciły i faktycznie podkreślają to, że one do pracy jadą pół godziny, a w Warszawie musiały półtorej godziny dojechać, chociaż mieszkały w Warszawie, pracowały w Warszawie. To jest duża zaleta miasta średniego, że nie jest molochem, który utrudnia życie."
Przedstawiciel firmy

„Druga kwestia jest taka, że po tych targach to właściwie nie ma co robić. W Poznaniu targi są relatywnie blisko centrum, wszyscy po targach idą gdzieś na rynek, po prostu jest jakiekolwiek życie. W Kielcach jak ktoś przyjeżdża na targi, potem jedzie z powrotem. Moi znajomi kiedyś z Poznania przyjechali, był poniedziałek, październik, godzina 18, wyszliśmy na miasto, okazało się, że miasto śpi w poniedziałek o 18, gdzie jakiekolwiek inne miasto nie kojarzę, żeby tak się działo."
Przedstawiciel startupu

Tego rodzaju bariery i ograniczenia przytłaczają powodują, że trudno o wybicie się na pierwszy plan niewątpliwych zalet życia w mieście, jaką jest chociażby łatwość przemieszczania się po jego terenie wynikająca z relatywnie niewielkich odległości pomiędzy miejscami. Wskazują na to nie tylko uczestnicy paneli dyskusyjnych, ale także sami mieszkańcy miasta. Póki co jednak, tak przynajmniej wynika z prezentowanych w trakcie konsultacji opinii, w odbiorze miasta dominują raczej negatywne, choć nie zawsze zasłużone oceny.